# Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1983/84: 23

## om regionalpolitiken

I betänkandet behandlas

- proposition 1983/84: 100 bilaga 14 (industridepartementet) avsnittet Regional utveckling med anslagen C 1–C 6
- proposition 1983/84: 157 om strukturförändringar inom specialstålsindustrin, avsnittet Åtgärder för industriell förnyelse i Bergslagen (s. 18–25)
- 84 motioner från allmänna motionstiden om regional utveckling
- 8 motioner med anledning av proposition 1983/84: 157.

Propositionerna har i regeringen föredragits av statsrådet Peterson. Regeringens förslag redovisas i den löpande framställningen. Motionerna och deras yrkanden presenteras i en sammanställning som följer omedelbart efter nedanstående sammanfattning. Till betänkandet har fogats en tabellbilaga som belyser utvecklingen i länen. Beträffande dispositionen av framställningen i övrigt hänvisas till den innehållsförteckning som avslutar betänkandet.

## Sammanfattning

*Riktlinjer m. m.*

Utskottet behandlar inledningsvis förutsättningarna för regionalpolitiken och framhåller därvid betydelsen av att den regionalpolitiska medelsarsenalen utformas så att den motverkar de tendenser till ökande regional obalans som f. n. finns. Utskottet fäster i sammanhanget särskild uppmärksamhet vid den ojämna fördelningen över landet av den snabbt växande privata service- och tjänstesektorn.

Utskottet avstyrker en rad motioner som tar upp riktlinjerna för regionalpolitiken med hänvisning till utredningen om det regionalpolitiska stödet till näringslivet. Moderata samlingspartiet, centerpartiet och folkpartiet har i skilda reservationer krävt att deras motioner i ämnet skall överlämnas till nämnda utredning som vägledning för dess fortsatta arbete. Även vpk har reserverat sig på denna punkt.

*Regionalpolitiskt stöd*

Utskottet tillstyrker regeringens förslag rörande vissa ändringar i fråga om bl. a. lokaliseringslån och offertstöd. I övrigt präglas utskottets ställningstaganden när det gäller förslag om det regionalpolitiska stödet av det nyss nämnda pågående utredningsarbetet. Utskottet avstyrker sålunda en

rad motioner som gäller ändringar i de regionalpolitiska stödformerna och i stödområdesindelningen med hänvisning till detta arbete.

Moderata samlingspartiet reserverar sig i sammanhanget för ett system med kreditgarantier som ersättning för nu gällande lokaliseringslån. En reservation med samma innebörd har avlämnats av centerpartiet som dessutom tillsammans med folkpartiet i en annan reservation förordar en höjning av vissa beloppsgränser för glesbygdsstödet.

När det gäller nedsättning av socialavgifterna i Norrbottens län tillstyrker utskottet regeringens förslag att 330 milj. kr. anvisas som ersättning för den beslutade nedsättningen. Moderata samlingspartiet föreslår i en reservation ett system med differentierade arbetsgivaravgifter som omfattar stödområdena A och B i hela landet. Centerpartiet föreslår i en annan reservation bl. a. nedsättning av nämnda avgifter för stödområdena A och B i Norrbottens län och stödområde A i Västerbottens och Jämtlands län. Folkpartiet föreslår ökad nedsättning i Norrbottens inlandskommuner och slopad nedsättning i länets kustkommuner. Vpk motsätter sig att en differentiering av arbetsgivaravgifterna används som medel i regionalpolitiken.

*Medelsanvisning*

När det gäller anslagen till regionalpolitiken framgår utskottets förslag och innebörden av resp. partiers reservationer av efterföljande sammanställning.

*Regionalpolitiskt stöd*

| | Utskottet | m | c | fp | vpk | s |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Bidragsverksamhet | 350 | 295 | 417 | | | |
| Vissa lokaliseringsbidrag | 264 | 225 | 0 | | | |
| Lokaliseringslån | 500 | 0 | 0 | | | |
| Regionala utvecklingsinsatser (länsanslaget) | 398.25 | | | | | 298.25 |
| Ersättning för nedsättning av socialavgifter | 330 | 355 | 380 | | 0 | |

Utskottets ställningstagande innebär att anslaget till regionala utvecklingsinsatser föreslås öka med 100 milj. kr. utöver regeringens förslag. Socialdemokraterna reserverar sig för regeringens förslag.

*Utvecklingen i länen*

Utskottet tar avslutningsvis upp utvecklingsproblemen i skilda landsdelar och behandlar därvid yrkanden i en rad motioner om insatser av skilda slag för att främja utvecklingen i län och regioner. I sammanhanget tar utskottet även upp proposition 157 om särskilda insatser i Bergslagen och tillstyrker regeringens förslag om att 25 milj. kr. anvisas för sådana ändamål. Utskottet föreslår med anledning av en rad motionsyrkanden den ändringen i regeringens förslag att även Hedemora skall ingå i den grupp av kommuner som skall omfattas av dessa åtgärder. Moderata samlingspartiet

yrkar i en reservation avslag på regeringens förslag om särskilda medel med hänvisning till det utökade länsanslaget. Centerpartiet föreslår i en annan reservation att medlen skall disponeras av utvecklingsfonderna. Folkpartiet anför att medlen även skall få användas för att stödja lärlingsutbildning. Vpk förordar ett högre belopp än regeringen.

Vpk har i anslutning till utskottets behandling av utvecklingen i länen avgivit nio reservationer.

## Motionerna

| | Behandlas i utskottets yttr.s. | hemst.p. |
|---|---|---|
| *Motioner väckta under allmänna motionstiden 1983/84* | | |
| *1983/84:325* av Sivert Carlsson (c) och Agne Hansson (c) | 70 | 68 |
| I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande nödvändigheten av åtgärder för att främja sysselsättningen i Kalmar län. | | |
| *1983/84:460* av Sture Korpås (c) och Rosa Östh (c) | 40 | 14 |
| I motionen yrkas att riksdagen uttalar sig för att ifrågavarande lokaliseringsstöd i samma grad som till större skall kunna utgå till små företag och små projekt. | | |
| *1983/84:565* av Per-Ola Eriksson (c) | 46, 54 | 25, 32, 90 |
| I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande ett höjt anslag för regionala utvecklingsinsatser i Norrbottens län. | | |
| *1983/84:567* av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) | | |
| I motionen yrkas | | |
| 1. att riksdagen beslutar upphäva samtliga nuvarande särskilda stöd i Norrbottens län, | 56 | 46 |
| 2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om inriktningen av regionalpolitiken, | 25 | 2 |
| 3. att riksdagen beslutar att arbetsgivaravgifterna skall nedsättas med 10 procentenheter i de delar av Norrbottens län som tillhör områdena A och B samt i stödområde A i Västerbottens och Jämtlands län i enlighet med det anförda, | 56 | 46 |
| 4. att riksdagen beslutar att frizonen för Svappavaara skall vidgas till att omfatta hela Kiruna kommun utom centralorten och alla företag i enlighet med det anförda, | 56 | 46 |
| 5. att riksdagen beslutar att alla företag i Norrbottens inland (stödområdena A och B) skall befrias från att betala socialavgifter för en lönesumma upp till 400 000 kr., | 56 | 46 |
| 6. att riksdagen beslutar att för verksamheter i Norrbottens län 15 000 kr. per årsarbetare skall lämnas som bidrag till kostnaderna för arbetsgi- | 56 | 46 |

| | Behandlas i utskottets yttr.s. | hemst.p. |
|---|---|---|
| varavgifter för nytillkommande sysselsättning inom företag belägna i stödområdena A och B samt 5 000 kr. inom stödområde C, | | |
| 7. att riksdagen beslutar att till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 50 milj. kr. förhöjt reservationsanslag om 380 000 000 kr. | 56 | 47 |
| *1983/84:568* av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) | | |
| I motionen yrkas | | |
| 6. att riksdagen beslutar att till *Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamheten* anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 67 milj. kr. förhöjt förslagsanslag om 417 000 000 kr., | 25, 49 | 2, 28 |
| 7. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag att anvisa medel över ett nytt anslag *Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringsbidrag,* | 49, 51 | 27, 29 |
| 8. att riksdagen beslutar att godkänna vad som i motionen anförts beträffande stödnivån för glesbygdsstödet, | 46 | 25 |
| 9. att riksdagen beslutar att till *Regionala utvecklingsinsatser* anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 150 milj. kr. förhöjt reservationsanslag om 448 500 000 kr., | 53 | 31 |
| Yrkandena 1–5 samt 10 behandlas i betänkandet AU 1983/84: 21 och yrkandena 11–13 i betänkandet AU 1983/84: 19. | | |
| *1983/84:704* av Bo Finnkvist m. fl. (s) | 82 | 83 |
| I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts om önskvärdheten av samordning mellan olika regionalpolitiska satsningar. | | |
| *1983/84:705* av Bo Forslund m. fl. (s) | 87 | 88 |
| I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående insatser för att stimulera näringslivet i Västernorrland. | | |
| *1983/84:707* av Agne Hansson (c) och Sivert Carlsson (c) | 39 | 8 |
| I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag om lokalisering av statlig verksamhet till Kalmar län. | | |
| *1983/84:708* av Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) och Kerstin Andersson (c) | 60 | 52 |
| I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Åmåls kommun inplaceras i stödområde B. | | |
| *1983/84:709* av Sven Lundberg m. fl. (s) | 45 | 22 |
| I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om etablering av ett statligt industricentrum i Sollefteå kommun. | | |

| | Behandlas i utskottets yttr.s. | hemst.p. |
|---|---|---|
| *1983/84:710* av Lars-Erik Lövdén m. fl (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts rörande insatser för att främja sysselsättningen och näringslivets utveckling i Malmöområdet.<br>Del av motionen behandlas i betänkandet AU 1983/84: 21. | 39, 65 | 9, 63 |
| *1983/84:711* av Kjell Nilsson m. fl. (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbättrad sysselsättning och service i vissa bruksorter. | 70 | 67 |
| *1983/84:712* av Yngve Nyquist m. fl. (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen begär att regeringen vidtar åtgärder för att förenkla gällande bestämmelser för lokaliseringsstöd vid byggande av industrilokaler. | 44 | 21 |
| *1983/84:715* av Anna Wohlin-Andersson m. fl. (c)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett program för att rädda och utveckla ett levande kustlandskap. | 92 | 92 |
| *1983/84:864* av Olle Östrand m. fl. (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om lån på speciella villkor till ett regionalt investmentbolag i Gävleborgs län. | 85 | 87 |
| *1983/84:865* av Elving Andersson (c) och Kjell Mattsson (c)<br>I motionen yrkas att riksdagen beslutar uttala sig för att Uddevalla-Lysekilsområdet inkl. Orust samt norra Bohuslän i övrigt och Färgelanda kommun i Älvsborgs län omgående utpekas som temporärt stödområde under tre år, inom vilket lokaliseringsbidrag med högst 30 % och lokaliseringslån med högst 35 % av godkänt stödunderlag för investeringar i industri, industriliknande verksamhet, industriservice, partihandel, industriinriktad uppdragsverksamhet samt turistprojekt kan utgå. | 60 | 51 |
| *1983/84:866* av Wivi-Anne Cederqvist (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär att Sandvikens kommun under åren 1984–1987 inplaceras i stödområde C. | 61 | 56 |
| *1983/84:867* av Ove Eriksson m. fl. (m)<br>I motionen yrkas att riksdagen beslutar att de fyra bergslagskommunerna Filipstad, Storfors, Hagfors och Munkfors i Värmlands län skall inlemmas i stödområde B. | 60 | 53 |

| | Behandlas i utskottets yttr.s. | hemst.p. |
|---|---|---|
| *1983/84:872* av Agne Hansson m. fl. (c)<br>I motionen yrkas<br>2. att riksdagen beslutar att under tolfte huvudtiteln *Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser* för särskilda utvecklingsinsatser i inre Småland och södra Östergötland anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 20 milj. kr. förhöjt reservationsanslag om 318 250 000 kr.<br>Yrkande 1 har behandlats i betänkandet AU 1983/84: 21. | 53, 54, 70 | 31, 33, 69 |
| *1983/84:882* av Olle Westberg m. fl. (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att främja regional utveckling och sysselsättning i Gävleborgs län. | 39, 54, 61, 85 | 10, 34, 56, 57, 87 |
| *1983/84:883* av Bengt Wiklund m. fl. (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening uttalar att stödområdesindelningen ändras så att Sundsvalls, Timrå och Härnösands kommuner hänförs till stödområde C. | 61 | 60 |
| *1983/84:884* av Jan-Erik Wikström (fp)<br>I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av arbetsmarknadsinsatser i Gävleborgs län. | 86 | 87 |
| *1983/84:1044* av Claes Elmstedt (c)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om olika stödåtgärder i Blekinge län. | 68 | 66 |
| *1983/84:1045* av Ing-Marie Hansson m. fl. (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om tilldelningen av medel för regionala utvecklingsinsatser. | 54, 86 | 34 |
| *1983/84:1047* av Karl-Gustaf Mathsson (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen framförts beträffande extraordinära samhällsinsatser inom bruksorterna i Bergslagen. | 80, 81 | 78, 82 |
| *1983/84:1048* av Börje Nilsson m. fl. (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer att planerade insatser i Kristianstads län för sysselsättningsstöd, exportstöd, företagsstöd och företagarutbildning samt rationalisering inom Samhällsföretag och försvaret ges den inriktning som angetts i motionen.<br>Del av yrkandet behandlas i AU 1983/84: 19. | 64 | 62 |

| | Behandlas i utskottets yttr.s. | hemst.p. |
|---|---|---|
| *1983/84: 1076* av Eric Jönsson m. fl. (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av insatser på det arbetsmarknadspolitiska området i vad avser arbetsmarknadsresurser, AMU-och Ami-insatser samt en uppräkning av det regionalpolitiska stödet till de båda Skånelänen.<br>Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1983/84: 1074.<br>Del av motionen behandlas i betänkandena AU 1983/84: 19 och AU 1983/84: 21. | 39, 54, 66 | 11, 35, 64 |
| *1983/84: 1092* av Per Israelsson (vpk)<br>I motionen yrkas<br>1. att riksdagen hos regeringen begär inplacering av Ljusnarsbergs och Hällefors kommuner samt Guldsmedshyttans och Ramsbergs församlingar i Lindesbergs kommun i stödområde B och Karlskoga och Degerfors kommuner i stödområde C, | 60 | 54 |
| 2. att riksdagen hos regeringen begär sådana ändringar i regelsystemet för lokaliseringsstödet att detta kan handläggas på ett snabbt och smidigt sätt. | 43 | 19 |
| *1983/84: 1099* av Lars-Ove Hagberg (vpk)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna om tillsättande av en Bergslagsdelegation enligt vad i motionen anförs. | 82, 85 | 82, 86 |
| *1983/84: 1100* av Lars-Ove Hagberg (vpk)<br>I motionen yrkas att riksdagen hemställer hos regeringen om utarbetande av ett näringspolitiskt utvecklingsprogram för Kopparbergs län i enlighet med vad i motionen anförs.<br>Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1983/84: 1099. | 85 | 86 |
| *1983/84: 1321* av Gunhild Bolander (c)<br>I motionen yrkas<br>1. att riksdagen beslutar att inplacera de norra och södra delarna av Gotlands kommun i stödområde B (enligt bilaga), | 60 | 50 |
| 2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande behov och inriktning av de regionalpolitiska stödinsatserna för näringslivets utveckling i Gotlands län. | 76 | 75 |
| *1983/84: 1324* av Pär Granstedt m. fl. (c)<br>I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om initiativ i syfte att skapa ett samlat program för en balanserad utveckling i Stockholmsregionen i enlighet med vad som anförts i motionen. | 76 | 73 |

| | Behandlas i utskottets yttr.s. | hemst.p. |
|---|---|---|
| *1983/84: 1325* av Lars Hjertén m. fl. (m)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om den framtida inriktningen av åtgärder för att främja sysselsättningen i Skaraborgs län. | 73 | 71 |
| *1983/84: 1329* av Per-Richard Molén (m)<br>I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär utredning om möjligheterna till utflyttning av statlig dataverksamhet från Stockholm till Sundsvall. | 38 | 7 |
| *1983/84: 1333* av Börje Nilsson m. fl. (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs rörande lokalisering av myndighet i samband med översyn av regional organisation. | 36 | 5 |
| *1983/84: 1334* av Lars Svensson (s) och Owe Andréasson (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att stödja hantverk och hantverksyrkena. | 42 | 18 |
| *1983/84: 1338* av Lars Werner m. fl. (vpk)<br>I motionen yrkas att riksdagen beslutar avslå proposition 1983/84: 100 i vad avser Bil. 14 Industridepartementet C 6 Ersättning för nedsättning av socialavgifter. | 56 | 46, 47 |
| *1983/84: 1371* av Alf Wennerfors m. fl. (m)<br>I motionen yrkas | | |
| 1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om riktlinjer för den framtida regionalpolitiken. | 25, 41 | 2, 16 |
| 2. att riksdagen till *Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 295 000 000 kr., | 49 | 28 |
| 3. att riksdagen till *Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringsbidrag m. m.* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 225 000 000 kr., | 51 | 29 |
| 4. att riksdagen avslår regeringens framställning om att till *Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån* för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 000 kr., | 51 | 30 |
| 5. att riksdagen till *Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 320 000 000 kr., | 52 | 31 |
| 6. att riksdagen till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter/egenavgifter* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 465 000 000 kr. | 57 | 46, 47 |

| | Behandlas i utskottets yttr.s. | hemst.p. |
|---|---|---|
| *1983/84: 1902* av Elving Andersson (c) och Per-Ola Eriksson (c) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående förenklat ansöknings- och handläggningsförfarande vad gäller smärre ärenden rörande lokaliseringsstöd. | 43 | 19 |
| *1983/84: 1903* av Ingrid Andersson m. fl. (s) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om försöksverksamhet med omlokalisering av offentlig verksamhet i Uppsala län. | 37 | 6 |
| *1983/84: 1904* av Sven Aspling m. fl. (s) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Värmlands behov av särskilda sysselsättningsåtgärder. | 54, 83 | 36, 83 |
| *1983/84: 1905* av Nils Berndtson (vpk) I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om initiativ för utformning av ett åtgärdsprogram för utveckling och sysselsättning i Östergötland på grundval av länets speciella struktur, i enlighet med vad som anförts i motionen. | 67 | 65 |
| *1983/84: 1908* av Karl Boo m. fl. (c) I motionen yrkas att riksdagen hemställer hos regeringen att länsanslaget för Kopparbergs län skall uppräknas med 20 milj. kr. till 43 milj. kr. | 54, 85 | 37 |
| *1983/84: 1910* av Bertil Danielsson (m) och Ewy Möller (m) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att successivt låta det statliga stödet till länen få formen av en länspott som kan disponeras av länsstyrelserna. | 27 | 3 |
| *1983/84: 1911* av Rune Evensson m. fl. (s) I motionen yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om sysselsättningsbefrämjande åtgärder i Mitten-Älvsborg. | 73 | 72 |
| *1983/84: 1912* av Bo Finnkvist m. fl. (s) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskilda åtgärder för sysselsättningen i Storfors och andra bruksorter. | 80, 82 | 78, 82 |
| *1983/84: 1914* av Arne Fransson m. fl. (c) I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär att uppdrag skall ges till centrala myndigheter och verk att arbeta fram förslag till hur verksamheten bör decentraliseras i syfte att få en mer rättvis spridning av sysselsättningen över landet inom den centrala statliga förvaltningen i enlighet med 1982 års regionalpolitiska beslut. | 36 | 4 |

| | Behandlas i utskottets yttr.s. | hemst.p. |
|---|---|---|
| *1983/84: 1921* av Olle Göransson (s) och Berit Oscarsson (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om industricentra. | 45 | 23 |
| *1983/84: 1922* av Olle Göransson m. fl. (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande extraordinära samhällsinsatser för bruksorter i Bergslagen. | 54, 61, 84 | 38, 55, 85 |
| *1983/84: 1925* av Agne Hansson (c) och Sivert Carlsson (c)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om ökade behov av regionalpolitiskt stöd till Kalmar län. | 54, 70 | 39, 68 |
| *1983/84: 1928* av Börje Hörnlund m. fl. (c, s, m, fp, vpk)<br>I motionen yrkas | | |
| 1. att riksdagen beslutar att omfördela 200 milj. kr. från AMS beredskapsmedel till anslaget C 3 Regionala utvecklingsinsatser, | 53 | 31 |
| 2. att riksdagen beslutar att ur den föreslagna ökningen på 200 milj. kr. Västerbotten tilldelas 25 milj. kr. (totalanslag 40 + 25 milj. kr.).<br>Del av yrkande 1 har behandlats i betänkandet AU 1983/84: 21. | 54 | 40 |
| *1983/84: 1930* av Paul Jansson m. fl. (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av sysselsättningsskapande åtgärder i Skaraborgs län. | 73 | 71 |
| *1983/84: 1931* av Rune Johansson m. fl. (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen hemställer att regeringen vid fördelning av regionalpolitiska medel särskilt beaktar Dalslands sysselsättningsproblem. | 54, 74 | 41, 72 |
| *1983/84: 1936* av Ove Karlsson m. fl. (s)<br>I motionen yrkas | | |
| 1. att riksdagen hos regeringen hemställer att den pågående översynen av regionalpolitiken även omfattar stöd till kommunala industrihus i enlighet med motionen, | 44 | 21 |
| 2. att riksdagen beslutar uttala sig för att därest en kommun placerats i stödområdesklasserna A, B eller C, bestämmelserna om regionalpolitiskt stöd skall gälla i hela kommunerna – alltså också i resp. kommuns centralorter. | 60 | 48 |
| *1983/84: 1938* av Björn Körlof (m) och Margareta Gard (m)<br>I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn och förenkling av de regionalpolitiska stödformerna i enlighet med vad som i motionen anförts. | 43 | 19 |

| | Behandlas i utskottets yttr.s. | hemst.p. |
|---|---|---|
| *1983/84: 1947* av Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) I motionen yrkas | | |
| 1. att riksdagen hos regeringen hemställer om utarbetande av ett näringspolitiskt utvecklingsprogram för Västmanlands län i enlighet med vad i motionen anförs, | 84 | 85 |
| 2. att riksdagen hos regeringen hemställer om att en Bergslagsdelegation tillsätts i enlighet med vad som anförs i motionen. | 82 | 82 |
| *1983/84: 1948* av Per Petersson (m) och Barbro Nilsson i Visby (m) I motionen yrkas att riksdagen begär att regeringen överlämnar motionen till den regionalpolitiska utredningen för beaktande. | 57 | 46 |
| *1983/84: 1950* av Rolf Rämgård m. fl. (c) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om förenkling och samordning av reglerna för statsbidragen till kommunala industrihus. | 44 | 21 |
| *1983/84: 1953* av Marianne Stålberg m. fl. (s, m, c) I motionen yrkas att riksdagen beslutar anhålla hos regeringen att även Jämtlands län i enlighet med vad i motionen anförts utses till försökslän för att pröva friare användning av statliga regionalpolitiska medel och pröva nya samarbetsformer mellan regionala och statliga organ. | 27 | 3 |
| *1983/84: 1954* av Marianne Stålberg m. fl. (s) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad vi i motionen anfört om det sammanhållna länsanslaget. | 54, 89 | 42, 89 |
| *1983/84: 1955* av Olle Svensson m. fl. (s) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts om statliga insatser för att skapa en positiv utveckling i fråga om sysselsättning och befolkningstillväxt i Södermanlands län. | 76 | 74 |
| *1983/84: 1960* av Margareta Winberg (s) och Nils-Olof Gustafsson (s) I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer att motionen överlämnas till den regionalpolitiska utredningen för beaktande. | 43 | 20 |
| *1983/84: 1962* av Bengt Wittbom (m) och Ann-Cathrine Haglund (m) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående utvecklingen i Hällefors, Ljusnarsbergs, Lindesbergs och Nora kommuner. | 83 | 84 |
| *1983/84: 1966* av Nils Åsling (c) I motionen yrkas | | |
| 1. att riksdagen beslutar anhålla hos regeringen att Jämtlands län utses till försökslän för att pröva en friare användning av statliga regionalpolitis- | 27 | 3 |

| | Behandlas i utskottets yttr.s. | hemst.p. |
|---|---|---|
| ka medel och för att pröva nya samarbetsformer mellan regionala och statliga organ, | | |
| 2. att riksdagen beslutar uttala att regeringen vid fördelning av det särskilda anslaget C 4 (länsanslaget) tilldelar Jämtlands län 70 milj. kr. för nästa budgetår. | 54, 88 | 42, 89 |
| *1983/84:2024* av Anita Johansson m. fl. (s) | 76 | 73 |
| I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående regionala åtgärder m. m. i Stockholms län. | | |
| *1983/84:2026* av Mats Olsson m. fl. (s) | | |
| I motionen yrkas | | |
| 1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det regionalpolitiska stöd som utgår i stödområde C bör få tillämpas i Olofströms kommun från den 1 juli 1984 till den 1 juli 1986, | 60 | 49 |
| 2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att regionalpolitiskt stöd som efter särskilt beslut kan utgå utanför stödområdena bör ges en generös tillämpning i Karlskrona, Ronneby, Karlshamn och Sölvesborgs kommuner, | 68 | 66 |
| 3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en särskild delegation med företrädare för berörda departement och myndigheter bör tillsättas i syfte att ge förslag till åtgärder som kan leda till ökad sysselsättning inom Blekinge län. | 68 | 66 |
| *1983/84:2037* av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) | | |
| I motionen yrkas | | |
| 1. att riksdagen hos regeringen begär att särskilda insatser vidtas i Gävleborgs län för att skapa sysselsättning, | 86 | 87 |
| 2. att riksdagen hos regeringen begär att stödområdesindelningen i Gävleborgs län ses över i syfte att skapa en mer rättvis regional fördelning, | 61 | 58 |
| 3. att riksdagen hos regeringen begär att produktutveckling och marknadsföring i större utsträckning kan främjas med lokaliseringsstöd, | 42 | 17 |
| 5. att riksdagen hos regeringen begär att övriga synpunkter beaktas vid kommande statliga satsningar i Gävleborgs län. | 86 | 87 |
| Yrkande 4 behandlas i betänkande AU 1983/84: 21. | | |
| *1983/84:2039* av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) | | |
| I motionen yrkas | | |
| 2. att riksdagen hos regeringen begär att länets nya utvecklingsbolag Ventex får tillgång till särskilda lånemöjligheter. | 86 | 87 |
| Yrkandena 1, 3 och 4 behandlas av näringsutskottet i betänkandet NU 1983/84: 30. | | |
| Motiveringen till yrkandena återfinns i motion 1983/84: 2037. | | |

| | Behandlas i utskottets yttr.s. | hemst.p. |
|---|---|---|
| *1983/84:2044* av Bertil Jonasson m. fl. (c, m, fp)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående ökat anslag för lokaliseringslån och -bidrag till Värmland.<br>Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1983/84: 2040. | 54 | 36 |
| *1983/84:2381* av Kerstin Andersson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c)<br>I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om Älvsborgs län. | 74 | 72 |
| *1983/84:2383* av Ingemar Eliasson (fp)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fördelningen av regionalpolitiskt stöd och glesbygdsmedel. | 88 | 88 |
| *1983/84:2384* av Karl Erik Eriksson m. fl. (fp)<br>I motionen yrkas | | |
| 1. att riksdagen uttalar sig för att regionalpolitiska insatser bör göras med så generella medel som möjligt, | 26 | 2 |
| 2. att riksdagen uttalar sig för att det regionalpolitiska stödet bör prioriteras till de mest utsatta regionerna, | 25 | 2 |
| 4. att riksdagen beslutar öka de regionalpolitiska länsanslagen med 150 milj. kr.<br>Yrkande 3 behandlas i betänkandet AU 1983/84: 21. | 53 | 31 |
| *1983/84:2386* av Kerstin Göthberg (c) och Hugo Bergdahl (fp)<br>I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära skyndsamma åtgärder för att förbättra arbetsmarknadsläget i Västmanland. | 84 | 85 |
| *1983/84:2388* av Anders Högmark m. fl. (m)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om fördelningen av medel ur anslaget Regionala utvecklingsinsatser. | 54, 70 | 43, 70 |
| *1983/84:2392* av Stig Josefson m. fl. (c)<br>I motionen yrkas<br>1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande arbetsmarknadssituationen i Malmöhus län samt behovet av åtgärder för att skapa nya sysselsättningstillfällen,<br>2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande forskning, utveckling och nyetablering inom näringslivet och den regionala betydelse och rikspolitiska vikt som därmed är förknippad. | 65 | 63 |

| | Behandlas i utskottets yttr.s. | hemst.p. |
|---|---|---|
| *1983/84: 2394* av Bo Lundgren m. fl. (m)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om att motverka regional obalans i samband med offentliga organisationsförändringar. | 36 | 5 |
| *1983/84: 2395* av Kerstin Nilsson m. fl. (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om särskilda åtgärder för näringslivets utveckling och tryggad sysselsättning i Tornedalen. | 90 | 91 |
| *1983/84: 2396* av Arne Nygren (s) och Georg Andersson (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär att en utvecklingsplan för Västerbottens åtta lappmarkskommuner skyndsamt utarbetas, varvid särskilda insatser för att tillvarata länsdelens råvarutillgångar och turistiska förutsättningar beaktas. | 89 | 90 |
| *1983/84: 2397* av Yvonne Sandberg-Fries (s) och Ralf Lindström (s)<br>I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av statliga insatser för att upprätthålla sysselsättningen inom Karlskrona kommun. | 69 | 66 |
| *1983/84: 2402* av Rune Ångström m. fl. (fp)<br>I motionen yrkas att riksdagen beslutar om nedsättning av socialavgifterna för icke-offentlig verksamhet i inlandskommunerna i Norrbottens län enligt vad som anförts i motionen. | 57 | 46 |
| *1983/84: 2451* av Oswald Söderqvist (vpk) och Carl-Henrik Hermansson (vpk)<br>I motionen yrkas att riksdagen uttalar att det statliga stödet till glesbygd bör intensifieras vad gäller skärgårdsområdena.<br>Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1983/84: 879. | 92 | 92 |
| *1983/84: 2459* av Björn Samuelson (vpk)<br>I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om tillsättande av en arbetsgrupp med företrädare för fackföreningar, politiska partier och forskare med uppgift att upprätta en utvecklingsplan för Värmland, med beaktande av vad som anförts i motionen. | 83 | 83 |
| *1983/84: 2479* av Bertil Måbrink (vpk) och Jörn Svensson (vpk)<br>I motionen yrkas<br>1. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om förslag till utvidgning och förenkling av stödområdesindelningen i Gävleborgs län i enlighet med vad som anges i motionen, | 61 | 56, 58, 59 |

| | Behandlas i utskottets yttr.s. | hemst.p. |
|---|---|---|
| 2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförs om prioritering av de tre industriellt mest ensidiga kommunerna i länet i samband med ny- eller utlokalisering av statlig verksamhet. Motiveringen till yrkandena återfinns i motion 1983/84: 2478. | 39 | 12 |
| *1983/84: 2528* av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) I motionen yrkas 2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om att anvisade medel till *Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån* för budgetåret 1984/85 ställs till den ordinarie kreditmarknadens förfogande i enlighet med vad som anförs i motionen. Yrkande 1 behandlas i betänkandet AU 1983/84: 18. Motiveringen till yrkandena återfinns i motion 1983/84: 2524. | 41, 51 | 16, 30 |
| *Motioner med anledning av proposition 1983/84: 157* | | |
| *1983/84: 2789* av Yngve Nyquist m. fl. (s) I motionen yrkas att riksdagen bemyndigar regeringen att vid beredandet av ärenden gällande särskilda utvecklingsinsatser enligt proposition 1983/84: 157 även innesluta Hedemora kommun bland de kommuner som kan ifrågakomma. | 81 | 81 |
| *1983/84: 2790* av Thure Jadestig m. fl. (s) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Hallstahammars och Surahammars kommuner i Västmanlands län bör innefattas i det område som skall komma i fråga för långsiktiga åtgärder för industriell förnyelse i Bergslagen. | 81 | 81 |
| *1983/84: 2791* av Christer Eirefelt m. fl. (fp) I motionen yrkas 2. att riksdagen med ändring av hemställan beträffande anslaget till Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen för budgetåret 1984/85 uttalar att medlen bör användas bl. a. för förhöjt statsbidrag till lärlingsutbildning och försöksverksamhet med bibehållen arbetslöshetsersättning för arbetslösa personer som startar egna företag, enligt vad som anförs i motionen. Yrkande 1 behandlas i näringsutskottets betänkande NU 1983/84: 35. | 80 | 79 |
| *1983/84: 2792* av Bengt Wittbom m. fl. (m) I motionen yrkas 1. att riksdagen med hänvisning till det som anförts i motionen avslår regeringens begäran om 25 milj. kr. för att främja utvecklingen i Bergslagen. 2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående utvecklingsförutsättningarna i Bergslagen. | 79 | 76 |

| | Behandlas i utskottets yttr.s. | hemst.p. |
|---|---|---|
| *1983/84:2793* av Lars Werner m. fl. (vpk) | | |
| I motionen yrkas | | |
| 5. att riksdagen hemställer hos regeringen om att anslaget om särskilda insatser i Bergslagen räknas upp och att samtliga kommuner i Bergslagen bör komma i fråga enligt vad i motionen anförs, | 79, 81 | 76, 81 |
| 6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om Bergslagsdelegationens uppgifter. | 82 | 82 |
| Yrkandena 1–4 och 7 behandlas i näringsutskottets betänkande NU 1983/84: 35. | | |
| *1983/84:2794* av Tage Sundkvist m. fl. (c) | 80 | 80 |
| I motionen yrkas att riksdagen till *Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen* anvisar ett reservationsanslag av 25 milj. kr. att fördelas till de regionala utvecklingsfonderna i Bergslagslänen i enlighet med det anförda. | | |
| *1983/84:2795* av Wivi-Anne Cederqvist (s) och Olle Westberg (s) | 61 | 56 |
| I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär att Sandvikens kommun temporärt inplaceras i stödområde C. | | |
| *1983/84:2796* av Staffan Burenstam Linder m. fl. (m) | | |
| I motionen yrkas | | |
| 2. att riksdagen avslår regeringens förslag till särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen för budgetåret 1984/85 under tolfte huvudtiteln föreslagna reservationsanslag om 25 milj. kr., | 79 | 76 |
| 3. att riksdagen begär att ta upp förhandlingar med Bofors AB om en annan inriktning och form för de överenskomna medlen om 25 milj. kr. för sysselsättningsskapande åtgärder i Karlskogaregionen i enlighet med vad som i motionen anförts. | 79 | 77 |
| Yrkande 1 behandlas av näringsutskottet i betänkandet NU 1983/84: 35. | | |

## Den regionala utvecklingen

Några för regionalpolitiken väsentliga data om utvecklingen finns samlade på figurerna 1–4 och tabell 1.

Befolkningsutvecklingen (figur 1) är av intresse därför att en balanserad befolkningsutveckling i länen är ett centralt regionalpolitiskt mål vilket återspeglas i bl. a. de planeringstal som riksdagen godtagit som underlag för den regionala planeringen.

Som framgår av figur 1 hade flera län under slutet av 1970-talet en betydande befolkningsökning. Det gällde Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kronobergs, Gotlands, Kristianstads, Hallands, Älvsborgs, Skara-

borgs och Kopparbergs län i södra Sverige samt Västerbottens och i viss mån Jämtlands och Norrbottens län i norra Sverige. Endast två län hade under den här perioden (1975–1979) befolkningsminskning, nämligen Blekinge och Göteborgs och Bohus län. Under de första åren av 1980-talet kvarstod en ökning i Stockholms, Uppsala, Gotlands, Hallands, Skaraborgs och Västerbottens län, men tretton av länen i riket hade nu befolkningsminskning, bl. a. flertalet av de län som helt eller delvis ingår i något av stödområdena. Denna tendens till ökad obalans i utvecklingen mellan länen återspeglar sig också i länsstyrelsernas prognoser för 1980-talet.

Den ändring i befolkningsutvecklingen i länen som skedde mellan åren 1980 och 1981 kommer också till uttryck i omkastning i befolkningsomflyttningen (figur 2). Flera län fick i början av 1980-talet ett försämrat flyttningsnetto. Det gäller flertalet skogslän men också flera län i södra Sverige som t. ex. Södermanlands, Jönköpings, Blekinge, Örebro och Västmanlands län.

Sysselsättningsutvecklingen i länen visas i tabell 1. Av tabellen framgår att alla län hade en positiv sysselsättningsutveckling under 1970-talet. Den största ökningen hade under perioden 1976–1980 Uppsala, Kronobergs, Gotlands och Västerbottens län. Under åren 1981–1982 inträffade minskning i tretton län, kraftigast i Södermanlands, Östergötlands, Kalmar, Örebro, Västmanlands, Västernorrlands och Norrbottens län. Enligt länsplaneringens prognoser kan en negativ sysselsättningsutveckling väntas i tolv län under perioden 1981–1990. Den svagaste utvecklingen kommer att ske i Örebro, Västmanlands och Norrbottens län. Den regionala bearbetningen av långtidsutredningen (SOU 1984: 6) ger en mera positiv bild och enligt den skulle ett län – Västmanlands – få en svag minskning. Övriga län skulle få ökning.

Sysselsättningsgraden i kommunerna visas i figurerna 3 och 4. När det gäller sysselsättningsgraden för män och kvinnor sammantagna (fig. 3) kan konstateras att de lägsta siffrorna återfinns i skogslänen och det gäller än mer markerat om man ser till situationen för kvinnorna.

**Fig. 1. Befolkningsutveckling länsvis. Årsgenomsnitt 1975–1979, 1980–1982, 1983–1990.**

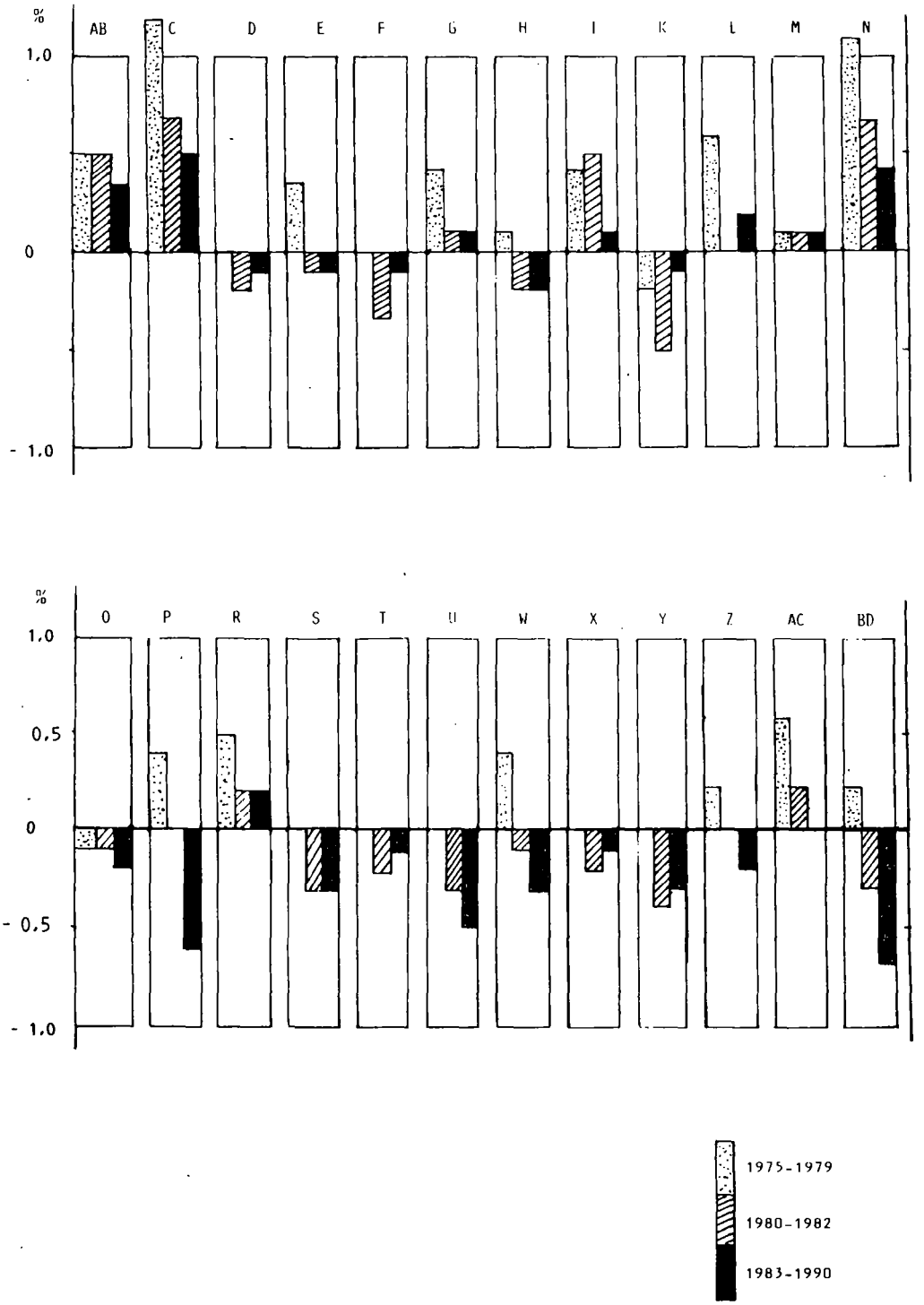

Fig. 2. Flyttningsöverskott. Länsvis i genomsnitt per år och per 1000 invånare.

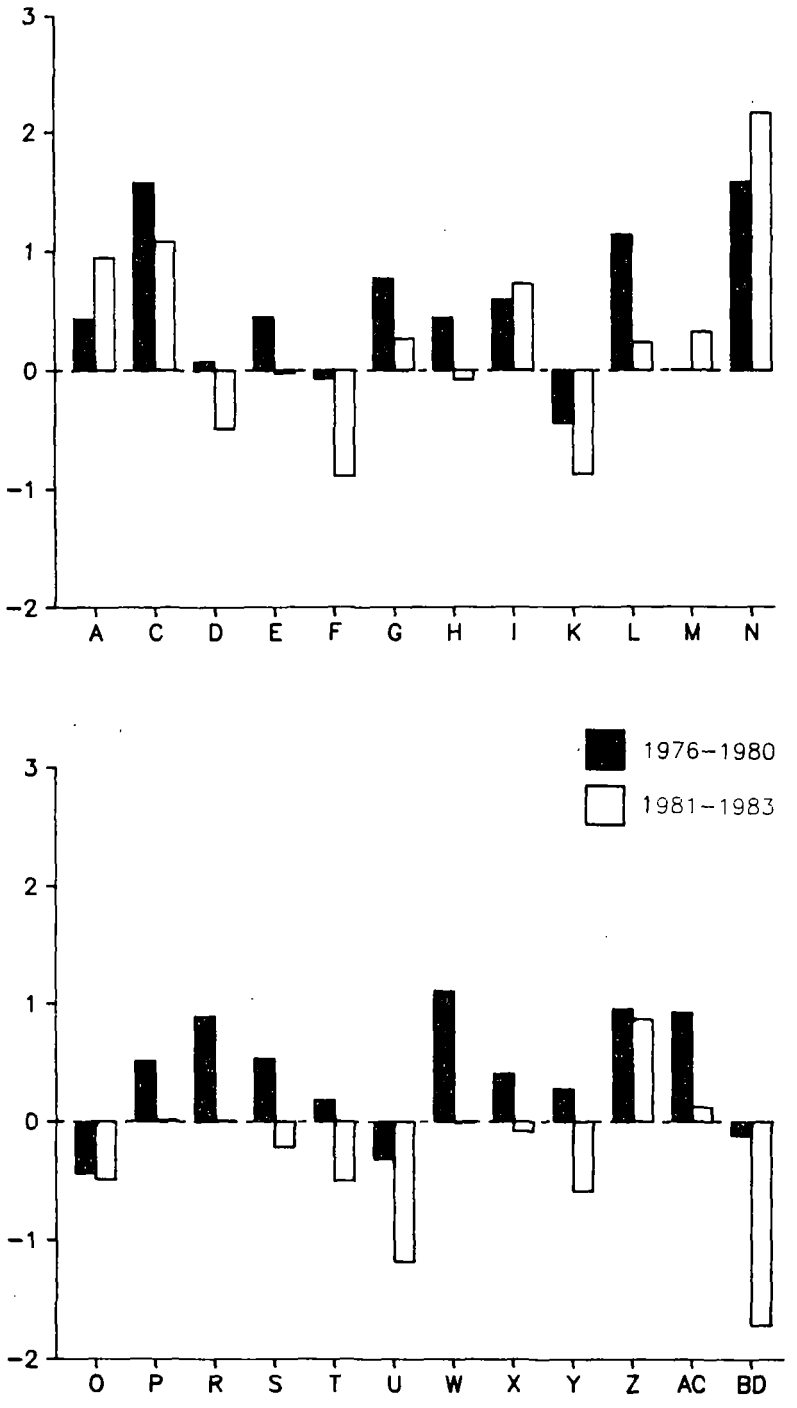

**Fig. 3. Sysselsättningsgrad år 1982. Förvärvsarb. kv. + män i proc. av bef. 16–64 år.**

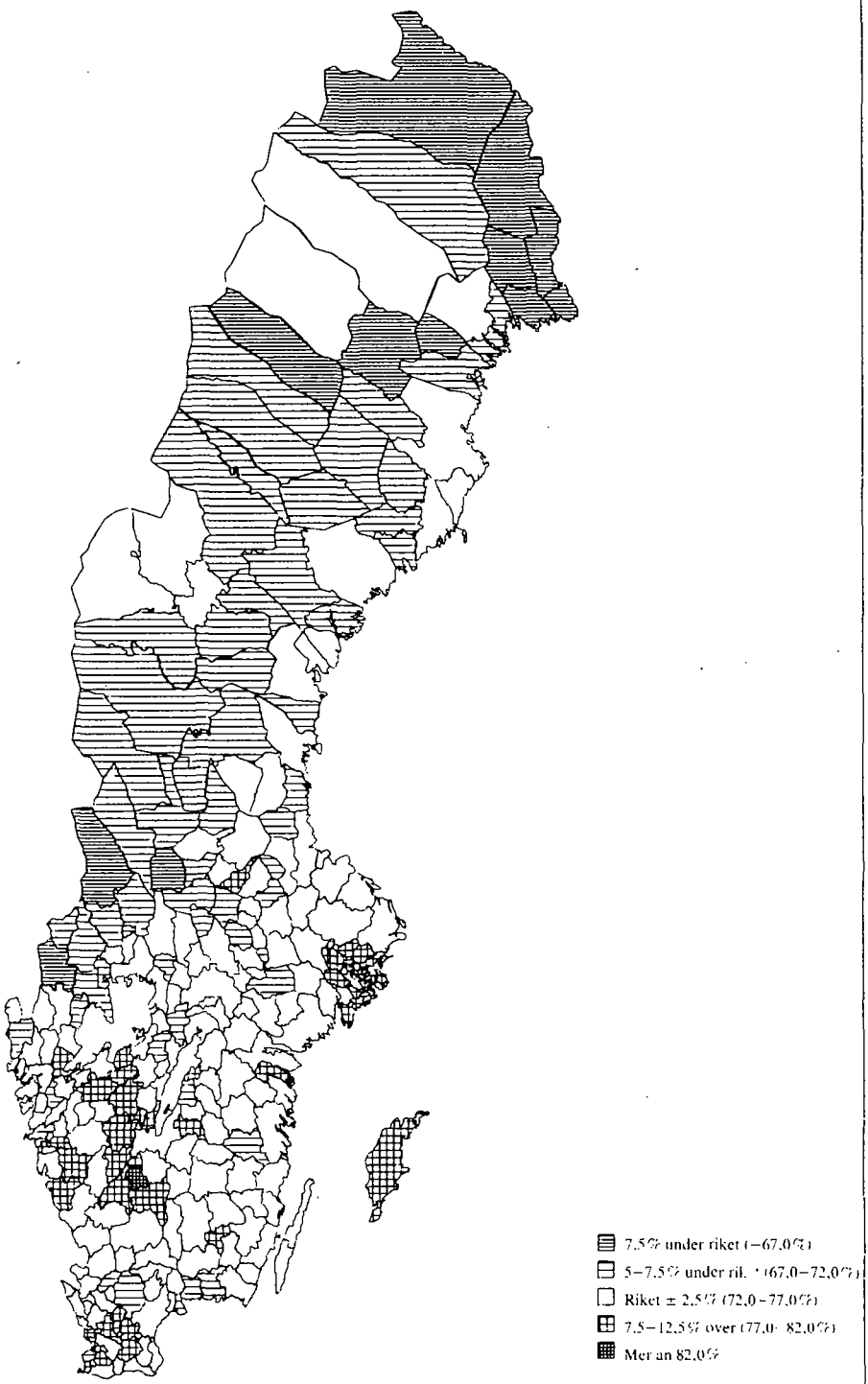

Fig. 4. Sysselsättningsgrad år 1982. Förvärvsarb. kvinnor i proc. av bef. 16–64 år.

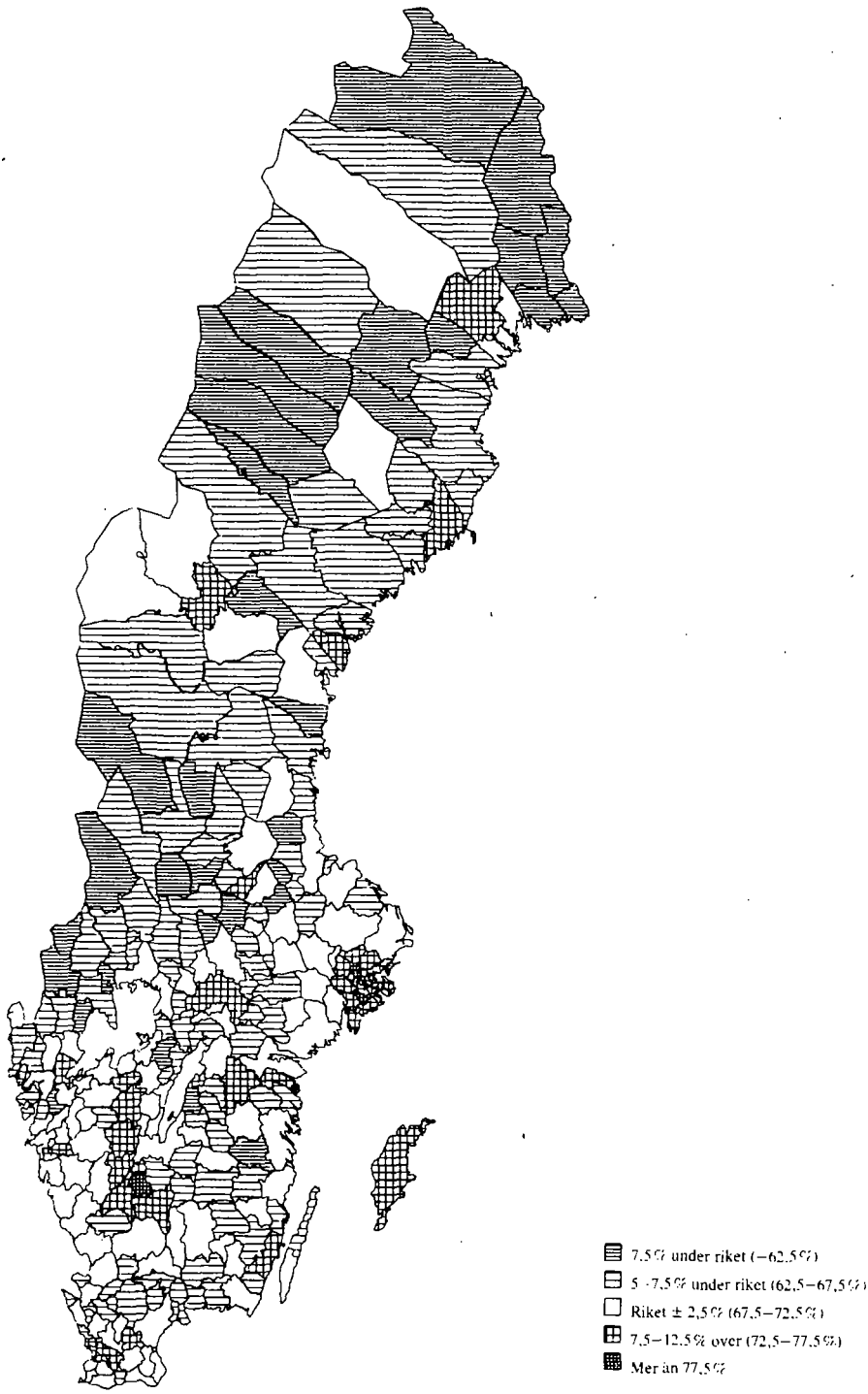

**Tabell 1. Antal sysselsatta i länen år 1980 samt årlig procentuell förändring mellan angränsande tioårsperioder.**

| Län/landsdel | Årlig procentuell förändring | | Antal sysselsatta (tusental) 1980 | Årlig procentuell förändring | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1971–1980 | 1976–1980 | | 1981–1982 | LU84 1981–1990 | LP83 1981–1990 |
| Stockholm | 1,3 | 1,1 | 803 | 1,1 | 1,1 | 1,7 |
| Uppsala | 2,0 | 1,7 | 107 | 0,0 | 0,7 | 0,1 |
| Södermanland | 0,6 | 0,3 | 113 | 0,0 | 0,4 | −0,4 |
| Östergötland | 1,1 | 0,8 | 185 | −0,7 | 0,4 | −0,4 |
| Östsverige | 1,3 | 1,0 | 1 208 | 0,6 | 0,9 | 0,4 |
| Jönköping | 1,1 | 0,9 | 148 | −0,5 | 0,5 | −0,2 |
| Kronoberg | 1,3 | 1,5 | 83 | 0,1 | 1,0 | 0,3 |
| Kalmar | 0,9 | 1,0 | 111 | −1,5 | 0,1 | −0,4 |
| Gotland | 1,6 | 1,6 | 27 | 0,9 | 0,5 | 0,2 |
| Blekinge | 0,6 | 0,3 | 70 | −1,3 | 0,7 | 0,2 |
| Sydöstsverige | 1,0 | 1,0 | 439 | −0,7 | 0,5 | −0,1 |
| Kristianstad | 0,8 | 0,8 | 123 | −1,4 | 0,8 | 0,3 |
| Malmöhus | 0,9 | 0,6 | 359 | −1,0 | 0,7 | 0,2 |
| Sydsverige | 0,9 | 0,7 | 482 | −1,1 | 0,7 | 0,2 |
| Halland | 1,8 | 1,1 | 100 | 0,2 | 0,7 | 0,4 |
| Göteborgs och Bohus | 1,1 | 0,6 | 364 | 0,1 | 0,5 | 0,0 |
| Älvsborg | 0,6 | 0,4 | 184 | −0,4 | 0,6 | −0,1 |
| Skaraborg | 1,4 | 1,1 | 124 | 0,3 | 0,7 | 0,1 |
| Västsverige | 1,1 | 0,7 | 772 | 0,0 | 0,6 | 0,0 |
| Värmland | 0,9 | 0,7 | 129 | −0,5 | 0,6 | −0,2 |
| Örebro | 0,7 | 0,8 | 128 | −0,4 | 0,2 | −0,5 |
| Västmanland | 1,2 | 0,4 | 121 | 0,0 | −0,2 | −0,8 |
| Kopparberg | 1,4 | 0,8 | 128 | −1,2 | 0,4 | −0,3 |
| Gävleborg | 1,1 | 0,7 | 133 | −0,9 | 0,6 | −0,1 |
| Mellansverige | 1,1 | 0,6 | 639 | −0,6 | 0,3 | −0,4 |
| Västernorrland | 1,3 | 1,2 | 122 | −0,8 | 0,3 | −0,4 |
| Jämtland | 1,9 | 1,3 | 60 | 0,3 | 0,8 | 0,2 |
| Västerbotten | 2,0 | 1,7 | 113 | 0,5 | 1,1 | 0,4 |
| Norrbotten | 2,1 | 1,0 | 118 | −0,6 | 0,2 | −0,5 |
| Nordsverige | 1,8 | 1,3 | 413 | −0,3 | 0,6 | −0,1 |
| Riket | 1,2 | 0,9 | 3 953 | −0,2 | 0,7 | 0,1 |

LU 84 = ERU:s bearbetning av LU 84.
LP 83 = Länsstyrelsernas prognoser år 1983.

*Källa:* LU 84 Särskilda studier (SOU 1984: 6).

## Utskottet

### Förutsättningar och riktlinjer för regionalpolitiken

I propositionen erinras inledningsvis om de regionalpolitiska målen som innebär att de tre välfärdsfaktorerna arbete, service och god miljö skall vara tillgängliga inom räckhåll för alla människor. Vidare lämnas en beskrivning i fråga om utfallet av de prognoser länsstyrelserna nyligen har redovisat rörande utvecklingen under 1980-talet. Det framgår bl. a. att sysselsättningsutvecklingen i samtliga län väntas bli svagare än under 1970-talets senare hälft, främst beroende på att ökningen inom offentlig sektor bedöms bli väsentligt mindre än tidigare. Den sektor som skulle få

den största tillväxten är privata tjänster. Det framhålls att arbetstillfällena inom denna sektor är ojämnt fördelade över landet, med en förhållandevis stark koncentration till storstadslänen.

Utskottet vill med anledning av ovan nämnda redogörelse i propositionen anföra följande i fråga om *förutsättningarna för regionalpolitiken*.

Ser man till befolkningsutvecklingen i ett mera storregionalt perspektiv kan man konstatera två tydliga trendbrott under de senaste 15 åren. Den omfattande inflyttningen till storstadsområdena och andra större stadsregioner som kännetecknade 1960-talet förbyttes i början av 1970-talet i motsatsen. Denna ändrade utveckling var en internationell företeelse. Mycket tyder på att den i Sverige hade flera orsaker. En orsak var de omfattande regionalpolitiska insatser som hade gjorts sedan mitten av 1960-talet, en annan det mera spridda boende runt större orter som skedde i början av 1970-talet med ökad pendling och jämnare befolkningsutveckling som följd. Ett annat viktigt skäl var den stora sysselsättningstillväxten inom den offentliga sektorn. Denna sektor och dess tillväxt får – med den likvärda standard som är ett centralt politiskt mål och som understöds med statliga stöd av skilda slag – ungefär samma fördelning som befolkningen i stort och blir därmed relativt jämnt spridd över landet.

Mellan åren 1980 och 1981 skedde av allt att döma ett nytt trendbrott. Under år 1980 var befolkningsutvecklingen fortfarande som under 1970-talet, men under år 1981 ändrade befolkningsomflyttningen riktning och denna ändring synes bestå ännu. Många skogslän har på nytt fått utflyttningsöverskott. Det viktigaste skälet torde vara att den sektor som under 1970-talet svarade för den jämnt över landet fördelade tillväxten, nämligen den offentliga sektorn, har slutat att växa eller växer mycket svagt. Andra delar av näringslivet har tagit över, främst den privata service- och tjänstesektorn. Ett av de mera framträdande regionalpolitiska problemen under 1980-talet är att denna sektor är mycket ojämnt fördelad över landet och har en kraftig överrepresentation i storstadsområdena. I synnerhet gäller detta de mest expanderande delarna av denna näringsgren.

Utskottet noterar att den i vid mening samlade regionalpolitiska medelsarsenalen under 1970-talet successivt anpassades till de utvecklingsförlopp som beskrivits ovan. Efter hand som den svaga utvecklingen inom industrin omöjliggjorde större omlokaliseringar av sådana företag inriktades medlen mera på att utveckla den i resp. region befintliga industrin. Dessa omständigheter gjorde det också motiverat att i ökad grad decentralisera handläggningen av det regionalpolitiska stödet som ju främst riktar sig till denna näringsgren.

Avgörande för den förhållandevis jämna sysselsättningsutvecklingen under 1970-talet var som sagts ovan bl. a. den offentliga sektorns tillväxt och här spelade och spelar skatteutjämningsbidragen från staten till kommuner och landstingskommuner en betydande roll. Om den offentliga sektorn även framgent skall kunna ge ett balanserande tillskott till den regionala

utvecklingen är fortsatta transfereringar av detta slag nödvändiga. Länsstyrelsernas prognoser tyder på att den regionala utvecklingen – bl. a. beroende på att den kraftiga expansionen inom den privata service- och tjänstesektorn är så ojämnt fördelad – kommer att försämras under 1980-talet. Den regionala konsekvensanalysen i långtidsutredningen (SOU 1984: 6) tyder visserligen på motsatsen, men utskottet menar för sin del att medelsarsenalen måste anpassas till de ändrade tendenser i näringslivets utveckling som berörts ovan och så att man har beredskap att med aktiva åtgärder möta en eventuell ökande regional obalans.

Utskottet konstaterar därvid att industrin troligen kommer att få en relativt svag sysselsättningsutveckling under 1980-talet. De påverkbara nylokaliseringarna inom denna näringsgren blir troligen få och måste förbehållas de mest utsatta delarna av landet. Liksom under 1970-talet måste huvuddelen av de regionalpolitiska insatserna gentemot industrin sannolikt inriktas på att utveckla det befintliga näringslivet i resp. region. Dessa förhållanden kommer att medge en fortsatt decentralisering till länsnivån av handläggningen av stödet till denna näringsgren.

Som utskottet beskrivit ovan väntas sysselsättningstillväxten under 1980-talet ske främst inom den privata service- och tjänstesektorn. Mot bakgrund av den ojämna geografiska fördelningen av dessa verksamheter och den risk för försämrad regional balans som en expansion enbart på nuvarande lokaliseringsorter kan ge är det mycket angeläget att utveckla metoder som kan påverka deras lokalisering. Det finns anledning uppmärksamma några problem i sammanhanget. Ett är den mängd olika aktiviteter – med delvis mycket olika utveckling och utvecklingsförutsättningar – som inryms i denna näringsgren. Ett annat problem är att kunskapen om lokaliseringsförutsättningarna för de aktuella verksamheterna är bristfällig. Industriverket har till uppgift att bedriva lokaliseringssamråd med här aktuella företag men i övrigt finns inte någon självklar anknytning när det gäller handläggningen av eventuella åtgärder riktade mot den privata service- och tjänstesektorn, vare sig till nuvarande departements- eller verksorganisation. Erfarenheterna av de gångna årens regionalpolitiska verksamhet visar nämligen att de traditionella regionalpolitiska stödformerna har begränsade effekter. Utskottet håller därför för troligt att de medel som kan behöva tillgripas har mera anknytning till andra politikområden än det i trång mening regionalpolitiska.

Utskottets resonemang ovan tar sin utgångspunkt i utvecklingen i de olika länen. Men självfallet måste risken för obalanser inom länen liksom hittills vägas in vid utformningen av de regionalpolitiska medlen. Som utskottet har poängterat i tidigare sammanhang förutsätter en framgångsrik regionalpolitik att alla samhällssektorer medverkar. Praktiskt taget alla beslut som tas av t. ex. statliga myndigheter får regionala konsekvenser och kan därmed ändra förutsättningarna för regionalpolitiken. En samordning av dessa beslut enligt de mål som formuleras av statsmakterna är en förutsättning för en framgångsrik regionalpolitik.

Utskottet utgår ifrån att utredningen rörande de regionalpolitiska stödinsatsernas inriktning m. m. (I 1982:05) i sitt arbete observerar de problem utskottet tagit upp ovan vid behandlingen av förutsättningarna för regionalpolitiken samt att utredningen närmare överväger vilka åtgärder som bör vidtas för att komma till rätta med dessa problem. Riksdagen föreslås godkänna vad utskottet här anfört om förutsättningarna för regionalpolitiken.

Fyra motioner, nämligen 567, 568, 1371 och 2384 tar upp *riktlinjerna för regionalpolitiken* till behandling.

I motion 1371 av Alf Wennerfors m. fl. (m) framhålls att de bästa förutsättningarna för en balanserad regional utveckling föreligger om statsmakterna för en allmän ekonomisk politik som aktivt stimulerar de välståndsskapande krafterna. Den regionalpolitik som moderata samlingspartiet förordar siktar enligt motionen till att i görligaste mån kompensera regioner för avståndsmässiga, klimatmässiga och vissa andra strukturmässiga handikapp så att de grundläggande förutsättningarna för exempelvis näringslivets utveckling skall bli mer likvärdiga. Motionärerna påpekar att beslut inom en rad politikområden är väsentliga för den regionala utvecklingen även om dessa beslut inte direkt har en regionalpolitisk innebörd. Det gäller beslut rörande skatte- och avgiftspolitiken, arbetsmarknadspolitiken, jord- och skogsbrukspolitiken samt i fråga om transporter och kommunikationer. I motionen hänvisas till att moderata samlingspartiet lagt fram förslag av regionalpolitisk betydelse rörande flera av dessa sektorer. I motionen erinras också om regionalpolitikens betydelse för försvars- och säkerhetspolitiken. Huvudlinjerna i den regionalpolitik som förordas i den moderata motionen är följande

- ett ökat inslag av generellt verkande medel
- ett system med differentierade socialförsäkringsavgifter
- ett aktivare utnyttjande av skattepolitiken som regionalpolitiskt instrument
- en successiv avveckling av flertalet selektiva stödformer
- ett system av kreditgarantier via det etablerade bankväsendet som ersätter nu gällande lokaliseringslåneformer
- ett problemorienterat länsbaserat stödområdessystem
- en decentralisering av beslutsfattandet inom regionalpolitiken
- en åtgärdsinriktad länsplanering
- en aktiv glesbygdspolitik med utveckling av bl. a. kombinationssysselsättningens möjligheter
- ett ökat utnyttjande av turismens möjligheter
- ett ökat utnyttjande av data- och telekommunikationsteknikens möjligheter, bl. a. i samverkan med högre utbildning och forskning
- ett reformerat transportstödsystem.

Centerpartiet tar upp riktlinjerna för regionalpolitiken i de två motionerna 567 och 568 och framhåller att en politik för regional balans är en

nödvändig del i en ekonomisk politik med syfte att skapa ekonomisk utveckling och full sysselsättning. De grundläggande balansproblemen i ekonomin kan inte lösas om inte produktionsförutsättningar i form av mänskligt kunnande, råvaror och andra naturtillgångar samt gjorda samhällsinvesteringar kan tas till vara över hela landet. Samtidigt måste enligt motionen en aktiv regionalpolitik bidra till att människor i alla delar av landet får likvärdiga möjligheter till arbete, service och god miljö. Vidare måste regionalpolitiska hänsynstaganden tas inom samtliga samhällsområden. Följande inriktning av regionalpolitiken förordas.

Först poängteras att det regionalpolitiska stödet inte får urholkas samt att insatserna måste koncentreras till de mest utsatta regionerna i enlighet med 1982 års beslut. Det innebär bl. a. att det särskilda stödet till Norrbotten bör koncentreras till inlandet. Vidare framhålls i motion 568 den centrala roll jordbrukspolitiken har i en aktiv regionalpolitik. Centerpartiet avvisar den nya inriktning av jordbrukspolitiken som regeringen aviserat vilket utvecklas i en särskild motion. Även de energipolitiska frågorna tas upp i en särskild motion men i sammanhanget erinras om att de nu sysselsättningssvaga regionerna rymmer betydande resurser för den framtida energiförsörjningen. I motion 568 påpekas dessutom att en rimlig social och teknisk service måste tillgodoses över hela landet. Här nämns bl. a. vägar, järnvägar, skolor i glesbygd och högskoleverksamhet. Slutligen krävs i motionen att småföretagssatsningen under åren 1976–1982 skall föras vidare.

Regional balans beskrivs som ett av de viktigaste målen för den ekonomiska politiken i motion 2384 av tredje vice talman Karl Erik Eriksson m. fl. (fp). Samtidigt påpekas att detta mål är lättare att uppnå vid god tillväxt i ekonomin som helhet och när den allmänna ekonomiska politiken skapar goda förutsättningar för en expansion av näringslivet. Motionärerna hänvisar till att folkpartiet i annat sammanhang lagt fram förslag som syftar till ekonomisk tillväxt.

I motionen framhålls att de regionalpolitiska insatserna bör vara så generella som möjligt. Detta innebär t. ex. att ett förhållandevis fast regelsystem bör råda inom regionalpolitiken. De utvärderingar som gjorts sägs visa att stöd enligt sådana fasta regler är mycket mer verkningsfullt än t. ex. ett företagsstöd som beslutas från fall till fall. I motionen föreslås vidare att de regionalpolitiska insatserna måste prioriteras till de områden i landet som har de svåraste problemen. Effekten kan annars bli att insatserna fördelas över hela landet i sådan omfattning att de stora regionala obalanserna består.

Utskottet kan instämma i vad som sägs i motionerna 568, 1371 och 2384 om betydelsen av en framgångsrik ekonomisk politik när det gäller att lösa de regionalpolitiska problemen. De regionalpolitiska medlen får som utvecklingen de senaste åren visat starkt begränsade effekter under perioder med låg ekonomisk aktivitet. Med den aktiva ekonomiska politik som

numera förs – med som följd växande export, ökat kapacitetsutnyttjande inom industrin och begynnande sysselsättningsökning – skapas förutsättningar för att vi på ett mera effektivt sätt skall kunna ta oss an de regionalpolitiska problemen. I denna situation kan regionalpolitiken bidra till att främja den allmänna ekonomiska utvecklingen eftersom de åtgärder som är aktuella bidrar till att outnyttjade produktionsresurser kommer till användning.

När det gäller den regionalpolitiska medelsarsenalens utformning, t. ex. avvägningen mellan generella och selektiva medel, skattepolitikens eventuella roll i sammanhanget samt principer för regionala prioriteringar när det gäller insatsernas fördelning hänvisar utskottet till det utredningsarbete som bedrivs av kommittén (I 1982:05) om det regionalpolitiska stödet till näringslivet. Utskottet utgår ifrån att kommittén kommer att behandla här berörda avvägningsproblem jämte frågor av det slag som i övrigt tas upp i de aktuella motionerna. Mot den här bakgrunden behöver motionerna 567, 568, 1371 och 2384 i här aktuella delar inte leda till någon åtgärd från riksdagens sida.

I sammanhanget behandlar utskottet även tre motioner som föreslår en *friare användning av de regionalpolitiska medlen* i länen som ett sätt att stärka regionalpolitiken. Det gäller motion 1910 av Bertil Danielsson (m) och Ewy Möller (m), 1953 av Marianne Stålberg m. fl. (s, m, c) och 1966 av Nils Åsling (c). I motion 1910 föreslås att nuvarande sektorsuppdelade medel skall successivt föras över till en ospecificerad länspott som kan disponeras av länsstyrelserna i samråd med berört sektorsorgan på länsplanet. Även i motion 1953 föreslås en friare användning av statliga regionalpolitiska medel enligt vad som betecknas Jämtlandsmodellen. Innebörden härav redovisades utförligt i motioner till förra årets riksmöte (1982/83: 2080 och 2088). Viktiga inslag är en utbyggd samordning av olika sektorers verksamhet i länet och särskilda medel att användas i detta arbete. Motionärerna föreslår att en försöksverksamhet får startas av samma slag som regeringen beslutat om för Norrbottens län. Motsvarande yrkanden finns i motion 1966. Där erinras även om att det s. k. länsanslaget som är ett viktigt inslag i en sådan försöksverksamhet inte räknas upp i regeringens förslag, vilket däremot sker i centerns partimotion 568. Utskottet återkommer till anslagsfrågorna i det följande.

Yrkanden om en friare användning av de regionalpolitiska medlen har utskottet behandlat även tidigare år. Utskottet har därvid varit positivt till att man som i t. ex. Jämtland eftersträvar en bättre samordning av de statliga insatserna för ett mer effektivt utnyttjande av de samlade resurserna. Det regionala utvecklingsanslaget, av vilket alla län får en del, skapar goda förutsättningar härför. Huruvida en större del av de regionalpolitiska resurserna skall ges i denna form är en fråga som bör ankomma på kommittén rörande det regionalpolitiska stödet till näringslivet att överväga. Utskottet vill i sammanhanget också peka på det uppdrag statskon-

toret har fått att komma med förslag till en mera samordnad länsförvaltning med utgångspunkt i en studie av Norrbottens län. Statskontorets förslag bör avvaktas innan ställning tas till frågan om en särskild försöksverksamhet i Jämtlands län. Motionerna 1910, 1953 och 1966 bör mot den angivna bakgrunden inte föranleda några åtgärder i här aktuella delar.

**Utvecklingen inom vissa olika samhällssektorer**

Utskottet gör inte någon fullständig genomgång av de olika samhällssektorerna utan nöjer sig med att behandla de delar som berörs i motionerna eller lyfts fram i den aktuella länsplaneringen.

*Jordbruket*

Jordbruket och skogsbruket sysselsätter tillsammans f. n. direkt endast ca 5% av arbetskraften. Dessa verksamheters utbredning gör emellertid att de spelar en betydande roll för regionalpolitiken. I vissa glesbygder svarar jordbruket och skogsbruket för större delen av sysselsättningsmöjligheterna. Utskottet konstaterar att det sedan år 1971 lämnas ett särskilt prisstöd för att stödja jordbruket i norra Sverige. Riksdagen har behandlat detta prisstöd vid två tillfällen hittills under år 1984. Därvid har beslutats dels att budgetmedel skall användas för att bekosta dessa insatser (JoU 1983/84: 20), dels att anslaget för nämnda ändamål under budgetåret 1984/85 skall uppgå till 330 milj. kr., vilket är en ökning med ca 60 milj. kr. i förhållande till förra budgetåret (JoU 1983/84: 26). Jordbrukets roll för den regionala utvecklingen stryks också under i de ovan nämnda motionerna som rör riktlinjerna för regionalpolitiken. Det är utskottets uppfattning att ett väl fungerande jordbruk är en förutsättning för att uppnå en balanserad regional utveckling. Frågor rörande jordbruket behandlas f. n. av utredningen (Jo 1983: 01) om utformningen av en livsmedelspolitik.

*Industrin*

Industrins utveckling och lokalisering har ju varit huvudfrågan för regionalpolitiken sedan dess tillkomst i mitten av 1960-talet. Den regionalpolitiska medelsarsenalen är också i huvudsak inriktad på industrin. Den regionala industriutvecklingen behandlas i en bilaga till den senaste långtidsutredningen (SOU 1984: 6) i vilken expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU) lämnar en redogörelse för de regionala konsekvenserna av långtidsutredningens nationella utvecklingsalternativ. Utskottet har i det föregående på flera punkter hänvisat till detta material och redovisar här som bakgrund till sina fortsatta överväganden en sammanfattning av vad ERU anför om den regionala industriutvecklingen under 1980-talet. Resultatet av ERU:s kalkyler visas i tabell 2 tillsammans med länsstyrelsernas bedömningar för perioden 1981–1990. Som framgår vän-

**Tabell 2. Sysselsättning i tillverkningsindustri i län och landsdelar 1980 och förändringar under angränsande tioårsperioder**

| Län/landsdel | Årlig procentuell förändring | | Antal sysselsatta (tusental) | Årlig procentuell förändring 1981–90 | |
|---|---|---|---|---|---|
| | 1971–80 | 1976–80 | 1980 | LU84 | LP 83 |
| Stockholm | −1,0 | −2,1 | 130 | −2,2 | −2,4 |
| Uppsala | −0,3 | −0,4 | 20 | −0,2 | −0,5 |
| Södermanland | −1,3 | −2,8 | 36 | 0,4 | −1,0 |
| Östergötland | −1,1 | −1,9 | 54 | −0,1 | −1,4 |
| Östsverige | −1,0 | −2,0 | 240 | −1,1 | −1,8 |
| Jönköping | −0,2 | −1,3 | 52 | −0,1 | −1,2 |
| Kronoberg | 0,1 | −0,5 | 26 | 0,7 | −0,7 |
| Kalmar | 0,2 | −0,6 | 37 | −0,9 | −1,5 |
| Gotland | 0,1 | −1,3 | 4 | −1,1 | −1,1 |
| Blekinge | −0,5 | −2,3 | 24 | 0,2 | −0,6 |
| Sydöstsverige | −0,1 | −1,0 | 143 | −0,1 | −1,1 |
| Kristianstad | −0,5 | −1,7 | 33 | 0,9 | 0,2 |
| Malmöhus | −0,8 | −1,8 | 88 | 0,1 | −0,5 |
| Sydsverige | −0,7 | −1,8 | 121 | 0,3 | −0,3 |
| Halland | 0,7 | −0,2 | 27 | 0,0 | −0,4 |
| Göteborgs och Bohus | −0,8 | −2,5 | 86 | −0,4 | −0,9 |
| Älvsborg | −1,3 | −2,4 | 64 | 0,7 | −0,3 |
| Skaraborg | 0,6 | −0,8 | 38 | 0,9 | −0,2 |
| Västsverige | −0,5 | −1,9 | 215 | 0,2 | −0,5 |
| Värmland | −0,7 | −1,8 | 38 | −0,4 | −1,3 |
| Örebro | −1,1 | −1,7 | 40 | −0,3 | −1,1 |
| Västmanland | −0,4 | −1,2 | 45 | −1,0 | −1,6 |
| Kopparberg | −0,3 | −2,3 | 39 | −0,5 | −1,1 |
| Gävleborg | −0,1 | −1,3 | 42 | 0,0 | −0,9 |
| Mellansverige | −0,5 | −1,6 | 204 | −0,4 | −1,2 |
| Västernorrland | 0,4 | −0,3 | 31 | −0,5 | −1,3 |
| Jämtland | 2,4 | −0,4 | 10 | 0,2 | −0,5 |
| Västerbotten | 2,3 | 0,2 | 26 | 0,2 | −1,0 |
| Norrbotten | 1,5 | −0,6 | 26 | −0,4 | −1,2 |
| Nordsverige | 1,4 | −0,3 | 93 | −0,2 | −1,1 |
| Riket | −0,4 | −1,6 | 1016 | −0,3 | −1,1 |

LU 84 = ERU:s bearbetning av LU 84.
LU 83 = Länsstyrelsernas prognoser år 1983.

*Källa:* LU 84 Särskilda studier (SOU 1984: 6).

tas industrins sysselsättningsutveckling under 1980-talet bli svagt negativ enligt långtidsutredningen. Länsstyrelserna gör över lag en mera pessimistisk bedömning. De räknar med minskning i alla län utom ett medan ERU:s kalkyler ger nedgång i industrisysselsättningen i tretton av länen. De senare bedömningarna visar en positiv utveckling i nästan alla län i södra och västra Sverige. Bakom de förändringar ERU förutser – och som är relativt måttliga – döljer sig stora bruttoförändringar. Av antalet företag år 1980 beräknas år 1990 nästan 50% ha blivit nedlagda under perioden i genomsnitt för riket. Störst väntas andelen bli i Mellan- och Västsverige, minst i norra Sverige. Men även nyetableringarna bedöms bli betydande. Inemot 40% av företagen i riket år 1990 antas vara nyetablerade under 1980-talet. Störst andel nyetablerade företag väntas i Väst- och Mellansverige.

Betydande insatser görs för att främja industrins utveckling vid sidan av regionalpolitiken. Här kan främst nämnas de förslag som f. n. är under behandling med anledning av regeringens proposition (1983/84: 135) om industriell tillväxt och förnyelse. Utskottet vill i sammanhanget också erinra om de insatser som under innevarande budgetår görs för att öka rekryteringen av arbetskraft till industrin. 100 milj. kr. har avsatts för ändamålet varav 10 milj. kr. är särskilt inriktade på rekrytering av fler kvinnor till industrin. Den senare verksamheten pågår i ett 100-tal orter.

Den svaga sysselsättningsutveckling inom industrin som är trolig under 1980-talet gör det angeläget att regionalpolitiken i ökad grad riktar uppmärksamheten mot andra delar av näringslivet. Utskottet har i det föregående särskilt pekat på den privata service- och tjänstesektorns roll i den regionala utvecklingen.

*Utbildningsfrågor*

Utbildningssektorn kan bl. a. genom sin organisatoriskt decentraliserade verksamhet medverka till att de regionalpolitiska problemen minskar. Orter som kan tillhandahålla ett brett utbud av utbildning väntas vara mera attraktiva än andra. Utformningen av vuxenutbildningen och den återkommande utbildningen, särskilt yrkesutbildningen, blir väsentlig i den framtida regionalpolitiken liksom forskning och utbildning för att främja näringslivets utveckling.

Regeringen uppdrog under våren 1983 åt länsstyrelserna att medverka i utbildningsplaneringen i länen. Detta arbete syftar bl. a. till att få en nära anpassning av yrkesutbildad arbetskraft till näringslivets behov. En redogörelse för arbetet kommer att lämnas av länsstyrelserna i 1984 års länsrapport.

När det gäller den yrkesinriktade utbildningen har samhället genom den nya gymnasieskolan och utbyggnaden av arbetsmarknadsutbildningen kommit att ansvara för den grundläggande yrkesutbildningen medan företagen svarar för den mer bransch- eller företagsspecifika utbildningen. Samhället har emellertid av flera olika skäl funnit anledning stödja eller bedriva fort- och vidareutbildning av anställda. Mot bakgrund av det ökade behovet av utbildningsinsatser för redan anställd personal som uppkommit i samband med bl. a. rationaliseringar och införande av ny teknik bedrivs det i dag inom arbetsmarknadsutbildningen verksamhet med s. k. flaskhalsutbildning vars syfte är att aktivt stödja näringslivets rekryteringsbehov och utveckling.

De regionala industriprogram som länsstyrelserna har utarbetat på regeringens uppdrag har som främsta syfte att vara ett gemensamt handlingsprogram för det regionalpolitiska arbete som bedrivs av skilda myndigheter i länen. Statens industriverk har fått i uppdrag att sammanställa och bearbeta programmen inom fem olika områden. Ett av områdena som nyligen redovisats för regeringen är forskningens och utbildningens roll för

att främja näringslivets utveckling. Regeringen har överlämnat materialet till regionalpolitiska utredningen för att övervägas och arbetas in i deras betänkande.

Av nämnda sammanställning som industriverket gjort redovisas pågående och planerade aktiviteter inom forsknings- och utbildningsområdet av industri- och regionalpolitiskt intresse. Bl. a. redovisas en studie över industrins internationella konkurrenskraft. Därvid har industrin delats upp i en skyddad del och en konkurrensutsatt del. Även kunskapsinnehållet i produktionen har studerats. En slutsats är att svensk industri haft sina framgångar i den del av den konkurrensutsatta förädlingsindustrin som har en hög teknikerandel, dvs. ett stort kunskapsinnehåll i produktionen, och att framtidsmöjligheterna i allt väsentligt finns där.

Vidare framgår av industriprogrammen att samtliga länsstyrelser slår fast forskningens och utbildningens ökande roll för näringslivets utveckling, strukturomvandling och förnyelse. Särskilt den tekniska utvecklingens betydelse framhålls. Flera länsstyrelser betonar vidare betydelsen av bred allmänutbildning och hög beredskap för att tillgodogöra sig nya kunskaper i takt med den allt snabbare tekniska utvecklingen. Samtliga länsstyrelser pekar vidare på nödvändigheten av att utbildningsutbudet – såväl på gymnasie- som på högskolenivå – anpassas till näringslivets behov av kvalificerad personal. Särskilt de län som har teknisk högskola betonar högskolans betydelse för att påverka näringslivets, i första hand industrins, utveckling och förnyelse.

**Decentralisering av statlig verksamhet**

*Utvecklingen av statligt anställda m. m.*

Antalet anställda i statlig verksamhet ökade kraftigt under 1970-talet. Som framgår av nedanstående diagram var ökningen ca 20% under denna tid. Till en del kunde tillväxten tillskrivas ett ökat deltidsarbete. Räknar man om de deltidsarbetande till heltidssysselsatta för att få ett mått på ändringen av sysselsättningsvolymen stannar ökningen vid 15% för riket.

År 1979 kan ett markant trendbrott märkas i utvecklingen. Därefter sker totalt mycket små förändringar i den statliga sysselsättningen. Omsvängningen kan förklaras med de begränsningar i myndigheternas anslagstilldelning som då infördes.

När det gäller utvecklingen under de kommande åren har statens arbetsmarknadsnämnd (SAMN) regeringens uppdrag att följa myndigheternas anslagsframställningar och deras redovisningar över den planerade personalutvecklingen. På grundval av detta material beräknar SAMN att en personalminskning med ca 10000 helårsarbetare kan väntas under perioden 1983/84–1985/86. Det motsvarar ca 1% per år av kollektivet.

**Diagram 1 Antal anställda i statlig verksamhet 1970–1983**
Index 1970=100

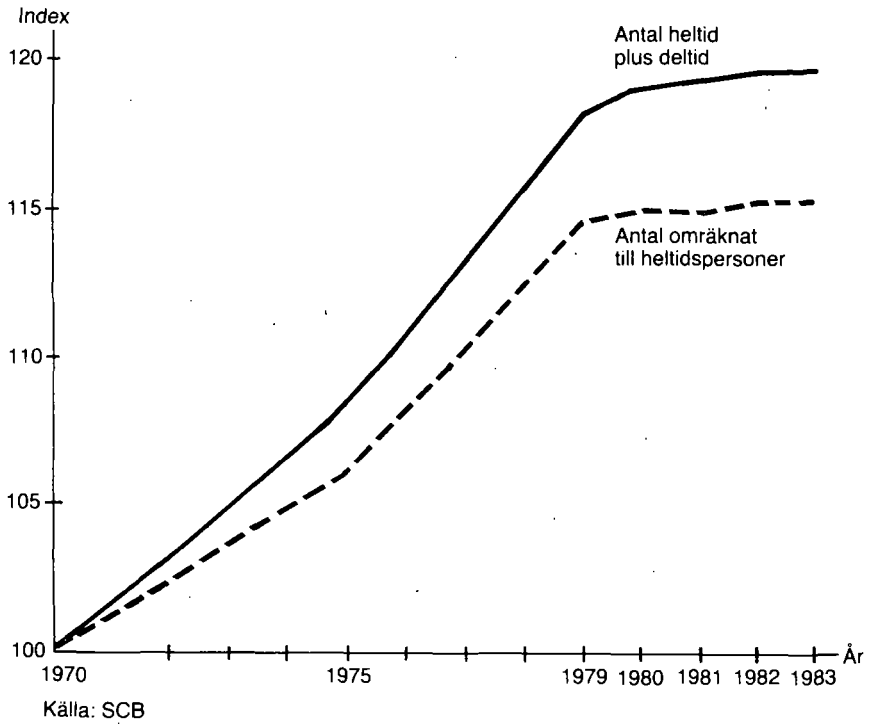


Källa: SCB

I följande tabell redovisas de anställda i statlig verksamhet den 1 mars 1983 med fördelning över län. Som statsanställda räknas i detta sammanhang anställda inom civil och militär förvaltning samt inom affärsverken. Redovisningen omfattar såväl heltids- som deltidssysselsatta.

**Anställda i statlig verksamhet den 1 mars 1983**

| Län | Antal anställda | Per 1 000 inv. den 31 dec. 1982 | Koncentrationen av statsanställda till en kommun (i %) | |
|---|---|---|---|---|
| AB | 116 664 | 75,5 | 68,6 | Stockholm |
| C | 18 894 | 76,5 | 79,4 | Uppsala |
| D | 8 858 | 35,2 | 37,7 | Eskilstuna |
| E | 20 134 | 51,3 | 47,1 | Linköping |
| F | 10 861 | 36,0 | 48,8 | Jönköping |
| G | 6 325 | 36,3 | 64,4 | Växjö |
| H | 7 013 | 29,1 | 54,1 | Kalmar |
| I | 3 225 | 57,7 | 100,0 | Gotland |
| K | 6 663 | 43,6 | 59,6 | Karlskrona |
| L | 10 954 | 39,1 | 45,1 | Kristianstad |
| M | 33 990 | 45,7 | 42,9 | Malmö |
| N | 7 944 | 33,9 | 52,4 | Halmstad |
| O | 36 441 | 51,3 | 79,8 | Göteborg |
| P | 13 172 | 31,0 | 33,3 | Borås |

| Län | Antal anställda | Per 1 000 inv. den 31 dec. 1982 | Koncentrationen av statsanställda till en kommun (i %) | |
|---|---|---|---|---|
| R | 10250 | 37,9 | 27,0 | Skövde |
| S | 11808 | 41,9 | 60,4 | Karlstad |
| T | 11855 | 43,4 | 63,9 | Örebro |
| U | 10303 | 40,0 | 48,8 | Västerås |
| W | 10490 | 36,6 | 34,6 | Falun |
| X | 11626 | 39,7 | 56,7 | Gävle |
| Y | 15187 | 57,1 | 40,0 | Sundsvall |
| Z | 8247 | 61,2 | 70,8 | Östersund |
| AC | 15866 | 64,7 | 58,3 | Umeå |
| BD | 20805 | 78,4 | 36,6 | Luleå |
| Övr. | 1903 | – | – | |
| Riket | 429448 | 51,6 | – | |

Tabellen visar att Stockholms län har en dominerande ställning när det gäller antalet statsanställda även om man får ta hänsyn till att länet har en statlig förvaltning av regional och lokal karaktär som är dimensionerad efter det jämfört med andra län höga befolkningstalet. Andelen statlig sysselsättning i länet har dock minskat med några procentenheter under senare år.

Sammanställningen ovan belyser också översiktligt den statliga sektorns betydelse i olika län. Redovisningen över antalet statsanställda per 1 000 invånare anger bl. a. att de fyra nordligaste länen tillsammans med Uppsala och Stockholms län har en betydligt större "täthet" statsanställda än riket i genomsnitt. De sydsvenska länen har genomgående ett lägre antal statsanställda i förhållande till folkmängden än riksmedeltalet.

För de statsanställda finns på många håll en märkbar koncentration till en kommun i länet (vanligen residensstaden). Som framgår av tabellen ovan återfinns den största inomregionala koncentrationen av de statsanställda i Göteborgs och Bohus län och i Uppsala län. En jämförelsevis låg koncentration finns i Älvsborgs, Skaraborgs och Kopparbergs län.

*Arbetet med decentralisering av statlig verksamhet*

Decentralisering av statlig verksamhet kan ske på två vägar. En är att delegera beslutsbefogenheter och arbetsuppgifter från central till regional nivå och från regional till lokal nivå. Denna typ av decentralisering har inte enbart sysselsättningsmässiga aspekter. Den är också ett led i strävandena att flytta själva beslutsfattandet närmare de människor som berörs av besluten. Den andra vägen är att omlokalisera enheter, funktioner eller hela verksamheter. Exempel på detta är de stora omlokaliseringarna av statlig verksamhet från Stockholmsområdet som beslöts i början av 1970-talet. Riksdagen har därefter uttalat att en ny omlokalisering inte är aktuell. Statsmakterna har däremot betonat att det måste finnas starka skäl om man skall förlägga ny statlig verksamhet till Stockholmsregionen. Det har

vidare framhållits att man målmedvetet skall pröva möjligheterna att omlokalisera ny eller expanderande statlig förvaltning.

När nya myndigheter bildas sker det som regel genom omorganisation av tidigare verksamheter. Detta i förening med besparingssträvandena inom statsverksamheten begränsar möjligheterna att nå nämnvärda regionalpolitiska resultat om lokaliseringsfrågorna begränsas till ny eller expanderande verksamhet. Utskottet har därför i tidigare sammanhang uttalat att det är skäl att prova om delar av verksamheter eller funktioner i den statliga förvaltningen kan flyttas från Stockholmsregionen.

I 1982 års regionalpolitiska proposition (prop. 1981/82: 113 s. 84) uttalades med stöd av riksdagen att de centrala myndigheterna själva aktivt bör medverka till att ta fram beslutsunderlag i lokaliseringsfrågorna. Det förordades därför att vissa myndigheter skulle åläggas att utarbeta alternativa decentraliseringsförslag som innebär minskning av antalet sysselsatta hos dem med mellan 10% och 25%. Utskottet instämde för sin del i detta förslag. Samtidigt förutsattes dock att de flyttningar från Stockholmsområdet som blir en följd av åtgärderna inte leder till kostnads- och effektivitetsförluster som inte uppvägs av klara samhällsekonomiska vinster.

Decentraliseringsarbetets organisation har efter regeringsskiftet 1982 förändrats i vissa delar. Det övergripande ansvaret för decentraliseringsfrågorna har förts över från dåvarande budgetdepartementet till civildepartementet. Inom departementets enhet för regional förvaltning handläggs numera flera av de löpande arbetsuppgifter som tidigare ålåg decentraliseringsdelegationen. Denna delegation har sedan september 1983 ersatts av en arbetsgrupp för decentralisering av statlig verksamhet som inrättats inom civildepartementet. Gruppen skall pröva de möjligheter som finns att på kort och lång sikt få till stånd en decentralisering av vissa verksamheter och funktioner inom affärsverken och några andra centrala myndigheter med lokala och/eller regionala uppgifter. Därvid skall särskilt prövas vilka möjligheter till ökad decentralisering som öppnas genom utnyttjande av nu pågående förändringar inom data- och telekommunikationstekniken. Arbetsgruppen skall undersöka om eventuell möjlig decentralisering kan riktas mot ett mindre antal från sysselsättningssynpunkt särskilt utsatta områden och orter. Gruppen skall därvid inledningsvis precisera vilka ekonomiska och politiska kriterier som kan läggas till grund för urvalet av områden och orter samt myndigheter. När det gäller geografiska överväganden skall riksdagens tidigare uttalanden beaktas. Gruppens resultat skall presenteras successivt och en slutlig redovisning av gruppens arbete skall föreligga senast under våren 1985.

Regeringen fattade därutöver den 5 april 1984 beslut om det fortsatta arbetet med decentralisering inom statliga förvaltningsmyndigheter. Beslutet innebär att ett antal myndigheter med Stockholmskontor har fått i uppdrag att före utgången av år 1984 redovisa översiktliga decentraliseringsplaner på medellång och lång sikt under perioden 1985–1994. Rege-

ringen skall senare bedöma hur det framlagda materialet skall utnyttjas som underlag för en fortsatt decentralisering av statlig verksamhet. Arbetet med att ta fram decentraliseringsplaner skall följas av arbetsgruppen för decentralisering under medverkan av resp. fackdepartement.

I de riktlinjer som är fogade till ovan redovisade beslut anges bl. a. den långsiktiga målsättningen för det fortsatta decentraliseringsarbetet inom de statliga förvaltningsmyndigheterna. I enlighet därmed bör myndigheter med Stockholmskontor sträva efter att överföra allt fler av sina linjefunktioner från Stockholmsområdet till redan existerande eller nya regionala och lokala myndigheter, för att dels förbättra servicemöjligheterna för skilda kunder, dels stödja sysselsättning och kompetensutveckling ute i landet. Därvid bör data- och telekommunikationsteknik utnyttjas i särskilt stor utsträckning.

Mot bakgrund av denna målsättning ges allmänna riktlinjer för det fortsatta decentraliseringsarbetet vid myndigheter med Stockholmskontor. Bl. a. sägs att för att myndigheterna vid fortsatt minskade resurser som kan förutses under återstoden av 1980-talet skall klara att genomföra en ökad s. k. funktionsdecentralisering är det helt avgörande att kunna planera för ett ökat utnyttjande av data- och kommunikationsteknikens möjligheter. En minst 10-procentig överföring av årsarbeten från modermyndigheten i Stockholm till regionala och/eller lokala organ eller till filialer under perioden fram till 1990-talets början sägs kunna vara en rimlig decentraliseringsmålsättning. Detta bör kunna kombineras med en höjning av produktiviteten. Den eftersträvade decentraliseringen får således inte leda till några ökade resursanspråk på statsbudgeten. Vidare bör möjligheterna att genomföra en fortsatt rationalisering av verksamheten inte försämras. Decentraliseringen bör enligt regeringens direktiv genomföras på ett sådant sätt att rationaliseringar kan uppnås som ett viktigt delresultat. Vid decentraliseringsplaneringen skall stor omsorg ägnas åt de personalpolitiska frågorna.

Regeringen har också initierat annan utredningsverksamhet som rör decentraliseringsfrågorna. Chefen för civildepartementet bemyndigades den 17 mars 1983 att tillkalla en beredning (dir. 1983: 30) som skall utreda frågan om ökad samverkan mellan stat och kommun samt förenkling av statliga regler m. m. Vidare tillsattes den 26 maj 1983 den s. k. parlamentariska demokratiberedningen (dir. 1983: 44) vars uppgift bl. a. är att underlätta och fånga upp olika försök ute i landet med lokala organ för decentraliserade lösningar, brukarinflytande, vidgning av det lokala partiväsendets inflytande och olika former av kooperativ. Slutligen har regeringen den 12 januari 1984 uppdragit åt statskontoret att utreda myndigheternas investeringar i teknik för data- och telekommunikation.

*Motionerna*

Utskottet behandlar nedan de motionsyrkanden som rör decentralisering av statlig verksamhet.

Arne Fransson m. fl. (c) erinrar i motion 1914 om att det *uppdrag till vissa centrala myndigheter om decentralisering av verksamheten* som aviserades år 1982 ännu inte har lämnats. Det är enligt motionärerna helt oacceptabelt att riksdagens beslut åsidosätts på det sätt som skett. Därför begärs att uppdrag skall ges till centrala myndigheter och verk att arbeta fram förslag till att verksamheter bör decentraliseras i syfte att få en mer rättvis spridning av sysselsättningen över landet inom den centrala statsförvaltningen.

Som utskottet redovisat tidigare i detta avsnitt har regeringen nyligen lämnat uppdrag till ett antal myndigheter med huvudkontor i Stockholm och Solna att före utgången av år 1984 redovisa översiktliga decentraliseringsplaner. Dessa redovisningar skall utgöra underlag för regeringens bedömning av vilka åtgärder som kan bli aktuella i det vidare decentraliseringsarbetet.

Utskottet ser med tillfredsställelse på det initiativ som nu tagits. Det ligger helt i linje med riksdagens tidigare uttalanden om att möjligheterna bör prövas att flytta ut funktioner eller delar av statlig verksamhet. Som också framhållits är det därvid angeläget att man tar till vara de möjligheter till omfördelning av arbetsuppgifter som den nya data- och telekommunikationstekniken ger. Av det sagda framgår att motionärernas begäran på denna punkt redan har tillgodosetts. Någon ytterligare åtgärd behöver inte vidtas.

Börje Nilsson m. fl. (s) tar i motion 1333 upp frågan om *lokalisering av myndighet vid översyn av regional organisation*. Motionärerna ger olika exempel på att det vid översyn av verksamhetsområden som avser regionala myndigheter ofta sker en olycklig koncentrering av verksamheter till större befolkningsområden på bekostnad av områden med lägre befolkningstal. Det sägs vara ett alltför snävt synsätt. Beslut av denna art bör föregås av mera allsidiga utredningar där bl. a. konsekvenserna för olika län belyses vid förändringar i den regionala organisationen. Enligt motionen bör vid framtida utredningar om ändringar i regional indelning och förvaltning målen om tillgång på arbete och service i hela landet samt bevarad regionalpolitisk balans iakttas. Dessutom bör ytterligare centralisering till storstäder undvikas.

Även Bo Lundgren m. fl. (m) framhåller i motion 2394 betydelsen av att motverka regional obalans i samband med offentliga organisationsförändringar. Liksom i den förra motionen sägs att varje förändring isolerad kan ses som motiverad men att konsekvenserna sammantaget av flera beslut kan leda till regional obalans. Det är därför enligt motionärerna viktigt att ha ett vidare perspektiv.

Som framgått av tidigare redovisning föreligger stora skillnader mellan länen när det gäller inomregional fördelning av statlig verksamhet. Utskottet anser liksom motionärerna att det är viktigt att en jämnare spridning av den statliga sysselsättningen främjas inom länen. Med den målsättningen gav regeringen i mars 1977 länsstyrelserna i uppdrag att överväga möjligheterna till decentraliserad förläggning av arbetsuppgifter inom statlig verksamhet. Detta arbete, som i länsrapporter och länsprogram har redovisats till regeringen, utgör nu ett underlag för fortsatta överväganden.

Enligt utskottets mening bör det även i framtiden i huvudsak ankomma på länsstyrelserna att initiera och ta fram underlag för beslut om lokalisering av regional och lokal statlig verksamhet inom länet. Detta arbete bör göras i samråd med berörda centrala myndigheter och länsorgan. I vissa fall, t. ex. när regionala organ ny- eller ombildas, kan det också bli aktuellt att regeringen låter utreda förutsättningarna för att verksamheter lokaliseras utanför residensstäderna. Något särskilt initiativ från riksdagens sida med anledning av motionerna är inte erforderligt.

Ingrid Andersson m. fl. (s) föreslår i motion 1903 *en försöksverksamhet med omlokalisering av offentlig verksamhet i Uppsala län*. Motionärerna pekar på de obalansproblem som finns i länet och som har förstärkts genom de strukturförändringar inom stål- och verkstadsindustrin som drabbat norra Uppland. En omfördelning av verksamhet inom den offentliga sektorn från Uppsala till de norra och södra länsdelarna förordas. Länet bör enligt motionärerna kunna vara ett lämpligt försökslän för studier av vilka regionalpolitiska effekter en omlokalisering inom ett län kan få.

Den offentliga sektorn i Uppsala län är till övervägande del lokaliserad till Uppsala kommun. Som tidigare redovisats finns ca 80 % av länets statligt anställda i denna kommun. Det finns fler skäl till att denna koncentration har uppkommit. Kommunens centrala läge, både geografiskt och i kommunikationshänseende, har betydelse. Uppsala har vidare sedan lång tid tillbaka haft en viktig funktion som centrum för utbildning och sjukvård i en region större än länet. Båda dessa verksamheter har vuxit betydligt under senare tid. Dessutom har under 1970-talet flera statliga verksamheter utlokaliserats till Uppsala.

Som utskottet har anfört ovan har frågor som rör inomregionala förhållanden i huvudsak anförtrotts länsstyrelserna. I Uppsala län har också länsstyrelsen beslutat om viss försöksverksamhet med decentralisering inom länet. Den regionala deklarationsgranskningen och TN-revisionsverksamheten, dvs den verksamhet som normalt bedrivs inom länsstyrelsens taxeringsverksamhet, skall således på försök decentraliseras till de tre lokala skattemyndigheterna i Uppsala, Tierp och Enköping. Utskottet är samtidigt på det klara med att länsstyrelsens möjligheter att själv påverka den offentliga sektorns fördelning i länet är begränsade. Mer omfattande åtgärder kräver således beslut av statsmakterna. Utskottet vill här hänvisa

till de åtgärder regeringen har vidtagit för att uppnå ökad decentralisering och som beskrivits i det föregående. Med hänvisning härtill och till vad i övrigt sagts ovan syns det inte påkallat med någon åtgärd från riksdagens sida.

Per-Richard Molén (m) föreslår i motion 1329 en utredning av möjligheterna till *utflyttning av statlig dataverksamhet från Stockholm till Sundsvall*. I motionen anges den maskinella bearbetningen och systemutvecklingen för statens löne- och pensionsverk (SPV). Även centrala studiestödsnämnden (CSN) bör enligt motionären kunna överföra sina datatjänster till servicebyrå i Sundsvall. Frågan om upphandling av statliga datatjänster från privata dataföretag i Sundsvall bör därvid också övervägas.

SPV:s verksamhet baseras till stor del på ADB. Större ADB-rutiner finns för pensionsutbetalning, löneberäkning och personaladministration. Riksförsäkringsverket svarar med sin dator i Sundsvall för driften av pensionssystemet och matrikelregistret (MAREK) medan driften av det statliga löneuträkningssystemet (SLÖR) är förlagd till såväl DAFA i Stockholm och Gävle som Uppsala Datacentral. DAFA i Stockholm svarar även för driften av det personaladministrativa informationssystemet (PI).

SPV fick i september 1982 regeringens uppdrag att i samråd med statskontoret utreda verkets långsiktiga behov av datorstöd och genomföra en förstudie rörande verkets framtida datorkraftstruktur och driftorganisation. Bakgrunden till uppdraget var bl. a. att det i olika sammanhang hade antytts att det skulle kunna vara ekonomiskt motiverat att bygga upp egen datorkraft åt SPV. Resultatet av utredningsarbetet redovisades i juni 1983 i förstudien "SPV:s långsiktiga behov av datorkraft". Här rekommenderas en utvecklingsstrategi för SPV:s del som under förutsättning av lönsamhet bygger på en successiv och långsiktig övergång till drift i egen regi av såväl pensionssystemen som PA-systemen. Den stegvisa uppbyggnaden av egen datorkraft bör närmare utredas i en huvudstudie rörande möjligheterna att överföra viss SLÖR-produktion till SPV i Sundsvall. Vidare föreslås att en fördjupad förstudie skall göras beträffande möjligheten att även föra över pensionssystemen till en egen SPV-utrustning. Det fortsatta arbetet är f. n. föremål för beredning inom regeringskansliet.

När det gäller datorverksamheten vid centrala studiestödsnämnden (CSN) har DAFA ansvaret för merparten av driften. På uppdrag av regeringen (1982-06-17) har CSN i samråd med statskontoret genomfört en huvudstudie om den fortsatta datordriften vid myndigheten. De olika alternativ som skulle belysas var 1. datordrift vid egen anläggning, 2. fortsatt drift vid DAFA och 3. datordrift förlagd till privat servicebyrå. Resultatet av utredningen visade att fortsatt drift vid DAFA var det mest lönsamma alternativet. Kontrakt har därefter tecknats för perioden 1983/84–1988/89.

Av redovisningen ovan framgår att frågan om den framtida datorverksamheten inom SPV och CSN nyligen har utretts. För SPV:s del övervägs f. n. inom regeringen en eventuell fortsättning av detta arbete. Motionä-

rens yrkande om en utredning om möjligheterna till utflyttning av statlig dataverksamhet från Stockholm till Sundsvall är således i huvudsak redan tillgodosett. Något ytterligare initiativ i frågan från riksdagens sida kan inte anses behövligt. Motionen avstyrks därför.

I fem motioner pläderas för att vissa regioner skall tillföras mer statlig verksamhet. Agne Hansson (c) och Sivert Carlsson (c) yrkar i motion 707 på förslag om lokalisering av *statlig verksamhet till Kalmar län*. Som skäl anges att Kalmar län är det län som har den lägsta andelen statligt anställda. I motion 710 av Lars-Erik Lövdén m. fl. (s) krävs lokalisering av *statlig verksamhet till Malmö*. Exempel på sådan verksamhet är enligt motionärerna de av riksdagen beslutade samhällsägda utvecklingsbolagen inom områdena energi, miljövård och transportsystem. Utskottet kan här inskjuta att dessa utvecklingsbolag sedan augusti 1982 är verksamma i Östersund. Olle Westberg m. fl. (s) ger i motion 882 ett stort antal exempel på områden där staten kan medverka till *en bättre regional utveckling i Gävleborgs län*. Bl. a. sägs att de utvecklingsmöjligheter som finns i anslutning till de statliga verken i Gävle bör tas till vara. Dessutom framhålls att indragningar av statliga verksamheter om möjligt bör undvikas i länet. Eric Jönsson m. fl. (s) förordar i motion 1076 en *lokalisering av ny statlig verksamhet till Skånelänen*. Som skäl anges bl. a. att dessa län har blivit förbigångna med tidigare statlig utlokalisering. Bertil Måbrink (vpk) och Jörn Svensson (vpk) föreslår till sist i motion 2479 en prioritering av *statlig verksamhet till Sandvikens, Hofors och Söderhamns kommuner i Gävleborgs län*. Förslaget motiveras av kommunernas extremt ensidiga näringsliv.

Riksdagen antog i anslutning till 1982 års regionalpolitiska beslut följande prioriteringsordning som skall gälla vid fortsatt omlokalisering och decentralisering av statlig verksamhet:

1. Skogslänen
2. Sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden.

Den beslutade prioriteringen ansluter i huvudsak till vad som gällt alltsedan riksdagen första gången år 1971 tog ställning till utlokalisering av statlig verksamhet från Stockholmsregionen. Utskottet är inte berett att på grundval av motionerna förorda tillägg eller omkastningar i denna ordning, som för övrigt inbegriper bl. a. Gävleborgs och Kalmar län. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet de aktuella yrkandena i motionerna.

**Förändringar av de regionalpolitiska stödformerna**

De regionalpolitiska stödformerna omprövades våren 1982. Med hänvisning till arbetet i kommittén om det regionalpolitiska stödet till näringslivet föreslår regeringen endast smärre ändringar i det regionalpolitiska stödet och glesbygdsstödet. Förslagen behandlas nedan tillsammans med motioner som rör de regionalpolitiska stödformerna.

*Regionalpolitiskt stöd till näringslivet*

Regionalpolitiskt stöd lämnas inom stödområdena A, B och C, men regeringen har möjlighet att ange att vissa orter eller kommuner utanför stödområdet under en begränsad övergångstid och till följd av svåra strukturomvandlingsproblem bör komma i fråga för lokaliseringsstöd. Denna befogenhet har utnyttjats så att f. n. åtta kommuner eller delar av kommuner, varav fem i Bergslagen, har angivits. Stödet skall gälla projekt där det godkända totala kapitalbehovet är större än sju milj. kr.

I följande kommuner eller delar av kommuner får statens industriverk bevilja lokaliseringsbidrag med högst 30 % resp. 20 % av den del av totalkostnaderna som avser byggnader, markanläggningar, maskiner och inventarier:

30 %: Olofströms kommun, Delsbo församling i Hudiksvalls kommun och Hörnefors församling i Umeå kommun.

20 %: Tierps, Östhammars, Kristinehamns, Degerfors och Karlskoga kommuner.

Lokaliseringslån får beviljas i samma kommuner och orter med högst 35 % av det godkända totala kapitalbehovet.

I propositionen föreslås att möjligheten att lämna lokaliseringsstöd utanför stödområdet skall kompletteras med möjligheter dels att lämna *offertstöd* även i dessa områden, dels att disponera medel för *centrala konsult- och utredningsinsatser* även för projekt som avses leda till utbyggnad eller etablering i dessa områden. Enligt nuvarande regler får offertstöd endast lämnas inom stödområdet samt till produktutveckling på annan ort inom landet, om tillverkningen av den färdiga produkten förläggs inom stödområdet. Medel för centrala konsult- och utvecklingsinsatser får endast disponeras för projekt inom stödområdet.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Som redovisats ovan kan lokaliseringsstöd till de angivna orterna utanför stödområdet endast lämnas till investeringar över sju milj. kr. Detta förhållande kritiseras i motion 460 av Sture Korpås (c) och Rosa Östh (c). Enligt motionärerna förtar denna begränsning till större projekt mycket av stödets effekt. Det är utveckling och startande av småföretag som i dessa bygder sägs ge ökad sysselsättning. Motionärerna föreslår därför att *lokaliseringsstöd skall kunna utgå till mindre projekt i de angivna orterna utanför stödområdet.*

Utskottet vill erinra om att möjligheten att erhålla stöd utanför stödområdet inte är begränsad till det fall som angivits ovan. Om en investering inte överstiger sju milj. kr. kan länsstyrelsen bevilja investeringsbidrag ur det s. k. länsanslaget. Bidraget får uppgå till högst 20 % av den del av kostnaderna som avser byggnader, markanläggningar, maskiner och inventarier. Investeringen skall medverka till att lösa inomregionala obalansproblem eller strukturproblem inom näringslivet. Bidrag får endast lämnas om investeringen beräknas leda till ökad sysselsättning. Regeringen har

också möjlighet att i särskilda fall bevilja stöd utanför stödområdena om avsevärda sysselsättningssvårigheter har uppkommit eller kan förutses i samband med omfattande branschrationaliseringar eller av liknande orsak.

Utskottet har samma uppfattning som motionärerna när det gäller betydelsen av att mindre investeringar om det finns regionalpolitiska skäl skall kunna erhålla ekonomiskt stöd även i orter som ligger utanför stödområdet. Som framgår av det nyss anförda kan sådant stöd också utgå bl. a. i form av investeringsbidrag. Utskottet vill därutöver erinra om att frågor om framtida stödområdesindelning och stödformer är föremål för den regionalpolitiska utredningens uppmärksamhet. Med hänvisning härtill och till vad som ovan sagts om nuvarande stödmöjligheter bör motionen enligt utskottets mening inte leda till någon vidare åtgärd.

Propositionen innehåller även ett förslag om *ändring av reglerna för lokaliseringslån*. Enligt nuvarande bestämmelser får lån inte lämnas med högre belopp än som behövs för att investeringen skall komma till stånd och högst med ett belopp som motsvarar 35 % av det godkända kapitalbehovet. Om även lokaliseringsbidrag beviljas i samband med investeringen får lokaliseringslånet tillsammans med bidraget uppgå till högst 70 % av kapitalbehovet. Om det finns synnerliga skäl får regeringen bevilja lokaliseringslån med högre belopp.

I propositionen framhålls att begränsningen att lokaliseringslån får lämnas med högst 35 % av godkänt kapitalbehov i vissa fall kan innebära att det bedöms nödvändigt att bevilja lokaliseringsbidrag i samband med en investering trots att ett större lokaliseringslån egentligen är tillräckligt. Regeringen föreslår därför att länsstyrelsen och statens industriverk fortsättningsvis skall kunna lämna lokaliseringslån med ett belopp som motsvarar högst 70 % av det godkända totala kapitalbehovet i samband med en investering. Övriga regler för lokaliseringslån bör enligt propositionen vara oförändrade.

Utskottet godtar propositionens förslag på denna punkt.

I motion 2528 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) sägs att det finns starka skäl för att verksamheten med *lokaliseringslån bör hanteras av den ordinarie kreditmarknaden mot en statlig garanti*. Det innebär att företagen kan utnyttja de kreditinrättningar man normalt har kontakt med. I motionen jämförs detta förfarande med vad som gäller för jordbrukets kapitalförsörjning. Regeringen bör enligt motionen senast i samband med årets kompletteringsproposition lämna förslag med denna innebörd. Liknande synpunkter återfinns även i motion 1371 av Alf Wennerfors m. fl. (m) bland riktlinjerna för den framtida regionalpolitiken, dvs. ett system med kreditgarantier via det etablerade bankväsendet som ersätter nu gällande lokaliseringslåneform.

Utskottet vill erinra om att formerna för det framtida lokaliseringsstödet f. n. utreds. Den regionalpolitiska kommittén skall således efter att ha utvärderat olika tänkbara regionalpolitiska medel lämna förslag om dels

den lämpliga avvägningen mellan dessa olika medel, dels deras utformning. Med hänvisning till att motionärernas förslag får ses som ett långtgående ingrepp i lokaliseringsstödets konstruktion bör dessa frågor tas upp först sedan utredningens förslag har redovisats. Med hänvisning härtill bör motionerna inte föranleda någon åtgärd.

Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) föreslår i motion 2037 en *utvidgning av de verksamheter som kan få lokaliseringsstöd.* Enligt motionärerna bör exempelvis produktutveckling och marknadsföring i större utsträckning än i dag kunna främjas med lokaliseringsstöd i projekt där andra väsentliga delar av verksamheten får stöd. Detta sägs inte minst gälla inom den areella sektorn där den industriella delen kan ges stöd men inte odlingsdelen.

Regionalpolitiskt stöd till näringslivet kan i princip utgå till alla verksamheter som kan påverkas till sin lokalisering eller omfattning. Stöd kan f. n. lämnas till industriell eller industriliknande verksamhet, industriserviceverksamhet, turistverksamhet, partihandel och uppdragsverksamhet av väsentlig betydelse för näringslivets utveckling i en region. Dessutom kan regeringen i enskilda fall besluta om stöd till annan verksamhet, som är av betydelse för näringslivets utveckling i en region eller har regionalpolitisk betydelse. Som exempel på sådan annan verksamhet kan utskottet peka på att stöd har utgått till bl. a. tomatodling och fiskodling.

I övrigt vill utskottet hänvisa till att utredningen om det regionalpolitiska stödet till näringslivet enligt sina direktiv skall överväga vilken avgränsning av stödberättigad verksamhet som kan vara lämplig med hänsyn till pågående förändringar i näringslivets sammansättning. Resultatet av utredningens arbete bör enligt utskottets mening avvaktas innan ställning tas till den fråga som tas upp i motionen. Med hänvisning härtill avstyrks motionen i denna del.

I motion 1334 kräver Lars Svensson (s) och Owe Andréasson (s) *stöd till hantverkare* för etablering av verkstäder och försäljningsställen. Motionärerna pekar på de svårigheter som drabbat hantverksnäringen till följd av mekanisering, automatisering och datorisering inom näringslivet. Målet för det förordade stödet skall vara att bevara hantverket och hantverksyrken, att skapa flera arbetstillfällen samt att bygga upp sociala relationer och levande bostadsområden.

Enligt utskottets mening är det viktigt att slå vakt om hantverket. Näringen har stor betydelse för sysselsättning, produktion och kultur. Hantverket kan också få del av flera av de näringspolitiska insatser som riktas till mindre företag. Dessa företag ingår i målgrupperna för bl. a. de regionala utvecklingsfonderna och Stiftelsen för företagsutveckling (SIFU). Härutöver vill utskottet peka på de möjligheter som finns att inom ramen för det s. k. glesbygdsstödet ge hjälp till hantverkare, främst i form av investeringsstöd. Med hänvisning härtill och till det utredningsarbete som pågår om det regionalpolitiska stödet bör någon åtgärd inte vidtas med anledning av motionen. Den avstyrks därför.

I tre motioner föreslås *förenklingar av det regionalpolitiska stödsystemet.*

Per Israelsson (vpk) begär i motion 1092 sådana ändringar i regelsystemet för lokaliseringsstödet att detta till skillnad mot vad nu sägs vara fallet kan handläggas på ett snabbt och smidigt sätt.

I motion 1902 föreslår Elving Andersson (c) och P. O. Eriksson (c) ett förenklat ansökningsförfarande för lokaliseringsstöd till småföretag. Enligt motionärerna har småföretagen i många fall svårt att till fullo utnyttja stödet på grund av ett kostsamt och betungande ansökningsförfarande. Detta gäller även då beslutet är decentraliserat till den regionala nivån. Motionärerna föreslår att den huvudsakliga projekt- och kreditbedömningen skall ske inom banksystemets ram. Statens säkerhet skulle ligga i att banken för sin del av långivningen till mindre lokaliseringsstödprojekt accepterar sämre säkerhet än staten.

Björn Körlof (m) och Margareta Gard (m) föreslår i motion 1938 en översyn och förenkling av de regionalpolitiska stödformerna. Delar av det alltmer omfattande systemet av villkor för de olika stödformerna sägs utgöra byråkratiska hinder för att stödet snabbt och effektivt skall kunna verka. Som exempel anges kravet på könskvotering. Enligt motionärerna är tiden nu kommen att radikalt förenkla stödsystemet, rensa bort onödiga villkor och krav, decentralisera beslutsfattandet till länen och bygga regelsystemet på mer generella principer. Förändringarna får emellertid inte leda till inomregional obalans.

Utskottet vill med anledning av motionerna hänvisa till att det i direktiven till utredningen om det regionalpolitiska stödet till näringslivet sägs att det nuvarande stödsystemet kännetecknas av en detaljreglering och ett stort antal stödformer som gör det svårt att överblicka. Kommittén skall mot den bakgrunden överväga och föreslå förenklingar i detta avseende. Ett utredningsförslag kan väntas inom kort. Med hänvisning härtill bör motionerna inte föranleda någon åtgärd i dessa delar.

Margareta Winberg (s) och Nils-Olof Gustafsson (s) pläderar i motion 1960 för *den s. k. flaskhalsutbildningen som ett regionalpolitiskt stöd* inom stödområdena A och B. Stödformen bör gälla för den målgrupp som utvecklingsfonderna har att betjäna och även fortsättningsvis handhas av länsarbetsnämnd och länsstyrelse. Motionärerna föreslår att motionen överlämnas till den regionalpolitiska utredningen.

Flaskhalsutbildning är en form av den bristyrkesutbildning som anordnas inom arbetsmarknadsutbildningens ram. Det är fråga om en fortbildning för anställd personal, och till den tas kursdeltagarna ut av arbetsgivaren och berörda fackliga organisationer. För flaskhalsutbildningen liksom för annan arbetsmarknadsutbildning för anställda kommer från den 1 juli i år att gälla ett nytt enhetligt bidrags- och regelsystem enligt riksdagens nyligen fattade beslut (prop. 1983/84: 100 bilaga 12, p. B 2, AU 1983/84: 21).

När det gäller den regionalpolitiskt motiverade utbildningen vill utskottet erinra om att det särskilda utbildningsstödet som regionalpolitisk stödform avskaffades år 1982. Som skäl angavs att stödformen efterfrågades i allt mindre grad. I stället kan offertstödet tillgås i de fall det föreligger behov av särskilt kvalificerad utbildning. För övrigt har den regionalpolitiska kommittén i uppgift att undersöka vilka åtgärder som kan fordras för att stärka utbildningens och forskningens medverkan i en utveckling av näringslivet. Med hänvisning härtill och till vad i övrigt sagts om flaskhalsutbildningens roll inom arbetsmarknadsutbildningen avstyrks motionen.

*Kommunala industrilokaler*

Regionalpolitiskt stöd kan utgå till kommun för uppförande av industrilokaler för uthyrning. Stödet, som i huvudsak är förbehållet mindre orter inom stödområdena A–C, får inte ges till lokaler som är större än 2 000 $m^2$. Lokalerna får heller inte bara vara avsedda för ett företag eller, utanför stödområdena A och B, byggas utan att preliminärt hyreskontrakt är tecknat för åtminstone en del av lokalerna. Stödgivningen skall vara restriktiv. Därmed menas att de tilltänkta hyresgästernas möjligheter att själva bygga lokaler skall vara små.

Bland de allmänna villkoren för stödet märks bl. a. att minst 40 % av det antal arbetsplatser som tillkommer till följd av stödet skall förbehållas vartdera könet. Beträffande stödets storlek gäller att bidrag får lämnas med 10 procentenheter lägre belopp än vad som är maximalt i resp. stödområde. Det får ses som en medveten uppmuntran att företagen själva skall bygga sina lokaler.

Stödet till kommunala industrilokaler tas upp i tre motioner.

Yngve Nyquist m. fl. (s) framhåller i motion 712 att reglerna för lokaliseringsstöd till kommunala industrilokaler är så utformade att stödet inte kan utnyttjas i önskvärd omfattning. Det gäller framför allt kraven på industrihusens lokalisering i kommunen, hyressättningen och personalrekryteringen. I motionen föreslås att stöd skall kunna utgå till industrihus i kommunens centralort, att hyressättningen skall få bedömas av kommunen själv samt att könskvoteringen slopas.

I motion 1936 begär Owe Karlsson m. fl. (s) att den pågående regionalpolitiska utredningen skall göra en översyn av stödet till kommunala industrihus. Frågor som bör behandlas är hyressättningen och könskvoteringen.

Till sist föreslår Rolf Rämgård m. fl. (c) i motion 1950 en förenkling och samordning av reglerna för statsbidrag till kommunala industrihus. Motionärerna är också kritiska mot reglerna om hyressättning och könskvotering samt mot bestämmelsen att en viss del av lokalerna skall vara uthyrda innan statsbidrag beviljas. Motionärerna vill att kommunerna själva skall få disponera statsbidraget efter de lokala förutsättningar som gäller.

Som utskottet tidigare framhållit i detta betänkande kommer den regionalpolitiska kommittén att utvärdera och lämna förslag om de regionalpoli-

tiska medlens utformning. I detta arbete inbegrips även stödet till kommunala industrilokaler. Med hänvisning härtill bör någon åtgärd inte vidtas med anledning av motionerna. De avstyrks således.

*Industricentra*

Syftet med industricentra är att tillhandahålla industrilokaler för uthyrning på orter som är av strategisk betydelse för utvecklingen av den regionala strukturen och där det finns behov av större insatser. Huvudmannaskapet har anförtrotts en statlig stiftelse, Stiftelsen Industricentra, som skall planera, uppföra, äga och förvalta industricenteranläggningarna. Stiftelsen har också ansvaret för att företag rekryteras till de uppförda lokalerna, som skall dimensioneras för ca 300 platser. Det är riksdagen som beslutar om och i vilka orter centren skall uppföras medan det ankommer på regeringen att avgöra när byggnationen skall påbörjas och hur den skall finansieras.

Finansieringen av anläggningarna sker genom lokaliseringsbidrag och lokaliseringslån upp till 70% av investeringskostnaden. Resterande del täcks av stiftelsekapital och banklån. För att täcka de regionalpolitiskt motiverade kostnaderna erhåller stiftelsen varje år medelstillskott. Driftkostnaderna skall täckas av hyresintäkter.

De första industricentren, i Lycksele och Strömsund, beslutades av riksdagen år 1972. Därefter har ytterligare sex centra tillkommit, de senaste i Gällivare och Sveg efter beslut år 1982. I följande tabell redovisas uppgifter för industricentren beträffande antal företag och sysselsatta samt andelen uthyrd lokalyta.

**Industricentra den 31 december 1983**

| | Antal företag | Antal sysselsatta | Total lokalyta 2.12.1983, $m^2$ | därav uthyrd (i %) |
|---|---|---|---|---|
| Lycksele | 11 | 138 | 14 200 | 79,6 |
| Strömsund | 5 | 93 | 26 700 | 78,3 |
| Ljusdal | 7 | 117 | 13 900 | 74,8 |
| Haparanda[1] | 7 | 110 | 15 900 | 74,2 |
| Vilhelmina | 20 | 49 | 6 600 | 33,3 |
| Ånge | 3 | 23 | 6 300 | 30,2 |
| Gällivare | 1 | 5 | 4 550 | 5,5 |
| Sveg | 1 | 3 | 3 600 | 0 |
| Totalt | 55 | 538 | 91 750 | 64,0 |

[1] Inkl. AMU-filial och 37 AMU-elever

Till de åtta industricentren har hittills utgått lokaliseringsmedel om ca 350 milj. kr.

I två motioner föreslås uppförande av nya industricentra. Sven Lundberg m. fl. (s) vill i motion 709 ha ett *industricenter i Sollefteå kommun*. Som skäl anges det svåra arbetsmarknadsläget i regionen. I motion 1921 av Olle Göransson (s) och Berit Oscarsson (s) föreslås etablering av ett

*industricenter i Skinnskatteberg*. Motionärerna hänvisar till att bristen på sysselsättning numera också omfattar tidigare industririka län som Västmanland och att industricenterverksamheten därför bör sträcka sig längre söderut än som hittills varit fallet.

Enligt vad som uppgivits kommer även verksamheten med industricentra att uppmärksammas av den regionalpolitiska kommittén. I avvaktan på resultat av detta arbete bör någon åtgärd av det slag som föreslås i motionerna inte vidtas. Motionerna avstyrks därför.

*Glesbygdsstödet*

För att främja sysselsättning och service i glesbygd kan stöd utgå till
- investeringar
- kommersiell service
- intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (IKS)
- samhällelig service
- hemarbete

I propositionen föreslås med hänvisning till att det regionalpolitiska stödet f. n. utreds endast smärre ändringar i glesbygdsstödet.

Stöd till kommersiell service i glesbygd kan till näringsidkare utgå i form av avskrivningslån, investeringslån, kreditgaranti eller driftstöd. Kreditgaranti får f. n. lämnas för lån vars amorteringstid uppgår till högst tio år. Eftersom kreditgaranti numera får användas även vid lån till investeringar i t. ex. byggnader, som har en längre avskrivningstid än så, sägs i propositionen att bestämmelserna bör ge möjlighet att använda kreditgaranti som alternativ till investeringslån. Därför föreslås att lånetiderna för *kreditgarantier* anpassas till vad som gäller för investeringslån, dvs. högst 20 år och om synnerliga skäl föreligger högst 30 år. Samtidigt föreslås beträffande *investeringslånen*, att den räntefria period som kan beviljas om särskilda skäl föreligger, sänks från högst tre till högst två år.

Utskottet biträder regeringens förslag.

I två motioner föreslås att *beloppsgränserna för bl. a. stöd till glesbygdsföretag* skall höjas. Enligt gällande regler kan stöd till investeringar vid företag i glesbygder lämnas i form av bl. a. avskrivningslån. Detta får motsvara högst 50 % av den godkända kostnaden för investeringen, dock högst med 200 000 kr. för varje investering. Avskrivningslån för en byggnad som är avsedd att hyras ut till allmänheten genom korttidsupplåtelse får lämnas med högst 30 000 kr. När det gäller stöd till intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser i glesbygd (IKS) får bidrag lämnas till arbetsobjekt i enskild regi med högst 30 000 kr.

I motion 568 föreslår Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) att bidragsnivån för glesbygdsstödet skall höjas så att högsta nivån för avskrivningslån blir 275 000 kr., för uthyrningsstugor 50 000 kr. och det s. k. IKS-stödet för enskilda projekt 50 000 kr. Liknande förslag finns i motion 565 av Per-Ola Eriksson (c).

Utskottet vill peka på att betydande höjningar av de i motionen aktualiserade beloppsgränserna gjordes så sent som år 1982. Mot den bakgrunden är det enligt utskottets mening inte möjligt att i rådande statsfinansiella läge redan nu överväga ytterligare uppräkningar. Utskottet vill också hänvisa till att glesbygdsdelegationen nyligen har fått regeringens uppdrag att utvärdera och lämna förslag till förändringar av glesbygdsstödet. Förslagen är avsedda att behandlas samtidigt med den regionalpolitiska utredningens betänkande. Med hänsyn härtill bör motionerna inte leda till någon åtgärd.

**Anslagsfrågor m. m.**

**Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet**

| | | |
|---|---|---|
| 1982/83 | Utgift | 523 140 267 |
| 1983/84 | Anslag | 375 000 000[1] |
| 1984/85 | Förslag | 350 000 000 |

[1] Riksdagen anslog 383 417 000 kr. Härav avsåg 8 417 000 kr. förvaltningskostnader hos arbetsmarknadsstyrelsen. I samband med att handläggningen av ärenden om regionalpolitiskt stöd överfördes från arbetsmarknadsstyrelsen till statens industriverk har medel för förvaltningskostnader hos myndigheten i stället anvisats över anslaget B 1. Statens industriverk: Förvaltningskostnader (prop. 1982/83: 113 s. 63–65, NU 39, rskr 376).

Från anslaget bestrids huvudsakligen utgifter inom statens industriverks (SIND) huvudprogram Regional utveckling. Som framgår av sammanställningen nedan är det viktigste ändamålet regionalpolitiskt stöd till näringslivet i form av lokaliseringsbidrag, sysselsättningsstöd och offertstöd. Utgifterna för lokaliseringsbidrag som beviljas av länsstyrelse belastar dock anslaget Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser. För en mer fullständig redovisning av anslagets användning hänvisas till propositionen (s. 53–54).

| | 1982/83 | 1983/84 | 1984/85 | |
|---|---|---|---|---|
| | | | Beräknad ändring | |
| | Utgift | Anslag | SIND | Föredraganden |
| Lokaliseringsbidrag/Avskrivningslån | 409 831 000 | 239 000 000 | +41 000 000 | −21 000 000 |
| Utbildningsstöd | 7 904 000 | 5 000 000 | − 3 000 000 | − 3 000 000 |
| Sysselsättningsstöd | 67 635 000 | 70 000 000 | + 9 000 000 | + 9 000 000 |
| Offertstöd | 8 873 000 | 40 000 000 | – | – |
| Infriande av statlig garanti för lån i lokaliseringssyfte till rörelsekapital m. m. | 1 289 000 | 1 000 000 | – | – |
| Förvaltningskostnader | 8 569 000 | – | – | – |
| Regionala utvecklingsbolag | 10 000 000 | 10 000 000 | −10 000 000 | −10 000 000 |
| Centrala konsult- och utredningsinsatser | 9 039 000 | 10 000 000 | + 5 000 000[1] | – |
| **Summa** | **523 140 000** | **375 000 000** | **+42 000 000** | **−25 000 000** |

[1] Exkl. medel till regeringens förfogande.

Regeringen föreslår i propositionen under punkten C 1 (s. 53–58) att riksdagen skall

1. medge att den ram för beslut om vissa regionalpolitiska stödformer som har fastställts för perioden 1979/80–1983/84 förlängs till att omfatta även budgetåret 1984/85,

2. till Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 000 kr.

Regionalpolitiskt stöd i form av lokaliseringsbidrag/avskrivningslån, utbildningsstöd, sysselsättningsstöd, offertstöd och lokaliseringslån får för perioden 1979/80–1983/84 beviljas inom en viss ram som beslutades av riksdagen år 1979. Ramen, som senare har utökats och belastats med andra utgifter än de ursprungliga, har i dag en storlek av 8 221 milj. kr. Den omfattar även beslut om lokaliseringsbidrag och investeringsbidrag som belastar anslaget Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser. Ramens beräknade fördelning på stödformer, ianspråktaget belopp budgetåren 1979/80–1982/83 samt återstående ram redovisas i följande sammanställning.

| Stödform | Beslutsram 1979/80–1983/84 | | Ianspråktaget 1979/80–1982/83[1] | | Återstår 1983/84 | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **Bidragsverksamhet** | | | | | | |
| Lokaliseringsbidrag/ avskrivningslån | 1 670 | | 1 329[2] | | 341 | |
| Utbildningsstöd | 284 | | 49 | | 235[3] | |
| Sysselsättningsstöd | 1 047 | | 195 | | 852 | |
| Offertstöd | 200 | **3 201** | 59 | **1 632** | 141[3] | **1 569** |
| **Lokaliseringslån** | | **5 020** | | **1 625** | | **3 395** |
| Övrigt[4] | | – | | 187 | | –187 |
| **Summa** | | **8 221** | | **3 444** | | **4 777** |

[1] Preliminära siffror.
[2] I summan ingår 25 milj. kr. i lån till privata regionala investmentbolag.
[3] Eftersom utbildningsstöd numera avskaffats som särskild stödform och ersatts med offertstöd får återstående ram även disponeras för offertstöd.
[4] Av riksdagen beslutade belastningar med andra utgifter än som ursprungligen avsågs.

Beslut om dessa regionalpolitiska stödformer beräknas under budgetåret 1983/84 komma att fattas för sammanlagt 785 milj. kr. enligt följande fördelning: lokaliseringsbidrag 375 milj. kr., sysselsättningsstöd 70 milj. kr., offertstöd 40 milj. kr. och lokaliseringslån 300 milj. kr. Det innebär att endast ungefär hälften av den fastställda flerårsramen kommer att utnyttjas under femårsperioden. Av de olika delramarna är det endast den för lokaliseringsbidrag/avskrivningslån som riskerar att överskridas före ramperiodens slut. I propositionen anges att den viktigaste anledningen till den låga utnyttjandegraden är de minskande industriinvesteringarna under senare år och därmed även efterfrågan på stöd. En annan anledning sägs vara den skärpning av stödreglerna som skett under perioden.

Regeringen föreslår *en förlängning av nuvarande ramperiod för regionalpolitiskt stöd med ett år*. Som skäl anges att det framtida regionalpolitiska stödet f. n. utreds av en parlamentariskt sammansatt kommitté. Utskottet tillstyrker propositionen i denna del.

När det gäller medelsbehovet för kommande år påpekas som redan nämnts att beslutsramen för lokaliseringsbidrag kan komma att tas i anspråk i sin helhet under innevarande budgetår. Mot den bakgrunden föreslås i propositionen *en uppdelning av anslaget till lokaliseringsbidrag* så att medel för nya lokaliseringsbidrag för budgetåret 1984/85 anvisas över ett särskilt reservationsanslag för centrala beslut benämnt Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringsbidrag m. m. Utskottet återkommer härtill senare i betänkandet. De medel som beräknas under anslagsposten Lokaliseringsbidrag/Avskrivningslån under förevarande anslag skall därmed fortsättningsvis endast utnyttjas för utbetalning av lokaliseringsbidrag och avskrivningslån som beviljats av regeringen eller central myndighet före den 1 juli 1984 samt av länsstyrelse före den 1 juli 1982.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet beräknas till 350 milj. kr. för budgetåret 1984/85. Fördelningen över olika anslagsposter framgår av redovisningen på s. 47 i betänkandet. I propositionen hänvisas vidare till riksdagens beslut om ytterligare nedsättning av socialavgifter i Norrbottens län. Beslutet innebär bl. a. att ett bidrag till kostnaden för avgifterna skall kunna lämnas när ett företags sysselsättning ökar. Bidraget, som uppgår till 10000 kr. per helårsarbetare, skall kunna lämnas under högst tre år. Kostnaden för nämnda bidrag föreslås i propositionen belasta det regionalpolitiska sysselsättningsstödet.

Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) avvisar i motion 568 regeringens förslag om en ny anslagskonstruktion. Särskilt med hänsyn till att regionalpolitiken är föremål för översyn bör speciella medel enligt motionärerna inte anvisas under anslaget Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringsbidrag m. m. I stället föreslås att riksdagen till Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamheten anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 67 milj. kr. förhöjt förslagsanslag om 417 milj. kr. Därmed behöver enligt motionen ingen åtgärd anstå på grund av brist på medel.

I motion 1371 av Alf Wennerfors m. fl. (m) sägs att de av moderata samlingspartiet framlagda förslagen om generellt sänkta avgifter inom stödområdena A och B kommer att skapa utrymme för att sänka anslaget för den regionapolitiska bidragsverksamheten till 295 milj. kr. för budgetåret 1984/85. I motionen uppskattas medelsbehovet för de olika anslagsposterna enligt följande: lokaliseringsbidrag/avskrivningslån 200 milj. kr., utbildningsstöd 2 milj. kr., sysselsättningsstöd 60 milj. kr., offertstöd 30 milj. kr., diverse garantier 1 milj. kr. och centrala utrednings- och konsultinsatser 2 milj. kr.

Som tidigare konstaterats väntas den nuvarande beslutsramen för lokali-

seringsbidrag/avskrivningslån vara helt tagen i anspråk under loppet av innevarande budgetår. För att möjliggöra en bidragsgivning även nästa budgetår skulle man – med tillämpning av hittillsvarande principer för den regionalpolitiska flerårsramen – behöva vidga denna beslutsram så att den medger en bidragsgivning i önskvärd omfattning. Anslagsmässigt behöver – och kan – de nybeviljade bidragen nästa budgetår endast täckas till den del de motsvarar de faktiska utbetalningarna av bidrag under det budgetåret. Den nu beskrivna handlingslinjen är den som förordas av centerpartiet.

Regeringen har emellertid valt en annan lösning genom att förorda att det för de aktuella besluten som fattas centralt av regeringen och industriverket skall anvisas medel under ett nytt anslag. Detta föreslås få formen av ett reservationsanslag. Därmed kan anslaget i sig fungera som en ny beslutsram samtidigt som man anvisar de medel som behövs, för att täcka nästa budgetårs bidragsgivning i dess helhet.

Man kan ha olika uppfattningar om vilken teknisk lösning som bör väljas i dagsläget, då 1979 års flerårsram provisoriskt förlängs i avvaktan på att statsmakterna nästa år fattar beslut om nya riktlinjer för regionalpolitiken. Det väsentliga är att det även nästa budgetår står ett tillräckligt utrymme till förfogande för den bidragsgivning som sker centralt. Det kan påpekas att den bidragsgivning som sker över länsstyrelserna numera finansieras över ett särskilt reservationsanslag. Det kan synas lämpligt att ha motsvarande anordning för de centrala besluten som det nu gäller, och utskottet anser sig därför kunna biträda regeringens förslag på denna punkt och avstyrker centerpartiets motion i motsvarande del. Visar sig ordningen med det nya anslaget behöva ändras kan saken rättas till redan nästa år, då finansieringen av det regionalpolitiska åtgärdssystemet under alla förhållanden får tas upp till förnyade överväganden.

När det gäller beräkningen av medel till *Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet* för kommande budgetår har utskottet inte funnit något att erinra mot regeringens förslag. I enlighet med vad som sagts ovan skall det angivna förslagsanslaget om 350 milj. kr. inte omfatta lokaliseringsbidrag beslutade från den 1 juli 1984. Utskottets ställningstagande innebär att motionerna 568 och 1371 avstyrks i de delar som avser anslagets storlek. Centerpartiet utgår i sitt förslag från en oförändrad anslagskonstruktion vilket utskottet har avvisat. När det gäller motion 1371 anges att en föreslagen sänkning av socialavgifterna i stödområdena A och B skulle ge utrymme för ett sänkt anslag till bidragsverksamheten. Utskottet, som senare i betänkandet tar avstånd från motionärernas modell för sänkta avgifter, kan konstatera att detta förslag är tänkt att träda i kraft fr. o. m. den 1 januari 1985. Det anslag som utskottet nu behandlar kommer i huvudsak att användas för att betala ut bidrag som beviljats under tiden före ingången av budgetåret 1984/85. Enligt utskottets mening saknas alltså förutsättningar att reducera anslaget på det sätt som anges i motionen.

**Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringsbidrag m. m.**

Nytt anslag (förslag) 264 000 000 kr.

Som redovisats tidigare föreslår regeringen att medel för lokaliseringsbidrag varom beslut fattas av statens industriverk eller regeringen från den 1 juli 1984 bör anvisas över ett nytt reservationsanslag. Eftersom utbetalningen av lokaliseringsbidrag i allmänhet sker under några år efter det att beslut om stöd har fattats innebär den nya anslagskonstruktionen att en successiv uppbyggnad av det nya reservationsanslaget måste ske. Anslaget kommer härigenom även att fungera som en form av beslutsram.

Regeringen föreslår under punkt C 2 (s. 59) att riksdagen till Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringsbidrag m. m. för budgetåret 1984/85 skall anvisa ett reservationsanslag av 264 milj. kr.

Som redovisats tidigare avvisar Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) i motion 568 den nya anslagskonstruktionen. Motionärerna avstyrker således regeringens förslag om att särskilda medel anvisas under detta anslag.

Alf Wennerfors m. fl. (m) föreslår i motion 1371 att anslaget uppförs med 225 milj. kr., vilket är en minskning med 39 milj. kr. i jämförelse med regeringens förslag.

Utskottet har tidigare ställt sig bakom förslaget om inrättandet av ett nytt reservationsanslag för lokaliseringsbidrag som beviljas efter den 1 juli 1984. Anslaget bör uppföras med det av regeringen begärda beloppet. Därmed avstyrks motionerna 568 och 1371 i dessa delar.

**Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån**

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 1982/83 | Utgift | 365 896 435 | Reservation | 1 946 909 653 |
| 1983/84 | Anslag | 500 000 000 | | |
| 1984/85 | Förslag | 500 000 000 | | |

Regeringen föreslår under punkt C 3 (s. 59–60) att riksdagen skall till Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 500 milj. kr.

Alf Wennerfors m. fl. (m) yrkar i motion 1371 att regeringens förslag skall avslås och anger som skäl att behållningen på anslaget är så stor att nya medel inte behöver anvisas för nästa budgetår.

I motion 2528 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) föreslås som tidigare redovisats i betänkandet att verksamheten med lokaliseringslån skall hanteras av den ordinarie kreditmarknaden. Enligt motionärerna bör 500 milj. kr. ställas till förfogande på den ordinarie kreditmarknaden. Någon anvisning över statsbudgeten som föreslås i propositionen skall således inte ske.

Av de ca 8 miljarder kronor som utgör totalramen för det regionalpolitiska stödet till näringslivet under den nu pågående femårsperioden är drygt 5 miljarder kronor avsatta för lokaliseringslån. Under de första fyra åren har preliminärt 1 625 milj. kr. ianspråktagits. Utskottet har tidigare år framhål-

lit att även om ramtekniken medger en flexibilitet i själva anslagstilldelningen bör det dock råda en viss balans mellan den regionalpolitiska målsättningen som rambeloppet är uttryck för och de anslag som anvisas till fullföljande av denna målsättning. Utskottet har inte ändrat uppfattning på denna punkt och avstyrker därmed förslaget i motion 1371 att ytterligare medel inte skall föras upp under anslaget. När det gäller förslaget i motion 2528 om att lokaliseringslåneverksamheten skall föras över till den ordinarie kreditmarknaden så har det förslaget avstyrkts tidigare i betänkandet med hänvisning till arbetet i den regionalpolitiska kommittén. I konsekvens härmed avstyrks motionen även i förevarande del. Anslaget bör sålunda anvisas i enlighet med regeringens förslag.

**Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser**

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 1982/83 | Utgift | 263 100 000 | Reservation[1] | 11 900 000 |
| 1983/84 | Anslag | 298 250 000 | | |
| 1984/85 | Förslag | 298 250 000 | | |

[1] De medel som vid budgetårsskiftet inte var ianspråktagna genom beslut.

Från anslaget bestrids kostnaderna för av länsstyrelserna beslutade lokaliserings- och investeringsbidrag enligt förordningen (1982: 677) om regionalpolitiskt stöd (omtryckt 1983: 702). Vidare bestrids från anslaget kostnaderna för stöd i glesbygder till investeringar vid företag, kommersiell service, intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (IKS), samhällelig service samt hemarbete enligt förordningen (1979: 638) om statligt stöd till glesbygd (omtryckt 1982: 678, ändrad 1983: 678). Kostnaderna för regionalt utvecklingsarbete, t. ex. projektverksamhet och åtgärder för regionalt nyföretagande, bestrids också från detta anslag.

Medlen disponeras av länsstyrelserna som fördelar medlen mellan de olika ändamålen. Samtliga länsstyrelser har tilldelats medel från anslaget.

De för budgetåret 1983/84 anvisade medlen under förevarande anslag har följande fördelning över länsstyrelserna:

| | | |
|---|---|---|
| 1. | länsstyrelsen i Stockholms län | 4 000 000 |
| 2. | länsstyrelsen i Uppsala län | 4 700 000 |
| 3. | länsstyrelsen i Södermanlands län | 3 000 000 |
| 4. | länsstyrelsen i Östergötlands län | 2 500 000 |
| 5. | länsstyrelsen i Jönköpings län | 2 000 000 |
| 6. | länsstyrelsen i Kronobergs län | 2 000 000 |
| 7. | länsstyrelsen i Kalmar län | 3 900 000 |
| 8. | länsstyrelsen i Gotlands län | 5 000 000 |
| 9. | länsstyrelsen i Blekinge län | 5 000 000 |
| 10. | länsstyrelsen i Kristianstads län | 800 000 |
| 11. | länsstyrelsen i Malmöhus län | 1 400 000 |
| 12. | länsstyrelsen i Hallands län | 800 000 |
| 13. | länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län | 7 500 000 |
| 14. | länsstyrelsen i Älvsborgs län | 9 500 000 |
| 15. | länsstyrelsen i Skaraborgs län | 1 500 000 |
| 16. | länsstyrelsen i Värmlands län | 26 000 000 |
| 17. | länsstyrelsen i Örebro län | 8 000 000 |
| 18. | länsstyrelsen i Västmanlands län | 9 000 000 |
| 19. | länsstyrelsen i Kopparbergs län | 23 000 000 |
| 20. | länsstyrelsen i Gävleborgs län | 18 000 000 |
| 21. | länsstyrelsen i Västernorrlands län | 27 400 000 |
| 22. | länsstyrelsen i Jämtlands län | 41 000 000 |
| 23. | länsstyrelsen i Västerbottens län | 41 000 000 |
| 24. | länsstyrelsen i Norrbottens län | 51 000 000 |
| 25. | Till regeringens förfogande | 250 000 |
| | Summa kr. | 298 250 000 |

Regeringen föreslår under punkt C 4 (s. 60–61) att riksdagen skall till Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 298 250 000 kr.

I fem motioner framhålls att regeringens medelsförslag *till regionala* utvecklingsinsatser är otillräckligt. I fyra av dessa motioner föreslås att de angivna höjningarna skall finansieras genom en motsvarande minskning av anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder på tionde huvudtiteln. En sådan överföring av medel krävs i följande motioner:

| | | |
|---|---|---|
| 568 | Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) | 150 milj. kr. |
| 872 | Agne Hansson m. fl. (c) | 20 milj. kr. |
| 1928 | Börje Hörnlund m. fl. (c, s, m, fp, vpk) | 200 milj. kr. |
| 2384 | Karl Erik Eriksson m. fl. (fp) | 150 milj. kr. |

I motionerna påpekas bl. a. att medlen under detta anslag kan användas på ett effektivt sätt. Glesbygdsstöd ger bättre trygghet för den enskilde och kan skapa sysselsättning till väsentligt lägre kostnad än beredskapsarbete. Samtidigt framhålls att anslagsmedlen är otillräckliga, särskilt i Norrlandslänen.

Utan att tillgripa det ovan angivna finansieringssättet föreslår Alf Wennerfors m. fl. (m) i motion 1371 en höjning av länsanslaget med 21 750 000 kr. i jämförelse med regeringens förslag. I motionen sägs att de begränsade selektiva insatser som bör göras i framtiden skall koncentreras till den regionala nivån under länsstyrelsens ledning. Det är enligt motionärerna troligt att effektiva insatser av detta slag på relativt snar sikt påtagligt skulle minska behovet av arbetsmarknadspolitiskt stöd.

Utskottet vill framhålla betydelsen av den ökade decentraliseringen när det gäller beslut om regionalpolitiskt stöd som tillkomsten av förevarande anslag har inneburit. Genom att länsstyrelserna själva inom givna ramar får göra de prioriteringar mellan olika insatser som är mest lämpliga för resp. län kan de utvecklingsmöjligheter och initiativ som finns bättre tas till vara. Nya arbets*tillfällen* kan skapas på ett från regionalpolitisk synpunkt angeläget sätt. Genom att anslaget kan användas till att vidmakthålla och främja de i glesbygderna verksamma små företagen, däribland företag inom hantverk samt jord- och skogsbruk, skapas en sysselsättning med goda möjligheter att bli bestående och till en kostnad som är lägre än för de mer kortsiktigt verkande arbetsmarknadspolitiska insatserna.

Utskottet har i inledningen till betänkandet pekat på den risk för ökad regional obalans som f. n. föreligger. Insatserna i regionalpolitiken behöver mot den bakgrunden förstärkas. Utskottet tänker här på insatserna som görs på länsnivå och som med nuvarande utvecklingstendenser blir allt viktigare. Här kan också pekas på att de resurser som under innevarande budgetår ställts till länens förfogande har visat sig vara otillräckliga. Det har inneburit att ett stort antal projekt inte har kunnat tillgodoses. Nästa års medel är därmed redan till stora delar intecknade. Mot denna bakgrund

är det enligt utskottets mening nödvändigt att anslaget till regionala utvecklingsinsatser för budgetåret 1984/85 räknas upp i jämförelse med innevarande år för att ge det vidgade utrymme som behövs för ökade insatser i glesbygderna. Anslaget bör tas upp med ett belopp av 398,25 milj. kr., vilket är en ökning jämfört med regeringens förslag med 100 milj. kr. Utskottets ställningstagande tillgodoser i huvudsak yrkandena i motionerna 568, 872, 1371, 1928 och 2384.

I ett stort antal motioner finns förslag om förstärkta insatser i olika län via förevarande anslag. I vissa motioner har storleken på den begärda resursökningen angivits medan övriga motionärer rent allmänt pläderar för utökat länsanslag. De aktuella motionerna redovisas nedan.

| | | |
|---|---|---|
| 565 | Per-Ola Eriksson (c) | + 14 milj. kr. till BD-län |
| 872 | Agne Hansson m. fl. (c) | + 20 milj. kr. för särskilda insatser i inre Småland och södra Östergötland |
| 882 | Olle Westberg m. fl. (s) | utökat länsanslag till X-län |
| 1045 | Ing-Marie Hansson m. fl. (s) | + 12 milj. kr. till X-län |
| 1076 | Eric Jönsson m. fl. (s) | utökat länsanslag till Skånelänen |
| 1904 | Sven Aspling m. fl. (s) | utökat länsanslag till S-län |
| 1908 | Karl Boo m. fl. (c) | + 20 milj. kr. till W-län |
| 1922 | Olle Göransson m. fl. (s) | utökat länsanslag till U-län |
| 1925 | Agne Hansson (c) och Sivert Carlsson (c) | + 2 milj. kr. till H-län |
| 1928 | Börje Hörnlund m. fl. (c, s, m, fp, vpk) | + 25 milj. kr. till AC-län |
| 1931 | Rune Johansson m. fl. (s) | utökat länsanslag till P-län (Dalsland) |
| 1954 | Marianne Stålberg m. fl. (s) | + 27 milj. kr. till Z-län |
| 1966 | Nils Åsling m. fl. (c) | + 30 milj. kr. till Z-län |
| 2044 | Bertil Jonasson m. fl. (c, m, fp) | utökat länsanslag till S-län |
| 2388 | Anders Högmark m. fl. (m) | utökade länsanslag till E-, G-, H- och K-län |

Utskottet har tidigare beslutat att anslaget till regionala utvecklingsinsatser bör föras upp med ett belopp av 398,3 milj. kr., vilket är en höjning av regeringens förslag med 100 milj. kr. Därigenom kommer även yrkanden i ett flertal av motionerna ovan om en ökning av länsanslagen att kunna tillgodoses. Det bör emellertid som hittills ankomma på regeringen att fördela anslaget mellan länen. Utskottet utgår ifrån att regeringen i detta arbete beaktar de olika förhållanden och skilda problem i resp. län som bör vara avgörande för medlens fördelning. Några särskilda anvisningar från riksdagens sida bör därutöver inte ges i detta sammanhang. Som följd härav avstyrker utskottet motionerna i aktuella delar.

**Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m.**

| | | |
|---|---|---|
| 1982/83 | Utgift | 1 550 944 kr. |
| 1983/84 | Anslag | 1 000 kr. |
| 1984/85 | Förslag | 1 000 kr. |

Regeringen föreslår under punkt C 4 (s. 61–62) att riksdagen skall

1. medge att under budgetåret 1984/85 statlig kreditgaranti för lån till företag i glesbygder och för lån till kommersiell service beviljas med sammanlagt högst 52 000 000 kr.,

2. till Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m. för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under denna anslagspunkt.

**Ersättning för nedsättning av socialavgifter**

| | | |
|---|---|---|
| 1982/83 | Utgift | 39 800 000 kr. |
| 1983/84 | Anslag | 250 000 000 kr.[1] |
| 1984/85 | Förslag | 330 000 000 kr. |

[1] Varav 80 milj. kr. på tilläggsbudget I.

Från anslaget, som disponeras av riksförsäkringsverket, täcks bortfallet av avgiftsinkomster till följd av tillämpningen av lagen (1983: 1055) om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län.

Regeringen har under punkt C 6 (s. 62–63) föreslagit att riksdagen skall till Ersättning för nedsättning av socialavgifter för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 330 milj. kr.

Riksdagen antog i december 1983 lagen (1983: 1055) om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län (prop. 1983/84: 38, AU 1983/84: 9), som trädde i kraft den 1 januari 1984. Lagen innehåller bestämmelser dels för hela Norrbottens län, dels för Svappavaara samhälle. Stödet avser avgifter som huvudsakligen hänför sig till arbete inom gruvverksamhet, tillverkning, produktionsvaruinriktad partihandel, uppdragsverksamhet eller hotell-, pensionats- och campingverksamhet i den mån verksamheten bedrivs vid arbetsgivarens eller den försäkrades fasta driftställe i Norrbottens län. Däremot kan kommuner och andra statliga myndigheter än statens affärsdrivande verk inte komma i åtnjutande av nedsättningen. Lagen äger tillämpning på dels arbetsgivare, dels den som har inkomst av annat förvärvsarbete och därmed betalar egenavgifter.

För hela Norrbottens län gäller att för en arbetsgivare med en verksamhet av det slag som angivits ovan skall den procentsats efter vilken arbetsgivaravgiften sammanlagt utgår sättas ned med tio procentenheter. Härut-

över har arbetsgivaren rätt att vid en nettoökning av sysselsättningen få ett bidrag till kostnaden för arbetsgivaravgifterna. Bidraget lämnas med 10 000 kr. per helårsarbetare och kalenderår. Består den uppkomna sysselsättningsökningen lämnas bidrag av samma omfattning även under de två därefter följande kalenderåren.

Den som bedriver eller etablerar verksamhet av nämnt slag vid fast driftställe i Svappavaara samhälle har enligt bestämmelserna rätt att efter särskilt tillstånd helt befrias från socialavgifter och allmän löneavgift. Avgiftsbefrielsen skall gälla i tio år. Befrielsen medges endast om en etablering är lämplig från samhällsekonomisk synpunkt.

I propositionen beräknas bortfallet av avgiftsinkomsterna till följd av tillämpningen av den nya lagen uppgå till 330 milj. kr. för budgetåret 1984/85.

I motion 567 av Thorbjörn Fälldin m.fl. (c) föreslås att de nuvarande reglerna för det särskilda stödet till Norrbottens län upphävs och att stödet koncentreras till inlandet enligt följande:

- En generell sänkning av socialavgifterna med 10 procentenheter för alla arbetsgivare och egenföretagare dels i stödområdena A och B i Norrbottens län, dels i stödområde A i Västerbottens och Jämtlands län.
- En reducering av arbetsgivaravgiften i form av bidrag för nytillkommen sysselsättning i Norrbottens län med 15 000 kr. per årsarbetare i stödområdena A och B och med 5 000 kr. per årsarbetare i stödområde C.
- Befrielse från socialavgifter för all befintlig verksamhet med undantag för försäkringskassor samt statliga och kommunala myndigheter i Kiruna kommun utom centralorten.
- Befrielse från socialavgifter för en lönesumma upp till 400 000 kr. för alla befintliga och nytillkomna företag i stödområdena A och B i Norrbottens län (motsvarande fem anställda).

I motionen beräknas kostnaden för sänkningen av socialavgifterna i Västerbottens och Jämtlands län till 50 milj. kr. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknas därmed till 380 milj. kr.

Lars Werner m.fl. (vpk) föreslår i motion 1338 att regeringens förslag om anvisning av medel för nedsättning av socialavgifter avslås. Enligt motionärerna kan principen om "frizoner" inom socialförsäkringssystemet inte accepteras. Sådana åtgärder sägs dränera socialförsäkringen på resurser som den behöver. Företagsetableringar motiverade av frizonens lockelser bör enligt motionen inte särskilt belönas eller utgöra grund för ett regionalt näringsliv. Tillämpningen av nedsatta socialavgifter innebär även att stat och kommun frånsäger sig allt inflytande över hur förmånsbeloppen används. Av flera skäl var det enligt motionärerna bättre att dessa belopp direkt tillfördes regionen via t.ex. statliga industrisatsningar, vanliga regionalpolitiska stöd eller förstärkta arbetsmarknadsinsatser. Av konstitutionella skäl bör det heller inte skapas geografiska undantag för en så viktig del av det sociala trygghetssystemet som bygger på en nationell likformighet och en över hela landet giltig lagstiftning.

I motion 1371 föreslår Alf Wennerfors m.fl. (m) att den nuvarande nedsättningen med tio procentenheter enbart bör gälla de fyra nordligaste kommunerna. I övriga kommuner inom stödområde A föreslås nedsättningen vara fem procentenheter och inom stödområde B tre procentenheter. Nedsättningen skall omfatta samtliga arbetsgivare utom kommunen, allmän försäkringskassa och statlig myndighet med undantag av statens affärsdrivande verk. Motionärerna föreslår att de nya reglerna skall gälla fr. o. m. den 1 januari 1985. Det årliga avgiftsbortfallet till följd av förslaget uppgår enligt motionen till 600 milj. kr. För budgetåret 1984/85 beräknas därmed behovet av medel till 465 milj. kr.

Per Petersson (m) och Barbro Nilsson i Visby (m) förordar i motion 1948 en trappstegsvis sänkning av socialavgifterna för all företagsamhet (ej offentlig förvaltning) i Norrbottens län enligt följande:

| | |
|---|---|
| Kiruna, Gällivare, Jokkmokk och Pajala kommuner | 15 procentenheter |
| Övriga A-kommuner i BD-län | 10 – " – |
| Haparanda, Kalix, Älvsbyn och Arvidsjaurs kommuner | 8 – " – |
| Boden, Luleå och Piteå kommuner | 5 – " – |

Regeringen bör överlämna förslaget till den regionalpolitiska utredningen för beaktande.

I motion 2402 av Rune Ångström m.fl. (fp) föreslås den nu gällande nedsättningen av socialförsäkringsavgifterna utökas med 10 procentenheter till 20 procentenheter för icke-offentlig verksamhet i inlandskommunerna i Norrbottens län. Någon nedsättning av avgifterna i kustkommunerna bör enligt motionärerna inte göras.

Utskottet vill framhålla att nuvarande *regler om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län* trädde i kraft så sent som den 1 januari 1984. Erfarenheterna är således ännu alltför otillräckliga för att ställning skall kunna tas till behovet av eventuella förändringar i systemet. Samtidigt bör erinras om att utredningen om det regionalpolitiska stödet till näringslivet har till uppgift att analysera de olika regionalpolitiska stödformerna, bl. a. de differentierade arbetsgivaravgifterna, och belysa hur de har påverkat de berörda företagen och näringslivet i övrigt i regionerna. Efter denna utvärdering av olika tänkbara selektiva och generella medel skall utredningen lämna förslag om dels den lämpliga avvägningen mellan dessa olika medel, dels deras utformning. Vid sidan av detta arbete har industriverket i mars 1984 fått regeringens uppdrag att göra en utvärdering av nedsättningen av socialavgiften i Norrbotten. Industriverket skall bl. a. bedöma hur effektiv en åtgärd av detta slag är i jämförelse med andra typer av regionalpolitiska medel. En första avrapportering av uppdraget skall ske den 1 mars 1986. Med hänvisning till vad som sagts ovan avstyrker utskottet de olika motionsförslagen om ändrade regler för nedsättning av socialavgifter m. m.

Utskottet godtar regeringens beräkning av bortfallet av avgiftsinkomster till följd av tillämpningen av den nya lagen. Till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* bör således 330 milj. kr. anvisas. Därmed bör motionerna 567, 1338 och 1371 med alternativa förslag avslås i dessa delar.

**Stödområdesindelningen**

Den nuvarande stödområdesindelningen, som gäller sedan den 1 juli 1982, framgår av följande sammanställning.

| Län och kommun | Stöd-område |
|---|---|
| *Gotlands län* | |
| Gotland | C |
| *Älvsborgs län* | |
| Bengtsfors | C |
| Dals Ed | C |
| Åmål | C |
| *Värmlands län* | |
| Arvika | C |
| Eda | C |
| Filipstad | C |
| Hagfors | C |
| Munkfors | C |
| Storfors | C |
| Sunne | C |
| Säffle | C |
| Torsby | B |
| Årjäng | C |
| *Örebro län* | |
| Hällefors | C |
| Lindesberg, såvitt avser Guldsmedshyttans och Ramsbergs församlingar | C |
| Ljusnarsberg | C |
| *Västmanlands län* | |
| Fagersta | C |
| Norberg | C |
| Skinnskatteberg | C |
| *Kopparbergs län* | |
| Avesta | C |
| Ludvika | C |
| Malung | B |
| Mora, såvitt avser Venjans församling | B |
| Orsa | C |
| Smedjebacken | C |
| Vansbro | B |
| Älvdalen | B |
| *Gävleborgs län* | |
| Hofors | C |
| Hudiksvall, såvitt avser Bjuråkers församling | C |
| Ljusdal | B |
| Nordanstig | C |
| Söderhamn | C |
| *Västernorrlands län* | |
| Kramfors | C |
| Sollefteå | B |
| Sundsvall, såvitt avser Holms och Lidens församlingar | C |
| Ånge | B |
| Örnsköldsvik, såvitt avser Anundsjö, Björna, Skorped och Trehörningsjö församlingar | B |
| Örnsköldsvik, såvitt avser övriga församlingar | C |
| *Jämtlands län* | |
| Berg | A |
| Bräcke | B |
| Härjedalen | B |
| Krokom, såvitt avser Aspås, Näskotts, Rödöns och Ås församlingar | C |
| Krokom, såvitt avser övriga församlingar | A |
| Ragunda | A |
| Strömsund | A |
| Åre | B |
| Östersund | C |
| *Västerbottens län* | |
| Bjurholm | B |
| Dorotea | A |
| Lycksele | B |
| Malå | B |

| Län och kommun | Stöd-område |
|---|---|
| Nordmaling | C |
| Norsjö | B |
| Robertsfors | C |
| Skellefteå, såvitt avser Fällfors, Jörns och Kalvträsks församlingar | B |
| Skellefteå, såvitt avser övriga församlingar | C |
| Sorsele | A |
| Storuman | A |
| Vilhelmina | A |
| Vindeln | B |
| Vännäs | C |
| Åsele | A |
| *Norrbottens län* | |
| Arjeplog | A |
| Arvidsjaur | B |
| Boden | C |
| Gällivare | A |
| Haparanda | A |
| Jokkmokk | A |
| Kalix | A |
| Kiruna | A |
| Luleå | C |
| Pajala | A |
| Piteå | C |
| Älvsbyn | B |
| Överkalix | A |
| Övertorneå | A |

Förutom inom de stödområden som anges ovan får statens industriverk efter särskilt beslut av regeringen för budgetåret 1983/84 bevilja lokaliseringsbidrag med högst 30% av den del av totalkostnaderna som avser byggnader, markanläggningar, maskiner och inventarier i följande kommuner eller delar av kommuner: Olofströms kommun, Delsbo församling i Hudiksvalls kommun och Hörnefors församling i Umeå kommun. I följande kommuner får lokaliseringsbidrag beviljas med högst 20% av nämnda totalkostnader: Tierps kommun, Östhammars kommun, Kristinehamns kommun, Degerfors kommun och Karlskoga kommun.

Vidare får industriverket bevilja lokaliseringslån med högst 35% av det godkända totala kapitalbehovet i de ovannämnda kommunerna och församlingarna.

En fördelning av det regionalpolitiska stödet under budgetåret 1982/83 på stödområden framgår av följande tabell.

| Stödområde | Antal arbetsställen | Investeringskostnad (milj. kr.) | Beviljade bidrag[1] (milj. kr.) | Beviljade lokaliseringslån (milj. kr.) | Beräknad sysselsättningsökning | Subvention per nytt arbetstillfälle (tkr)[2] |
|---|---|---|---|---|---|---|
| A | 62 | 401,1 | 228,2 | 35,5 | 483 | 349 |
| B | 69 | 288,4 | 91,9 | 41,7 | 403 | 223 |
| C | 85 | 253,4 | 55,2 | 72,6 | 609 | 78 |
| Utanför | 50 | 207,2 | 34,9 | 27,1 | 505 | 65 |
| Summa | **266** | **1 150,1** | **410,2** | **176,9** | **2 000** | **169** |

[1] Lokaliseringsbidrag, investeringsbidrag och offertstöd.
[2] I beloppet ingår inte stöd till industrilokaler för uthyrning.

I flera motioner föreslås ändringar i den gällande stödområdesindelningen. I två motioner föreslås en översyn av stödområdesindelningen i visst län samt i en motion vissa ändrade principer när det gäller ifrågavarande indelning.

Det senare gäller motion 1936 i vilken Ove Karlsson m. fl. (s) föreslår att riksdagen uttalar sig för att om en del av en kommun placerats i stödområdesklasserna A, B eller C, skall bestämmelserna om regionalpolitiskt stöd gälla i hela kommunen, alltså också i kommunens centralort.

I övrigt framställs följande här länsvis grupperade yrkanden i motioner om ändringar i stödområdesindelningen.

Stödområdesindelningen i Blekinge län behandlas i motion 2026 av Mats Olsson m. fl. (s). Motionärerna föreslår bl. a. att de regler för regionalpolitiskt stöd som gäller i stödområde C bör få tillämpas i *Olofströms kommun* från den 1 juli 1984 till den 1 juli 1986.

Gotlands län. I motion 1321 tar Gunhild Bolander (c) upp *Gotlands stödområdesplacering*. Hela *Gotlands kommun* är i dag inplacerad i stödområde C. Motionären menar att de norra och södra delarna av kommunen – i jämförelse med det mellersta området med sin förhållandevis goda arbetsmarknad – är utsatta för en utarmning av människor och sysselsättningstillfällen vilket gör det nödvändigt att ge dessa områden en bättre stimulans. Områdena bör därför inplaceras i *stödområde B*.

När det sedan gäller Göteborgs och Bohus län och Älvsborgs län föreslår Elving Andersson (c) och Kjell Mattsson (c) i motion 865 – mot bakgrund av de sysselsättningsminskningar som har skett i *mellersta och norra Bohuslän* – att riksdagen uttalar sig för att *Uddevalla–Lysekilsområdet inkl. Orust* samt *norra Bohuslän i övrigt* och *Färgelanda kommun* i Älvsborgs län omgående utpekas som temporärt stödområde under tre år, inom vilket lokaliseringsbidrag får utgå med högst 30% och lokaliseringslån med högst 35% av godkänt stödunderlag för investeringar i industri, industriliknande verksamhet, industriservice, partihandel, industriinriktad uppdragsverksamhet samt turistprojekt.

Stödområdesindelningen i Älvsborgs län tas vidare upp i motion 708 av Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) och Kerstin Andersson (c) som föreslår en temporär inplacering i *stödområde B* av *Åmåls kommun*. Detta menar motionärerna skulle stimulera bl. a. nyföretagande i kommunen.

Värmlands län. I motion 867 framhåller Ove Eriksson m. fl. (m) att näringslivets strukturomvandling har drabbat den värmländska bergslagen mycket hårt. En viss förändring av det alltför ensidiga näringslivet har kunnat skönjas men en omfattande utbyggnad av den mindre och medelstora industrin måste ske snabbt. Motionärerna föreslår därför att de fyra bergslagskommunerna *Filipstad, Hofors, Hagfors och Munkfors* i Värmlands län skall inlemmas i *stödområde B*.

När det sedan gäller Örebro län framhåller Per Israelsson (vpk) i motion 1092 att Bergslagsregionen inom länet är och än mer kommer att bli ett verkligt problemområde vilket sammanhänger med att industristrukturen inom området är sådan att stora nedläggningar och omställningar redan skett och ännu återstår. Motionären föreslår därför att *Ljusnarsbergs och Hällefors kommuner* samt *Guldsmedshyttans och Ramsbergs*

*församlingar i Lindesbergs kommun* placeras i *stödområde B* och *Karlskoga och Degerfors kommuner* placeras i *stödområde C*.

Västmanlands län. I motion 1922 framhåller Olle Göransson m. fl. (s) den ogynnsamma utvecklingen av sysselsättning, befolkning och arbetsmarknad i Fagersta, Skinnskattebergs och Norbergs kommuner samt i Hallstahammars och Surahammars kommuner. Enligt en sammanställning som gjorts av länsstyrelsen utvisar Västmanlands län den ogynnsammaste utvecklingen totalt sett av rikets län. Mot bakgrund härav föreslår motionärerna bl. a. att *Fagersta, Skinnskattebergs och Norbergs kommuner* placeras i *stödområde B*, och att *Surahammars och Hallstahammars kommuner* temporärt inplaceras i *stödområde C*.

Stödområdesindelningen i Gävleborgs län behandlas i fem motioner varav fyra – 866, 882, 2037 och 2479 – från den allmänna motionstiden och en – 2795 – med anledning av proposition 157 om strukturförändringar inom specialstålsindustrin, m. m.

I motion 866 påpekar Wivi-Anne Cederqvist (s) att sysselsättningssituationen är särskilt svår i de s. k. bruksorterna, däribland Sandvikens kommun. Kommunen är helt beroende av ett enda företag, Sandvik AB. Med hänvisning härtill förordar motionären att *Sandvikens kommun*, under åren 1984–1987, placeras in i *stödområde C*. Vidare tar Olle Westberg m. fl. (s) i motion 882 upp sysselsättningsproblemen inom Gävleborgs län. Motionärerna ger en rad exempel på områden där staten kan medverka till en bättre regional balans i länet och föreslår att i avvaktan på den regionalpolitiska utredningen *Sandvikens kommun* och de *östra delarna av Hudiksvalls kommun* temporärt bör placeras i *stödområde C*. Problemen på arbetsmarknaden i Gävleborgs län tas också upp i motion 2037 där Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) framhåller att problemen i dag är större än någonsin och en av huvudorsakerna är det starka beroendet av basindustrierna. Mot bakgrund härav föreslår motionärerna att *stödområdesindelningen i Gävleborgs län ses över* i syfte att skapa en mer rättvis regional fördelning.

Bertil Måbrink (vpk) och Jörn Svensson (vpk) föreslår i motion 2479 en rejäl *översyn av stödområdesindelningen i Gävleborgs län* och att *Ljusdals kommun* inplaceras i *stödområde A*, *Hudiksvalls, Nordanstigs, Bollnäs, Söderhamns, Ockelbo, Sandvikens och Hofors kommuner* i *stödområde B* samt *Gävle och Ovanåker kommuner* i *stödområde C*.

Vidare föreslår Wivi-Anne Cederqvist (s) och Olle Westberg (s) i motion 2795 mot bakgrund av den bekymmersamma situationen i *Sandvikens kommun* att kommunen temporärt inplaceras i stödområde C.

Slutligen behandlas stödområdesindelningen i Västernorrlands län i motion 883 av Bengt Wiklund m. fl. (s). Motionärerna föreslår mot bakgrund av att Västernorrlands län under en följd av år har haft en tillbakagång såväl vad avser sysselsättning som befolkning, att stödområdesindelningen ändras så att *Sundsvalls, Timrå och Härnösands kommuner* hänförs till *stödområde C*.

Utskottet konstaterar för sin del att den regionalpolitiska utredningen, som avser att under augusti månad i år överlämna sina förslag till regeringen, har till uppgift att bl. a. se över det nuvarande regionalpolitiska stödsystemet och föreslå förenklingar i det. Vidare skall utredningen bedöma nuvarande principer för stödområdesindelningen, samt lämna förslag om principer för den framtida indelningen.

I avvaktan härpå och med hänsyn till att den nuvarande stödområdesindelningen fastställdes av riksdagen så sent som våren 1982 samt att det inte är önskvärt med täta ändringar i en sådan indelning anser utskottet att några förändringar inte bör göras i den nuvarande stödområdesindelningen eller principerna härför. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet de i sammanhanget upptagna motionerna.

Emellertid vill utskottet erinra om den möjlighet som regeringen har att utanför stödområdet ange vissa orter eller kommuner i vilka under en begränsad övergångstid till följd av svåra strukturomvandlingsproblem lokaliseringsstöd bör komma i fråga i vissa fall. Regeringen har under innevarande budgetår utnyttjat denna befogenhet beträffande åtta orter eller kommuner, varav fem i Bergslagen. Härutöver har regeringen möjlighet att lämna regionalpolitiskt stöd även utanför stödområdet.

**Utvecklingsproblem i landsdelar och län**

I detta avsnitt behandlar utskottet motioner som rör utvecklingen i olika delar av landet. I motionerna redovisas problem och ställs krav på åtgärder av olika slag från statens sida. I de åtgärdsprogram som presenteras ingår initiativ inom en rad områden. Det gäller utöver regional- och sysselsättningspolitiken även t. ex. utbildnings-, trafik-, industri- och energipolitiken. Vissa förslag som förs fram är av långsiktig karaktär, t. ex. förslag om åtgärdsprogram och utvecklingsplaner i länen. Andra förslag avser kortsiktiga insatser för att uppehålla sysselsättningen.

I flera motioner föreslås ändringar i nuvarande stödområdesindelning. De förslagen har utskottet behandlat i föregående avsnitt. Även förslag om decentralisering av statlig verksamhet och medel för utvecklingsinsatser i länen har utskottet behandlat tidigare i betänkandet.

Utskottet har under behandlingen av motionerna haft till sitt förfogande ett omfattande statistiskt material om samtliga läns och kommuners utveckling. Materialet, som tagits fram i samarbete med riksdagens utredningstjänst, redovisas i bilaga till detta betänkande.

Under senare år har utskottet inför behandlingen av motioner med förslag till åtgärder i olika landsdelar och län redovisat vissa principiella synpunkter om regionalpolitikens förutsättningar och möjligheter. Utskottet vill bl. a. framhålla att målsättningen att nå regional balans underlättas i en situation av ekonomisk tillväxt och ett expanderande näringsliv. De senaste årens svaga industrikonjunktur som inträffade parallellt med struk-

turkriser inom flera av våra mest betydelsefulla industribranscher har medfört svåra problem på orter och hela regioner såväl inom stödområdena som i övriga delar av landet.

Det har också visat sig att när omfattande strukturkriser kommit att drabba hela branscher kan problemen oftast inte lösas enbart med regionalpolitiska medel utan insatser inom andra politikområden som arbetsmarknadspolitiken har fått tillgripas. Ett annat politikområde som har kommit att beröras är industripolitiken. Under senare år har strävanden till bl. a. ökad samordning mellan industri- och regionalpolitik spelat allt större roll. Utskottet vill i detta sammanhang också erinra om den proposition (1983/84: 135) om industriell tillväxt och förnyelse som regeringen förelagt riksdagen. Ett genomgående drag i propositionen är inriktningen på åtgärder som syftar till att stimulera förnyelse och utveckling av industrin. I propositionen erinras om den förstärkning av industrins konkurrensläge som ägt rum under år 1983. Denna förstärkning har framför allt gynnat basindustrierna och vissa processindustrier liksom varven. Skogsindustrin arbetar med fullt kapacitetsutnyttjande men effekterna låter ännu vänta på sig i stora delar av verkstadsindustrin.

I propositionen redovisas också en genomgång som industriverket gjort bransch för bransch av nuläget inom svensk industri. Industriproduktionen beräknas för år 1984 öka med ungefär 4 % och det är främst verkstadsindustrin och de skogsbaserade industrierna som bidrar till ökningen. För tekoindustrin är utsikterna för år 1984 bättre än tidigare år och produktionen väntas öka något som en följd av ökad export. Sammanfattningsvis innebär industriverkets bedömning att läget för svensk industri i dag är ljusare än på länge.

Av konjunkturinstitutets senaste kvartalsbarometer för industrin, mars 1984, framgår att den svenska industrikonjunkturen fortsatte uppåt första kvartalet 1984. Uppgången kom till klara uttryck inte endast i produktion och orderingång utan också i sysselsättningen.

Sammanfattningsvis kan konstateras att eftersom en konjunkturuppgång inletts och insatserna för att stödja industrin börjar ge allt tydligare resultat bör även sysselsättningsutvecklingen i stora delar av landet kunna påverkas positivt. Förutsättningarna för regionalpolitiken är därmed bättre än de varit på länge, vilket kommer att återspeglas i utskottets kommentarer i det följande.

I åtskilliga motioner finns förslag om arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Utskottet vill här hänvisa till att riksdagen – med anledning av betänkandet AU 1983/84: 21 – nyligen fattat beslut om anslagen till de arbetsmarknadspolitiska insatserna under nästa budgetår. Ytterligare insatser föreslås i kompletteringspropositionen som utskottet behandlar i AU 1983/84: 24.

*Skåne*

Av Skånelänen hade Kristianstads län mellan åren 1970 och 1982 en jämförelsevis snabb befolkningsökning. Under år 1982 minskade folkmängden för första gången på 20 år. Nio av länets kommuner minskade folkmängden däribland Östra Göinge, Tomelilla, Hässleholm och Perstorp. Emellertid väntas en viss tillväxt i länet som helhet även under 1980-talet men i en väsentligt lägre takt. Antalet sysselsatta ökade också under 1970-talet och väntas fortsätta att göra så även under hela 1980-talet. Arbetslösheten har under år 1983 legat över riksgenomsnittet. Kommuner med hög arbetslöshet är Bromölla, Östra Göinge och Osby.

I motion 1048 tar Börje Nilsson m. fl. (s) upp långsiktiga åtgärder för sysselsättningen i Kristianstads län. Motionärerna konstaterar först att länet är starkt beroende av byggverksamhet, att livsmedelsindustrin är betydelsefull och att länet har ett stort inslag av småföretag. Omkring 30 % av de industrisysselsatta i länet arbetar i byggmaterialindustrin. Stora omställningar har skett och länets småindustri bestående av främst snickerier och möbelfabriker har nu drabbats mycket hårt av lågkonjunkturen, med inskränkningar och nedläggningar som följd. Enda möjligheten för den byggberoende industrin att komma närmare den kapacitet som den är byggd för, är att exportera. Vidare föreslås i motionen att utvecklingsfonden skall förstärkas med en kontaktsekreterare för att bl. a. kanalisera företagens behov av forskning och utveckling. Dessutom bör vissa utbildningsinsatser göras i länet. En yrkesteknisk högskoleutbildning inom dataområdet bör förläggas till Hässleholm och frågan om en gemensam förvaltningsenhet för F 5, F 10 och F 14 bör utredas.

Malmöhus län var under 1960-talet ett av landets mest expansiva län och hade under flera år en årlig befolkningsökning på över 10 000 personer. Under 1970-talet har befolkningens ökningstakt successivt dämpats och en befolkningsminskning inträdde år 1981. Under år 1982 ökade folkmängden igen och väntas enligt länsstyrelsens bedömningar fortsätta att öka under 1980-talet. Malmö kommun har emellertid fått vidkännas befolkningsminskning under den senaste 10-årsperioden vilket delvis kan förklaras av utflyttning till de angränsande mindre kommunerna i regionen. Sysselsättningen ökade under 1970-talet och enligt prognoserna för 1980-talet väntas sysselsättningen fortsätta att öka. Strukturomvandlingen inom näringslivet har emellertid varit mycket kännbar särskilt i länets västra delar, vilket påverkat arbetsmarknaden negativt. Arbetslösheten i länet låg under år 1983 över riksgenomsnittet. Under vissa tider av år 1983 översteg andelen arbetslösa av arbetskraften i Malmö och Landskrona kommuner 7 %. Malmö kommun hade under nämnda år en genomsnittlig arbetslöshet som låg nära 2 % över riksgenomsnittet. Vid mars månads utgång i år var ca 17 000 personer registrerade som kvarstående arbetssökande utan arbete för omedelbar placering vid arbetförmedlingarna. Antalet kvarstående lediga platser uppgick samtidigt till ca 2 800. Detta innebär att det gick ca sex arbetssökande på varje ledigt arbete.

Två motioner – 710 och 2392 – berör situationen i Malmöhus län. I motion 2392 av Stig Josefson m. fl. (c) konstateras att befolkningstillväxten i länet har stagnerat men att det främst är arbetsmarknadssituationen som inger oro. Situationen för Kockums varv är fortfarande mycket oviss. Kommuner och landsting har inte kunnat nyanställa i samma omfattning som tidigare. Ystads- och Trelleborgsregionerna har allvarliga sysselsättningsproblem. Arbetslösheten i länet svarade för 11 % av totalantalet arbetslösa i landet vid utgången av år 1983. Motionärerna anser att det finns anledning att i Malmöhus län satsa mer på småföretagandet. Vidare har jordbruksnäringen av tradition innehaft en stark position och har en betydande utvecklingspotential i länet. Man pekar också på att trädgårdsnäringen har stor betydelse men att den måste konkurrera med import från andra länder. Vidare betonas vikten av satsningar på färjetrafiken mellan Malmö och Köpenhamn. En förutsättning för regionens utveckling är goda kommunikationer och en god kollektivtrafik som är en underlättande faktor när det gäller att utjämna lokala variationer i fråga om tillgång och efterfrågan på arbetskraft. Det finns också skäl att igångsätta vägprojekt. Motionärerna konstaterar slutligen att länet har goda möjligheter till positiv utveckling.

I motion 710 av Lars-Erik Lövdén m. fl. (s) föreslås en rad olika åtgärder för att främja sysselsättningen och näringslivets utveckling i Malmöområdet. Motionärerna framhåller att Malmöregionen är en region rik på möjligheter. Den har ett stort befolkningsunderlag och ett utmärkt geografiskt läge med den europeiska marknaden inom räckhåll. Emellertid ger sysselsättningsutvecklingen under det senaste decenniet och prognoserna för de närmaste åren vid handen att problemen snarare kommer att förvärras än förbättras om inte kraftfulla åtgärder sätts in. Inom tillverknings- och byggnadsindustrin har 9000 arbetstillfällen försvunnit, varav 2500 inom verkstadsindustrin och 2000 inom tekoindustrin. En fortsatt reducering av arbetstillfällena inom tekobranschen i Malmö är oacceptabel. Motionärerna anser det vidare angeläget att resurser ges till kommunen så att behoven av vård och service kan tillgodoses och därmed också fler arbetstillfällen skapas. Regionen kräver också en rad statliga insatser. En fast förbindelse över Öresund förordas och i avvaktan härpå är det särskilt viktigt att en upprustning och utvidgning av tågfärjetrafiken mellan Malmö och Köpenhamn kommer till stånd. Malmö bör vidare utvecklas till ett centrum för gasteknologin och inom det forskningspolitiska arbetet bör utvecklingen mot ett undervattenstekniskt centrum på Kockums stödjas. Malmö och Malmöregionen har vid sidan av länsmyndigheterna väldigt litet av statlig förvaltning. Statlig verksamhet med lokalisering till Skåne bör komma i fråga. Här nämns bl. a. de samhällsägda utvecklingsbolagen inom områdena energi, miljövård och transportsystem. Vidare bör tidigareläggning av statliga byggen förläggas till Malmö och ett investmentbolag för Malmö bildas. Dessutom föreslår motionärerna att det skall inrättas en storstads-

delegation för att kartlägga utvecklingspotentialer i storstadsområdena och ta fram de åtgärder som är nödvändiga för att vända utvecklingen mot tillväxt och förnyelse.

Slutligen behandlas i motion 1076 av Eric Jönsson m. fl. (s) de båda Skånelänen varvid motionärerna konstaterar att det i Skåne finns grovt räknat en åttondel av Sveriges befolkning men en sjundedel av landets arbetslösa. Arbetslösheten är framför allt koncentrerad till de gamla industriorterna i väster och nordost. Hårdast har arbetslösheten slagit mot kommunerna Trelleborg, Malmö, Landskrona och Helsingborg. Inom Kristianstads län uppvisar Hässleholms och Kristianstads kommuner höga arbetslöshetstal. För att förbättra sysselsättningsläget i Skånelänen krävs olika åtgärder. Näringslivet i Skåne behöver stimuleras, framför allt tillverkningsindustrin. Olika tekniska utbildningar på gymnasial nivå bör stödjas, t. ex. utbildning i livsmedelsteknik, styr- och reglerteknik och datorteknik. Livsmedelssektorn är möjlig att utveckla och det finns goda möjligheter att genom vidareförädling ta till vara stora delar av det nuvarande jordbruksöverskottet. Dessutom bör alternativa energikällor utvecklas. Statsmakterna bör ta initiativ till bildandet av ett geotermiskt utvecklingscentrum. Investeringen i byggande och annan produktiv verksamhet bör öka. Bl. a. har landstingen i Skåne eftersatta investeringsbehov på sjukvårdssidan. Slutligen bör Skånelänen enligt motionärerna i framtiden övervägas som lämpliga alternativ när det gäller placering av nya statliga verksamheter.

Utskottet konstaterar att Skåne under senare år haft problem att upprätthålla sysselsättningen och att detta framför allt gällt kommuner där företagen drabbats av strukturförändringar inom bl. a. varvs- och tekosektorerna.

En hel del statliga insatser har gjorts för att mildra verkningarna av strukturförändringarna. De gäller både arbetsmarknadspolitiska och branschinriktade åtgärder. De största insatserna har gjorts inom varvsindustrin. Ett särskilt investmentbolag – Landskrona Finans AB – bildades för att efter riksdagens beslut om Öresundsvarvets nedläggning, stödja, stimulera samt utveckla varaktig och lönsam verksamhet i Landskronaregionen. Nedläggningen har nu slutförts och i januari 1984 var närmare 70% av de friställda i arbete och ytterligare 16% omfattades av olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder. 2,5% var arbetslösa och för de resterande hade särskilda överenskommelser träffats.

Enligt utskottets uppfattning bör utarbetandet av åtgärdsprogram av det slag som föreslås i motionerna samt inrättandet av en speciell delegation med regionalpolitiska uppgifter ankomma på länsstyrelserna inom ramen för länsplaneringsarbetet. Åtskilliga av de konkreta förslag som aktualiserats bör f. ö. passa väl in i ett sådant planeringsarbete varvid användning av det regionala utvecklingsanslaget kan vara aktuellt. Det kan i sammanhanget också erinras om att regeringen under förra året för att genomföra

regionala aktiviteter för industrins rekrytering av personal medgett att Kristianstads län får disponera 1,2 milj. kr. och Malmöhus län 4,8 milj. kr.

För att förbättra sysselsättningsläget i Malmöhus län har de regionalpolitiska insatserna också inriktats på att bättre tillvarata de utvecklingspotentialer som finns i olika delar av länet. Bl. a. har en ökad samverkan mellan forskning och näringsliv resulterat i forskarbyn IDEON i Lund vars verksamhet avses leda till industriell produktion som kan förläggas inom länet. Vidare kan nämnas att länets Näringslivsdelegations verksamhet bl. a. syftar till att förbättra exportmöjligheterna för företag inom länet. Dessutom har en arbetsgrupp under landshövdingens ledning arbetat fram olika förslag för att förbättra trafiken över Öresund.

Avslutningsvis vill utskottet framhålla att det trots de aktuella problemen i Skåne finns anledning att bl. a. mot bakgrund av vad som anförts ovan se relativt ljust på den långsiktiga utvecklingen i denna landsdel. Regionen har ett väl differentierat näringsliv samt en lång industriell tradition. Med sina allmänt sett goda förutsättningar och med hjälp av de stöd som kan utgå bör Skåne i den konjunkturuppgång som nu inletts och med dess närhet till den europeiska marknaden samt tillgång till högskoleutbildning och forskning åter få en positiv utveckling. Mot bakgrund härav bör det vidare finnas goda förutsättningar för etablering av industriell verksamhet i Skåne. I sammanhanget bör erinras om jordbrukets och fiskets betydelse för Skåne.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 710, 1048, 1076 och 2392.

*Blekinge, Smålandslänen och Östergötland*

Under denna rubrik tar utskottet upp Östergötlands, Blekinge, Kronobergs, Jönköpings, Kalmar och Gotlands län.

Östergötlands län hade under hela 1970-talet en positiv befolkningsutveckling, som väntas övergå i minskning under 1980-talet. Motala, Finspångs, Norrköpings och Valdemarsviks kommuner bedöms få den största befolkningsminskningen. Även länets sysselsättningsutveckling var mycket positiv under hela 1970-talet men en viss sysselsättningsminskning väntas nu fram till år 1990. Det är framför allt inom tillverkningsindustrin som sysselsättningen antas minska. De kommuner i länet som varit värst drabbade av arbetslösheten de senaste åren är Valdemarsvik, Motala och Finspång.

Utvecklingen i Östergötlands län tas upp i motion 1905 av Nils Berndtson (vpk) som förordar ett åtgärdsprogram för utveckling och sysselsättning i länet. Statliga insatser har varit alltför planlösa för att få verklig effekt och de grundläggande orsakerna till regional obalans och arbetslöshet har inte angripits. Sysselsättningsutvecklingen har också sedan länge varit negativ i länet. Motionären föreslår ökade statliga insatser i stället för de statliga engagemang som har avvecklats. Slutligen föreslås att staten

bör medverka i ett utvecklingsarbete och att ett åtgärdsprogram därför upprättas i samverkan mellan statliga organ och länsorgan.

Blekinge län har efter år 1975 kunnat notera en kraftig befolkningsminskning. Hårdast drabbad är Olofströms kommun där invånarantalet reducerats med drygt 11 % sedan år 1975. Enligt länsstyrelsens prognoser beräknas invånarantalet i länet minska ytterligare något under 1980-talet. Arbetsmarknaden i Blekinge är mycket känslig för konjunktursvängningar inom industrin. Skälet härtill är främst att industrisektorn dominerar med nära 40 % av sysselsättningen i länet. Verkstadsindustrin har också på senare år märkt en ökad internationell konkurrens. Detta har fått konsekvenser för arbetsmarknaden som redovisar arbetslöshetssiffror för år 1983 som ligger nära 1 % över riksgenomsnittet. Tjänstesektorn svarar för en mindre andel av den totala sysselsättningen i Blekinge än i riket. Totalt sett väntas länet under 1980-talet få en i det närmaste oförändrad sysselsättning.

Flera motioner tar upp förhållandena i Blekinge län.

I motion 1044 redogör Claes Elmstedt (c) för olika bekymmer som finns på arbetsmarknaden med bl. a. en hög arbetslöshet och konstaterar att länet har förutsättningar att få en positiv utveckling. Turismen kan utvecklas mera. På fiskberedningssidan står en del att hämta och trädgårdsnäringen kommer framöver att betyda ännu mer än hittills. Vidare krävs olika stimulanser för att få landsting och kommuner att gå över från olja till flis. Dessutom bör länet tillföras statlig verksamhet i stället för att dra befintlig sådan ifrån länet.

Även i motion 2026 av Mats Olsson m. fl. (s) tas sysselsättningssituationen i Blekinge län upp. Sedan år 1975 har länets folkmängd minskat med över 3 300 personer eller 2,1 %. Det skall jämföras med att folkmängden i riket samtidigt ökat med 1,5 %. I Olofströms kommun har befolkningen minskat med 12 % sedan 1974. Flera av länets dominerande industriföretag har sedan slutet av 1970-talet drabbats hårt av strukturförändringar. Arbetslöshet och folkminskning har medfört stora påfrestningar för kommunerna och landstinget. Från näringslivets sida har redovisats investeringsplaner som skulle kunna ge betydande sysselsättningstillskott men där regionalpolitiskt stöd i flera fall är en förutsättning för genomförande. I motionen föreslås att det regionalpolitiska stöd som utgår i stödområde C bör få tillämpas i Olofströms kommun även under nästa budgetår och att sådant regionalpolitiskt stöd som kan utgå efter särskilt beslut utanför stödområdena bör ges en generös tillämpning i Karlskrona, Ronneby, Karlshamns och Sölvesborgs kommuner. Vidare föreslås att en särskild delegation tillsätts för att utarbeta förslag till åtgärder som kan leda till ökad sysselsättning inom Blekinge län. Motionärerna anser det mycket lämpligt att till Blekinge förlägga ytterligare högre utbildning, framför allt inom datatekniken och systemvetenskapliga områden. Motionärerna påpekar vidare att Karlskrona kommer att drabbas hårt av rationaliseringar och indragningar inom försvaret. Även Ronneby kommun berörs.

Behov av statliga insatser inom Karlskrona kommun förs fram i motion 2397 av Yvonne Sandberg-Fries (s) och Ralf Lindström (s). Motionärerna framhåller att marinens och försvarsmaterielindustrins (Karlskronavarvet) sysselsättning svarar för omkring 12% av den totala sysselsättningen i Karlskrona kommun. Sedan år 1950 har antalet försvarssysselsatta i Karlskrona minskat med nära 3 000 och sedan år 1960 med ca 2 000. Under 1980-talet befaras ytterligare omkring 1 100 jobb försvinna. Även inom övrig statlig verksamhet har stora neddragningar skett i Karlskrona. En ytterligare negativ faktor för Karlskrona utgör de "regionaliseringar" som sker inom den statliga verksamheten, t. ex. genom att länsåklagarkansliet flyttar från Karlskrona till Kalmar. För Karlskronas del har den statliga nedskärningen varit av sådan omfattning och pågått under så lång tid att nya nedskärningar måste kompenseras med annan statlig verksamhet. Exempel på sådan verksamhet kan vara att sysselsättningen inom marinen omfördelas så att Karlskrona i någon mån kompenseras för nedan gjorda indragningar, att myndigheter med anknytning till försvaret flyttar till Karlskrona, att Blekinge får egen högskola samt att nytillkommande statlig verksamhet inom såväl försvaret som den civila sektorn lokaliseras till Karlskrona.

Jönköpings län hade en mycket positiv befolkningsutveckling under 1960-talet som dämpades under 1970-talet. Enligt prognoserna kommer länets befolkning att minska något under 1980-talet. Folkmängden minskade under år 1982 i åtta av länets kommuner. Störst var minskningen i Nässjö kommun, men även Jönköping. Vetlanda och Gislaved uppvisade förhållandevis stora minustal. Även sysselsättningen beräknas minska något men länet hade under år 1983 en arbetslöshet som låg under riksgenomsnittet. Vad beträffar inomregionala obalansproblem är den östra länsdelen den del av länet som under de senaste två decennierna haft den svagaste utvecklingen såväl befolknings- som sysselsättningsmässigt. Enligt prognoserna kommer kommunerna i den östra länsdelen att få en minskad folkmängd och sysselsättning även under perioden fram till år 1990.

Några motioner som berör bl. a. östra Småland tar också upp förhållandena i delar av Jönköpings län. Utskottet återkommer senare i betänkandet till dessa motioner.

Kronobergs län hade under 1970-talet positiv befolkningsutveckling. Strukturproblem, särskilt inom skogs- och glasindustrin, har emellertid inneburit svårigheter på flera håll i länet. Detta har särskilt drabbat de många små brukssamhällena där ett företag dominerar sysselsättningen. Kommuner som fått vidkännas nedgångar i befolkningstalet är Markaryd, Tingsryd, Alvesta och Uppvidinge. Under 1980-talet beräknas sysselsättningen i länet öka inom offentliga och privata tjänster medan industrin väntas minska. Arbetslösheten totalt för länet var över riksgenomsnittet för år 1983.

Sysselsättningssituationen i länet observeras i motion 711 av Kjell Nilsson m. fl. (s) vilka föreslår att särskilda åtgärder skall göras för att trygga sysselsättning och service i vissa bruksorter i Kronobergs län. Motionärerna framhåller att slutet av 1970-talet innebar stora problem för Södra Skogsägarna AB genom att många industrianläggningar fick läggas ned, vilket drabbat en del orter och kommuner hårt. Som exempel kan nämnas Fridafors i Tingsryds kommun, Delary i Älmhults kommun och Strömsnäsbruk i Markaryds kommun.

Kalmar län hade i stort sett en oförändrad befolkning under 1970-talet varefter en viss minskning inträffade under början av 1980-talet. Västervik, Vimmerby, Hultsfred, Oskarshamn och Nybro kommuner har alla drabbats av befolkningsförluster under 1980-talet. Endast Kalmar kommun kan redovisa någon mer omfattande befolkningstillväxt. Prognosen för länet visar dock på en fortsatt befolkningsminskning fram till år 1990. Den genomsnittliga arbetslösheten låg under år 1983 över riksgenomsnittet, och sysselsättningsprognosen visar minskad sysselsättning under 1980-talet, särskilt inom tillverkningsindustrin.

Två motioner tar upp situationen i Kalmar län.

I motion 325 av Sivert Carlsson (c) och Agne Hansson (c) föreslås en rad åtgärder för att främja sysselsättningen i länet. Bl. a. föreslås ökat regionalpolitiskt stöd för insatser i framför allt glesbygds- och skärgårdsområden. Vidare föreslås fortsatt statligt stöd till glasindustrin och ökade insatser för att stärka utbildnings- och forskningsresurser. Även en ökning av olika yrkesutbildningar föreslås. Allmänt bör en aktiv näringspolitik och en utbyggd regionalpolitik utgöra de främsta instrumenten för att skapa bättre betingelser för länets utveckling.

Vidare föreslås i motion 1925 av Agne Hansson (c) och Sivert Carlsson (c) ökade regionala utvecklingsinsater i Kalmar län. Det s. k. länsanslaget till regionalpolitiska insatser som länsstyrelserna administrerar har visat sig vara mycket ändamålsenligt för länets vidkommande inte minst för att vidmakthålla och utveckla en levande skärgård. Arbetstillfällen som skapas genom glesbygdsstöd, som är en del av länsanslaget, ger bättre trygghet och varaktighet i sysselsättningshänseende för den enskilde och kan skapas till väsentligt lägre kostnad än t. ex. beredskapsarbete. En höjning av anslaget till regionalpolitiska insatser föreslås med 2 milj. kr. till 5,5 milj. kr.

Slutligen behandlar två motioner 872 och 2388 problemen i ett sammanhängande område över länsgränserna, den första de inre delarna av Småland och södra Östergötland och den andra sydöstra Sverige, definierat som Kronobergs, Östergötlands, Kalmar och Blekinge län. Bakgrunden till dessa motioner är att det i ifrågavarande län finns ett antal kommuner som har gemensamma problem och som bildar ett sammanhängande bälte.

Gemensamt för de aktuella kommunerna är bl. a. inriktningen mot jord- och skogsbruket samt en industriell verksamhet inom branscher som glas-

och skogsindustrin. Under de senaste åren har strukturomvandlingar inom glasindustrin, sågverken och träindustrin fått allvarliga konsekvenser för sysselsättningen i de aktuella kommunerna.

Motionärerna i motion 872 – Agne Hansson m. fl. (c) – framhåller att särskilda regionalpolitiska åtgärder är nödvändiga i de inre delarna av Småland och södra Östergötland för att utveckla näringslivet och på sikt skapa nya arbetstillfällen och bevara befintliga. Det allra nödvändigaste är att förhindra den mycket kraftiga och långvariga avfolkningen av landsbygden, och ett särskilt anslag på 20 milj. kr. för utvecklingsinsatser i området bör anvisas för kommande budgetår. Motionärerna framhåller vidare att det finns goda förutsättningar för att öka sysselsättningen och vända trenden. Långvariga traditioner inom småföretagsverksamhet och hantverk finns. De rikt förgrenade familjeföretagen inom jord- och skogsbruket öppnar möjlighet till olika kombinationssysselsättningar, till alternativ sysselsättning, vidareförädling, energiproduktionen och en utveckling av turistnäringen. Ett åtgärdsprogram presenteras som bl. a. innehåller ökning av antalet statliga arbetstillfällen, ökade väganslag, stärkta utbildnings- och forskningsresurser, ökat samarbete mellan högskola och näringsliv/arbetsmarknad samt fortsatt stöd till glasindustrin.

I motion 2388 av Anders Högmark m. fl. (m) framhålls att tilldelningen av regionalpolitiska resurser inte tillnärmelsevis har motsvarat de regionala problem som finns i sydöstra Sverige, definierat som Kronobergs, Östergötlands, Kalmar och Blekinge län. Av sydöstlandets kommuner är Uppvidinge, Högsby och Olofströms kommuner hårdast drabbade av sysselsättningsminskningar under perioden 1970–1980. Om man vidare rangordnar några av sydöstlandets kommuner efter negativ sysselsättningsutveckling för landets samtliga kommuner under nämnda tid framgår följande (rangordning inom parentes): Uppvidinge (6), Högsby (11), Olofström (13), Lessebo (16), Emmaboda (27), Tingsryd (28) och Hultsfred (31). Motionärerna vill mot denna bakgrund markera vikten av att vid fördelningen av 1984/85 års anslag för Regionala utvecklingsinsatser större hänsyn tas till de klart dokumenterade långsiktiga obalanser som denna region karaktäriseras av.

Utskottet vill för sin del framhålla att det försämrade sysselsättningsläge som inträffat i det här behandlade området till viss del beror på en generellt sett dåligt utvecklad industriell struktur och stort beroende av sysselsättning inom de areella näringarna. Den svaga ekonomiska utveckling som gällt under en följd av år har även försämrat situationen. Emellertid finns i länen i fråga goda förutsättningar för att långsiktigt öka produktionen och trygga sysselsättningen. Inom industrin kan nu skönjas en ökad efterfrågan på arbetskraft. Skogsindustrin har visat mycket positiva tecken. Emellertid behöver vissa problem övergångsvis lösas med arbetsmarknadspolitiska insatser och genom initiativ på det regional- och industripolitiska området. Länen har vidare utarbetat regionala industripro-

gram, och det bör finnas goda förutsättningar att inom ifrågavarande regioner skapa en dynamisk industri under kommande år där utbildning och forskning får en allt större betydelse för utveckling och etablering av industriell verksamhet. Det kan också nämnas att regeringen under förra året för att genomföra regionala aktiviteter för industrins rekrytering av personal bl. a. medgett att Östergötlands län får disponera 2,3 milj. kr. och Jönköpings län 2,4 milj. kr. Även övriga län inom ifrågavarande region har fått medel för rekryteringsinsatser. Utskottet vill också peka på att lokalt och regionalt anpassade lösningar möjliggörs genom de medel för regionala utvecklingsinsatser som länsstyrelserna disponerar. Frågan om ytterligare medel till dessa ändamål har utskottet behandlat i det föregående.

Vad avser decentralisering av statlig verksamhet vill utskottet erinra om den prioritering riksdagen tidigare beslutat om och som innebär att bl. a. sydöstra Sverige tillhör de prioriterade delarna av landet i det sammanhanget. Utskottet har i det föregående föreslagit att riksdagen skall stå fast vid denna prioritering.

När det gäller Blekinge län har början av 1980-talet präglats av en kraftig minskning av industrisysselsättningen vilket kan förklaras av stark utländsk konkurrens. Riksdagen har också tidigare gjort särskilda uttalanden med innebörd att länet bör komma i fråga för regionalpolitiskt stöd samt att reglerna härför bör tillämpas generöst. Olofströms kommun är under innevarande budgetår en av de kommuner utanför stödområdet där enligt särskilt beslut av regeringen regionalpolitiskt stöd kan beviljas. Enligt utskottets uppfattning motiverar problemen på arbetsmarknaden i kommunen att regionalpolitiskt stöd bör utgå även nästa budgetår på samma sätt som i år. Utskottet utgår slutligen från att länet i sin helhet mot bakgrund av problemens omfattning behandlas generöst när frågor uppkommer om regionalpolitiskt stöd till välgrundade projekt.

Mot bakgrund av de problem av gemensam natur som föreligger i vissa kommuner och län – som utskottet redovisat ovan – ser utskottet positivt på de försök som görs av de berörda länen att gemensamt ta initiativ för att främja utvecklingen vilket enligt vad utskottet erfarit sker bl. a. inom energiområdet. Det bör emellertid vara en uppgift för i första hand länsstyrelserna att initiera en samverkan av det slag som förs fram i motionerna. Vidare bör det ankomma på länsstyrelserna att inom ramen för länsplaneringsarbetet inrätta de speciella delegationer med regionalpolitiska uppgifter som krävs av vissa motionärer.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 325, 711, 872, 1044, 1905, 1925, 2026, 2388 och 2397.

*Västsverige*

Under denna rubrik tar utskottet upp Skaraborgs, Älvsborgs, Göteborgs och Bohus län samt Hallands län.

Skaraborgs län hade kraftig befolkningstillväxt under 1970-talet. Denna utveckling väntas fortsätta även under 1980-talet om än i lugnare

takt. Ser man till utvecklingen i enskilda kommuner under år 1982 fortsätter den ogynnsamma befolkningsutvecklingen i norra länsdelen. Den relativt sett största minskningen svarade Karlsborgs kommun för. Den besvärliga sysselsättningssituationen på länets arbetsmarknad med hög arbetslöshet och lågt platsutbud har bestått under år 1982 och 1983. Arbetslösheten i länet var under år 1983 lika med riksgenomsnittet. Under 1980-talet väntas sysselsättningen öka.

I motion 1325 av Lars Hjertén m. fl. (m) tas upp sysselsättningsutvecklingen i Skaraborgs län. En sektor som har stora problem är trävaruindustrin, som sysselsätter ungefär 20 % av de industrisysselsatta i Skaraborgs län. 30 % av befolkningen sysselsätts inom tillverkningsindustrin och antalet sysselsatta inom jord- och skogsbruk är jämförelsevis högt. De områden som enligt länsstyrelsens beräkningar kommer att öka i sysselsättning under 1980-talet är privata och offentliga tjänster. Det är av största vikt att sysselsättningen främjas genom i första hand en satsning på den konkurrensutsatta sektorn. Härvidlag kommer yrkesutbildningen att vara av avgörande betydelse. Det moderata förslaget om lärlingsutbildning skulle skapa många nya jobb. Det är också av betydelse att de hinder som i dag finns för att företagen skall ha möjlighet att satsa främst på expansiva investeringar undanröjs.

Vidare behandlas sysselsättningen i Skaraborgs län i motion 1930 av Paul Jansson m. fl. (s). Motionärerna framhåller att under de senaste åren har sysselsättningen i länet avsevärt försämrats i förhållande till tidigare perioder under 1960- och 1970-talen. Länet är starkt beroende av ett aktivt byggande såväl inom privat som offentlig sektor. Under det senaste året har en viss förbättring kunnat märkas men arbetslösheten är fortfarande alltför hög i länet och ligger i vissa kommuner klart över riksgenomsnittet. Mot bakgrund härav hävdar motionärerna att ytterligare sysselsättningsskapande åtgärder måste sättas in.

Älvsborgs län hade positiv befolkningsutveckling under 1970-talet och folkmängden har under början av 1980-talet varit i stort sett oförändrad. Kommunerna Bengtsfors och Borås har haft en mycket negativ befolkningsutveckling sedan år 1970. Sysselsättningen i länet förväntas sjunka under 1980-talet för att år 1990 ligga på ungefär samma nivå som år 1975. Av antalet sysselsatta i riket inom tekoindustrin finns ca 35 % i Älvsborgs län. Sysselsättningen inom denna bransch har sjunkit kraftigt under senare år men har nu stabiliserat sig. Arbetslösheten i länet låg under riksgenomsnittet år 1983.

Förhållandena i Älvsborgs län tas upp i tre motioner.

I motion 1911 av Rune Evensson m. fl. (s) framhålls att sysselsättningssituationen i länet kännetecknas av en nedgång i arbetstillfällen inom industrin. Prognoser fram till år 1990 visar på minskning av totala antalet arbetstillfällen med 2 300 samtidigt som invånarantalet väntas öka. Situationen på arbetsmarknaden i Mitten-Älvsborg har under senare delen av

1970-talet och ett par år in på 1980-talet allvarligt försämrats. Ett åtgärdspaket för att öka sysselsättningen i området är enligt motionärerna angeläget. God tillgång på industrimark finns liksom lediga industrilokaler. Tillgången på arbetskraft är också god. Viss statlig verksamhet som nu förekommer i liten omfattning skulle vara välkommet. Civilförsvaret, televerket och Etnografiska museet i Göteborg skulle t.ex. kunna lokalisera verksamheter till området.

Vidare kräver Kerstin Andersson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) i motion 2381 olika åtgärder för att förbättra sysselsättningen i Älvsborgs län. En yrkesteknisk högskola bör lämpligen förläggas till Trollhättan. Det är också viktigt att det blir fler små och medelstora företag. De allmänna kommunikationerna är viktiga för företag och enskilda. Tågförbindelserna från tvåstadsområdet behöver förbättras och Dalsland behöver en nattförbindelse med Stockholm. Landsvägstrafiken behöver också en fortsatt upprustning och skogsbilvägnätet behöver byggas ut. Dessutom är satsningen på ökad turism viktig i framför allt Dalsland.

Sysselsättningssituationen i Dalsland behandlas i motion 1931 av Rune Johansson m.fl. (s). Dalsland har under en följd av år brottats med strukturkriser och hög arbetslöshet. Motionärerna menar att det i hög grad kommer att bli områdets egna naturtillgångar och mänskliga resurser som blir avgörande för den fortsatta utvecklingen. Ny- och småföretagande tillmäts därför allt större betydelse. Arbetsmarknaden i Dalsland, men framför allt Åmål, har inom Älvsborgs län den klart svåraste situationen. Problemet med Åmål och hela Dalsland är att sysselsättningen måste skapas inom landskapet. Trots att länsorganen gör stora ansträngningar för att få till stånd ett regionalt nyföretagande inom stödområdena beskrivs situationen som så allvarlig att ytterligare samarbete och okonventionella arbetsmetoder bör prövas för att stimulera små och medelstora företag i Dalsland. Åmål skulle kunna utgöra ett försöksområde där samhället prövar okonventionella metoder för att stimulera både tillverknings- och tjänstesektorerna.

Göteborgs och Bohus län hade en i det närmaste konstant folkmängd under den första delen av 1970-talet. Därefter har det skett en befolkningsminskning på ca 8000 personer. Nedgången väntas fortsätta också under 1980-talet. Viss utflyttning har skett till områden inom pendlingsavstånd till Göteborgs kommun. Sysselsättningen beräknas efter att ha ökat kraftigt under 1970-talet vara konstant under hela 1980-talet. Omstruktureringen inom den svenska varvsindustrin har haft stora verkningar i länet. Den genomsnittliga arbetslösheten ligger för år 1983 klart under riksgenomsnittet.

I Hallands län var såväl befolknings- som sysselsättningsutvecklingen gynnsam under hela 1970-talet. En viss avmattning i utvecklingen har dock kunnat märkas under början av 1980-talet men en fortsatt tillväxt förutses fram till år 1990.

Utskottet konstaterar att den svaga konjunkturen under de senaste åren drabbat de aktuella länen som emellertid har goda förutsättningar och utvecklingsmöjligheter i ett läge när konjunkturen har vänt. Särskilt varvs- och tekoindustrierna har drabbats hårt. Betydande insatser har gjorts både för att strukturera om dessa branscher och för att lösa sysselsättningsproblem som har blivit en ofrånkomlig följd av utvecklingen, framför allt i Sjuhäradsbygden och Göteborgsregionen. Enligt industriverkets prognos för år 1984 ser framtiden för tekoindustrin i dag hoppfullare ut än på länge, och det är framför allt på exportsidan som framgångarna kan väntas.

Vad avser decentralisering av statlig verksamhet vill utskottet erinra om den prioritering riksdagen tidigare beslutat om och som bl. a. innebär att Sjuhäradsbygden tillhör de prioriterade områdena i det sammanhanget. Utskottet har i det föregående föreslagit att riksdagen skall stå fast vid denna prioritering.

Vidare vill utskottet också erinra om att länsstyrelserna, som har ett övergripande ansvar för att främja länets utveckling, också har en samordnande roll när det bl. a. gäller behovet av gemensamma övergripande handlingsprogram. På regeringens uppdrag har länsstyrelserna tagit fram regionala industriprogram. Utskottet vill peka på att sådana handlingsprogram ger länen en bättre bas för att bl. a. utveckla och ta till vara näringslivet inom regionen. Vidare vill utskottet peka på betydelsen av att samordning och utvecklingsarbete även sker över länsgränserna. Dessa åtgärder ligger inom det normala länsplaneringsarbetet.

När det gäller regionalpolitiska insatser i Västsverige vill utskottet erinra om att kommunerna Dals Ed, Bengtsfors och Åmål ingår i stödområde C. Vad beträffar Åmåls kommun så har detta skett efter initiativ från utskottet. Härutöver har regeringen möjlighet att ge regionalpolitiskt stöd i kommuner även utanför stödområdet. Med hänsyn till problemen i norra Bohuslän bör sådant stöd även i fortsättningen kunna utgå i den länsdelen.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1325, 1930, 1911, 1931 och 2381.

*Stockholms, Södermanlands och Gotlands län*

Stockholms län hade en befolkningstillväxt under hela 1970-talet. Tillväxten har även fortsatt under början av 1980-talet med en genomsnittlig ökning av ca 10000 personer per år. Under fortsättningen av 1980-talet väntas tillväxten fortsätta.

Under hela 1980-talet väntas en kraftig sysselsättningsökning i länet främst inom tjänstesektorn som också dominerar länets arbetsmarknad. Arbetslöshetssiffrorna är de lägsta i hela landet, men drygt 15800 personer var registrerade som arbetslösa vid mars månads utgång i år. Vid samma tidpunkt uppgick antalet lediga platser till knappt 7000. Länet har i jämförelse med andra län en låg andel av befolkningen sysselsatt inom industrin. Under perioden 1975–1980 och även under början av 1980-talet har denna del emellertid sjunkit mycket kraftigt.

Utvecklingen i Stockholms län tas upp i två motioner.

Pär Granstedt m. fl. (c) föreslår i motion 1324 ett program för Stockholmsregionens utveckling som innehåller bl. a. förslag om en plan för utlokalisering av statliga och landstingskommunala arbetstillfällen till skilda delar av regionen. Vidare krävs ett program i samarbete mellan länsstyrelse, regional utvecklingsfond, landsting och berörda kommuner för att stimulera näringslivet i underförsörjda regiondelar och underlätta en omflyttning av enskilda företags arbetsplatser från överhettade delar av regionen till sådana med brist på arbetstillfällen. Staten bör ta initiativ till överläggningar med landsting och kommuner i syfte att skapa ett samlat program av antytt slag.

Vidare föreslås i motion 2024 av Anita Johansson m. fl. (s) en rad regionalpolitiska åtgärder i Stockholms län. Motionärerna föreslår bl. a. att regeringen tar initiativ till upprättandet av ett elektroniskt produktionsutvecklingscentrum i Stockholm. Vidare förordas att regeringen i samarbete med regionen skapar förutsättningar för en flygplats för allmänflyg och inrikesflyg i södra länsdelen samt stärker stödet till småföretagsservice i Stockholmsregionen. Dessutom föreslås vissa bygginvesteringar och åtgärder för att förbättra kommunernas ekonomiska situation.

Södermanlands län har sedan 1975 i stort sett haft ett konstant befolkningstal. Viss minskning förväntas emellertid under återstoden av 1980-talet. De kommuner som haft de största befolkningsminskningarna är Eskilstuna, Katrineholm och Oxelösund. Sysselsättningen förväntas minska något under 1980-talet, och arbetslösheten låg i genomsnitt under år 1983 i stort sett på riksgenomsnittet. Den kraftigaste nedgången av antalet sysselsättningstillfällen bedöms ske i Eskilstuna och Oxelösund.

I motion 1955 av Olle Svensson m. fl. (s) tas sysselsättningssituationen upp i Södermanlands län. Inom länet finns tre krisbranscher, järn-, stål- och tekoindustrin. Detta har haft som följd en synnerligen ogynnsam utveckling beträffande både befolkningstillväxt och sysselsättning. Stora förändringar är vidare att vänta inom specialstålsindustrin i Torshälla, Eskilstuna kommun. Allmänt gäller i Södermanlands fall med dess ensidiga utbud av arbetstillfällen att vid sidan om att utveckla och stödja befintlig verksamhet skapa ett ökat inslag av kvalificerad produktion, marknadsföring och forskning i både privat och offentlig regi. Bl. a. bör ansträngningarna inriktas på att eliminera den underförsörjning av statlig verksamhet det sörmländska länet lider av.

Gotlands län hade en positiv befolkningsutveckling under 1970-talet och enligt prognoserna väntas den fortsätta. Inom länet har utvecklingen medfört en koncentration till Visbyregionen. En viss avfolkning har skett i de norra och södra delarna av länet. Arbetslösheten ligger för år 1983 klart under riksgenomsnittet.

I motion 1321 av Gunhild Bolander (c) framhålls att positiva regionalpolitiska åtgärder är en absolut nödvändighet om Gotland skall kunna behålla

sitt invånarantal. Jord- och skogsbrukets framtid måste tryggas. Nya sysselsättningstillfällen måste vidare tillkomma i de norra och södra områdena inom en rad olika branscher för att åstadkomma ett mera differentierat näringsliv. Därför bör dessa områden placeras in i stödområde B.

Utskottet vill först framhålla att Stockholmsregionen har bättre förutsättningar för att klara av problemen på arbetsmarknaden än vad övriga län i allmänhet har. Det finns i länet god tillgång på specialister, universitet, högskolor och andra forsknings- och utbildningsorgan.

När det gäller att skapa bättre balans inom Stockholms län har regeringen givit länsstyrelsen i uppdrag att undersöka möjligheterna att sprida arbetsplatserna inom den offentliga sektorn. Ett sådant arbete pågår sedan flera år och har bl. a. resulterat i beslut inom länsstyrelsen om två omlokaliseringar. Vidare har regeringen uppdragit åt byggnadsstyrelsen att i sin planering för statlig lokal försörjning samverka med länsstyrelsen. Dessa båda myndigheter har nu utarbetat en gemensam plan för det fortsatta arbetet. Vidare kommer de regionala industriprogrammen med sina industripåverkande aktiviteter att tillsammans med en allmän förväntad industriuppgång skapa förutsättningar för en positiv utveckling.

När det gäller Södermanlands län har länet under senare år haft en negativ utveckling. Detta har gällt länet som helhet. För att stimulera industriell och kommersiell utveckling finns i länet två utvecklingsbolag, Oxelöinvest AB och Eskilstuna Invest AB. Regionalt industriprogram finns nu också framtaget av länsstyrelsen. Vidare bör den nu rådande högkonjunkturen påverka industrin positivt inom regionen. Utskottet ser mot bakgrund härav med viss tillförsikt positivt på länets utveckling. Regeringen har vidare i proposition 157 bl. a. föreslagit att 25 milj. kr. anvisas för särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen. Regeringen räknar med att vissa insatser kan behöva göras även i Torshälla i Eskilstuna kommun beroende på att dels sysselsättningen vid Nyby bruk har minskat kraftigt, dels industrin i övrigt i kommunen har genomgått stora förändringar. Utskottet återkommer till detta i det följande.

Gotland har som framgått f. n. en förhållandevis gynnsam utveckling även om det finns obalanstendenser inom olika delar av ön. Det finns emellertid goda förutsättningar att använda den samlade samhällsplaneringen för att främja en bättre balans eftersom ön förutom ett län också är en gemensam kommun. När det sedan gäller ändringar av den nuvarande stödområdesindelningen har utskottet behandlat detta i det föregående.

Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionerna 1321, 1324, 1955 och 2024.

*Mellansverige*

Under denna rubrik behandlar utskottet utvecklingen dels i Bergslagen, dels i övriga delar av Mellansverige.

Bergslagen. Sedan många år tillbaka har en rad bruksorter i ett bälte

som sträcker sig över sex län, nämligen Värmlands, Örebro, Kopparbergs, Västmanlands, Gävleborgs och Uppsala län, och som ofta benämns Bergslagen, kraftigt påverkats av strukturomvandlingen inom främst gruvindustrin och stålindustrin men även inom skogssektorn. Till följd härav har de verksamheter som varit basen i den ekonomiska aktiviteten och för sysselsättningen minskat. Som exempel kan nämnas att endast två av de 35 järnmalmsgruvor som var i drift år 1965 finns kvar, Grängesberg och Dannemora. Inom såväl handels- som specialstålsindustrin har genomförts omfattande omstruktureringar. Sysselsättningen inom specialstålsindustrin har under perioden 1976–1982 minskat från 34000 till 24000 – en nedgång med 30%. Denna minskning föll nästan helt på Bergslagen eftersom 23 av de 25 specialstålsanläggningar som år 1976 var i drift låg där.

Med anledning av de svåra sysselsättningsproblemen i Bergslagen har regeringen i proposition 1983/84:157 föreslagit medel för ytterligare åtgärder för att främja utvecklingen av näringslivet i Bergslagen, med tonvikten lagd vid behovet av industriell förnyelse. I propositionen föreslås att det uppförs ett nytt anslag om 25 milj. kr. för Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen och att i första hand följande Bergslagskommuner bör bli föremål för dessa insatser nämligen: Hagfors, Munkfors, Filipstad, Storfors och Kristinehamn i Värmlands län, Hällefors, Ljusnarsberg, Lindesberg (norra delen), Degerfors och Karlskoga i Örebro län, Avesta, Smedjebacken och Ludvika i Kopparbergs län, Norberg, Fagersta och Skinnskatteberg i Västmanlands län, Hofors och Sandviken i Gävleborgs län samt Tierp och Östhammar i Uppsala län.

Vidare sägs i propositionen att det bör ankomma på regeringen att besluta om den närmare användningen av medlen och att vissa insatser kan behöva göras även i Torshälla i Eskilstuna kommun beroende på att dels sysselsättningen vid Nyby bruk minskat kraftigt, dels industrin i övrigt i kommunen har genomgått stora förändringar.

Av propositionen framgår också att ifrågavarande kommuner i korthet kännetecknas av dels vikande lokal sysselsättning, dels vikande industrisysselsättning, dels mycket hög andel industrisysselsatta, dels låg andel sysselsatta inom utvecklingsbranscher, dels ock minskande befolkning.

Regeringen har vidare i propositionen redovisat ett antal redan vidtagna åtgärder vars syfte är att stärka industrin i regionen. Bl. a. har regeringen medverkat till en omstrukturering av specialstålsindustrin vars syfte är att skapa förutsättningar för att en stabil stålindustri även framöver kommer att utgöra basen för näringslivet inom regionen. Vidare har ökade medel för regionala utvecklingsinsatser tilldelats länsstyrelserna i Bergslagslänen under innevarande budgetår med 22% jämfört med föregående budgetår. Dessutom har regeringen beslutat att lokaliseringsstöd till större projekt under innevarande budgetår får lämnas i bl. a. fem Bergslagskommuner utanför stödområdet. Särskilda insatser för teknikutveckling och teknikspridning har påbörjats i Bergslagen där industrins förnyelsebehov får

anses vara större än i många andra regioner. Slutligen har olika projekt för ökad prospekteringsverksamhet påbörjats i Bergslagen.

När det sedan gäller de fortsatta insatserna i Bergslagen har ägarna till specialstålsföretagen i Avesta, Fagersta, Nyby Uddeholm och Sandvik i en överenskommelse med regeringen förbundit sig att sammanlagt tillskjuta 100 milj. kr. till ett särskilt bolag t. v. benämnt Bruksinvest. Detta bolag skall bidra till nya verksamheter i de bruksorter som direkt berörs av den planerade omstruktureringen av stålindustrin. Vidare har regeringen träffat en överenskommelse med Bofors om att bolaget förbinder sig att avsätta 25 milj. kr. för utveckling av näringslivet i Karlskogaregionen.

I propositionen ges vidare exempel på åtgärder som kan komma att innefattas av de nu begärda medlen. Åtgärder som anges är lokala utvecklingsprojekt och sysselsättningsinitiativ. Vidare nämns sådana teknikutvecklande och tekniskspridande åtgärder som i dag bedrivs inom data- och elektronikområdet i Värmlands län. Vidare har styrelsen för teknisk utveckling (STU) fått regeringens uppdrag att närmare utarbeta förslag till åtgärder för att främja teknisk utveckling och tekniskspridning. Statens industriverk har fått regeringens uppdrag att utarbeta förslag till ytterligare utvecklingsinsatser i Bergslagen. Dessutom avses industriverket få regeringens uppdrag att tillkalla en rådgivande Bergslagsdelegation med representanter för regionala och centrala myndigheter, näringsliv, fackliga organisationer och forskningsorgan. Delegationens verksamhet skall inriktas på långsiktiga frågor som kan ge Bergslagen en bättre näringsstruktur.

I två motioner föreslås att regeringens förslag om ytterligare *medel för särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen* avslås, och i en motion sägs att anslaget bör räknas upp.

I partimotion 2793 av Lars Werner m. fl. (vpk) konstateras att de helt avgörande insatserna saknas för Bergslagen, och vad som behövs är ett program för industriell uppbyggnad. Vidare sägs att de av regeringen föreslagna särskilda medlen för utvecklingsinsatser i Bergslagen bör räknas upp. I kommittémotion 2796 av Staffan Burenstam Linder m. fl. (m) yrkar motionärerna att regeringens förslag om 25 milj. kr. till särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen avslås. Enligt motionärerna skall regionalpolitiken baseras på generella stimulansåtgärder, och i den mån ytterligare medel i vissa fall kan anses nödvändiga bör dessa medel ställas till länsstyrelsernas förfogande. I motion 2796 avvisas även den del av förhandlingsuppgörelsen med Bofors AB som stadgar att en särskild *stiftelse* med 25 milj. kr. till sitt förfogande skall bildas för att stödja tillkomsten av *nya företag i Karlskogaområdet*. I stället föreslås att Bofors AB skall bilda ett kommersiellt investmentbolag. Staten bör därför enligt motionärerna omförhandla statens avtal med Bofors AB i denna del. Även i motion 2792 av Bengt Wittbom m. fl. (m) hemställs att regeringens förslag avslås. I stället föreslår motionärerna ett framtidsinriktat utvecklingsprogram för Bergslagen som bör ha följande inriktning. En ny regionalpolitik, som

bygger på generella insatser i form av reducerade arbetsgivaravgifter och glesbygdssatsningar i Bergslagens kriskommuner. De regionalpolitiska resurserna bör vidare koncentreras på kriskommunerna i Bergslagen. Tillväxt- och utvecklingskraften i Bergslagen bör stärkas genom direkt riktade skatte- och avgiftssänkningar till företagen. Dessutom bör små och medelstora företag befrias från förmögenhetsskatt på arbetande kapital. Fri etableringsrätt inom de verksamhetsområden som i dag bedrivs av de offentliga service- och tjänstemonopolen bör tillåtas i Bergslagskommunerna, och ett system med utbyggd lärlingsutbildning bör inrättas snarast. Slutligen bör en väsentligt större del av de arbetsmarknadspolitiska resurserna satsas på nyföretagande.

Två motioner från den allmänna motionstiden kräver *särskilda åtgärder i Bergslagens bruksorter.*

I motion 1047 av Karl-Gustaf Mathsson (s) begärs att extra ordinära åtgärder sätts in på drabbade orter i Bergslagen så att dessa orter får bättre möjligheter att utveckla nya företag eller ny sysselsättning inom de gamla. Vidare framhålls i motion 1912 av Bo Finnkvist m. fl. (s) att arbetsmarknadssituationen på många orter i Mellansverige har utvecklats på ett mycket oroande sätt på senare år. Den största orsaken till denna negativa utveckling är det ensidigt inriktade näringslivet och därav följande höga känslighet vid strukturförändringar. Storfors kommun i Värmlands län har drabbats mycket hårt, och extra ordinära åtgärder måste sättas in där och på andra bruksorter i Bergslagen.

Dessutom behandlar två motioner *hur de av regeringen föreslagna medlen bör användas.* I motion 2791 föreslår Christer Eirefelt m. fl. (fp) att de föreslagna medlen bör användas så att *statsbidrag till lärlingsutbildning* kan utgå med 90 % under första året. Därefter bör bidrag utgå med 50 resp. 25 % under det andra resp. tredje året. Resterande medel bör användas för att göra det möjligt för arbetslösa personer att starta egna företag med bibehållen arbetslöshetsersättning. En försöksverksamhet bör inledas i Bergslagen rörande detta.

Vidare föreslår Tage Sundkvist m. fl. (c) i motion 2794 att medlen bör, för att ge större effekt, *fördelas till de regionala utvecklingsfonderna i länet* i stället för att hanteras av regeringen.

Utskottet konstaterar att flertalet kommuner i Bergslagen under en följd av år har kännetecknats av vikande sysselsättning och minskande befolkning. För att komma till rätta med dessa problem behövs långsiktiga åtgärder för att främja utvecklingen av näringslivet. Regeringen har redan vidtagit en rad åtgärder som redovisats i det föregående, och utskottet anser att det i fortsättningen gäller att bl. a. bygga upp eller komplettera utbildnings- och utvecklingsmöjligheter och annan infrastruktur inom regionen som behövs för att näringslivet skall utvecklas. De nu föreslagna medlen som får ses som ett värdefullt komplement till de medel som länsstyrelserna disponerar för regionala utvecklingsinsatser bör användas

för att framför allt stimulera nyetableringar och nyföretagande samt att öka investeringarna i befintligt näringsliv. Utskottet anser vidare att föreslagna medel är väl avvägda för detta ändamål och avslår motionerna 2792, 2793 och 2796, den senare i aktuell del.

Förslaget i motion 2796 om att regeringen skall omförhandla den del av uppgörelsen med Bofors AB som avser den *stiftelse* som skall stödja tillkomsten av *nya företag i Karlskogaregionen* stöds inte av utskottet. Insatser som kan göras av en sådan stiftelse är särskilt angelägna mot bakgrund av den betydande sysselsättningsminskning som skett inom denna region under de senaste åren. Motion 2796 avstyrks därför i denna del.

Motionerna 1047 och 1912 som kräver särskilda åtgärder på bruksorter i Bergslagen får anses delvis ha blivit tillgodosedda med regeringens förslag och bör inte leda till någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

När det gäller användningen av medlen anser utskottet att propositionen i de riktlinjer som dragits upp för detta pekar på just sådana angelägna åtgärder som bör komma till stånd för att stärka och bredda näringslivet i Bergslagen. Det bör också ankomma på regeringen att avgöra och fördela medlen så att detta mål kan nås. Mot bakgrund härav avstyrks motion 2791 om att medlen skall användas för *statsbidrag till lärlingsutbildning* och motion 2794 om att medlen skall *disponeras av de regionala utvecklingsfonderna*.

Vidare föreslås i tre motioner att *ytterligare kommuner* bör innefattas av regeringens förslag.

I partimotion 2793 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås att alla drabbade Bergslagskommuner bör ingå. Några saknas, som Hedemora, Hallstahammar och Surahammar.

Yngve Nyquist m. fl. (s) hemställer i motion 2789 att Hedemora kommun skall vara en av de kommuner som skall kunna få medel från ifrågavarande anslag. Kommunen har drabbats av stålkrisen genom nedläggning av Vikmanshyttan. Vidare har väsentliga neddragningar skett i Långshyttan.

Vidare hemställer Thure Jadestig m. fl. (s) i motion 2790 att Hallstahammars och Surahammars kommuner skall kunna få medel från ifrågavarande anslag. Kommunerna uppfyller de kriterier som legat till grund för den avgränsning som gjorts i propositionen. Kommunerna har en mycket hög andel industrisysselsatta, och industrisysselsättningen inom kommunerna har varit vikande. Den totala sysselsättningen minskade mellan 1975 och 1980 i båda kommunerna. Den ogynnsamma näringslivsutvecklingen har medfört flyttningsförluster med befolkningsminskning som följd.

Utskottet anser mot bakgrund av att Hedemora kommun redan i slutet av 1970-talet drabbades av nedläggning av stålverket i Vikmanshyttan och att personalneddragningar skett vid stålverket i Långshyttan att kommunen bör tillhöra de kommuner som i första hand bör komma i fråga för det särskilda stödet till Bergslagen. När det gäller Långshyttan ligger det även isolerat i förhållande till tänkbara pendlingsorter. Därvid tillgodoses motion 2789 samt motion 2793 i viss del.

Som framgår av motionerna 2790 och 2793 finns också sysselsättningsproblem i Hallstahammars och Surahammars kommuner. Utskottet utgår ifrån att regeringen vidtar de åtgärder som kan vara påkallade på grund härav och erinrar om att regeringen ökat de medel för regionala utvecklingsinsatser som länsstyrelserna i Bergslagslänen disponerar under innevarande budgetår med 22 % jämfört med föregående budgetår. Vidare har regeringen möjlighet att även utanför stödområdesindelningen ge regionalpolitiskt stöd till angelägna projekt. Mot bakgrund härav bör motion 2790 och motion 2793, den senare i aktuell del, inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Slutligen behandlar en motion den i propositionen omnämnda *Bergslagsdelegationen*.

I partimotion 2793 av Lars Werner m. fl. (vpk) framhålls att Bergslagsdelegationen inte bör tillsättas av industriverket utan av regeringen. Delegationen bör utarbeta en bestämd plan för Bergslagen, län för län. Vidare bör delegationen få i uppdrag att lägga fram förslag om hur Bergslagen skall utvecklas och på vilket sätt det skall gå till. Sammansättningen bör vara sådan att samhällsintressena, dvs, länen, kommunerna och fackföreningarna, har majoritet. Dessutom bör delegationen vara huvudman för investmentbolaget Bruksinvest.

Ytterligare ett antal motioner från den allmänna motionstiden föreslår att en Bergslagsdelegation inrättas, nämligen motionerna 1047 av Karl-Gustaf Mathsson (s), 1099 av Lars-Ove Hagberg (vpk), 1912 av Bo Finnkvist m. fl. (s) och 1947 av Hans Petersson i Hallstahammar (vpk).

Enligt utskottets uppfattning bör delegationen tillsättas och ha den inriktning som regeringen angett. Mot bakgrund härav bör motion 2793 avslås. Motionerna 1047, 1099, 1912 och 1947 får härmed anses vara tillgodosedda och inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet övergår därefter till att behandla motioner från den allmänna motionstiden som i övrigt berör utvecklingen i Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs och Uppsala län.

Värmlands län hade under början av 1980-talet en negativ befolkningsutveckling i flertalet av länets kommuner. Det gäller bl. a. för Filipstad, Säffle, Eda och Hagfors. Den totala sysselsättningen fortsätter att minska i länet och det är framför allt inom industrin som minskningen har ägt rum. Enligt länsstyrelsens prognos väntas sysselsättningen öka fram till år 1990 enbart inom privata tjänster och offentlig förvaltning. Länet har även problem på arbetsmarknaden. I slutet av mars månad 1984 var ca 8 500 personer kvarstående arbetslösa, och ca 1 800 lediga platser fanns samtidigt registrerade vid arbetsförmedlingen.

Tre motioner tar upp problemen i länet.

I motion 704 av Bo Finnkvist m. fl. (s) framhålls att en god framkomlighet på vägnätet under alla tider på dygnet är ett krav som måste tillgodoses och transportsektorns stora betydelse måste uppmärksammas.

Värmlands län är mycket hårt drabbat av industrins strukturomvandling och arbetslösheten uppgår i december 1983 till 6,7%. Krafttag måste tas för att stödja den befintliga industrins utbyggnad och effektivisering. I denna strävan är transportsektorn en mycket viktig del. Det är därför nödvändigt att speciella resurser avsätts för att nödvändiga upprustningar av vägnätet skall kunna vidtas.

Vidare behandlas utvecklingen i länet i motion 1904 av Sven Aspling m. fl. (s) som framhåller att ytterligare sysselsättningspolitiska insatser behövs i Värmlands län. Befolkningsutvecklingen fortsätter att vara negativ och arbetsmarknadsläget är ytterst allvarligt. Den aviserade speciella delegationen för Bergslagen bör ges resurser som gör det möjligt att skyndsamt medverka till en nödvändig omvandling av näringslivet i Bergslagen. Företagen bör vidare genom investeringsbolag eller på annat sätt kraftfullt engagera sig i arbetet att skaffa nya arbetstillfällen. Riksdagens beslut om målsättningarna för utlokalisering av central statlig verksamhet till Värmland har inte uppnåtts. Det krävs vidare ett kraftfullt långsiktigt arbete för att skapa trygga arbetstillfällen i lönsamma företag. Utnyttjandet av projektmedel har gjort det möjligt att föra fram och pröva idéer och förslag. Ytterligare former för investmentbolag skulle kunna prövas i länet. Produktutveckling och marknadsföring bör förbättras. Forsknings- och utvecklingsarbetet vid Bergsskolan i Filipstad bör intensifieras. Den tekniska och naturvetenskapliga utbildningen bör byggas ut och turismen bör främjas.

Slutligen föreslås i motion 2459 av Björn Samuelson (vpk) en utvecklingsplan för Värmland. En grundlig översyn av Värmlands hårt nedslitna transportsystem behöver göras. Samhället bör gå in för att minska utlandsberoendet med avseende på försörjningen av jordbrukstraktorer och jordbruksredskap. Mineral- och malmprospekteringen bör ges en viktig roll i en regionalpolitisk utvecklingsplan. Utöver detta bör länet satsa på turism, alternativa energislag och vattenbruk för att skapa nya jobb i Värmland. Den tekniska utbildningen behöver byggas ut vid högskolan.

Under 1970-talet var folkmängden i Örebro län företrädesvis stabil och uppvisade endast mindre förändringar mellan de olika åren. Efter år 1980 har en klar minskning skett. De största problemen återfinns i Bergslagskommunerna Hällefors, Ljusnarsberg och Karlskoga. Även Laxå kommun har utvecklats negativt under 1970-talet. De högsta arbetslöshetssiffrorna i länet under början av 1980-talet uppvisar Ljusnarsbergs kommun. I länet var knappt 7000 personer registrerade som kvarstående arbetslösa i mars 1984, och ca 1 000 lediga platser fanns samtidigt registrerade. Den totala sysselsättningen väntas minska i länet fram till år 1990.

I motion 1962 av Bengt Wittbom (m) och Ann-Cathrine Haglund (m) framhålls att näringslivs- och sysselsättningsutvecklingen i Bergslagskommunerna inom Örebro län varit negativ under en lång följd av år. Utvecklingen har i huvudsak orsakats av bristen på lönsamhet och frånvaron av

ett näringsvänligt klimat. Kostnads- och konkurrensbefrämjande åtgärder bör därför göras inom bl. a. följande områden. Små och medelstora företag befrias från skatt. Arbetsgivaravgiften sänks med 10 % och förmögenhetsbeskattningen för arbetande kapital i de små och medelstora företagen avskaffas.

Västmanlands län uppvisade under början av 1980-talet befolkningsminskning. År 1982 hade länet för första gången på många år dessutom födelseunderskott. Utflyttningen från länet har de senaste åren också varit större än inflyttningen. Flera kommuner i länet ingår i Bergslagen. I samtliga av länets kommuner beräknas sysselsättningen minska under 1980-talet. Arbetslösheten i länet var under år 1983 i genomsnitt drygt 1 % över riksgenomsnittet.

Utvecklingen i länet behandlas i tre motioner.

I motion 1922 av Olle Göransson m. fl. (s) framhålls att trots omfattande näringslivsinsatser på kommunal och regional nivå fortsätter den negativa utvecklingen i Västmanlands län. Länet tillhör de län i landet som har haft den mest ogynnsamma sysselsättningsutvecklingen mellan 1975 och 1980. Enligt prognoserna väntas denna negativa utveckling fortsätta. Inom länet har Fagerstaregionen haft den mest ogynnsamma sysselsättningsutvecklingen. Länet tillhör också de län som har den högsta andelen arbetslösa personer. Sedan år 1975 har befolkningen i länet minskat med nästan 3 000 personer. Fagersta, Hallstahammar och Köpings kommuner har haft den mest negativa befolkningsutvecklingen. Befolkningsminskningarna har bl. a. medfört betydande kommunalekonomiska problem. Enligt motionärernas uppfattning motiverar utvecklingen i länet särskilda statliga åtgärder. Bl. a. föreslås att Fagerstaregionen temporärt inplaceras i stödområde B och att länsstyrelserna tilldelas särskilda resurser för speciella åtgärder i Fagersta kommun. Vidare bör Surahammars och Hallstahammars kommuner temporärt inplaceras i stödområde C och en plan utarbetas för en samordnad lösning av Bergslagskommunernas problem. Slutligen bör regeringen i ökad utsträckning uppmärksamma länets problem i samband med medelstilldelningen.

Vidare framhålls i motion 1947 av Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) att Västmanlands län, som sedan århundraden dominerats av järnhanteringen, i dag är ett utflyttningslän med stora svårigheter att hålla uppe sysselsättningen. Emellertid finns utvecklingsmöjligheter som måste bygga på basnäringarna och på en mer planerad och behovsinriktad produktion. Råvaror, yrkeskunnande, avancerade produktionsanläggningar finns i länet.

Slutligen framhålls i motion 2386 av Kerstin Göthberg (c) och Hugo Bergdahl (fp) att fram till 1970-talet hade Västmanlands län en stabil arbetsmarknad med låg arbetslöshet. I dag redovisar länet bland de högsta arbetslöshetssiffrorna i landet och arbetsmarknadssituationen kan väntas förvärras ytterligare. Åtgärder för att förbättra arbetsmarknadsläget måste därför skyndsamt vidtas.

Kopparbergs län hade en befolkningstillväxt under perioden 1974–1980. Under de senaste två åren minskade befolkningen däremot. Under slutet av 1970-talet ökade sysselsättningen i länet. För stora sysselsättningstillskott svarade kommunerna Borlänge, Falun och Mora. Samtidigt skedde en nedgång i andra kommuner och störst var den i Ludvika och Avesta. Under 1980-talet väntas sysselsättningen minska och enligt prognosen främst i kommunerna Avesta, Borlänge, Säter och Smedjebacken.

I motion 1099 av Lars-Ove Hagberg (vpk) framhålls att Kopparbergs län befinner sig i ett akut krisläge. Jobben försvinner och arbetslösheten är stor. De regionala obalanserna förstärks. Det krävs en ny inriktning för att Dalarna skall ha en framtid. Bl. a. föreslår motionären att industriinvesteringarna måste styras genom en samhällsplanering. Staten måste omfördela produktionsresultat till den offentliga sektorns positiva delar som vård, omsorg och service. Dalarnas naturrikedomar kan bara utnyttjas genom en planerad mineralpolitik under samhällets och de arbetandes kontroll. Vidare slås fast att en offensiv folkturism är positiv för Dalarna. Vidare föreslår Lars-Ove Hagberg (vpk) i motion 1100 att ett näringspolitiskt utvecklingsprogram utarbetas för Kopparbergs län i enlighet med vad som anförts i motion 1099 ovan.

Vidare föreslås i motion 1908 av Karl Boo m. fl. (c), som utskottet har behandlat i det föregående, att länsanslaget räknas upp med 20 milj. kr. till 43 milj. kr. Detta kan finansieras inom den ram för anslaget som centerpartiet föreslagit i en partimotion. Motionärerna framhåller att det är av största intresse att skapa sysselsättning i länet, och då vilja och förutsättningar finns att utveckla och stärka företagsamheten är det angeläget att resurser ställs till förfogande. Dessa insatser främjar också småskalighet och med engagemang i näringsutvecklingen.

Gävleborgs län hade under 1970-talet i stort sett oförändrad befolkning. För återstoden av 1980-talet väntas en viss minskning av befolkningen. Länet har dock stora problem i vissa kommuner som Hofors, Bollnäs och Ljusdal. Den totala sysselsättningen antas minska i länet fram till år 1990. Arbetslösheten var förra året i genomsnitt drygt 1 % över riksgenomsnittet.

Situationen i länet tas upp i sex motioner.

I motion 864 av Olle Östrand m. fl. (s) framhålls att det är viktigt att man inom Gävleborgs län tar till vara utvecklingsmöjligheterna inom de små och medelstora företagen. I många fall är det här fråga om att skaffa fram riskvilligt kapital för att möjliggöra en expansion. Arbetet med ett regionalt investmentbolag har nu fortskridit så långt att grundkapitalet till ett bolag nu finns framme. Emellertid förutsätter detta att staten tillstyrker lån på speciella villkor till bolaget.

Vidare tas sysselsättningsproblemen i länet upp i motion 882 av Olle Westberg m. fl. (s). Länet karaktäriseras av företagsnedläggelser, hög arbetslöshet och ogynnsam befolkningsutveckling. Inom länet görs insatser

för att utveckla nya verksamheter som kompensation för de arbetstillfällen som försvinner. Motionärerna tar upp några exempel på områden där staten kan medverka till en bättre regional utveckling. Strukturfrågorna och ägarförhållandena inom basindustrin måste ägnas stort intresse och utvecklingen av småindustrin stimuleras. Sandvikens kommun och de östra delarna av Hudiksvalls kommun bör temporärt placeras in i stödområde C. Långsiktigt intressanta teknikutvecklingsmöjligheter bör tillvaratas inom länet, och länets mineraltillgångar bör undersökas och tillvaratas för att skapa arbete. Vidare bör Gävle/Sandvikens högskola byggas ut och indragningen av statliga verksamheter bör om möjligt undvikas.

Arbetsmarknadsläget i länet behandlas också i motion 884 av Jan-Erik Wikström (fp). 1983 blev ett dystert år. Folkmängden minskade mer än i något annat län och arbetslösheten förvärrades. Den dominerande delen av folkminskningen föll på Sandvikens, Hofors och Söderhamns kommuner. Trots svårigheter har länet stora anläggningar med hög konkurrenskraft och tillhörande koncerner med betydande tillgångar. Någon anledning att tvivla på grunden i länets näringsliv finns inte och det finns goda förutsättningar för en positiv utveckling av näringslivet.

I motion 1045 av Ing-Marie Hansson m. fl. (s), som utskottet har behandlat i det föregående, konstateras att vid en jämförelse med andra län med samma typ av problem som i Gävleborgs län är tilldelning av medel för regionalpolitiska insatser låg i länet. Mot bakgrund härav föreslås att medelstilldelningen för nästa budgetår bör i det närmaste fördubblas.

Problemen på arbetsmarknaden behandlas också i motion 2037 av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) som framhåller att dessa nu är större än någonsin. Vid årsskiftet passerade antalet arbetslösa i länet 10 000-nivån för första gången. En av huvudorsakerna till länets stora problem är det starka beroendet av basindustrierna. Motionärerna föreslår olika insatser för att komma till rätta med problemen. En satsning måste ske på mindre och medelstora företag. Staten bör ställa särskilda lånemöjligheter till förfogande åt ett i länet bildat utvecklingsbolag. Livsmedelsproduktionen måste hållas uppe och jordbruket ges en chans att utvecklas. Även skogsbrukets utveckling är av central betydelse. Ett centrum borde bildas i Ljusdals-Hudiksvallsregionen för fastbränsletekniken. Turismen bör utvecklas. Slutligen utgår motionärerna ifrån att av de ytterligare medel centerpartiet begärt för regionala utvecklingsinsatser ytterligare insatser görs i länet.

I motion 2039 av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) begärs att länets nya utvecklingsbolag Ventex får tillgång till särskilda lånemöjligheter.

Uppsala län har expanderat kraftigt under 1970-talet. Befolkningen har ökat kontinuerligt fram till 1982 varefter länet år 1983 fick en viss befolkningsminskning. Antalet invånare bedöms dock öka fram till år 1990. Emellertid har kommunerna Tierp och Östhammar svårigheter på arbets-

marknaden. Den totala sysselsättningen väntas också öka fram till år 1990 enligt prognoserna. Arbetslösheten i länet var förra året klart under riksgenomsnittet.

Utskottet är medvetet om att åtskilliga kommuner i Mellansverige har svårigheter på arbetsmarknaden. Inte minst gäller detta dessa läns Bergslagskommuner. Det är mot denna bakgrund av stor betydelse för dessa läns utveckling att problemen i Bergslagsregionen kan lösas. Industri- och regionalpolitiska insatser bör mot bakgrund härav ha hög prioritet inom denna landsdel. Ett led i detta är den omstrukturering av specialstålsindustrin som regeringen tagit initiativ till och som innebär finansiella rekonstruktioner av specialstålsföretag inom regionen. Som redovisats i det föregående har också vidtagits en rad åtgärder för att främja utvecklingen av näringslivet i Bergslagen. Ytterligare insatser föreslås i proposition 157 om strukturförändringar inom specialstålsindustrin, m. m. Utskottet har behandlat dessa förslag i det föregående.

Utskottet ser positivt på de olika lokala initiativ som tagits inom regionen, t. ex. enligt den s. k. Norbergsmodellen och de olika projekt som bedrivs i Värmlands län inom data- och elektronikområdet. Det bör ankomma på länsstyrelserna att ta initiativ till och samordna övergripande handlingsprogram inom regionen. De regionala industriprogrammen kan vara en bas i detta sammanhang. Vidare bör högskolorna och de stora företagen i denna del av landet kunna utnyttjas i arbetet med att stärka hela landsdelens näringsliv. Även de regionala utvecklingsfonderna bör kunna spela en stor roll i sammanhanget.

Utskottet vill slutligen erinra om att många av kommunerna inom regionen är placerade i stödområde vilket bör innebära goda förutsättningar för näringslivets utveckling. Utskottets syn på stödområdesindelningen har redovisats i det föregående.

Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionerna 704, 864, 882, 884, 1099, 1100, 1904, 1922, 1947, 1962, 2037, 2039, 2386 och 2459.

*Övre och mellersta Norrland*

Utskottet behandlar under denna rubrik Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Västernorrlands län nådde sin befolkningstopp år 1956 med drygt 280 000 invånare. Under 1960-talet reducerades länets folkmängd med ca 11 500 personer för att under 1970-talet ligga på i stort sett oförändrad nivå. Under början av 1980-talet har folkmängden sjunkit med nära 2 000 personer och folkmängden förväntas sjunka ytterligare fram till år 1990. Arbetslösheten i länet var i genomsnitt 1 % över riksgenomsnittet under förra året.

Utvecklingen i länet behandlas i två motioner.

I motion 705 av Bo Forslund m. fl. (s) presenteras ett åtgärdsprogram för Västernorrlands län. Motionärerna anför att Västernorrland under senare

år har hamnat i en mycket allvarlig sysselsättnings- och befolkningssituation. Enligt tillgängliga prognoser kommer denna situation att försämras ytterligare under 1980-talet om inte omfattande och kraftfulla insatser görs. Vad som behövs är en förstärkning av regionalpolitiken. Vidare föreslås att kraftpriset till storförbrukare inom industrin skall hållas på en internationellt sett konkurrensmässig nivå. och geologisk verksamhet i länet bör stödjas. Fiskodling bör när det gäller investeringar jämställas med andra industrigrenar. Olika industriutvecklingsgrupper bör stödjas med ekonomiska resurser. Sundsvall/Härnösands folkhögskola beskrivs som en värdefull resurs för regional utveckling och det är av stor vikt att högskolan ges tillfälle att utveckla en bärig organisation med tillräcklig bas. Sandö U-centrums resurser bör förstärkas. Turismen bör utvecklas och fyra nya hantverkshus för elektronikföretag bör stödjas ekonomiskt. Ett industrispår mellan Örnsköldsvik och Husum bör byggas. En ytterligare neddragning av Västernorrlands regementen bör icke ske och en exportzon vid Midlanda flygfält bör tillskapas.

Vidare föreslår Ingemar Eliasson (fp) i motion 2383 att Västernorrlands län tilldelas en ökad andel av de regionalpolitiska resurserna. Länet svarade under år 1983 för den största procentuella folkminskningen (0,5 %) bland Sveriges samtliga län och arbetslösheten ligger över riksgenomsnittet.

Jämtlands län hade befolkningsökning under 1970-talet och år 1982 var det första gången på 12 år som länets befolkningstal minskade. Minskningen väntas fortsätta under 1980-talet. Endast i två kommuner – Krokom och Åre – antas folkmängden öka. Anmärkningsvärt är också att folkmängden minskade i Östersunds kommun vilket inte skett under de sista 20 åren. Sysselsättningen väntas öka under 1980-talet. Arbetslösheten har under år 1983 legat drygt 1 % över riksgenomsnittet.

Två motioner behandlar utvecklingen i länet.

I motion 1966 av Nils Åsling (c) konstateras att införandet av ett särskilt länsanslag såvitt nu kan bedömas varit en lyckosam åtgärd som i hög grad vitaliserat länsstyrelsernas och övriga länsorgans engagemang i glesbygds- och regionalpolitik. Jämtlands län bör utses till försökslän för att pröva friare användning av statliga regionalpolitiska medel och för att pröva nya samarbetsformer mellan regionala och statliga organ. Vidare bör det s. k. länsanslaget höjas från 40 milj. kr. till 70 milj. kr. Vidare presenteras ett åtgärdsprogram som bl. a. innehåller förslag om att Inlandsbanans upprustning fullföljs. Upprustning av länets vägar och Vallsundsbroprojektet bör komma till stånd. Regeringens förslag om ändrade bidrag till underhåll av enskilda vägar måste korrigeras och det särskilda pristillägget för Norrlandsjordbruket måste räknas upp. Domänverket bör släppa till skogsmark för bl. a. upprättande av särskilda skogsbruksfastigheter. En sänkning av arbetsgivaravgiften med 10 procentenheter bör bl. a. genomföras inom lantbruket och industrin. Högskolan i Östersund bör ges en central funk-

tion i arbetet med forskning och utveckling av regionalpolitiken. Åtgärderna är möjliga att genomföra inom ramen för centerns budgetalternativ.

Jämtlands läns befolknings- och näringslivsutveckling behandlas också i motion 1954 av Marianne Stålberg m. fl. (s). Motionärerna anför att länet har haft födelseunderskott sedan år 1968 vilket bl. a. gör att befolkningssituationen i länet är allvarlig och betydligt bekymmersammare än i Norrbottens län. Inte heller bedöms sysselsättningen på längre sikt öka nämnvärt. Ökad sysselsättning väntas enbart inom de tjänsteproducerande sektorerna, medan antalet förvärvsarbetande beräknas fortsätta att minska inom de varuproducerande näringarna. Ansträngningar görs för att hitta vägar till en gynnsammare utveckling och utgångspunkten bör vara de naturtillgångar som länet har i skog, mineraler, vattenkraft, fasta bränslen och en attraktiv natur. Med otillräckliga regionalpolitiska medel kommer kommuner och länsorgan att stå utan de verktyg som kan behövas för att få till stånd en önskvärd satsning till gagn för länet och landet. Därför krävs ett tillskott till länsanslaget för nästa budgetår med 27 milj. kr. till 67 milj. kr. Finansieringen bör ske genom en omfördelning av de regionalpolitiska medlen.

Västerbottens län hade under 1970-talet och början av 1980-talet en befolkningstillväxt. Inlandskommunerna hade emellertid befolkningsminskning. Enligt prognosen för återstående delen av 1980-talet förväntas folkmängden i stort sett vara oförändrad. Arbetslösheten i länet ligger över riksgenomsnittet och antalet kvarstående arbetslösa var vid utgången av mars 1984 drygt 6 000 personer. Samtidigt var de kvarstående lediga platserna drygt 2 200.

I motion 1928 av Börje Hörnlund m. fl. (c, s, m, fp och vpk), som utskottet har behandlat i det föregående, föreslås att 200 milj. kr. omfördelas från AMS beredskapsmedel. Av dessa medel bör Västerbotten tilldelas 25 milj. kr. eller totalt 65 milj. kr. till regionala utvecklingsinsatser. Det är mycket angeläget att ytterligare resurser tillförs länet för genomförande av angelägna glesbygdsprojekt. För sysselsättningen i Västerbotten och ur regionalpolitisk synpunkt är det viktigt att medel inte fattas för just sådana projekt. Länsanslaget upplevs allmänt som mycket värdefullt och har medfört att många investeringar har kommit till och många nya långsiktiga sysselsättningstillfällen har skapats i länet.

Vidare föreslår Arne Nygren (s) och Georg Andersson (s) i motion 2396 att en utvecklingsplan för Västerbottens åtta lappmarkskommuner upprättas. Dessa kommuner har mycket stora råvaru- och naturtillgångar. Även mineraltillgångar och stora torvområden finns. Kommunerna brottas med vikande sysselsättning, stor arbetslöshet och en betydande folkmängdsminskning. Minskningen har varit särskilt stor i Åsele/Dorotea kommuner och i Norsjö/Malå kommuner. Arbetslösheten är också mycket hög. Skyndsamma åtgärder krävs för att vända den nuvarande avvecklingstrenden till utveckling. En plan för dessa insatser måste snarast utarbetas och särskilda statliga stödinsatser måste prioriteras.

Den årliga ökningen av folkmängden i Norrbottens län sedan 1971 har efter år 1980 vänts till befolkningsminskning. Under åren 1981 och 1982 minskade folkmängden med ca 1 700 personer. Det är i första hand malmfältens och Luleå kommuner som har svarat för befolkningsminskningen. Sysselsättningsminskning väntas fortsätta under 1980-talet framför allt inom industri- och byggnadsverksamhet. Den genomsnittliga arbetslösheten förra året var 3 % större än riksgenomsnittet och den högsta i landet. Arbetslöshetssiffrorna är högst i kommunerna i östra Norrbotten och i malmfälten.

I motion 2395 av Kerstin Nilsson m.fl. (s) framläggs åtgärder för att trygga sysselsättningen i Tornedalen. Arbetslösheten ligger redan på över 10 %. Företag friställer och rationaliseringarna i skogen fortsätter. Övertorneå bör bli pilotprojekt för mera samhälleliga åtgärder. Okonventionella metoder borde kunna utvecklas med stor frihet att använda tillgängliga ekonomiska resurser. Samarbetet över riksgränsen bör utvecklas i syfte att utveckla näringslivet och trygga sysselsättningen i Tornedalen.

Per-Ola Eriksson (c) framhåller i motion 565, som utskottet har behandlat i det föregående, att glesbygdsstödet har kommit att bli ett utmärkt instrument för att upprätthålla och skapa sysselsättning och service på landsbygden och i utpräglad glesbygd. Motionären föreslår ändrade bidragsnivåer för glesbygdsstödet samtidigt som anslaget för regionala utvecklingsinsatser i Norrbottens län höjs till 65 milj. kr.

Utskottet kan först konstatera att även om befolkningsutvecklingen de senaste åren i en del av dessa län varit relativt balanserad tillhör dessa län de från regionalpolitiska utgångspunkter mest utsatta i landet. Detta återspeglar sig också i att flertalet av kommunerna är placerade i stödområde, vilket ger goda förutsättningar för att stimulera näringslivets utveckling. Utskottet vill också erinra om att samtliga län har betydande inomregionala problem. Befolkningstillväxt har i huvudsak skett inom vissa kustområden. Som en följd av detta ges det kraftigaste regionalpolitiska stödet i inlandet.

När det sedan gäller näringslivet i Norrlandslänen är det till stor del baserat på inhemska råvaror där Norrbottens län har den i landet starkaste råvaruanknytningen med nära hälften av sin industri i sådana branscher. Detta skapar naturligtvis särskilda problem i form av bl.a. konjunkturkänslighet vilket under senare år fått allvarliga konsekvenser för sysselsättningen till följd av den svaga utvecklingen inom denna del av näringslivet. Andra län med höga andelar av råvarubaserad industri är Västernorrlands och Västerbottens län. För att komma till rätta med dessa problem pågår inom ramen för länsplaneringsarbetet ett omfattande arbete som syftar till att åstadkomma en mera differentierad industri i länen. Här spelar de av länsstyrelserna på regeringens uppdrag framtagna regionala industriprogrammen en stor roll.

Utskottet vill också erinra om att Norrlandslänen tilldelas, med hänsyn

till problemens omfattning, en i förhållande till deras andel av rikets befolkning betydande del av statliga medel som länsstyrelserna disponerar för utvecklingsinsatser. För innevarande budgetår har Norrbottens län tilldelats 51 milj. kr., Västerbottens och Jämtlands län vardera 41 milj. kr. samt Västernorrlands län 27,4 milj. kr. Vidare vill utskottet erinra om att skillnaden när det gäller förvärvsfrekvens är stor inom länen (se fig. 3 och 4 i det föregående).

Utskottet vill med anledning av de framförda önskemålen om ytterligare medel för utvecklingsinsatser till bestämda län hänvisa till att medlen fördelas av regeringen främst efter problemens omfattning. Medel för regionalpolitiskt stöd har utskottet behandlat i det föregående.

Norrbottens län har under en följd av år varit det högst prioriterade länet i regionalpolitiken. Ett exempel härpå är den sänkning av socialavgifterna med 10 procentenheter som riksdagen beslutade om våren 1983. Avsikten är att detta skall öka konkurrenskraften i det norrbottniska näringslivet och stärka företagens ställning, vilket i sin tur bör medföra ökad produktion och ökad sysselsättning. I sammanhanget kan också nämnas att statskontoret i december 1983 fått regeringens uppdrag att med utgångspunkt i en studie i Norrbottens län utforma ett förslag till samordnad statlig länsförvaltning. Resultatet av utredningsarbetet skall redovisas till regeringen senast den 28 december 1984. En sådan samordning skulle också innebära en förstärkning av regionalpolitiken eftersom de för den regionala utvecklingen väsentliga besluten skulle komma att fattas av en myndighet på länsnivå. Utskottet har behandlat motioner med yrkande om försöksverksamhet med samma syfte angående Jämtlands län i det föregående.

Den ogynnsamma utvecklingen i Norrbottens län har medfört att särskilda åtgärdsprogram beslutats av riksdagen senast våren 1983 (AU 1982/83: 24). Åtgärderna avser att stärka sysselsättningen i Norrbottens län och möta den akuta sysselsättningskris som råder i malmfältskommunerna Gällivare och Kiruna. Utskottet vill också peka på den s. k. Malmfältsutredningen som nyligen avlämnat sitt betänkande. Utredningens uppgift har varit att ta fram ett program för utveckling på längre sikt i Malmfälten. Stor vikt har lagts vid en samhällsekonomisk genomlysning av LKAB:s och kommunernas situation. Utredningen konstaterar att ett nytt näringsliv måste byggas upp vid sidan om LKAB för att långsiktigt trygga malmfältskommunernas framtid. För att stärka och utveckla näringslivet har utredningen därför föreslagit ett omfattande åtgärdspaket.

Utskottet vill också erinra om riksdagens beslut att Norrlandslänen skall prioriteras vid lokalisering av statlig verksamhet. Vidare bör nämnas de särskilda insatser som görs för jordbruket i norra Sverige.

När det slutligen gäller samarbetet över gränserna i Norden vill utskottet erinra om Nordkalottkommittén och den särskilda ämbetsmannakommitté inom Nordiska ministerrådet för regionalpolitik (NÄRP), vilka båda har till uppgift att samordna och stimulera olika former av verksamheter över gränserna i Norden.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 705, 1954, 1966, 2383, 2395 och 2396.

*Kust och skärgård*

I motion 715 av Anna Wohlin-Andersson m. fl. (c) behandlas situationen i svenska skärgården. Motionärerna konstaterar att avbemanningen inom fyrväsendet under de senaste två decennierna omfattat ett femtiotal fyrplatser, samt att även andra statliga myndigheter, t. ex. naturvårdsverket och domänverket, som är inblandade i skärgårdens infrastruktur vidtagit åtgärder som gör att arbetstillfällen försvinner, hus och öar ställs öde. För att stoppa den successiva avfolkningen av våra kuster och öar måste länsstyrelserna ges större inflytande och starkare ställning för att kunna sätta större kraft bakom sina för det mesta förnuftiga åsikter om hur man vill hålla sin egen skärgård levande.

Vidare framhålls i motion 2451 av Oswald Söderqvist (vpk) och Carl-Henrik Hermansson (vpk) att det nu är dags för resoluta och konkreta åtgärder av statsmakterna för att i stället för att minska öka antalet anställda vid de statliga civila myndigheterna i *våra skärgårdar*. Det statliga stödet till glesbygd bör intensifieras vad gäller skärgårdsområdena.

Utskottet kan först konstatera att den statliga sektorn ofta spelar en stor roll i regioner där sysselsättningen inom näringslivet viker. Problemet kan emellertid inte enbart angripas med generella metoder, utan kravet på rationalitet och tillfredsställande service får vid sidan av sysselsättningseffekterna vara avgörande i det enskilda fallet.

Det åligger länsstyrelserna att inom ramen för länsplaneringsarbetet och med utnyttjande av tilldelade medel för utvecklingsinsatser även beakta förhållandena i den svenska skärgården. Mot bakgrund härav avstyrker utskottet motionerna 715 och 2451.

## Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

*Förutsättningar och riktlinjer för regionalpolitiken*

1. beträffande *förutsättningar för regionalpolitiken*
   att riksdagen godkänner vad utskottet anför med anledning av budgetpropositionen,
2. beträffande *riktlinjer för regionalpolitiken* res. 1 (m)
   att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 567 yrkande 2, 1983/84: 568 yrkande 6 i motsvarande del, 1983/84: 1371 yrkande 1 i motsvarande del och 1983/84: 2384 yrkandena 1 och 2. res. 2 (c) res. 3 (fp) res. 4 (vpk)
3. beträffande *friare användning av de regionalpolitiska medlen*
   att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 1910, 1983/84: 1953 och 1983/84: 1966 yrkande 1,

*Decentralisering av statlig verksamhet*

4. beträffande *uppdrag till vissa centrala myndigheter om decentralisering av verksamheten*
   att riksdagen avslår motion 1983/84: 1914,
5. beträffande *lokalisering av myndighet vid översyn av regional organisation*
   att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 1333 och 1983/84: 2394,
6. beträffande *en försöksverksamhet med omlokalisering av offentlig verksamhet i Uppsala län*
   att riksdagen avslår motion 1983/84: 1903,
7. beträffande *utflyttning av statlig dataverksamhet från Stockholm till Sundsvall*
   att riksdagen avslår motion 1983/84: 1329,
8. beträffande *statlig verksamhet till Kalmar län*
   att riksdagen avslår motion 1983/84: 707,
9. beträffande *statlig verksamhet till Malmö*
   att riksdagen avslår motion 1983/84: 710 i motsvarande del,
10. beträffande *en bättre regional utveckling i Gävleborgs län*
    att riksdagen avslår motion 1983/84: 882 i motsvarande del,
11. beträffande *lokalisering av ny statlig verksamhet till Skånelänen*
    att riksdagen avslår motion 1983/84: 1076 i motsvarande del.
12. beträffande *statlig verksamhet till Sandvikens, Hofors och Söderhamns kommuner i Gävleborgs län* res. 5 (vpk)
    att riksdagen avslår motion 1983/84: 2479 yrkande 2,

*Förändring av de regionalpolitiska stödformerna m. m.*

13. beträffande *ändrade riktlinjer för offertstöd samt centrala konsult- och utredningsinsatser*
    att riksdagen godkänner regeringens förslag,
14. beträffande *lokaliseringsstöd till mindre projekt i de angivna orterna utanför stödområdet*
    att riksdagen avslår motion 1983/84: 460,
15. beträffande *ändring av reglerna för lokaliseringslån*
    att riksdagen godkänner regeringens förslag.
16. beträffande *lokaliseringslånens hantering av den ordinarie kreditmarknaden* res. 6 (m) res. 7 (c)
    att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 1371 yrkande 1 i motsvarande del och 1983/84: 2528 yrkande 2 i motsvarande del.
17. beträffande *utvidgning av de verksamheter som kan få lokaliseringsstöd*
    att riksdagen avslår motion 1983/84: 2037 yrkande 3,
18. beträffande *stöd till hantverkare*
    att riksdagen avslår motion 1983/84: 1334,

19. beträffande *förenklingar av det regionalpolitiska stödsystemet*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 1092 yrkande 2, 1983/84: 1902 och 1983/84: 1938,
20. beträffande *den s. k. flaskhalsutbildningen som ett regionalpolitiskt stöd*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 1960,
21. beträffande *kommunala industrilokaler*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 712, 1983/84: 1936 yrkande 1 och 1983/84: 1950,
22. beträffande *industricenter i Sollefteå kommun*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 709,
23. beträffande *industricenter i Skinnskatteberg*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 1921,
24. beträffande *kreditgarantier och investeringslån avseende kommersiell service i glesbygd*
att riksdagen godkänner regeringens förslag,
25. beträffande *beloppsgränserna för stöd till glesbygdsföretag m. m.* res. 8 (c, fp)
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 565 i motsvarande del och 1983/84: 568 yrkande 8,

*Anslagsfrågor m. m.*

26. beträffande *en förlängning av nuvarande ramperiod för regionalpolitiskt stöd*
att riksdagen godkänner regeringens förslag,
27. beträffande *en uppdelning av anslaget till lokaliseringsbidrag* res. 9 (c)
att riksdagen med avslag på motion 1983/84: 568 yrkande 7 i motsvarande del godkänner regeringens förslag,
28. att riksdagen med bifall till budgetpropositionen samt med avslag på motionerna 1983/84: 568 yrkande 6 i motsvarande del och 1983/84: 1371 yrkande 2 till *Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 350 000 000 kr., res. 10 (m) res. 11 (c)
29. att riksdagen med bifall till budgetpropositionen samt med avslag på motionerna 1983/84: 568 yrkande 7 i motsvarande del och 1983/84: 1371 yrkande 3 till *Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringsbidrag m. m.* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 264 000 000 kr., res. 12 (m) res. 13 (c)
30. att riksdagen med bifall till budgetpropositionen samt med avslag på motionerna 1983/84: 1371 yrkande 4 och 1983/84: 2528 yrkande 2 i motsvarande del till *Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 500 000 000 kr., res. 14 (m) res. 15 (c)

31. att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84: 568 yrkande 9, 1983/84: 872 yrkande 2 i motsvarande del, 1983/84: 1371 yrkande 5, 1983/84: 1928 yrkande 1 i motsvarande del och motion 1983/84: 2384 yrkande 4 samt med avslag på budgetpropositionen till *Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 398 250 000 kr., res. 16 (s)
32. beträffande *länsanslaget till Norrbottens län* res. 17 (s)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 565 i motsvarande del,
33. beträffande *särskilda insatser i inre Småland och södra Östergötland* res. 17 (s)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 872 yrkande 2 i motsvarande del,
34. beträffande *länsanslaget till Gävleborgs län* res. 17 (s)
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 882 i motsvarande del och 1983/84: 1045,
35. beträffande *länsanslaget till Skånelänen* res. 17 (s)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 1076 i motsvarande del,
36. beträffande *länsanslaget till Värmlands län* res. 17 (s)
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 1904 i motsvarande del och 1983/84: 2044,
37. beträffande *länsanslaget till Kopparbergs län* res. 17 (s)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 1908,
38. beträffande *länsanslaget till Västmanlands län* res. 17 (s)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 1922 i motsvarande del,
39. beträffande *länsanslaget till Kalmar län* res. 17 (s)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 1925 i motsvarande del,
40. beträffande *länsanslaget till Västerbottens län* res. 17 (s)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 1928 yrkande 2,
41. beträffande *länsanslaget till Älvsborgs län (Dalsland)* res. 17 (s)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 1931 i motsvarande del,
42. beträffande *länsanslaget till Jämtlands län* res. 17 (s)
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 1954 i motsvarande del och 1983/84: 1966 yrkande 2 i motsvarande del,
43. beträffande *länsanslagen till Östergötlands, Kronobergs, Kalmar och Blekinge län* res. 17 (s)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2388 i motsvarande del,
44. att riksdagen med bifall till budgetpropositionen medger att under budgetåret 1984/85 *statlig kreditgaranti för lån till företag och glesbygder och för lån till kommersiell service* beviljas med sammanlagt högst 52 000 000 kr.,
45. att riksdagen med bifall till budgetpropositionen till *Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m.* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

46. beträffande *regler om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län m.m.* res. 18 (m) res. 19 (c) res. 20 (fp) res. 21 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 567 yrkandena 1 och 3–6, 1983/84: 1338 i motsvarande del, 1983/84: 1371 yrkande 6 i motsvarande del, 1983/84: 1948 och 1983/84: 2402,
47. att riksdagen med bifall till budgetpropositionen samt med avslag på motionerna 1983/84: 567 yrkande 7, 1983/84: 1338 i motsvarande del och 1983/84: 1371 yrkande 6 i motsvarande del till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 330 000 000 kr., res. 22 (m) res. 23 (c) res. 24 (vpk)

*Stödområdesindelningen*

48. beträffande *principerna för stödområdesindelningen* res. 25 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 1936 yrkande 2,
49. beträffande *inplacering i stödområde av Olofströms kommun*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2026 yrkande 1,
50. beträffande *inplacering i stödområde av delar av Gotlands kommun*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 1321 yrkande 1,
51. beträffande *inplacering i stödområde av vissa kommuner i mellersta och norra Bohuslän samt Färgelanda kommun*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 865,
52. beträffande *inplacering i stödområde av Åmåls kommun*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 708,
53. beträffande *inplacering i stödområde av vissa Bergslagskommuner i Värmlands län*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 867,
54. beträffande *inplacering i stödområde av vissa Bergslagskommuner i Örebro län* res. 25 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 1092 yrkande 1,
55. beträffande *inplacering i stödområde av vissa Bergslagskommuner i Västmanlands län* res. 25 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 1922 i motsvarande del,
56. beträffande *inplacering i stödområde av Sandvikens kommun* res. 25 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 866, 1983/84: 882 i motsvarande del, 1983/84: 2479 yrkande 1 i motsvarande del och 1983/84: 2795,
57. beträffande *inplacering i stödområde av de östra delarna av Hudiksvalls kommun*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 882 i motsvarande del,
58. beträffande *översyn av stödområdesindelningen i Gävleborgs län* res. 25 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 2037 yrkande 2 och 1983/84: 2479 yrkande 1 i motsvarande del,

59. beträffande *inplacering i stödområde av vissa kommuner i övrigt i Gävleborgs län* res. 25 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2479 yrkande 1 i motsvarande del,
60. beträffande *inplacering i stödområde av vissa kommuner i Västernorrlands län*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 883,

*Utvecklingen i länen*

61. beträffande *förutsättningarna för utvecklingen i länen*
att riksdagen godkänner vad utskottet har anfört,
62. beträffande *åtgärdsprogram för Kristianstads län*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 1048 i motsvarande del,
63. beträffande *regionalpolitiska insatser i Malmöhus län*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 710 i motsvarande del och 1983/84: 2392,
64. beträffande *regionalpolitiska insatser i de båda Skånelänen*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 1076 i motsvarande del,
65. beträffande *åtgärdsprogram för Östergötlands län* res. 26 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1983/84: 1905,
66. beträffande *regionalpolitiska insatser för Blekinge län*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 1044 och 1983/84: 2026 yrkandena 2 och 3 samt 1983/84: 2397,
67. beträffande *regionalpolitiska insatser i vissa bruksorter i Kronobergs län*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 711,
68. beträffande *regionalpolitiska insatser i Kalmar län*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 325 och 1983/84: 1925 i motsvarande del,
69. beträffande *regionalpolitiska insatser för inre delarna av Småland och södra Östergötland*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 872 yrkande 2 i motsvarande del,
70. beträffande *regionalpolitiska insatser för sydöstra Sverige*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2388 i motsvarande del,
71. beträffande *regionalpolitiska insatser för Skaraborgs län*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 1325 och 1983/84: 1930,
72. beträffande *regionalpolitiska insatser i Älvsborgs län*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 1911, 1983/84: 1931 i motsvarande del och 1983/84: 2381,
73. beträffande *regionalpolitiska insatser i Stockholms län* res. 27 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 1324 och 1983/84: 2024,
74. beträffande *regionalpolitiska insatser i Södermanlands län*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 1955,

75. beträffande *regionalpolitiska insatser i Gotlands län*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 1321 yrkande 2,

76. att riksdagen med bifall till proposition 157 samt med avslag på motionerna 1983/84: 2792, 1983/84: 2793 yrkande 5 i motsvarande del och 1983/84: 2796 yrkande 2 till *Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen* för budgetåret 1984/85 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 25 000 000 kr., res. 28 (m) res. 29 (vpk)

77. beträffande *stiftelse för företagsetablering i Karlskogaområdet*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2796 yrkande 3, res. 30 (m)

78. beträffande *särskilda åtgärder på bruksorter i Bergslagen*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 1047 i motsvarande del och 1983/84: 1912 i motsvarande del, res. 31 (vpk)

79. beträffande *statsbidrag till lärlingsutbildning m. m.*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2791 yrkande 2, res. 32 (fp)

80. beträffande *fördelning av medel till de regionala utvecklingsfonderna*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2794, res. 33 (c)

81. beträffande *kommuner som skall omfattas av särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen*
att riksdagen dels med bifall till motion 1983/84: 2789 och med anledning av proposition 157 och motion 1983/84: 2793 yrkande 5 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört, dels avslår motion 1983/84: 2790,

82. beträffande *inrättande av en Bergslagsdelegation*
att riksdagen med bifall till proposition 157 samt med anledning av motionerna 1983/84: 1047 i motsvarande del, 1983/84: 1099 i motsvarande del, 1983/84: 1912 i motsvarande del och 1983/84: 1947 yrkande 2 avslår motion 1983/84: 2793 yrkande 6, res. 34 (vpk)

83. beträffande *åtgärdsprogram för Värmlands län*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 704, 1983/84: 1904 i motsvarande del och 1983/84: 2459, res. 35 (vpk)

84. beträffande *regionalpolitiska åtgärder i Bergslagskommunerna inom Örebro län*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 1962,

85. beträffande *åtgärdsprogram för Västmanlands län*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 1922 i motsvarande del, 1983/84: 1947 yrkande 1 och 1983/84: 2386, res. 36 (vpk)

86. beträffande *utvecklingsprogram för Kopparbergs län*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 1099 i motsvarande del, och 1983/84: 1100, res. 37 (vpk)

87. beträffande *regionalpolitiska insatser i Gävleborgs län*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 864, 1983/84: 882 i motsvarande del, 1983/84: 884, 1983/84: 2037 yrkandena 1 och 5 och 1983/84: 2039 yrkande 2,

88. beträffande *regionalpolitiska insatser i Västernorrlands län*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 705 och 1983/84: 2383,
89. beträffande *regionalpolitiska insatser i Jämtlands län*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 1954 i motsvarande del, och 1983/84: 1966 yrkande 2 i motsvarande del,
90. beträffande *regionalpolitiska insatser i Västerbottens län*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2396,
91. beträffande *regionalpolitiska insatser i Norrbottens län*
att riksdagen avslår motion 1983/84: 2395,
92. beträffande *regionalpolitiska insatser i den svenska skärgården* res. 38 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1983/84: 715 och 1983/84: 2451.

Stockholm den 10 maj 1984

På arbetsmarknadsutskottets vägnar
FRIDA BERGLUND

*Närvarande:* Frida Berglund (s), Alf Wennerfors (m), Erik Johansson (s), Anders Högmark (m), Marianne Stålberg (s), Karin Flodström (s), Arne Fransson (c), Gustav Persson (s), Elver Jonsson (fp), Lars-Ove Hagberg (vpk), Sten Östlund (s), Ingrid Hemmingsson (m), Christer Skoog (s), Håkan Stjernlöf (m) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c).

## Reservationer

### 1. Riktlinjer för regionalpolitiken (mom. 2)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar "Utskottet kan" och på s. 27 slutar "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i den moderata motionen 1371 kännetecknas den långsiktiga utvecklingsbilden av betydande regionala obalanser. Det finns flera skäl till detta, ett är en fortgående och nödvändig strukturförändring av näringslivet. Ett annat skäl är den solidariska lönepolitiken där uniformiteten i lönebildningen drivits så långt att detta negativt påverkat den regionala balansen i landet. Utskottet delar den uppfattning som förs fram i motionen att det är nödvändigt att lönebildningen i vårt land sker i decentraliserade former där olika branscher och enskilda företags lönebetalningsförmåga i skilda regioner beaktas. Detta skulle skapa bättre förutsättningar för att utveckla ekonomiskt välkonsoliderade företag, vilka i en fungerande marknadsekonomi utgör grunden för en stabil och positiv sysselsättningsutveckling.

Den tekniska utvecklingen har haft och kan väntas få betydelse för den regionala utvecklingen. Av särskilt intresse i det sammanhanget enligt utskottets uppfattning är utvecklingen på dataområdet som borde kunna leda till en mer spridd lokalisering av olika verksamheter.

De bästa förutsättningarna att nå regional balans föreligger som anförs i motion 1371 om statsmakterna för en allmän ekonomisk politik som aktivt stimulerar de välståndsskapande krafterna. Den samlade ekonomiska politik som förs av den socialdemokratiska regeringen har en utformning som hindrar att regional balans inträder. Den regionala utvecklingen påverkas emellertid inte bara av den allmänna ekonomiska politiken. Beslut inom nästan alla politikområden får effekter. Särskilt betydelsefulla blir i sammanhanget skatte- och avgiftspolitiken, arbetsmarknadspolitiken, jord- och skogsbrukspolitiken och transportpolitiken. Det finns också viktiga samband mellan försvars- och säkerhetspolitiken å den ena sidan och regionalpolitiken å den andra sidan.

När det gäller skatte- och avgiftspolitiken är det uppenbart att det orimliga skattesystemet och det höga skattetrycket är ett direkt hot mot nyföretagande och familjeföretagsamhet vilka måste vara den regionala utvecklingens hörnpelare i stora delar av landet. Den nuvarande arbetsmarknadspolitiken innefattande den arbetsrättsliga lagstiftningen har lett till inlåsningseffekter av skilda slag och medför att arbetsmarknaden fungerar allt sämre också till nackdel för den regionala utvecklingen. Förslag från moderata samlingspartiet som rör skatte- och avgiftspolitiken, arbetsmarknadspolitiken, jord- och skogsbrukspolitiken samt transportpolitiken och som skulle innebära stimulans för den regionala utvecklingen behandlas av riksdagen i andra sammanhang.

Den regionalpolitik som utskottet mot ovanstående bakgrund med stöd av motion 1371 förordar siktar till att i görligaste mån kompensera regioner för avståndsmässiga, klimatmässiga och strukturmässiga handikapp så att de grundläggande förutsättningarna för t. ex. näringslivets utveckling skall bli mera likvärdiga. En sådan politik måste i största möjliga utsträckning bygga på generella medel och åtgärder. Flertalet selektiva insatser bör avvecklas och de som efter noggrann prövning behöver vara kvar bör administreras på länsnivån inom ramen för det s. k. länsanslaget som utskottet återkommer till i det följande. Utskottet vill avslutningsvis framhålla att inga selektiva insatser – hur de än konstrueras – kan uppnå tillnärmelsevis samma resultat som de generella medlen. De förra tenderar dessutom till att snedvrida konkurrensen på ett oöverblickbart sätt och sätter marknadsekonomin ur funktion.

Det är angeläget att de synpunkter utskottet här framfört med bifall till motion 1371 i motsvarande del får tjäna som utgångspunkt för det arbete som f. n. sker rörande det regionalpolitiska stödet till näringslivet. Utskottet föreslår därför att motion 1371 jämte vad utskottet här anfört överläm-

nas till utredningen så att förslag kan läggas fram med den inriktning utskottet förordat ovan. Det anförda bör ges regeringen till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *riktlinjer för regionalpolitiken*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1371 yrkande 1 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1983/84: 567 yrkande 2, 1983/84: 568 yrkande 6 i motsvarande del och 1983/84: 2384 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**2. Riktlinjer för regionalpolitiken (mom. 2)**

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar "Utskottet kan" och på s. 27 slutar "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Bred politisk enighet har sedan lång tid rått om de regionalpolitiska målen – att skapa förutsättningar för en balanserad befolkningsutveckling mellan och inom landets olika delar. I samband med riksdagens beslut om regionalpolitiken med anledning av den dåvarande mittenregeringens förslag (prop. 1981/82: 113) framhölls att målet borde stå fast och även innefatta glesbygderna. Vidare uttalades att politiken borde syfta till allsidigt sammansatta decentraliserade samhällen i hela landet med närhet mellan arbetsplatser, bostäder och fritidsmöjligheter. Betydelsen av en decentraliserad samhällsstruktur med många spridda enheter poängterades särskilt.

Det finns emellertid anledning att hysa oro för möjligheterna att med den politik som nu förs uppfylla de regionalpolitiska mål som beslutades år 1982. Utskottet vill här peka på de tendenser till ökad regional obalans som uppträtt de senaste åren och som väntas prägla hela 1980-talet. Mot den bakgrunden är det mycket oroande att den socialdemokratiska regeringen inte är beredd fullfölja den politik för regional balans som fördes under åren 1976–1982. Utskottet nöjer sig med några exemplifieringar.

1. Arbetsmarknadspolitiken inriktas nu på ökad geografisk rörlighet. 1960-talets "flyttlasspolitik" aktiveras på nytt. För att åstadkomma detta har den socialdemokratiska regeringen nu för andra gången sedan tillträdet föreslagit kraftig ökning av flyttningsbidragen (prop. 1983/84: 150 bilaga 4).

2. Resurserna för regionalpolitiken urholkas. Det sker genom att regeringen dels i förevarande sammanhang inte gör någon prisuppräkning alls av det viktigaste regionalpolitiska anslaget, dels föreslår en ny anslagsteknik för bidragsverksamheten vid centrala beslut som i praktiken leder till en ambitionssänkning även om det i årets budgetproposition ser ut som en ökning.

3. Den tidigare prioriteringen av de mest utsatta delarna av landet minskas. Det bästa exemplet är givetvis Norrbotten där nedsättningen av

arbetsgivaravgifterna har gjorts lika stor i hela Norrbotten, lika stor i den s. k. fyrkanten (Luleå m. fl.) vid kusten som i malmfältskommunerna. Självfallet innebär detta en fördel för Luleåregionen som leder till att obalansen inom länet kommer att öka.

Utskottet förordar med bifall till motionerna 567 och 568 att den framgångsrika regionalpolitiken under åren 1976–1982 fullföljs med all kraft. Självfallet är det därvid så att en politik för regional balans är en nödvändig del i en ekonomisk politik som syftar till att skapa ekonomisk utveckling och full sysselsättning. De grundläggande obalansproblemen i samhällsekonomin kan inte lösas om inte produktionsresurser i form av mänskligt kunnande, råvaror och naturtillgångar samt gjorda samhällsinvesteringar tas till vara över hela landet. Genom att dessa tillgångar utnyttjas tillför regionalpolitiken ytterligare resurser till samhällsekonomin.

När det gäller de insatser som nu måste göras inom regionalpolitiken är det nödvändigt att utgå från den utformning som regionalpolitiken fick genom 1982 års beslut (AU 1981/82: 23). Beslutet innebar bl. a. följande:

- Ortsklassificeringen som var ett centralistiskt styrinstrument slopades.
- Den centralistiska styrningen av länsplaneringen genom s. k. fullständiga länsplaneringsomgångar slopades.
- Det länsdemokratiska inflytandet över länsplaneringens uppbyggnad och genomförande ökades.
- Länsstyrelserna fick ökade ekonomiska resurser för att åtgärda regionala brister som framkommer vid länsplaneringen genom att ett sammanhållet länsanslag infördes.
- En kraftig decentralisering av beslutsfattandet från centrala verk och regering till länsnivå genomfördes.
- Sektorsuppdelningen inom regionalpolitiken minskades kraftigt genom att länsstyrelserna gavs en sektorssamordnande roll gentemot de statliga verken.
- Omfattande förändringar av stödområdesindelningen genomfördes. Dessa kännetecknas av en stark koncentration av stödet till de sämst ställda kommunerna och av möjligheter till ökad flexibilitet när det gäller att ge stöd till orter med stora strukturomvandlingsproblem utanför stödområdet.
- Uppdrag åt statliga verk att inkomma med förslag om decentralisering av verksamheten med motsvarande 10–25 % av nuvarande antal sysselsatta.

De insatser som utskottet förordar innebär ett fullföljande av denna politik.

Grundläggande är givetvis de medel som över budgeten anvisas för regionalpolitiken. Utskottet återkommer till anslagsfrågorna men vill redan nu understryka att en betydande förstärkning i förhållande till regeringens förslag är nödvändig.

I övrigt vill utskottet peka på behovet av att åtgärderna inom andra

samhällssektorer samverkar med regionalpolitiken. Förslag från centerpartiet på detta område behandlas av riksdagen i andra sammanhang och återges i sammanfattning nedan.

- Jordbrukspolitiken har en central roll i en aktiv regionalpolitik. I stora delar av landet utgör jordbruket den dominerande basen för näringslivet. Jordbrukets roll i regionalpolitiken är en viktig utgångspunkt när centerpartiet avvisar den nya inriktning av jordbrukspolitiken som regeringen aviserar.
- En framgångsrik energihushållning ger avsevärda tillskott till arbetsmarknaden över hela landet. De nu sysselsättningssvaga regionerna rymmer betydande resurser för vår framtida energiförsörjning. En energipolitik som bygger på inhemska energitillgångar måste därför bli ett viktigt inslag i regionalpolitiken och leder dessutom bort från importerade bränslen och kärnkraft.
- En rimlig social och teknisk service måste tillgodoses över hela landet vilket innebär att man måste slå vakt om ett rimligt vägunderhåll, inte minst för länsvägarna. Statsbidraget till enskilda vägar bör återställas till 70 %. Den planerade omfattande järnvägsnedläggningen måste stoppas. De små skolorna i glesbygden måste bevaras och regionaliseringen av högskoleverksamheten får inte försummas. En fortsatt prioritering måste ske av den kommunala skatteutjämningen. När det gäller att nå rättvisa mellan olika kommuner och landsdelar har knappast någon åtgärd haft större betydelse än den fyrdubbling till drygt 10 miljarder kronor som skedde av skatteutjämningen åren 1976–1982.
- Småföretagssatsningen åren 1976–1982 måste föras vidare. Ett viktigt inslag härvidlag är en sänkning av sjukförsäkringsavgiften för de 15 första anställda från 9,5 % till 4,5 %.

Utskottets ställningstagande till förslag som rör utformningen av regionalpolitiska åtgärder måste i år med nödvändighet präglas av den utredning som f. n. arbetar med utformningen av det regionalpolitiska stödet till näringslivet. Det är mycket angeläget att detta utredningsarbete inriktas på att genomföra den politik som utskottet med bifall till centerpartiets partimotioner 567 och 568 har förordat ovan. De båda motionerna samt vad utskottet här anfört bör överlämnas till utredningen som komplettering av de direktiv som utfärdats för dess arbete (I 1982: 05). Regeringen bör underrättas om vad utskottet här anfört. Motionerna 1371 och 2384 avstyrks i aktuella delar.

*dels* att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *riktlinjer för regionalpolitiken*
   att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 567 yrkande 2 och 1983/84: 568 yrkande 6 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1983/84: 1371 yrkande 1 i motsvarande del och 1983/84: 2384 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**3. Riktlinjer för regionalpolitiken (mom. 2)**

Elver Jonsson (fp) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar "Utskottet kan" och på s. 27 slutar "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

De sedan länge väl etablerade och allmänt accepterade målen för regionalpolitiken bör ligga fast. De innebär bl. a. att människorna oavsett var de bor i landet skall ha tillgång till arbete, service och en god miljö.

En viktig milstolpe i denna politik för bättre regional balans var folkpartiregeringens proposition våren 1979 i detta ämne (prop. 1978/79: 112). Bland förslagen kan nämnas ett nytt stödområdessystem med bl. a. förstärkt sysselsättningsstöd, en mer åtgärdsinriktad länsplanering samt ett särskilt anslag för länsplaneringens genomförande. Det senare anslaget har nu utvecklats till det kanske viktigaste inslaget i regionalpolitiken.

Tre år senare framlade den dåvarande mittenregeringen ett mycket omfattande regionalpolitiskt förslag i proposition 1981/82: 113. Bl. a. föreslogs en förenkling av länsplaneringsarbetet genom slopande av de fullständiga länsplaneringsomgångarna som dittills genomförts vart femte år. De delar av länsplaneringen som syftade till en bättre samordning mellan samhällssektorerna lyftes fram genom sektorsprogram för bl. a. den regionala industripolitiken. Genom de ändringar i stödområdessystemet som samtidigt genomfördes prioriterades insatser i områden som har de svåraste sysselsättningsproblemen.

De här beskrivna insatserna har möjliggjort att den tidigare negativa utvecklingen med koncentrationer till större kommuner och utarmning av glesbygden kunnat vändas. Det är av en avgörande betydelse att denna utveckling kan fortsätta. En förutsättning härför är enligt utskottets uppfattning att den nuvarande regeringen inte raserar det arbete som bl. a. folkpartiet i regeringsställning lagt ner för att nå de regionalpolitiska mål statsmakterna satt upp.

Regionalpolitikens utformning övervägs ånyo i en särskild utredning. Utskottet anser det väsentligt att detta arbete inriktas på att fullfölja den politik utskottet beskrivit ovan.

Mot den bakgrunden förordar utskottet att den nyss nämnda utredningen ges direktiv att ha följande utgångspunkter för fullföljande av arbetet.

- De regionalpolitiska insatserna bör främja den allmänna tillväxttakten i ekonomin.
- Regionalpolitiken bör korrigera den marknadsstyrda utvecklingen i de fall regionala problem uppstår.
- Ökade regionalpolitiska hänsyn bör tas i den offentliga sektorns egen verksamhet.
- De tunga regionalpolitiska insatserna bör koncentreras till Norrbotten och i övrigt till de orter som drabbas av djupgående strukturförändringar.

- Genom regionalpolitiska insatser bör det göras särskilt lockande att lokalisera verksamheter med god lönsamhet och överlevnadsförmåga till stödområdet och vara så generellt inriktade som möjligt.
- Det bör undvikas att krisingripanden och andra näringspolitiska insatser utanför stödområdet kommer i konflikt med de regionalpolitiska målen.
- De regionalpolitiska medlen skall användas för att komma till rätta med och motverka långvariga obalanser mellan och inom olika regioner när det gäller sysselsättning och service varvid stödet bör prioriteras till de mest utsatta regionerna.
- Även om regionalpolitiken bör hållas samman på riksnivå, bör ökad administrativ och ekonomisk beslutanderätt delegeras till länsnivån.

Som framhålls i motion 2384 är det viktigt att ett förhållandevis fast regelsystem bör råda inom regionalpolitiken. Generellt stöd enligt ett fast regelsystem är betydligt mera värdefullt än ett företagsstöd som beslutas från fall till fall. Den ändring av systemet för nedsättning av arbetsgivaravgifterna som riksdagen beslutade förra hösten var från den utgångspunkten en olycklig åtgärd.

Vad utskottet här anfört med bifall till motion 2384 bör regeringen underrättas om.

*dels* att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *riktlinjer för regionalpolitiken*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2384 yrkandena 1 och 2 samt med avslag på motionerna 1983/84: 567 yrkande 2, 1983/84: 568 yrkande 6 i motsvarande del och 1983/84: 1371 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**4. Riktlinjer för regionalpolitiken (mom. 2 — motiveringen)**

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 26 börjar "Utskottet kan" och på s. 27 slutar "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

De regionalpolitiska insatser som hittills gjorts har inte stått i någon som helst proportion till krisregionernas behov. De har därför inte i egentlig mening mildrat de regionala obalanserna. Den drastiskt förändrade situationen under 1970-talet har också inneburit, att mål och bedömningsgrunder för regionalpolitiken ohjälpligt kommit på sidan av verkligheten.

Hela grunden för regionalpolitiken är f. ö. i dag en annan än vad som gällde då den började verka år 1965. Då var sysselsättningsläget gott i storstäderna och Sydsverige, medan situationen var en annan i skogslänen. Även om de senaste årens sysselsättningskris mildrats i den nu uppåtgående konjunkturen finns det långsiktiga sysselsättningsproblem i hela landet. Den kvantitativa parten av undersysselsättningen finns nu i

södra Sverige samtidigt som skogslänens situation har allvarligt försämrats. Deras strukturella problem har fördjupats, och problemen har en mer kvalitativt elakartad karaktär än i övriga landet.

De regionala kriserna har spritt sig till nya delar av landet. I dag framträder fyra regioner som de mest utpräglade krisområdena: övre Norrland, Bergslagsområdet, Göteborgsregionen och Skåne-Blekinge. Varvs- och tekokriserna har i de båda sistnämnda skapat problem av strukturell natur, som starkt påminner om skogslänens. Också andra strukturella problem har samtidigt framträtt i Göteborgs- och Malmöregionerna.

Samtidigt som de nya typerna av problem hopar sig, försvagas de positiva motverkande krafter som tidigare spelat en betydande roll. Det gäller framför allt samhällssektorns utveckling. Denna kan i dag inte utgöra det element som mildrar krisen. Problemen inom de industriella basnäringarna i skogslänen har samtidigt ställts på sin spets i en förut okänd utsträckning. Det bör dessutom påpekas, att ett ökat tryck mot de areella näringarna kan göra sig gällande i skogslänen, om man där lämnar småjordbruket åt sitt öde.

Som vpk framhållit i annat sammanhang måste hela uppläggningen av regionalpolitiken göras om. Följande riktlinjer bör gälla för den översyn av regionalpolitiken som nu pågår i den särskilda utredning som arbetar.

1. Befolkningstal bör överges som främsta indikator på regionernas situation. Vägledande bör i stället vara sysselsättningen, detta såväl kvantitativt som strukturellt. Genom analyser av den framtida regionala ekonomin bör mer djupgående strukturella problem förutses i högre grad än nu.

2. Den traditionella stöd- och lokaliseringspolitiken måste vid sin sida få en sammanhållen regionpolitik, där industripolitik, investeringar i samhällsapparaten samt jordbruks- och skogspolitik knyts samman i ett helhetsperspektiv.

3. Det ankommer på samhällsorganen – centralt och regionalt – att ta ansvar för samlade utvecklingsprogram för regionerna.

4. Samlade utvecklingsprogram förutsätter bl.a., att en samhällelig styrning sker av alla större och mer genomgripande investeringar. Det förutsätter också, att man så samordnar och inriktar industripolitiska satsningar och samhällsinvesteringar, att de regionalt och tidsmässigt motsvarar de behov som uppstår i samband med att långsiktiga, strukturella kriser uppträder i resp. läns näringsliv.

5. Den administrativa apparat som behövs för detta planeringsarbete finns redan. Genom att knytas till arbetet med bestämda utvecklingsprogram av övergripande natur får denna apparat en effektiv och verkligt meningsfull uppgift. Den förvandlas från maktlöst prognosinstitut till ett arbetande och handlande organ i de politiska länsinstansernas tjänst.

6. De ökade investeringarna i främst industri och samhällssektor, vilka är nödvändiga för en ny, verkningsfull regionalpolitik, måste i första hand finansieras genom offentlig kapitalbildning och genom uppbyggnaden av

ett löntagarstyrt fondsystem. Av det sistnämnda krävs, att det står i en bestämd relation till de regionala behoven och anknyter till länsbefolkningens kamp för arbete och skapande insatser i den egna bygden. En sådan länsvis kapitalbildning skulle bryta det nuvarande skeva mönstret för investeringar. Samtidigt måste skillnader utjämnas mellan länen genom statliga kapitalinsatser. Det är uppenbart, att skogslänen för lång tid framöver måste erhålla en större del av insatserna än vad som motsvarar deras befolkning och andel av arbetslösheten.

7. Inriktningen bör vara att med omfattande, samlade och långsiktiga investeringsprogram bryta de regionala kriserna. Endast insatser med tillräcklig storlek och genomtänkt syftning är i stånd att föra krisregionerna in i en kvalitativt annan utveckling.

Vad utskottet har anfört bör överlämnas till utredningen rörande de regionala politiska stödinsatsernas inriktning m. m. (I 1982: 05) som komplettering av dess direktiv. Motionerna 567, 568, 1371 och 2384 avstyrks i här aktuella delar.

**5. Statlig verksamhet till Sandvikens, Hofors och Söderhamns kommuner i Gävleborgs län (mom. 12)**

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 39 som börjar "Den beslutade" och slutar "i motionerna" bort ha följande lydelse:

Utskottet är inte berett att förorda någon förändring av de övergripande principer som gäller vid fortsatt omlokalisering och decentralisering av statlig verksamhet. Utskottet vill emellertid i likhet med motion 2478 framhålla vikten av att särskild hänsyn tas till den situation som f. n. råder i Sandvikens, Hofors och Söderhamns kommuner med ett extremt ensidigt näringsliv. Dessa kommuner bör enligt utskottets mening prioriteras vid framtida ny- eller utlokalisering av statlig verksamhet. Utskottets uppfattning på denna punkt bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget upptagna motioner avstyrks i motsvarande delar.

*dels* att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *statlig verksamhet till Sandvikens, Hofors och Söderhamns kommuner i Gävleborgs län*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2479 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**6. Lokaliseringslånens hantering av den ordinarie kreditmarknaden (mom. 16)**

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 41 börjar "Utskottet vill" och på s. 42 slutar "någon åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet har samma uppfattning som motionärerna när det gäller grunderna för lokaliseringslånens framtida hantering. Ett system med statliga kreditgarantier för lån via det etablerade kreditväsendet har uppenbara fördelar. Normalt kombineras lokaliseringsstödet med någon form av banklån. Det betyder att en bank därmed vanligtvis deltar i bedömningen av projektet. Det vore därför en klar rationalisering om banken i fråga med en statlig garanti tar hela lånebeloppet. Härtill kommer fördelarna av att de statliga lånemedlen inte behöver anvisas över budgeten. Det kan tilläggas att denna låneform finns exempelvis på jordbrukets område. Den regionalpolitiska kommittén utreder f. n. formerna för det framtida lokaliseringsstödet. Bl. a. skall förslag lämnas om utformningen av de regionalpolitiska medlen. När det gäller lokaliseringslånen bör enligt utskottets mening förslaget utgå från den princip som förordats ovan. Motionerna bör överlämnas till utredningen för beaktande i denna del. Detta bör ges regeringen till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *lokaliseringslånens hantering av den ordinarie kreditmarknaden*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1371 yrkande 1 i motsvarande del samt med anledning av motion 1983/84: 2528 yrkande 2 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**7. Lokaliseringslånens hantering av den ordinarie kreditmarknaden (mom. 16)**

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 41 börjar "Utskottet vill" och på s. 42 slutar "någon åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet har samma uppfattning som motionärerna när det gäller den framtida hanteringen av lokaliseringslånen. Det finns således starka skäl som talar för att verksamheten bör skötas av det etablerade bankväsendet mot en statlig garanti. Normalt kombineras lokaliseringsstödet med någon form av banklån. Det betyder att en bank därmed vanligtvis deltar i bedömningen av projektet. Det vore därför en klar rationalisering om

banken i fråga med en statlig garanti tar hela lånebeloppet. Härtill kommer fördelarna av att de statliga lånemedlen inte behöver anvisas över budgeten. Ett sådant förfarande kan f. ö. jämföras med vad som gäller för jordbrukets kapitalförsörjning. Regeringen bör som föreslås i motion 2528 skyndsamt återkomma till riksdagen med ett förslag med denna innebörd. Därmed har även motion 1371 i huvudsak tillgodosetts i denna del.

*dels* att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *lokaliseringslånens hantering av den ordinarie kreditmarknaden*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2528 yrkande 2 i motsvarande del och med anledning av motion 1983/84: 1371 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**8. Beloppsgränserna för stöd till glesbygdsföretag m. m. (mom. 25)**

Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 47 som börjar "Utskottet vill" och slutar "någon åtgärd" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det nu dags att höja bidragsnivån för glesbygdsstödet som föreslås i motionerna 565 och 568. En försämring av stödet på grund av prisutvecklingen kan inte tillåtas. Det är i stället nödvändigt att genomföra förstärkningar för att hindra den negativa utvecklingen i landets glesbygder. Som föreslås i motionerna bör högstbeloppet för avskrivningslån till företag höjas från 200 000 kr. till 275 000 kr. och motsvarande belopp för uthyrningsstugor räknas upp från 30 000 kr. till 50 000 kr. Maximibeloppet för IKS-stödet till enskilda objekt bör likaså höjas från 30 000 kr. till 50 000 kr.

*dels* att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. beträffande *beloppsgränserna för stöd till glesbygdsföretag m. m.*
att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 565 i motsvarande del och 1983/84: 568 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**9. En uppdelning av anslaget till lokaliseringsbidrag (mom. 27)**

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 50 som börjar "Man kan" och slutar "förnyade överväganden" bort ha följande lydelse:

Utskottet är liksom centerpartiet inte berett att godkänna regeringens

förslag om införande av ett nytt anslag för lokaliseringsbidrag som beviljas fr. o. m. den 1 juli 1984. Det finns inga skäl för en sådan åtgärd i ett läge då hela regionalpolitiken är föremål för översyn. Detta utredningsarbete bör således avslutas innan riksdagen tar ställning till den framtida anslagskonstruktionen för det regionalpolitiska stödet. I avvaktan härpå bör enligt utskottets mening nuvarande ordning råda.

Utskottet har tidigare i betänkandet tillstyrkt en förlängning av den nuvarande ramperioden för det regionalpolitiska stödet med ett år. Samtidigt har erinrats om att beslutsramen för lokaliseringsbidrag kan komma att tas i anspråk i sin helhet under innevarande budgetår. För att möjliggöra en bidragsgivning även under nästa budgetår med nuvarande anslagskonstruktion måste således denna beslutsram vidgas. Enligt utskottets mening bör ramen få överskridas med ca 250 milj. kr. för att inrymma de beslut som fattas av statens industriverk eller regeringen under budgetåret 1984/85. Detta bör ges regeringen till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 27 bort ha följande lydelse:

27. beträffande *en uppdelning av anslaget till lokaliseringsbidrag*
att riksdagen
*dels* med bifall till motion 1983/84: 568 yrkande 7 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
*dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en höjning av beslutsramen för lokaliseringsbidrag med 250 milj. kr. för budgetåret 1984/85.

**10. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet (mom. 28)**

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 50 som börjar "När det" och slutar "i motionen" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening minskar regionalpolitiska åtgärder av generellt slag såväl behovet av som efterfrågan på regionalpolitiskt stöd av traditionellt selektivt slag, bl. a. lokaliseringsbidrag. Ett exempel på sådana mer generella insatser är differentierade arbetsgivaravgifter. Utskottet tillstyrker senare i detta betänkande ett förslag av Alf Wennerfors m. fl. (m) i motion 1371 om sänkning av arbetsgivaravgifterna. Ställningstagandet innebär att socialförsäkrings- och egenavgifterna sänks med 10 procentenheter i de fyra nordligaste kommunerna i Norrbottens län, 5 procentenheter i övriga kommuner inom stödområde A och 3 procentenheter i hela stödområde B. Reformen skall träda i kraft den 1 januari 1985. Som en följd av denna reform och i enlighet med vad som sagts ovan kan medelsåtgången när det gäller lokaliseringsbidrag beräknas bli lägre än regeringen förutsatt. Den medelsberäkning som gjorts i motion 1371 godtas av utskottet som

alltså föreslår att det nu aktuella anslaget för nästa budgetår förs upp med 295 milj. kr. Därmed avstyrker utskottet motion 568 i denna del.

*dels* att utskottets hemställan under 28 bort ha följande lydelse:

28. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1371 yrkande 2, med anledning av budgetpropositionen samt med avslag på motion 1983/84: 568 yrkande 6 i motsvarande del till *Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 295 000 000 kr.

**11. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet (mom. 28)**

Under förutsättning av bifall till reservation 9.

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 50 som börjar "När det" och slutar "i motionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i betänkandet avstyrkt regeringens förslag om införande av ett nytt anslag för lokaliseringsbidrag beviljade från den 1 juli 1984. Det innebär att anvisade medel under anslagsposten Lokaliseringsbidrag/Avskrivningslån skall utnyttjas för utbetalning av alla beviljade lokaliseringsbidrag av regeringen och SIND, dvs. även de bidrag som beviljas under budgetåret 1984/85. Omfattningen av dessa senare beslut kan uppskattas till ca 250 milj. kr. Då utbetalningen av lokaliseringsbidrag i allmänhet sker under några år efter det att beslut om stöd har fattats kommer endast en del av dessa beslut att belasta anslaget för budgetåret 1984/85. Utskottet anser att centerpartiet i motion 568 har gjort en rimlig beräkning av det tillkommande medelsbehovet. Regeringens förslag om 350 milj. kr. bör i enlighet därmed räknas upp med 67 milj. kr. till sammanlagt 417 milj. kr. Ingen åtgärd behöver därmed anstå på grund av brist på pengar. Som följd av utskottets ställningstagande avstyrks motion 1371 i denna del.

*dels* att utskottets hemställan under 28 bort ha följande lydelse:

28. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 568 yrkande 6 i motsvarande del, med anledning av budgetpropositionen samt med avslag på motion 1983/84: 1371 yrkande 2 till *Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 417 000 000 kr.

**12. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringsbidrag (mom. 29)**

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 51 som börjar "Utskottet har" och slutar "dessa delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare ställt sig bakom förslaget om inrättandet av ett nytt reservationsanslag för lokaliseringsbidrag som beviljas fr. o. m. den 1 juli 1984. Anslaget bör föras upp med ett belopp av 225 milj. kr. vilket är i överensstämmelse med förslaget i motion 1371. Därmed avstyrks motion 568 i denna del.

*dels* att utskottets hemställan under 29 bort ha följande lydelse:

29. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1371 yrkande 3, med anledning av budgetpropositionen, samt med avslag på motion 1983/84: 568 yrkande 7 i motsvarande del till *Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringsbidrag m. m.* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 225 000 000 kr.

**13. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringsbidrag (mom. 29)**

Under förutsättning av bifall till reservation 9.

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 51 som börjar "Utskottet har" och slutar "dessa delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i betänkandet tagit avstånd från regeringens förslag om inrättande av ett nytt reservationsanslag för lokaliseringsbidrag. I enlighet med vad som anförs i motion 568 bör i konsekvens därmed anslagsframställningen i budgetpropositionen och motion 1371 avslås av riksdagen.

*dels* att utskottets hemställan under 29 bort ha följande lydelse:

29. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 568 yrkande 7 i motsvarande del avslår budgetpropositionen och motion 1983/84: 1371 yrkande 3 om anslag för budgetåret 1984/85 till *Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringsbidrag m. m.*

**14. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån (mom. 30)**

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 51 börjar "Av de" och på s. 52 slutar "regeringens förslag" bort ha följande lydelse:

Beslutsramen på 5 miljarder kronor för lokaliseringslån har inte utnytt-

jats i den tänkta omfattningen. Behållningen på anslaget har därför vuxit snabbt och uppgick vid utgången av budgetåret 1982/83 till drygt 1,9 miljarder kronor. Mot den bakgrunden saknas enligt utskottets mening skäl att anvisa ytterligare medel på anslaget. Som föreslås i motion 1371 bör därför regeringens framställning om ett anslag av 500 milj. kr. avslås av riksdagen. Samma yrkande men med annan motivering finns även i motion 2528 som därmed har tillgodosetts i denna del.

*dels* att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1371 yrkande 4 och med anledning av motion 1983/84: 2528 yrkande 2 i motsvarande del avslår budgetpropositionen om anslag för budgetåret 1984/85 till *Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån.*

**15. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån (mom. 30)**

Under förutsättning av bifall till reservation 7.

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 51 börjar "Av de" och på s. 52 slutar "regeringens förslag" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare i betänkandet tillstyrkt ett förslag från centerpartiet om den framtida hanteringen av lokaliseringslånen. I enlighet härmed bör låneverksamheten skötas av det etablerade bankväsendet mot en statlig garanti. Ett system av detta slag bör efter riksdagens beslut kommande höst kunna träda i kraft den 1 januari 1985. Med hänvisning härtill behöver ytterligare medel för lokaliseringslån inte anvisas över statsbudgeten för budgetåret 1984/85. Utbetalningarna under andra halvåret 1984 klaras till fullo av tidigare anslagna men inte disponerade medel. Utskottets ställningstagande innebär att regeringens förslag om 500 milj. kr avstyrks. Samtidigt blir motion 1371, som också yrkar avslag på regeringens förslag men med annan motivering, tillgodosedd i denna del.

*dels* att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2528 yrkande 2 i motsvarande del och med anledning av motion 1983/84: 1371 yrkande 4 avslår budgetpropositionen om anslag för budgetåret 1984/85 till *Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån.*

**16. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser (mom. 31)**

Frida Berglund, Erik Johansson, Marianne Stålberg, Karin Flodström, Gustav Persson, Sten Östlund och Christer Skoog (alla s) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 53 börjar "Utskottet har" och på s. 54 slutar "och 2384 " bort ha följande lydelse:

Utskottet vill inledningsvis starkt understryka vikten av att det regionalpolitiska arbetet kan bedrivas mot bakgrund av en ekonomi i tillväxt och balans. Som tidigare har framhållits får de regionalpolitiska medlen begränsade effekter under perioder med låg ekonomisk aktivitet. Detta förhållande styrks av erfarenheterna från de borgerliga regeringsåren med sönderfallande ekonomi. Efter år 1982 har utvecklingen mot en djup ekonomisk kris dock kunnat vändas. Produktion och sysselsättning har fått en kraftig stimulans. Samtidigt har obalanserna på viktiga områden minskat påtagligt. Därmed har bättre förutsättningar skapats för att regionalpolitiken skall kunna bedrivas på ett framgångsrikt sätt.

Ett kvarstående problem är underskottet i statsbudgeten. En förbättring av det statsfinansiella läget har dock kunnat noteras under det senaste året. Det är ett resultat av en gynnsammare ekonomisk utveckling och en stramare utgiftsprövning än tidigare. Denna positiva utveckling får inte hotas av en oansvarig överbudspolitik på det statliga området.

Utskottet har i betänkande AU 1983/84: 21 s. 100 tagit ställning till frågan om en överföring av medel från anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder till anslaget Regionala utvecklingsinsatser. Därvid framhölls att åtgärder inom ramen för de två anslagen inte är utbytbara. De förra är kortsiktiga och avsedda att ge mer tillfälliga sysselsättningstillskott. De senare insatserna är regionalpolitiskt motiverade och därmed även långsiktiga. Utskottet menade för sin del att regeringen i sitt samlade budgetförslag gjort en lämplig avvägning mellan dessa båda typer av åtgärder. Det ansågs att de kortsiktiga åtgärderna i form av bl. a. beredskapsarbeten inte borde få en mindre omfattning än regeringen föreslår. Utskottet avstyrkte mot denna bakgrund en överföring av medel av begärt slag. Representanterna för centerpartiet och folkpartiet reserverade sig för en överföring med 150 milj. kr.

Riksdagen avslog den 11 april på utskottets förslag de ovan redovisade yrkandena om överföring av medel mellan de två anslagen. Därmed föreligger inte längre någon förutsättning att genomföra den föreslagna omdisponeringen av anslagsmedlen. En ensidig höjning av anslaget till regionala utvecklingsinsatser skulle därmed sakna finansiering. Med hänvisning till vad som tidigare sagts om nödvändigheten av minskade underskott i statsbudgeten kan utskottet inte ställa sig bakom en sådan åtgärd. Den skulle leda till en försämring av det statsfinansiella läget med åtföljande minskade möjligheter att på sikt föra en effektiv regionalpolitik.

Utskottet delar uppfattningen att tillkomsten av förevarande anslag har inneburit en effektivering av det regionalpolitiska arbetet. Till detta bidrar särskilt anslagets konstruktion som ger länsstyrelserna rätt att själva inom angivna ramar göra de prioriteringar mellan olika insatser som är mest lämpliga för resp. län. Den regionalpolitiska kommittén har f. ö. till uppgift att utvärdera för- och nackdelar med nuvarande decentraliserade beslutssystem och föreslå en lämplig avvägning mellan beslut som skall fattas på regional resp. central nivå. De redovisade behoven av resurser från länsstyrelsernas sida för de olika stödformerna överstiger i allmänhet de medel som länen tilldelats. Utskottet konstaterar att regeringen i proposition 150 föreslagit att 25 milj. kr. skall anvisas för budgetåret 1984/85 under ett nytt anslag Särskilda glesbygdsinsatser i skogslänen. Anslaget skall användas för att i skogslänen bekosta samma typ av glesbygdsåtgärder som anslaget Regionala utvecklingsinsatser. Det förra anslaget kan alltså ses som en indirekt förstärkning av det senare. Utskottet vill i sammanhanget också erinra om det särskilda anslaget på 25 milj. kr. för att utveckla näringslivet i Bergslagsregionen. Utskottet anser att den del av regeringens anslagsframställning som utskottet nu har att ta ställning till ligger på en rimlig nivå och föreslår att den begärda summan av 298 250 000 kr. anvisas. Därmed avstyrks motionerna 568, 872, 1371, 1928 och 2384 i dessa delar.

*dels* att utskottets hemställan under 31 bort ha följande lydelse:

31. att riksdagen med bifall till budgetpropositionen samt med avslag på motionerna 1983/84: 568 yrkande 9, 1983/84: 872 yrkande 2 i motsvarande del, 1983/84: 1371 yrkande 5, 1983/84: 1928 yrkande 1 i motsvarande del och 1983/84: 2384 yrkande 4 till *Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 298 250 000 kr.

**17. Länsanslagen (mom. 32—43 — motiveringen)**

Under förutsättning av bifall till reservation 16.

Frida Berglund, Erik Johansson, Marianne Stålberg, Karin Flodström, Gustav Persson, Sten Östlund och Christer Skoog (alla s) anser att den del av utskottets yttrande på s. 54 som börjar "Utskottet har" och slutar "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare godtagit att totalt 298,3 milj. kr. anslås till regionala utvecklingsinsatser under kommande budgetår. Det bör som hittills ankomma på regeringen att fördela anslaget mellan länen. Utskottet utgår ifrån att regeringen i detta arbete beaktar de olika förhållanden och skilda problem i resp. län som bör vara avgörande för medlens fördelning. Några särskilda anvisningar från riksdagens sida bör därutöver inte ges i detta sammanhang. Som följd härav avstyrker utskottet motionerna i aktuella delar.

**18. Regler om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län m. m. (mom. 46)**

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 57 som börjar "Utskottet vill" och slutar "av socialavgifter m. m." bort ha följande lydelse:

Utskottet är på olika punkter kritiskt till nu gällande regler om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län. Det gäller bl. a. att avgiftssänkningen på 10 procentenheter omfattar hela Norrbottens län vilket enligt utskottets mening innebär ett avsteg från de principer som hittills gällt för de regionalpolitiska medlens fördelning. Den regionalpolitiska utredningen har till uppgift att bl. a. föreslå eventuella förändringar av dessa principer. Utredningens arbete bör avvaktas innan sådana ändringar görs. Utskottet tillstyrker i stället den konstruktion av nedsättningen som föreslås i motion 1371 av Alf Wennerfors m. fl. (m). I enlighet härmed skall nedsättningen vara 10 procentenheter i de fyra nordligaste kommunerna, 5 procentenheter i övriga kommuner i stödområde A och 3 procentenheter i samtliga kommuner i stödområde B.

Enligt nuvarande regler kan endast vissa verksamhetsgrenar komma i fråga för nedsättning av socialavgifter. Även på denna punkt bör ändring komma till stånd på så sätt att alla anställda utom de i stat, kommun eller allmän försäkringskassa omfattas av stödet. En sådan utvidgning av nuvarande möjligheter är enligt utskottets mening självklar eftersom all sysselsättning är lika värdefull oavsett inom vilken näringsgren den kan uppstå.

Av utskottets ställningstaganden ovan framgår att utskottet tillstyrker de förslag till ändringar i lagen om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län som läggs fram i motion 1371. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag av denna innebörd så att den nya lagen kan träda i kraft den 1 januari 1985. Därmed avstyrks i motsvarande delar motionerna 567, 1338, 1948 och 2402.

*dels* att utskottets hemställan under 46 bort ha följande lydelse:

46. beträffande *regler om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1371 yrkande 6 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1983/84: 567 yrkandena 1 och 3–6, 1983/84: 1338 i motsvarande del, 1983/84: 1948 och 1983/84: 2402 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**19. Regler om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län m. m. (mom. 46)**

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 57 som börjar "Utskottet vill" och slutar "av socialavgifter m. m." bort ha följande lydelse:

Utskottet vill liksom de centerpartistiska motionärerna framhålla vikten av att regionalpolitiken utformas så att stödet i ökad utsträckning kommer Norrlands inlands- och fjällkommuner till del. Åtgärderna måste också vara av sådant slag att de främjar en differentierad näringsstruktur och tar hänsyn till den avgörande betydelse som jord- och skogsbruket har för framför allt inlandskommunerna. Mot denna bakgrund finns det anledning för utskottet att rikta kritik mot nu gällande *regler för nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län.*

En generell sänkning av socialavgifterna med 10 procentenheter i hela Norrbottens län innebär att kommunerna med de svåraste problemen missgynnas. Kustkommunernas konkurrensläge förbättras med en förstärkt inomregional obalans som följd. Detta kan utskottet inte medverka till. I stället bör det förslag till ändring av gällande lag som framläggs i motion 567 och som utgår från rådande stödområdesindelning gälla. En generell sänkning av socialavgiften med 10 procentenheter i stödområdena A och B i Norrbottens län bör således genomföras. Detta kommer enligt utskottets mening att ge inlandskommunerna en stärkt ställning gentemot de bättre lottade kommunerna i kustbygderna.

Problemen i Norrbottens inland har i viss utsträckning sin motsvarighet också i andra norrländska inlands- och fjällkommuner. Därför är det rimligt att även i stödområde A i Västerbottens och Jämtlands län sänka de sociala avgifterna med 10 procentenheter enligt samma regler som gäller för delar av Norrbottens län.

Utskottet delar även uppfattningen i motion 567 att nedsättningen inte får begränsas till de näringsgrenar som anges i lagen. Enligt nuvarande förhållanden kan exempelvis inte jord- och skogsbruk samt de som bedriver trädgårdsskötsel i inlandet med de svårigheter som är förknippade härmed få stöd. Det är enligt utskottets mening helt oacceptabelt. I stället bör nedsättningen av socialavgifter medges alla arbetsgivare och egenföretagare som har verksamhet vid fast driftställe med undantag för arbetsgivare som är kommun, allmän försäkringskassa eller statlig myndighet.

Utskottet förordar även en annan konstruktion av den ytterligare reducering av kostnaden för avgifterna som sker vid sysselsättningsökning. Enligt utskottets mening bör det förslag som finns i den centerpartistiska motionen bifallas. I kommuner belägna i stödområde A och B bör nedsättningen således vara 15 000 kr. och i stödområde C 5 000 kr. Utskottet tillstyrker också motionärernas förslag om ett särskilt småföretagsinriktat stöd. Befintliga och nytillkomna företag inom stödområde A och B bör

befrias från socialavgifter för en lönesumma upp till 400000 kr. (exkl. socialavgifter), vilket motsvarar lönekostnaderna för fem årsanställda.

När det gäller befrielsen från socialavgifter och allmän löneavgift i Svappavaara biträder utskottet den uppfattning som framförs i motion 567 att befrielsen bör gälla hela Kiruna kommun utom centralorten. Denna utvidgning av gällande regler bör göras med hänsyn till vikten av att upprätta service och befolkningsunderlag i kommunens ytterområden.

Av utskottets ställningstaganden ovan framgår att utskottet tillstyrker de förslag till ändringar i lagen om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län som läggs fram i motion 567. Därmed avstyrks i motsvarande delar förslagen i motionerna 1338, 1371, 1948 och 2402.

*dels* att utskottets hemställan under 46 bort ha följande lydelse:

46. beträffande *regler om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 567 yrkandena 1 och 3–6 samt med avslag på motionerna 1983/84: 1338 i motsvarande del, 1983/84: 1371 yrkande 6 i motsvarande del, 1983/84: 1948 och 1983/84: 2402 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**20. Regler om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län m. m. (mom. 46)**

Elver Jonsson (fp) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 57 som börjar "Utskottet vill" och slutar "av socialavgifter m. m." bort ha följande lydelse:

Utskottet vill framhålla att de nu gällande reglerna om en generell nedsättning av socialavgifterna i hela Norrbottens län har medfört en relativ försämring av konkurrensläget för de fyra kommuner som redan tidigare hade lägre avgifter. Deras relativa fördel jämfört med exempelvis länets kustkommuner har därmed försvunnit. Detta kan utskottet inte acceptera. Insatserna måste i stället prioriteras till de områden som har de största problemen. Utskottet föreslår därför i överensstämmelse med motion 2402 en avgiftsnedsättning med 20 procentenheter i de kommuner som huvudsakligen är inlandskommuner.

Nuvarande regler innebär att endast vissa verksamhetsgrenar kan komma i fråga för nedsättning av socialavgifter. Enligt utskottets mening bör detta förhållande ändras så att alla anställda utom de i stat, kommun eller allmän försäkringskassa skall omfattas av stödgivningen. En sådan utvidgning är självklar eftersom all sysselsättning är lika värdefull oavsett inom vilken näringsgren den kan uppstå.

Av vad som sagts ovan framgår att utskottet ställer sig bakom de förslag

till ändringar i lagen om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift som läggs fram i motion 2402. Regeringen bör skyndsamt återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser dessa önskemål. Härmed avstyrker utskottet i motsvarande delar förslagen i motionerna 567, 1338, 1371 och 1948.

*dels* att utskottets hemställan under 46 bort ha följande lydelse:

46. beträffande *regler om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2402 samt med avslag på motionerna 1983/84: 567 yrkandena 1 och 3–6, 1983/84: 1338 i motsvarande del, 1983/84: 1371 yrkande 6 i motsvarande del och 1983/84: 1948 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

## 21. Regler om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län m. m. (mom. 46)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 57 som börjar "Utskottet vill" och slutar "av socialavgifter m. m." bort ha följande lydelse:

Utskottet har liksom vänsterpartiet kommunisterna den uppfattningen att socialavgifterna bör ligga på samma nivå i hela landet. Det system med differentierade avgifter som nu gäller kommer inte att leda till nya arbetstillfällen. I stället kommer grunden för socialförsäkringssystemet att urholkas samtidigt som bolagsvinsterna ökar.

Förmåner av denna typ är dessutom från samhällets synpunkt mindre lämpliga som regionpolitiskt stöd då stat och kommun inte ges möjlighet till inflytande över och insyn i hur medlen används. Ur regional- och arbetsmarknadspolitisk synvinkel vore det att föredra att de anvisade resurserna tillfördes regionen i form av exempelvis statliga industrisatsningar, vanligt regionalpolitiskt stöd eller förstärkta arbetsmarknadsinsatser. Utskottet vill erinra om att Norrbottens och hela Norrlands problem i hög grad är en fråga om förändrad och mångsidigare näringsstruktur, vilket ställer krav på medvetna och riktade insatser.

Av vad som sagts ovan framgår att utskottet stöder vpk:s uppfattning i motion 1338 att systemet med nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län snarast bör upphöra. Därmed avstyrker utskottet förslagen i motsvarande delar av motionerna 567, 1371, 1948 och 2402.

*dels* att utskottets hemställan under 46 bort ha följande lydelse:

46. beträffande *regler om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1338 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1983/84: 567 yrkandena 1 och 3–6, 1983/84: 1371 yrkande 6 i motsvarande del, 1983/84: 1948 och 1983/84: 2402 antar följande lagförslag:

Lag om upphävande av lagen (1983: 1055) om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län

Enligt riksdagens beslut föreskrivs att lagen (1983: 1055) om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län skall upphöra att gälla vid utgången av juni månad 1984.

**22. Anslag till ersättning för nedsättning av socialavgifter (mom. 47)**

Under förutsättning av bifall till reservation 18.

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 58 som börjar "Utskottet godtar" och slutar "dessa delar" bort ha följande lydelse:

Kostnaden för det förslag om nedsättning av socialavgifter som läggs fram i motion 1371 och som utskottet har tillstyrkt kan beräknas till ca 380 milj. kr. per år. Vid ett ikraftträdande av de föreslagna reglerna den 1 januari 1985 bör anslaget för ersättning av socialavgifter föras upp med ett belopp av 355 milj. kr., vilket är en höjning med 25 milj. kr. i jämförelse med regeringens förslag. Utskottet avstyrker därmed motionerna 567 och 1338 i dessa delar.

*dels* att utskottets hemställan under 47 bort ha följande lydelse:

47. beträffande *ersättning för nedsättning av socialavgifter*
att riksdagen med anledning av motion 1983/84: 1371 yrkande 6 i motsvarande del och budgetpropositionen samt med avslag på motionerna 1983/84: 567 yrkande y och 1983/84: 1338 i motsvarande del till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 355 000 000 kr.

**23. Anslag till ersättning för nedsättning av socialavgifter (mom. 47)**

Under förutsättning av bifall till reservation 19.

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 58 som börjar "Utskottet godtar" och slutar "dessa delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ställt sig bakom de olika förslag om nedsättning av socialavgifter som läggs fram i motion 567. Kostnaden för denna reform kan för kommande budgetår beräknas till 380 milj. kr. Anslaget till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* bör således föras upp med detta belopp,

vilket är en höjning i jämförelse med regeringens förslag med 50 milj. kr. Därmed avstyrker utskottet motionerna 1338 och 1371 i dessa delar.

*dels* att utskottets hemställan under 47 bort ha följande lydelse:

47. att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 567 yrkande 7 och med anledning av budgetpropositionen samt med avslag på motionerna 1983/84: 1338 i motsvarande del och 1983/84: 1371 yrkande 6 i motsvarande del till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 380 000 000 kr.

**24. Anslag till ersättning för nedsättning av socialavgifter (mom. 47)**

Under förutsättning av bifall till reservation 21.

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 58 som börjar "Utskottet godtar" och slutar "dessa delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare ställt sig bakom ett förslag från vpk om att lagen om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1984. Någon anvisning av medel till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* är därmed inte längre nödvändig. Propositionen samt motionerna 567 och 1371 avstyrks därför.

*dels* att utskottets hemställan under 47 bort ha följande lydelse:

47. beträffande *ersättning för nedsättning av socialavgifter* att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1338 i motsvarande del avslår budgetpropositionen i motsvarande del samt motionerna 1983/84: 567 yrkande 7 och 1983/84: 1371 yrkande 6 i motsvarande del.

**25. Stödområdesindelningen (mom. 48, 54, 55, 56, 58 och 59)**

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 62 som börjar "I avvaktan" och slutar "upptagna motionerna" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att i avvaktan på den regionalpolitiska utredningen bör redan nu vissa ändringar göras i den gällande stödområdesindelningen och principerna härför.

Först anser utskottet i likhet med vad som framgår av motion 1936 av Ove Karlsson m. fl. (s) att därest en kommun placerats i stödområdesklasserna A, B eller C, bestämmelserna om regionpolitiskt stöd skall gälla i hela kommunerna – alltså i resp. kommuns centralorter. Detta bör ges regeringen till känna.

Vidare anser utskottet i enlighet med vad som framgår i motion 1092 av Per Israelsson (vpk) att de norra och västra delarna av *Örebro län* är de delar i länet som har de största problemen med näringsliv och sysselsättning. De nordligaste kommunerna i länet tillhör redan nu stödområde C. Sedan länets nordligaste kommuner inplacerades i stödområdesklass så har problemen spridit sig nedåt genom länets västligaste kommuner, Karlskoga och Degerfors, samtidigt som problemen i de nordligaste kommunerna ökat.

Inom detta område torde det möta stora svårigheter att dra till sig några stora nya företag. Vad som i första hand borde kunna etableras är nya småföretag. Sådan etablering skulle underlättas om regionpolitiskt stöd kunde utgå enligt bestämmelserna för stödområde B. Utskottet tillstyrker därför att Ljusnarsbergs och Hällefors kommuner samt Guldsmedshyttans och Ramsbergs församlingar i Lindesbergs kommun placeras in i stödområde B och Karlskoga och Degerfors kommuner i stödområde C. Detta bör ges regeringen till känna.

Trots omfattande näringslivsinsatser på kommunal och regional nivå fortsätter som framhålls i motion 1922 av Olle Göransson m.fl. (s) den negativa utvecklingen i *Västmanlands län*.

Fagerstaregionen samt Hallstahammars och Surahammars kommuner har haft den mest ogynnsamma näringslivsutvecklingen i länet mellan 1975 och 1982. Enligt länsstyrelsens prognos väntas särskilt dessa kommuner få en fortsatt negativ utveckling under resten av 1980-talet. Värst utsatt i länet vad gäller arbetslöshet och personer placerade i arbetsmarknadspolitiska åtgärder är också nämnda områden. Mot bakgrund härav tillstyrker utskottet att Surahammars och Hallstahammars kommuner temporärt bör inplaceras i stödområde C. Med bifall till motion 1922 bör detta ges regeringen till känna.

Som framhålls i motion 2479 av Bertil Måbrink (vpk) och Jörn Svensson (vpk) uppvisar *Gävleborgs län* i dag en dyster bild när det gäller situationen på arbetsmarknaden. Länet har landets näst högsta arbetslöshet efter Norrbotten. Länets industristruktur karaktäriseras av stora basindustrier, och några kommuner i länet domineras helt av en enda sådan industri. Hofors och Sandviken är två sådana exempel. I Gävleborgs län är vidare sambandet mellan den höga arbetslösheten och de privata företagens dominans över näringslivet uppenbart. Från norr till söder stärker dessa företag sin makt över länet och dess väldiga naturtillgångar: skog, vattenkraft och mineraltillgångar.

För att bl.a. komma till rätta med dessa problem anser utskottet att en rejäl översyn av stödområdesindelningen bör ske, och högst tre olika stödformer bör förekomma i länet. Ljusdal bör tillhöra stödområde A, Hudiksvall, Nordanstig, Bollnäs, Söderhamn, Ockelbo, Sandviken och Hofors stödområde B, Gävle och Ovanåker stödområde C. Detta bör med bifall till motion 2479 ges regeringen till känna. Motion 2037 av Gunnel

Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) får anses vara tillgodosedd härmed.

Övriga i sammanhanget upptagna motioner bör avslås.

*dels* att utskottets hemställan under 48, 54, 55, 56, 58 och 59 bort ha följande lydelse:

48. beträffande *principerna för stödområdesindelningen*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1936 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

54. beträffande *inplacering i stödområde av vissa Bergslagskommuner i Örebro län*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1092 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

55. beträffande *inplacering i stödområde av vissa Bergslagskommuner i Västmanlands län*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1922 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

56. beträffande *inplacering i stödområde av Sandvikens kommun*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2479 yrkande 1 i motsvarande del och med avslag på motionerna 1983/84: 866, 1983/84: 882 i motsvarande del och 1983/84: 2795 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

58. beträffande *översyn av stödområdesindelningen i Gävleborgs län*
att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 2037 yrkande 2 och 1983/84: 2479 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

59. beträffande *inplacering i stödområde av vissa kommuner i övrigt i Gävleborgs län*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2479 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

## 26. Åtgärdsprogram för Östergötlands län (mom. 65)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 72 börjar "Med det" och slutar "och 2397" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att som också framgår av motion 1905 av Nils Berndtson (vpk) sysselsättningsutvecklingen i Östergötlands län sedan länge varit negativ.

Textilindustrin, som under lång tid dominerade sysselsättningen i Norrköping, har nära nog försvunnit. Under senare år har andra industrinedläggningar, bl. a. av Goodyears gummifabrik, skapat sysselsättningsproblem i kommunen.

Motala är en annan kommun där arbetstillfällena inom industrin minskat kraftigt och Linköpings stora beroende av militär verksamhet utgör ett särskilt problem.

Verkningarna i Boxholm av krisen inom stålbranschen och strukturförändringar inom näringslivet är ytterligare ett exempel på problem. Ett annat är Finspångs beroende av energi- och miljömässig verksamhet. Kristendenserna inom skogs- och träindustrin sätter sin prägel på de södra länsdelarna som redan förut redovisar undersysselsättning. Läget i Valdemarsvik är mycket oroande.

Mot bakgrund av de rådande problemen bör staten enligt utskottets mening medverka till ett utvecklingsarbete i länet. Ett åtgärdsprogram för utveckling och sysselsättning i Östergötlands län bör därför upprättas på grundval av länets speciella struktur och ske i samverkan mellan centrala statliga organ och länsorgan. Vad utskottet anfört i anledning av motion 1905 bör regeringen underrättas om. I övrigt avstyrks motionerna 325, 711, 872, 1044, 1925, 2026, 2388 och 2397.

*dels* att utskottets hemställan under 65 bort ha följande lydelse:

65. beträffande *åtgärdsprogram för Östergötlands län*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1905 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**27. Regionalpolitiska insatser i Stockholms län (mom. 73)**

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 77 som börjar "Med hänvisning" och slutar "och 2024" bort ha följande lydelse:

En god utveckling av Stockholmsregionen är som framhålls i motion 2024 av Anita Johansson m. fl. (s) viktig för övriga delar av landet. Av avgörande betydelse är uppbyggnaden av forskning och teknisk utveckling. Industrisysselsättningen måste ges hög prioritet. De nya arbetsmöjligheterna inom elektronik måste särskilt beaktas.

Mot bakgrund härav anser utskottet att initiativ bör tas till upprättande av ett elektroniskt centrum i Stockholms län som är ett första steg i en nationell utveckling av en nationell data- och elektronikindustri.

Med anledning av motion 2024 i aktuell del bör regeringen underrättas om detta. Övriga i sammanhanget upptagna motioner bör avslås.

*dels* att utskottets hemställan under 73 bort ha följande lydelse:

73. beträffande *regionalpolitiska insatser i Stockholms län*
att riksdagen med anledning av motion 1983/84: 2024 och med avslag på motion 1983/84: 1324 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**28. Anslag till Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen (mom. 76)**

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 80 börjar "Utskottet konstaterar" och på s. 81 slutar "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att den svenska industrins basnäringar kom, under trycket av bl. a. kostnadskrisen på 1970-talet samt den internationella marknadsutvecklingen på dessa industriers produkter, att genomgå en mycket snabb strukturomvandling, vilket ställde bl. a. Bergslagsområdet inför stora problem.

Som moderata samlingspartiet vid upprepade tillfällen understrukit och som framhålls i motionerna 2796 och 2792 är vårt orimliga skattesystem och extrema skattetryck ett hot mot mycket av det välståndsskapande arbetet, bl. a. nyföretagande och familjeföretagsamheten, vilka utgör hörnpelare i en regional utveckling för små orter och glesbygd.

Regeringen föreslår nu att Bergslagen skall "prioriteras" vad gäller industri- och regionalpolitiska insatser. Bergslagen kommer därmed att inordnas i den långa rad av regioner, orter och branscher som skall behandlas speciellt. Detta är något som nu hotar omfatta större delen av landet och de flesta industribranscher.

Enligt utskottets mening kan bättre utvecklingsförutsättningar för Bergslagen bara skapas genom väsentligt förbättrade villkor för företagsamheten. Insikten om att Bergslagen under många år framöver kommer att vara en av landets hårdast drabbade regioner talar för kraftfulla insatser. En ny näringslivsstruktur med små och medelstora företag inom nya sektorer måste främjas. Tjänste- och servicesektorn samt data- och kommunikationsområdena är särskilt intressanta. Men också de företag som är etablerade måste erbjudas bättre utvecklingsförutsättningar. Erfarenheterna visar att det inte går att åstadkomma den önskade utvecklingen genom riktade bidrag till enskilda företag och projekt. Det är den sammantagna kostnads- och konkurrenssituationen som bestämmer den långsiktiga utvecklingen. Bergslagen lider inte brist på riskvilligt kapital. Det är dålig lönsamhet och bristen på riskprojekt som ger begränsningarna. Utskottet har i det föregående med anledning av motioner från moderata samlingspartiet behandlat riktlinjerna för regionalpolitiken och därvid föreslagit ändringar i denna politik av den innebörd som anges i motionerna.

När det gäller resurser i övrigt för åtgärder i Bergslagen vill utskottet erinra om att redan under innevarande budgetår ökar länsstyrelsernas medel för regionalpolitiska insatser med 22% jämfört med föregående budgetår. Som framgått av det föregående har utskottet föreslagit att länsanslaget för nästa budgetår skall tas upp med 100 milj. kr. mer än vad regeringen har föreslagit. Förutsättningarna att på länsnivån arbeta med de regionalpolitiska frågorna ökar därmed väsentligt. Mot den bakgrunden

behövs inte de särskilda medel för åtgärder i Bergslagen som regeringen föreslår. Proposition 157 avstyrks därför i denna del. Även motion 2793 avstyrks medan motionerna 2792 och 2796 tillstyrks. Det anförda bör ges regeringen till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 76 bort ha följande lydelse:

76. att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 2792 och 1983/84: 2796 yrkande 2 samt med avslag på proposition 157 och motion 1983/84: 2793 yrkande 5 i motsvarande del om anslag för budgetåret 1984/85 till *Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen.*

**29. Anslag till Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen (mom. 76)**

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 80 börjar "Utskottet konstaterar" och på s. 81 slutar "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i partimotion 2793 av Lars Werner m. fl. (vpk) berör omstruktureringen av specialstålsindustrin livsnerven i Bergslagen. Gävleborgs, Kopparbergs, Örebro, Värmlands, Västmanlands och Uppsala län är inne i en akut kris genom den karusell av nedläggningar och rationaliseringar som skett inom basindustrierna. Olika företags kriser har slagit hårt i området och kommer enligt utskottets bedömning med nuvarande utveckling att göra så i ökad utsträckning. För några år sedan gjorde statens industriverk en prognos som visade att det skulle behövas 45 000–60 000 nya arbetstillfällen för att förhindra en ökning av arbetslösheten under 1980-talet. Prognosen håller nu på att besannas. Många bruksorter är hotade till sin existens, och arbetsmarknaden för kvinnor och ungdomar är sämre än tidigare.

Regeringen föreslår i proposition 157 att 25 milj. kr. anvisas till särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen. Utöver detta vill industriministern i propositionen ge sken av att kraftfulla åtgärder är på gång. De åtgärder som propositionen räknar upp är omstruktureringen av specialstålstillverkningen, regionala utvecklingsinsatser, lokaliseringsstöd, särskilda insatser för tekniskspridning och prospekteringsverksamhet. Till detta skall läggas det s. k. Bruksinvest och 25 milj. kr. i särskilda utvecklingsinsatser.

Enligt utskottet saknas de helt avgörande insatserna för Bergslagen. Vad som behövs är ett program för industriell uppbyggnad i regionen. I stället innebär den av regeringen förda ekonomiska politiken ett större internationellt beroende som i sin tur har en återhållande effekt på industriinvesteringar i Bergslagen.

Enligt den senaste länsplaneringen från 1983 beräknas Bergslagslänen förlora ca 24 000 arbetstillfällen fram till 1990. Mot bakgrund härav anser utskottet att de av regeringen föreslagna 25 milj. kr. är helt otillräckliga. De

föreslagna medlen bör emellertid godtas f. n. men riksdagen bör redan nu begära att regeringen återkommer på tilläggsbudget och hemställer om ytterligare medel till Bergslagen för särskilda utvecklingsinsatser. Detta gör ges regeringen till känna. Motionerna 2792 och 2796 bör mot bakgrund härav avslås.

*dels* att utskottets hemställan under 76 bort ha följande lydelse:

76. att riksdagen
*dels* med bifall till proposition 157 anvisar till *Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen* för budgetåret 1984/85 under tolfte huvudtiteln ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.,
*dels* med anledning av motion 1983/84: 2793 yrkande 5 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ytterligare medel,
*dels* avslår motionerna 1983/84: 2792 och 1983/84: 2796 yrkande 2.

**30. Stiftelse för företagsetablering i Karlskogaområdet (mom. 77)**

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 81 som börjar "Förslaget i" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Genom att ge subventionerade lån om 250 milj. kr. stödde staten investeringar i en smidespress i Bofors-Kilsta AB. Enligt utskottets uppfattning har regeringen som också framhålls i motion 2796 av Staffan Burenstam Linder m. fl. (m) funnit en någorlunda god lösning för avvecklingen av befintliga lån i nämnda bolag. Emellertid avvisar utskottet förslaget i uppgörelsen mellan Bofors AB och staten att en särskild stiftelse med 25 milj. kr. till sitt förfogande skall bildas för att stödja tillkomsten av nya företag i Karlskogaområdet. I stället bör Bofors i likhet med delägarna i Bruksinvest AB bilda ett kommersiellt investmentbolag som bygger på strikt affärsmässiga och kommersiella betingelser. En subventionspolitik leder inte till bestående arbetsplatser på lång sikt. Därför bör staten omförhandla avtalet med Bofors AB. Motion 2796 tillstyrks därför i denna del, och vad som nu anförts bör ges regeringen till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 77 bort ha följande lydelse:

77. beträffande *stiftelse för företagsetablering i Karlskogaområdet*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2796 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**31. Särskilda åtgärder på bruksorter i Bergslagen (mom. 78)**

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 81 som börjar "Motionerna 1047" och slutar "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att arbetsmarknadssituationen på många orter i Mellansverige har utvecklats på ett mycket oroande sätt på senare år. Den största orsaken till denna negativa utveckling är enligt utskottet det ensidigt inriktade näringslivet och därav följande höga känslighet vid strukturförändringar. Förändringarna inom den svenska specialstålsindustrin har satt djupa spår i form av minskade arbetstillfällen på många orter inom regionen. Detta framhålls också i motion 1912 av Bo Finnkvist m. fl. (s).

Utskottet konstaterar vidare att enbart inom den värmländska stålindustrin har ca 3000 arbetstillfällen försvunnit under en tioårsperiod. Både i antal och procent har Storfors kommun drabbats mycket hårt. Mer än halva industrisysselsättningen har försvunnit, och till detta skall läggas eventuellt ytterligare neddragningar som följd av samordningen inom de rostfria tillverkarna. Mot bakgrund härav anser utskottet att särskilda åtgärder bör göras för sysselsättningen i Storfors. Detta bör med avslag på motion 1047 och med bifall till motion 1912 i aktuell del ges regeringen till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 78 bort ha följande lydelse:

78. beträffande *Särskilda åtgärder på bruksorter i Bergslagen*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1912 i motsvarande del och med avslag på motion 1983/84:1047 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**32. Statsbidrag till lärlingsutbildning m.m. (mom. 79)**

Elver Jonsson (fp) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 81 som börjar "När det" och slutar "regionala utvecklingsfonderna" bort ha följande lydelse:

För s. k. särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen föreslås av regeringen ett särskilt anslag på 25 milj. kr. för budgetåret 1984/85. Dessa medel skall komplettera de 125 milj. kr. som näringslivet ställt till förfogande för regionala åtgärder i samband med den uppgörelse staten träffat om omstruktureringen av specialstålsindustrin i Bergslagen. Den exemplifiering av sådan "intensifierad uppsökande verksamhet" som medlen enligt propositionen skall användas till omfattar i likhet med vad som anförs i motion 2791 av Christer Eirefelt m. fl. (fp) enbart sådant som de regionala utvecklingsfonderna redan nu gör. Ytterligare medel för dessa typer av insatser bör därför inte nu ställas till regeringens förfogande. I stället anser utskottet att medlen bör användas så att statsbidrag till lärlingsutbildning kan

utgå med 90 % under det första året, 50 % under det andra och 25 % under det tredje året. Många ungdomar kan härigenom ges en värdefull yrkesutbildning.

De resterande medlen bör enligt utskottets mening användas för att göra det möjligt för arbetslösa personer att starta egna företag med bibehållen arbetslöshetsersättning. Enligt nu gällande regler kan arbetslöshetsersättning inte utgå om personen i fråga påbörjar verksamhet med att starta ett eget företag. Utskottet anser att det kan finnas skäl att pröva undantag från denna regel för att ge en viss ekonomisk trygghet i samband med egna initiativ för att lösa sysselsättningsproblem. Riksdagen bör därför begära att regeringen snarast lägger fram förslag som möjliggör försöksverksamhet i Bergslagen av ovan nämnda innebörd. Med bifall till motion 2791 bör vad som nu anförts ges regeringen till känna. Vidare avstyrks motion 2794.

*dels* att utskottets hemställan under 79 bort ha följande lydelse:

79. beträffande *statsbidrag till lärlingsutbildning m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2791 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

### 33. Fördelning av medel till de regionala utvecklingsfonderna (mom. 80)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 81 som börjar "När det" och slutar "regionala utvecklingsfonderna" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att Bergslagen i många avseenden genom århundradena utgjort en viktig tyngdpunkt i svenskt näringsliv. Den kompetens, det kunnande och de naturresurser som där finns bör få en rimlig möjlighet att utvecklas även framöver. Om de strukturella näringslivsfrågorna nu ges en rimlig lösning och det blir bra utrymme för lokala initiativ och teknikutveckling anser utskottet att dessa bygder åter kommer att kunna bli en viktig motor i svensk ekonomi.

Emellertid anser utskottet i likhet med vad som framhålls i motion 2794 av Tage Sundkvist m. fl. (c) att de offensiva satsningarna i proposition 157 är tämligen begränsade. Regeringen begär att själv få disponera 25 milj. kr. Dessa medel skall användas för insatser i 21 olika kommuner i sju olika län. Detta menar utskottet kommer att innebära att medlen, använda på detta sätt och i så begränsad omfattning, knappast i något avseende kan påverka utvecklingen i berörda kommuner och län.

Inte heller kan det vara rimligt att regeringen disponerar medel för att gå in i olika småprojekt ute i länen, när länen själva redan har organ och resurser för sådan verksamhet. Utskottet tänker då närmast på länsstyrelsernas regionalpolitiska anslag och de resurser som kanaliseras via de regionala utvecklingsfonderna. Att i detta lägga tillhopa centrala resurser och befogenheter ger enbart upphov till oklarhet och osäkerhet.

Utskottet anser att medlen skulle få större effekt om de disponerades av de regionala utvecklingsfonderna i berörda län. Med bifall till motion 2794 bör detta ges regeringen till känna. Slutligen avstyrks motion 2791.

*dels* att utskottets hemställan under 80 bort ha följande lydelse:

80. beträffande *fördelning av medel till de regionala utvecklingsfonderna*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2794 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**34. Inrättande av en Bergslagsdelegation (mom. 82)**

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 82 som börjar "Enligt utskottets" och slutar "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

I proposition 157 föreslår industriministern inrättande av en rådgivande Bergslagsdelegation som skall vara underställd industriverket och vars uppgift skall vara att inrikta verksamheten på långsiktiga frågor. Enligt utskottets uppfattning kommer delegationen inte att få någon annan aktionsram än den som industriverket har i dag. Resultatet kan enbart bli ett informationsorgan. Utskottet menar, vilket också framhålls i partimotion 2793 av Lars Werner m.fl. (vpk), att en Bergslagsdelegation i stället bör tillsättas av regeringen och ha till uppgift att utarbeta en bestämd plan för Bergslagen, län för län. Delegationen bör vidare få i uppdrag att lägga fram förslag om hur Bergslagen skall utvecklas och på vilket sätt detta skall gå till, med styrmekanismer, maktförändringar, investeringskapital etc. Målet skall vara arbete åt alla, rättvis fördelning av produktionsresultatet, regional balans och social trygghet.

Vidare anser utskottet att delegationens sammansättning bör vara sådan att samhällsintressena dvs. länen, kommunerna och fackföreningarna har majoritet.

Mot bakgrund av det anförda bör motion 2793 tillstyrkas och regeringen ges till känna vad som anförts. Motionerna 1047, 1099, 1912 och 1947 får anses vara tillgodosedda och inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

*dels* att utskottets hemställan under 82 bort ha följande lydelse:

82. beträffande *inrättande av en Bergslagsdelegation*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2793 yrkande 6 och med anledning av motionerna 1983/84:1047 i motsvarande del, 1983/84:1099 i motsvarande del, 1983/84: 1912 i motsvarande del, 1983/84:1947 yrkande 2 samt med avslag på proposition 157 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

### 35. Åtgärdsprogram för Värmlands län (mom. 83)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 87 som börjar "Med hänvisning" och slutar "och 2459" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att Värmlands län har problem på arbetsmarknaden men att många förutsättningar finns att komma till rätta med dessa. En åtgärd anser utskottet bör vara att tillsätta en arbetsgrupp med företrädare för fackliga organisationer, politiska partier och forskare med uppgift att lägga fram förslag om en utvecklingsplan för länet.

Utskottet vill i det följande ge exempel på några arbetsskapande utvecklingsbara projekt i Värmland som även framförs i motion 2459 av Björn Samuelson (vpk) och som bör komma till stånd:

- En grundlig översyn av Värmlands hårt nedslitna transportsystem.
- En samhällelig satsning för att minska vårt utlandsberoende med avseende på försörjningen av jordbrukstraktorer och jordbruksredskap.
- Mineral- och malmprospekteringen bör ges en viktig roll i en regionalpolitisk utvecklingsplan.

Utöver dessa exempel på utvecklingsbara projekt som kan ge många nya jobb i Värmland vill utskottet nämna:

- Turistpolitik.
- Alternativa energislag.
- Vattenbruk.

Slutligen anser utskottet att för utveckling av en regionalpolitik för Värmland spelar högskolan i Karlstad en viktig roll.

Med det anförda har utskottet ställt sig bakom det åtgärdsprogram för Värmlands län som förts fram i vpk-motionen 2459. Detta bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget upptagna motioner bör avslås.

*dels* att utskottets hemställan under 83 bort ha följande lydelse:

83. beträffande *åtgärdsprogram för Värmlands län*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2459 samt med avslag på motionerna 1983/84: 704 och 1983/84: 1904 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

### 36. Åtgärdsprogram för Västmanlands län (mom. 85)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 87 som börjar "Med hänvisning" och slutar "och 2459" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 1947 av Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) domineras Västmanlands län sedan århundraden av järnhanteringen. Utskottet konstaterar att under 1970-talet har denna utveckling brutits. I dag

är Västmanland ett utflyttningslän med stora svårigheter att hålla uppe sysselsättningen. Efter år 1975 har sysselsättningen inom industrin minskat med ca 6700 personer, och minskningen har hårt drabbat orter som varit beroende av en stor industri, främst inom järn- och stålbranschen. På senare tid har också träindustrin och verkstadsindustrin bidragit till den negativa utvecklingen.

Vidare konstaterar utskottet att den offentliga sektorn har utvecklats men har under lång tid svarat för en mindre andel av sysselsättningen i länet i jämförelse med genomsnittet i landet. Detta beror naturligtvis till viss del på den starkt utvecklade industrin.

Emellertid anser utskottet att utvecklingsmöjligheter finns men att utvecklingen måste bygga på basnäringarna och på en mer planerad och behovsinriktad produktion. Dessutom måste det avgörande inflytandet över regionens utveckling överföras från de privata finansintressena till samhället och till dem som bor och arbetar i regionen. Utifrån dessa förutsättningar anser utskottet att ett åtgärdsprogram med den inriktning som förs fram i motion 1947 bör tas fram för länet i fråga. Detta bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget upptagna motioner bör avslås.

*dels* att utskottets hemställan under 85 bort ha följande lydelse:

85. beträffande *åtgärdsprogram för Västmanlands län*
att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 1947 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1983/84: 1922 i motsvarande del och 1983/84: 2386 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

## 37. Utvecklingsprogram för Kopparbergs län (mom. 86)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 87 som börjar "Med hänvisning" och slutar "och 2459" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att i likhet med vad som anförs i motionerna 1099 och 1100 av Lars-Ove Hagberg (vpk) att arbetslösheten i Dalarna vid årsskiftet 1983-1984 omfattade 8727 personer. 6741 var föremål för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Sammanlagt blir detta 15468, vilket är ca 9% av befolkningen mellan 16 och 64 år.

När den nuvarande ekonomiska politiken inte förmår klara meningsfulla arbeten åt alla, anser utskottet att följande förändringar är nödvändiga:

1. Industriinvesteringarna måste styras genom en samhällsplanering, och en plan för nya industrijobb är nödvändig.
2. Staten måste omfördela produktionsresultatet till den offentliga sektorns positiva delar som vård, omsorg och service.
3. Arbetstiden under åttiotalet måste minskas till sex timmar om dagen.

4. Dalarnas naturrikedomar kan bara utnyttjas genom en planerad mineralpolitik under samhällets och de arbetandes kontroll.
5. En offensiv folkturism är positiv för natursköna Dalarna, och en helt ny rekreationspolitik är nödvändig.
6. Samhället måste hävda en ekologisk syn på vår natur, hävda människors rätt till en bra och god arbets- och samhällsmiljö.
7. Fördelningspolitiken måste få andra utgångspunkter, så att de arbetande kan få rimliga löner och tillerkännas rätten till reallöneökningar.

Med det anförda har utskottet ställt sig bakom det utvecklingsprogram för Kopparbergs län som förs fram i vpk-motionerna 1099 och 1100. Detta bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget upptagna motioner bör avslås.

*dels* att utskottets hemställan under 86 bort ha följande lydelse:

86. beträffande *utvecklingsprogram för Kopparbergs län*
att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84: 1099 i motsvarande del och 1983/84: 1100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**38. Regionalpolitiska insatser i den svenska skärgården (mom. 92)**

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 92 som börjar "Utskottet kan" och slutar "och 2451" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar i likhet med vad som framförs i motion 2451 av Oswald Söderqvist (vpk) och Carl-Henrik Hermansson (vpk) att övervakningen och bevakningen av de svenska skärgårdsområdena de senaste åren aktualiserats på ett helt annat sätt än tidigare. Det är framför allt verkliga, möjliga eller troliga ubåtskränkningar som har gjort att problemet uppmärksammats. Men långt dessförinnan fanns det anledning att intressera sig för problemet, inte bara från militär synpunkt utan också utifrån alla andra samhällsaspekter. Det är då som de civila delarna av totalförsvaret och stöd till andra samhällsaktiviteter i de svenska skärgårdarna bör uppmärksammas.

Utskottet anser att det nu är dags för resoluta och konkreta åtgärder av statsmakterna för att, i stället för att minska, öka antalet anställda vid de statliga civila myndigheterna i våra skärgårdar. Det kommer att kosta pengar, men det är nödvändigt ur både civil och militär synpunkt att vissa nedlagda fyr- och lotsplatser åter bemannas, att ny materiel både på fartygssidan och i övrigt tillförs och att en snabbare samordning av hela samhällets resurser åstadkoms.

Mot bakgrund härav bör det statliga stödet till glesbygd intensifieras vad gäller skärgårdsområdena. Detta bör med bifall till motion 2451 ges regeringen till känna. Vidare bör motion 715 avstyrkas.

*dels* att utskottets hemställan under 92 bort ha följande lydelse:

92. beträffande *regionalpolitiska insatser i den svenska skärgården* att riksdagen med bifall till motion 1983/84: 2451 och med avslag på motion 1983/84: 715 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

## Särskilda yttranden

### 1. Uppdrag till vissa centrala myndigheter om decentralisering av verksamheten (mom. 4)

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anför:

Dåvarande industriminister Åsling anmälde i den regionalpolitiska propositionen våren 1982 att regeringen hade för avsikt att ge vissa myndigheter i uppdrag att utarbeta förslag till decentralisering av den egna verksamheten. Regeringsskiftet, med åtföljande minskat intresse för frågor av detta slag, har medfört att ett sådant uppdrag först nu har lämnats till ett antal myndigheter. Dessa skall före utgången av år 1984 redovisa översiktliga decentraliseringsplaner. Utskottet har ändå uttryckt sin tillfredsställelse över att beslutet nu har getts. Vi vill dock i denna form framhålla det beklagliga i att handläggningen av frågan har fördröjts av den nuvarande regeringen på det sätt som skett. Enligt vår mening är en mer balanserad fördelning av sysselsättningen i statliga verk och myndigheter över landet av så stor betydelse att arbetet med dessa frågor bör drivas med större intresse än regeringen nu visar. Vår förhoppning är att en ändring kommer till stånd.

### 2. Förenklingar av det regionalpolitiska stödsystemet (mom. 19)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anför:

I flera motioner begärs att det regionalpolitiska stödsystemet skall förenklas. Utskottet hänvisar i anledning härav till det arbete som nu bedrivs inom den regionalpolitiska kommittén och som skall leda till överväganden och förslag i detta avseende. Jag vill i detta sammanhang stryka under betydelsen av detta arbete och, som framhålls av Per Israelsson (vpk) i motion 1092, att regelsystemet för lokaliseringsstödet till skillnad mot vad som nu sägs vara fallet kan handläggas på ett snabbt och smidigt sätt.

### 3. Förutsättningarna för utvecklingen i länen (mom. 61)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anför:

Utskottet har i anledning av avsnittet Utvecklingsprogram i landsdelar och län bl. a. kortfattat redovisat förutsättningarna för utvecklingen i länen.

Som vi närmare utvecklat i reservation 1 till detta betänkande anser vi att de bästa förutsättningar till en balanserad regional utveckling föreligger om statsmakterna för en allmän ekonomisk politik som aktivt stimulerar sysselsättningsutvecklingen. Denna politik skiljer sig på flera punkter från den socialdemokratiska. Detta gäller inte minst synen på de generella åtgärdernas avgörande betydelse. Den ekonomiska politiken och skattepolitiken måste främja de välståndsskapande krafterna i vidaste bemärkelse. Inga selektiva insatser kan tillnärmelsevis uppnå samma resultat. Vidare är nyföretagande en viktig förutsättning för att uppnå en god regional balans. För att underlätta etablering av nya företag är det angeläget att den mängd regler och byråkrati som särskilt de små företagen upplever som hämmande snarast avlägsnas.

Utvecklingen på arbetsmarknaden under den socialdemokratiska regeringen innebär att vi i dag befinner oss längre från målet arbete åt alla än någon gång efter andra världskriget. Regeringen saknar en strategi för hur det målet skall uppnås under 1980-talet.

Skall sysselsättningen kunna hållas uppe krävs en ekonomisk politik som förbättrar samhällsekonomins tillväxtkraft. Enligt moderata samlingspartiets uppfattning bedriver den socialdemokratiska regeringen en politik som motverkar en positiv utveckling på arbetsmarknaden på längre sikt. Med den ekonomiska politik moderata samlingspartiet förordar skulle förutsättningarna för regionalpolitiken i dag vara betydligt bättre än de nu faktiskt är.

# Bilaga

## Statistiska uppgifter om länens utveckling

**Innehållsförteckning** Sid.

Norrbottens län ... B 4
Västerbottens län ... B 6
Västernorrlands län ... B 8
Jämtlands län ... B 10
Gävleborgs län ... B 12
Kopparbergs län ... B 14
Värmlands län ... B 16
Örebro län ... B 18
Västmanlands län ... B 20
Uppsala län ... B 22
Stockholms län ... B 24
Södermanlands län ... B 26
Östergötlands län ... B 28
Skaraborgs län ... B 30
Älvsborgs län ... B 32
Göteborgs och Bohus län ... B 34
Hallands län ... B 36
Jönköpings län ... B 38
Kronobergs län ... B 40
Kalmar län ... B 42
Gotlands län ... B 44
Blekinge län ... B 46
Kristianstads län ... B 48
Malmöhus län ... B 50

*Definitioner* ... B 52

**Kvarstående arbetssökande utan arbete, i arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt förtidspensionerade. Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%). Första kvartalet år 1984**

I Kvarstående arbetslösa arbetssökande
II I beredskapsarbete
III I arbetsmarknadsutbildning
IV Anställning med lönebidrag, AMI samt Samhällsföretag
V Förtidspensionerade

| Län | Andel av befokningen i åldern 16–64 år | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | I | II | III | IV | V |
| Norrbotten | 5,9 | 3,2 | 2,4 | 2,1 | 6,6 |
| Västerbotten | 4,0 | 1,9 | 1,1 | 1,7 | 7,2 |
| Västernorrland | 4,0 | 2,0 | 1,1 | 1,6 | 7,5 |
| Jämtland | 3,4 | 2,5 | 1,0 | 2,3 | 8,1 |
| Gävleborg | 4,6 | 1,9 | 0,9 | 1,6 | 8,1 |
| Kopparberg | 4,2 | 1,5 | 0,8 | 1,5 | 6,7 |
| Värmland | 5,1 | 1,9 | 1,0 | 1,5 | 6,5 |
| Örebro | 4,1 | 1,5 | 1,2 | 1,1 | 6,4 |
| Västmanland | 3,7 | 1,6 | 0,8 | 1,1 | 6,4 |
| Uppsala | 2,6 | 0,6 | 0,9 | 1,3 | 4,6 |
| Stockholm | 1,6 | 0,5 | 0,6 | 0,9 | 5,1 |
| Södermanland | 3,5 | 1,4 | 1,0 | 1,1 | 6,9 |
| Östergötland | 2,6 | 1,2 | 0,8 | 1,1 | 5,6 |
| Skaraborg | 3,1 | 1,0 | 1,0 | 1,2 | 4,4 |
| Älvsborg | 2,8 | 1,6 | 0,9 | 1,3 | 5,6 |
| Göteborg o. Bohus | 3,0 | 1,4 | 0,9 | 1,3 | 2,3 |
| Halland | 2,6 | 1,0 | 0,6 | 1,1 | 5,0 |
| Jönköping | 2,6 | 0,8 | 0,6 | 1,4 | 5,1 |
| Kronoberg | 2,8 | 0,9 | 1,1 | 1,6 | 5,2 |
| Kalmar | 3,0 | 1,4 | 0,9 | 1,6 | 5,8 |
| Gotland | 2,3 | 1,1 | 1,7 | 2,6 | 5,0 |
| Blekinge | 3,8 | 2,1 | 1,2 | 2,0 | 6,0 |
| Kristianstad | 3,2 | 1,3 | 0,9 | 1,2 | 5,4 |
| Malmöhus | 3,9 | 1,5 | 0,6 | 1,3 | 2,9 |
| Riket | 3,2 | 1,3 | 0,9 | 1,3 | 5,9 |

**Riket**

| Län | Arbetslöshet (%) | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1982 | | | 1983 | | |
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Norrbottens län | 6,14 | 6,08 | 10,53 | 6,43 | 5,93 | 10,68 |
| Västerbottens län | 4,01 | 4,36 | 7,10 | 4,14 | 4,10 | 7,49 |
| Västernorrlands län | 3,58 | 3,64 | 6,32 | 4,05 | 3,93 | 7,55 |
| Jämtlands län | 3,15 | 2,90 | 5,77 | 3,79 | 3,35 | 7,09 |
| Gävleborgs län | 3,86 | 4,32 | 8,06 | 4,73 | 4,92 | 9,85 |
| Kopparbergs län | 3,60 | 3,73 | 6,84 | 4,28 | 4,22 | 7,90 |
| Värmlands län | 4,94 | 4,85 | 9,12 | 5,33 | 5,12 | 9,65 |
| Örebro län | 3,43 | 3,33 | 5,76 | 4,12 | 3,71 | 7,21 |
| Västmanlands län | 3,58 | 3,86 | 7,22 | 4,23 | 4,27 | 8,50 |
| Uppsala län | 1,99 | 2,06 | 3,90 | 2,46 | 2,42 | 4,79 |
| Stockholms län | 1,43 | 1,30 | 2,71 | 1,63 | 1,49 | 2,94 |
| Södermanlands län | 3,26 | 3,40 | 6,90 | 3,74 | 3,74 | 7,79 |
| Östergötlands län | 2,77 | 2,80 | 5,44 | 2,87 | 2,88 | 5,28 |
| Skaraborgs län | 3,42 | 3,57 | 6,44 | 3,42 | 3,60 | 6,19 |
| Älvsborgs län | 3,31 | 3,47 | 5,71 | 3,38 | 3,49 | 5,74 |
| Göteborgs o. Bohus län | 3,02 | 3,00 | 4,48 | 3,25 | 3,13 | 4,96 |
| Hallands län | 2,84 | 3,20 | 5,69 | 2,94 | 3,26 | 5,31 |
| Jönköpings län | 2,94 | 3,35 | 5,78 | 2,90 | 3,24 | 5,34 |
| Kronobergs län | 2,87 | 3,14 | 5,54 | 3,03 | 3,25 | 5,54 |
| Kalmar län | 3,25 | 3,50 | 5,94 | 3,55 | 3,89 | 6,37 |
| Gotlands län | 1,75 | 1,76 | 4,31 | 2,15 | 2,24 | 4,81 |
| Blekinge län | 3,76 | 4,10 | 7,71 | 4,34 | 4,85 | 8,76 |
| Kristianstads län | 3,45 | 3,79 | 6,54 | 3,63 | 3,90 | 6,52 |
| Malmöhus län | 3,62 | 3,75 | 6,80 | 4,07 | 4,09 | 7,19 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

## Norrbottens län

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Arvidsjaur | 8 050 | 8 392 | 8 331 | 104,2 | 103,5 | 100,0 | 20,9 | 21,4 |
| Arjeplog | 4 192 | 4 041 | 3 960 | 96,4 | 94,5 | 85,2 | 20,7 | 22,1 |
| Jokkmokk | 7 598 | 7 087 | 7 027 | 93,3 | 92,5 | 72,6 | 19,2 | 24,4 |
| Överkalix | 5 462 | 5 083 | 4 964 | 93,1 | 90,9 | 91,5 | 23,3 | 22,8 |
| Kalix | 18 687 | 19 599 | 19 528 | 104,9 | 104,5 | 97,3 | 18,2 | 18,9 |
| Övertorneå | 6 526 | 6 293 | 6 347 | 96,4 | 97,3 | 85,4 | 22,6 | 24,9 |
| Pajala | 9 421 | 8 763 | 8 763 | 93,0 | 93,0 | 83,2 | 21,8 | 24,2 |
| Gällivare | 25 406 | 24 711 | 23 993 | 97,3 | 94,4 | 85,6 | 13,9 | 16,0 |
| Älvsbyn | 9 145 | 9 624 | 9 616 | 105,2 | 105,2 | 102,4 | 17,1 | 18,0 |
| Luleå | 66 290 | 66 834 | 66 512 | 100,8 | 100,3 | 99,5 | 12,2 | 13,9 |
| Piteå | 35 547 | 38 402 | 38 700 | 108,0 | 108,9 | 103,6 | 15,0 | 16,4 |
| Boden | 27 815 | 28 848 | 29 018 | 103,7 | 104,3 | 101,9 | 17,0 | 18,2 |
| Haparanda | 9 053 | 9 672 | 9 944 | 106,8 | 109,8 | 106,4 | 16,9 | 17,3 |
| Kiruna | 31 194 | 29 705 | 27 754 | 95,2 | 89,0 | 79,0 | 10,4 | 13,6 |
| Norrbottens län | 264 386 | 267 054 | 264 457 | 101,0 | 100,0 | 94,6 | 15,2 | 16,9 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Arvidsjaur | 78,6 | 71,2 | 49,4 | 61,9 | 342 |
| Arjeplog | 78,1 | 77,3 | 51,7 | 66,0 | 350 |
| Jokkmokk | 78,5 | 81,0 | 51,6 | 68,1 | 479 |
| Överkalix | 72,1 | 66,4 | 47,0 | 58,1 | 311 |
| Kalix | 78,4 | 71,0 | 50,8 | 61,7 | 342 |
| Övertorneå | 67,1 | 60,3 | 45,6 | 55,1 | 304 |
| Pajala | 65,7 | 62,8 | 40,0 | 52,1 | 293 |
| Gällivare | 76,4 | 71,7 | 54,4 | 63,4 | 396 |
| Älvsbyn | 78,7 | 72,8 | 48,0 | 58,6 | 328 |
| Luleå | 83,0 | 75,4 | 59,9 | 67,5 | 404 |
| Piteå | 80,5 | 76,3 | 55,1 | 65,7 | 350 |
| Boden | 80,7 | 78,6 | 62,6 | 73,9 | 389 |
| Haparanda | 70,1 | 60,3 | 47,5 | 53,9 | 296 |
| Kiruna | 81,1 | 72,1 | 49,2 | 57,1 | 396 |
| Norrbottens län | 79,0 | 73,3 | 54,4 | 64,2 | 373 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

## Norrbottens län

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Arvidsjaur | 5,48 | 5,78 | 8,49 | 5,29 | 5,32 | 7,88 |
| Arjeplog | 4,74 | 5,88 | 5,19 | 4,81 | 5,80 | 5,02 |
| Jokkmokk | 4,11 | 4,57 | 4,45 | 4,14 | 4,37 | 4,93 |
| Överkalix | 8,86 | 7,54 | 16,00 | 9,51 | 7,78 | 16,42 |
| Kalix | 7,56 | 6,81 | 12,74 | 7,24 | 6,38 | 13,41 |
| Övertorneå | 9,28 | 8,89 | 11,83 | 9,36 | 8,81 | 11,64 |
| Pajala | 12,20 | 10,85 | 15,01 | 12,17 | 10,47 | 14,69 |
| Gällivare | 6,07 | 5,77 | 11,77 | 6,55 | 5,70 | 12,58 |
| Älvsbyn | 8,08 | 8,54 | 12,98 | 7,84 | 7,81 | 12,30 |
| Luleå | 4,50 | 4,32 | 8,24 | 4,87 | 4,27 | 8,07 |
| Piteå | 4,79 | 4,52 | 8,97 | 5,28 | 5,07 | 10,50 |
| Boden | 4,16 | 3,70 | 6,90 | 4,12 | 3,56 | 6,34 |
| Haparanda | 11,07 | 10,79 | 15,79 | 10,38 | 9,18 | 14,31 |
| Kiruna | 8,53 | 10,66 | 15,29 | 9,75 | 10,24 | 15,58 |
| Norrbottens län | 6,14 | 6,08 | 10,53 | 6,43 | 5,93 | 10,68 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 10 162 | 5,93 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 1 225 | 0,71 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 8,30 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 5 407 | 3,15 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 4 131 | 2,41 | 0,89 |

**Västerbottens län**

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Nordmaling | 7736 | 8124 | 8001 | 105,0 | 103,4 | 99,1 | 22,6 | 21,8 |
| Vindeln | 7153 | 7101 | 6863 | 99,3 | 95,9 | 95,7 | 23,8 | 23,3 |
| Robertsfors | 7454 | 7737 | 7791 | 103,8 | 104,5 | 98,9 | 21,5 | 21,2 |
| Norsjö | 10177 | 10031 | 9839 | 98,6 | 96,7 | 95,1 | 18,8 | 20,4 |
| Storuman | 8439 | 8330 | 8275 | 98,7 | 98,1 | 94,7 | 18,0 | 19,3 |
| Sorsele | 4060 | 3923 | 3842 | 96,6 | 94,6 | 91,1 | 24,3 | 24,1 |
| Dorotea | 3966 | 3972 | 3882 | 100,2 | 97,9 | 93,3 | 25,0 | 24,0 |
| Vännäs | 11356 | 11447 | 11334 | 100,8 | 99,8 | 99,4 | 20,4 | 20,7 |
| Vilhelmina | 8687 | 8681 | 8649 | 99,9 | 99,6 | 97,5 | 20,1 | 20,8 |
| Åsele | 4895 | 4719 | 4503 | 96,4 | 92,0 | 90,7 | 27,7 | 25,8 |
| Umeå | 75290 | 81088 | 83717 | 107,7 | 111,2 | 115,0 | 12,0 | 12,6 |
| Lycksele | 14692 | 14493 | 14309 | 98,6 | 97,4 | 97,6 | 18,1 | 18,2 |
| Skellefteå | 72492 | 74210 | 74247 | 102,4 | 102,4 | 100,8 | 17,7 | 18,6 |
| Västerbottens län | 236397 | 243856 | 245252 | 103,2 | 103,7 | 103,7 | 16,9 | 17,3 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Nordmaling | 78,5 | 76,4 | 52,1 | 65,3 | 301 |
| Vindeln | 74,4 | 76,1 | 51,6 | 67,2 | 325 |
| Robertsfors | 78,1 | 78,5 | 56,8 | 66,6 | 305 |
| Norsjö | 77,3 | 77,1 | 50,1 | 60,5 | 339 |
| Storuman | 75,5 | 73,3 | 51,3 | 60,8 | 338 |
| Sorsele | 70,9 | 67,9 | 50,2 | 62,1 | 312 |
| Dorotea | 72,7 | 75,3 | 48,2 | 60,2 | 313 |
| Vännäs | 76,3 | 76,3 | 54,3 | 66,5 | 345 |
| Vilhelmina | 75,6 | 74,2 | 55,2 | 61,3 | 321 |
| Åsele | 76,1 | 75,0 | 52,2 | 63,8 | 323 |
| Umeå | 80,9 | 77,3 | 66,4 | 73,4 | 397 |
| Lycksele | 77,7 | 74,8 | 55,6 | 67,7 | 360 |
| Skellefteå | 81,4 | 78,7 | 56,8 | 67,2 | 364 |
| Västerbottens län | 79,3 | 77,0 | 58,7 | 68,5 | 363 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Västerbottens län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Nordmaling | 3,86 | 4,03 | 7,18 | 4,19 | 3,86 | 8,27 |
| Vindeln | 3,15 | 3,72 | 3,97 | 3,61 | 3,60 | 4,97 |
| Robertsfors | 3,40 | 4,05 | 5,75 | 3,97 | 5,05 | 7,91 |
| Norsjö | 5,83 | 8,44 | 9,96 | 2,95 | 3,94 | 4,93 |
| Storuman | 4,37 | 4,03 | 8,23 | 4,68 | 4,59 | 8,10 |
| Sorsele | 6,70 | 9,03 | 8,58 | 6,64 | 8,12 | 10,28 |
| Dorotea | 8,16 | 9,18 | 11,48 | 8,84 | 10,14 | 11,67 |
| Vännäs | 3,94 | 4,89 | 6,70 | 2,74 | 2,88 | 5,27 |
| Vilhelmina | 6,24 | 6,19 | 11,33 | 6,38 | 5,75 | 12,33 |
| Åsele | 5,89 | 7,09 | 10,17 | 4,79 | 5,45 | 7,62 |
| Umeå | 3,02 | 2,74 | 5,23 | 2,89 | 2,47 | 4,95 |
| Lycksele | 4,02 | 4,26 | 7,74 | 4,05 | 3,72 | 8,14 |
| Skellefteå | 4,33 | 5,07 | 8,32 | 4,81 | 4,95 | 9,54 |
| Västerbottens län | 4,01 | 4,36 | 7,10 | 4,14 | 4,10 | 7,49 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 6 153 | 3,96 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 1 533 | 0,98 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 4,01 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 2 926 | 1,88 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 1 780 | 1,14 | 0,89 |

## Västernorrlands län

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Ånge | 13 908 | 13 349 | 13 182 | 96,0 | 94,8 | 94,1 | 24,6 | 24,8 |
| Timrå | 18 603 | 18 872 | 18 467 | 101,4 | 99,3 | 93,9 | 17,0 | 17,6 |
| Härnösand | 27 051 | 27 756 | 27 708 | 102,6 | 102,4 | 99,8 | 19,6 | 19,8 |
| Sundsvall | 93 992 | 94 742 | 93 947 | 100,8 | 100,0 | 98,6 | 16,7 | 17,4 |
| Kramfors | 27 892 | 26 611 | 25 828 | 95,4 | 92,6 | 89,6 | 26,6 | 24,8 |
| Sollefteå | 26 210 | 26 053 | 25 566 | 99,4 | 97,5 | 96,3 | 23,7 | 23,4 |
| Örnsköldsvik | 60 378 | 60 552 | 60 105 | 100,3 | 99,5 | 98,4 | 18,8 | 19,8 |
| Västernorrlands län | 268 034 | 267 935 | 264 803 | 100,0 | 98,8 | 97,0 | 19,5 | 19,9 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Ånge | 76,6 | 77,0 | 51,6 | 63,6 | 348 |
| Timrå | 81,3 | 77,9 | 55,2 | 66,9 | 353 |
| Härnösand | 80,3 | 78,2 | 64,6 | 73,8 | 381 |
| Sundsvall | 79,8 | 76,4 | 60,0 | 69,4 | 399 |
| Kramfors | 78,6 | 72,9 | 55,9 | 65,6 | 329 |
| Sollefteå | 76,4 | 71,8 | 57,3 | 65,9 | 364 |
| Örnsköldsvik | 82,1 | 82,1 | 53,8 | 65,5 | 360 |
| Västernorrlands län | 79,9 | 77,3 | 57,7 | 67,9 | 372 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Västernorrlands län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Ånge | 3,35 | 4,13 | 5,48 | 3,37 | 4,02 | 5,74 |
| Timrå | 4,34 | 3,97 | 7,52 | 5,36 | 4,99 | 10,12 |
| Härnösand | 2,46 | 2,25 | 4,41 | 3,03 | 2,48 | 5,50 |
| Sundsvall | 3,24 | 2,96 | 5,86 | 3,91 | 3,58 | 7,71 |
| Kramfors | 4,84 | 4,77 | 8,55 | 5,19 | 4,65 | 8,96 |
| Sollefteå | 4,87 | 4,81 | 8,40 | 4,36 | 4,13 | 6,73 |
| Örnsköldsvik | 3,41 | 4,30 | 6,10 | 3,92 | 4,48 | 7,60 |
| Västernorrlands län | 3,58 | 3,64 | 6,32 | 4,05 | 3,93 | 7,55 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 6635 | 4,02 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 997 | 0,60 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 6,65 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 3323 | 2,01 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 1868 | 1,13 | 0,89 |

## Jämtlands län

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Ragunda | 7826 | 7571 | 7493 | 96,7 | 95,7 | 95,5 | 26,2 | 25,3 |
| Bräcke | 9503 | 9224 | 9021 | 97,1 | 94,9 | 90,8 | 25,4 | 24,4 |
| Krokom | 13112 | 13418 | 13954 | 102,3 | 106,4 | 104,7 | 20,8 | 19,3 |
| Strömsund | 17758 | 17343 | 16924 | 97,7 | 95,3 | 93,1 | 24,7 | 25,0 |
| Åre | 9178 | 9465 | 9535 | 103,2 | 103,9 | 106,6 | 22,5 | 20,5 |
| Berg | 8906 | 9003 | 8789 | 101,1 | 98,7 | 98,5 | 25,6 | 24,7 |
| Härjedalen | 13015 | 13096 | 12925 | 100,6 | 99,3 | 98,1 | 23,5 | 23,1 |
| Östersund | 54135 | 55810 | 56305 | 103,1 | 104,0 | 102,6 | 16,4 | 17,5 |
| Jämtlands län | 133433 | 134934 | 134946 | 101,1 | 101,1 | 99,8 | 20,8 | 20,7 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Ragunda | 75,5 | 73,9 | 51,5 | 61,3 | 341 |
| Bräcke | 74,3 | 73,5 | 56,1 | 68,4 | 316 |
| Krokom | 78,1 | 77,5 | 56,3 | 72,3 | 304 |
| Strömsund | 73,0 | 70,7 | 51,2 | 63,0 | 322 |
| Åre | 74,5 | 74,8 | 57,5 | 70,7 | 326 |
| Berg | 73,5 | 72,5 | 55,3 | 66,2 | 282 |
| Härjedalen | 77,2 | 72,6 | 53,3 | 65,8 | 333 |
| Östersund | 79,4 | 78,4 | 65,2 | 74,3 | 398 |
| Jämtlands län | 76,9 | 75,6 | 59,1 | 70,3 | 351 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Jämtlands län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Ragunda | 2,30 | 2,21 | 5,21 | 3,43 | 3,39 | 6,88 |
| Bräcke | 1,60 | 1,71 | 2,98 | 1,82 | 1,78 | 3,41 |
| Krokom | 2,86 | 2,63 | 5,32 | 4,14 | 3,37 | 8,09 |
| Strömsund | 5,39 | 5,03 | 8,76 | 5,74 | 4,79 | 9,77 |
| Åre | 3,60 | 2,88 | 5,61 | 3,65 | 2,55 | 5,90 |
| Berg | 4,24 | 3,61 | 7,49 | 4,68 | 4,39 | 8,60 |
| Härjedalen | 5,70 | 5,59 | 9,61 | 6,31 | 6,07 | 10,46 |
| Östersund | 2,13 | 2,00 | 4,57 | 2,85 | 2,63 | 6,09 |
| Jämtlands län | 3,15 | 2,90 | 5,77 | 3,79 | 3,35 | 7,09 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 2837 | 3,42 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 452 | 0,54 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 6,28 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 2050 | 2,47 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 853 | 1,02 | 0,89 |

## Gävleborgs län

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Ockelbo | 6 410 | 6 663 | 6 659 | 103,9 | 103,9 | 102,9 | 23,2 | 23,5 |
| Hofors | 14 456 | 13 170 | 12 476 | 91,1 | 86,3 | 80,4 | 20,9 | 21,8 |
| Ovanåker | 13 446 | 13 785 | 13 683 | 102,5 | 101,8 | 102,0 | 20,3 | 19,6 |
| Nordanstig | 11 576 | 11 962 | 11 721 | 103,3 | 101,3 | 101,6 | 23,0 | 21,9 |
| Ljusdal | 21 868 | 21 595 | 21 426 | 98,8 | 98,0 | 96,1 | 24,0 | 24,3 |
| Gävle | 86 911 | 87 378 | 87 671 | 100,5 | 100,9 | 101,4 | 17,7 | 18,7 |
| Sandviken | 43 143 | 42 866 | 41 319 | 99,4 | 95,8 | 95,5 | 19,7 | 19,3 |
| Söderhamn | 32 243 | 31 186 | 30 736 | 96,7 | 95,3 | 94,8 | 20,9 | 19,7 |
| Bollnäs | 27 667 | 27 877 | 28 105 | 100,8 | 101,6 | 101,5 | 19,9 | 19,9 |
| Hudiksvall | 36 692 | 37 538 | 37 701 | 102,3 | 102,7 | 102,4 | 19,5 | 19,1 |
| Gävleborgs län | 294 412 | 294 020 | 291 497 | 99,9 | 99,0 | 98,6 | 19,8 | 19,9 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Ockelbo | 81,8 | 76,3 | 54,0 | 60,1 | 332 |
| Hofors | 83,7 | 80,7 | 52,6 | 61,4 | 380 |
| Ovanåker | 84,5 | 80,4 | 53,7 | 63,3 | 324 |
| Nordanstig | 79,0 | 74,8 | 50,9 | 62,5 | 297 |
| Ljusdal | 76,1 | 72,6 | 53,5 | 63,0 | 314 |
| Gävle | 82,8 | 78,7 | 62,4 | 69,1 | 407 |
| Sandviken | 85,1 | 80,8 | 56,4 | 66,0 | 377 |
| Söderhamn | 84,0 | 77,0 | 57,0 | 63,9 | 359 |
| Bollnäs | 81,6 | 76,6 | 61,5 | 69,7 | 348 |
| Hudiksvall | 80,2 | 77,1 | 59,4 | 67,3 | 352 |
| Gävleborgs län | 82,3 | 78,0 | 58,4 | 66,5 | 367 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Gävleborgs län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Ockelbo | 3,93 | 4,77 | 7,44 | 4,84 | 5,39 | 9,16 |
| Hofors | 3,50 | 5,31 | 7,31 | 5,07 | 6,67 | 9,59 |
| Ovanåker | 4,29 | 5,14 | 8,82 | 4,01 | 4,72 | 9,50 |
| Nordanstig | 3,37 | 3,73 | 6,86 | 4,41 | 4,91 | 10,24 |
| Ljusdal | 5,53 | 6,22 | 11,16 | 6,32 | 6,74 | 13,77 |
| Gävle | 3,29 | 3,50 | 6,91 | 4,02 | 3,85 | 7,87 |
| Sandviken | 4,26 | 4,81 | 9,48 | 5,25 | 5,27 | 10,99 |
| Söderhamn | 4,34 | 4,78 | 9,64 | 5,60 | 5,75 | 12,01 |
| Bollnäs | 3,22 | 3,10 | 6,69 | 3,72 | 3,75 | 8,11 |
| Hudiksvall | 4,06 | 4,76 | 7,90 | 5,28 | 5,75 | 11,22 |
| Gävleborgs län | 3,86 | 4,32 | 8,06 | 4,73 | 4,92 | 9,85 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 8 443 | 4,63 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 1 126 | 0,61 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 7,50 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 3 503 | 1,92 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 1 730 | 0,94 | 0,89 |

**Kopparbergs län**

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Vansbro | 8693 | 8523 | 8285 | 98,0 | 95,3 | 94,0 | 26,3 | 24,6 |
| Malung | 11965 | 11971 | 11822 | 100,1 | 98,8 | 98,0 | 21,7 | 21,8 |
| Gagnef | 9122 | 9842 | 9908 | 107,9 | 108,6 | 97,6 | 19,0 | 20,0 |
| Leksand | 12761 | 13572 | 13848 | 106,4 | 108,5 | 108,4 | 24,7 | 23,9 |
| Rättvik | 10732 | 11194 | 11136 | 104,3 | 103,8 | 105,5 | 26,9 | 25,5 |
| Orsa | 7005 | 7354 | 7357 | 105,0 | 105,0 | 103,4 | 23,3 | 22,7 |
| Älvdalen | 8429 | 8348 | 8324 | 99,0 | 98,8 | 96,4 | 22,9 | 23,6 |
| Smedjebacken | 13397 | 13389 | 13390 | 99,9 | 99,9 | 91,0 | 17,9 | 18,7 |
| Mora | 17927 | 19376 | 19686 | 108,1 | 109,8 | 110,5 | 19,5 | 19,0 |
| Falun | 47650 | 50597 | 51192 | 106,2 | 107,4 | 107,5 | 17,5 | 18,6 |
| Borlänge | 46208 | 46794 | 46407 | 101,3 | 100,4 | 100,5 | 16,7 | 18,3 |
| Säter | 10262 | 10874 | 11096 | 106,0 | 108,1 | 95,6 | 18,0 | 18,7 |
| Hedemora | 16736 | 17063 | 16968 | 102,0 | 101,4 | 96,6 | 21,0 | 20,6 |
| Avesta | 27153 | 26376 | 25527 | 97,1 | 94,0 | 88,9 | 20,6 | 21,6 |
| Ludvika | 33069 | 31695 | 30664 | 95,8 | 92,7 | 93,4 | 22,0 | 21,6 |
| Kopparbergs län | 281109 | 286968 | 285610 | 102,1 | 101,6 | 99,6 | 20,0 | 20,4 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Vansbro | 81,5 | 75,0 | 49,7 | 55,4 | 301 |
| Malung | 82,6 | 78,4 | 58,9 | 62,8 | 352 |
| Gagnef | 85,6 | 79,7 | 49,4 | 57,8 | 316 |
| Leksand | 83,3 | 79,8 | 55,6 | 66,6 | 336 |
| Rättvik | 79,6 | 76,1 | 53,8 | 63,0 | 319 |
| Orsa | 77,2 | 78,2 | 53,6 | 62,0 | 314 |
| Älvdalen | 79,5 | 75,5 | 50,6 | 62,3 | 327 |
| Smedjebacken | 86,3 | 77,5 | 52,5 | 59,9 | 341 |
| Mora | 82,6 | 78,2 | 57,2 | 64,7 | 347 |
| Falun | 83,6 | 79,4 | 64,3 | 71,0 | 389 |
| Borlänge | 84,0 | 77,9 | 57,4 | 66,1 | 379 |
| Säter | 85,0 | 82,4 | 64,1 | 73,7 | 337 |
| Hedemora | 84,8 | 80,1 | 59,5 | 68,7 | 341 |
| Avesta | 82,4 | 76,8 | 56,4 | 62,5 | 356 |
| Ludvika | 84,9 | 76,3 | 54,6 | 62,8 | 370 |
| Kopparbergs län | 83,4 | 78,1 | 57,4 | 65,4 | 357 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Kopparbergs län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Vansbro | 4,99 | 5,40 | 9,20 | 5,37 | 6,13 | 10,49 |
| Malung | 4,91 | 5,26 | 9,43 | 4,81 | 4,64 | 7,02 |
| Gagnef | 2,86 | 3,33 | 4,30 | 3,79 | 3,82 | 6,44 |
| Leksand | 3,37 | 2,83 | 5,58 | 4,00 | 3,33 | 5,97 |
| Rättvik | 5,77 | 4,29 | 9,42 | 5,49 | 4,63 | 8,49 |
| Orsa | 3,97 | 3,68 | 6,44 | 4,24 | 4,02 | 6,20 |
| Älvdalen | 4,61 | 3,71 | 8,14 | 5,03 | 4,74 | 9,25 |
| Smedjebacken | 4,58 | 6,16 | 10,27 | 5,77 | 7,11 | 12,13 |
| Mora | 3,31 | 3,26 | 5,75 | 3,29 | 2,98 | 6,21 |
| Falun | 2,68 | 2,48 | 5,14 | 3,09 | 2,79 | 6,02 |
| Borlänge | 3,40 | 3,33 | 6,57 | 4,67 | 4,18 | 8,09 |
| Säter | 1,75 | 1,51 | 3,35 | 2,15 | 2,05 | 3,93 |
| Hedemora | 2,96 | 3,39 | 5,71 | 3,92 | 3,98 | 6,97 |
| Avesta | 4,07 | 4,96 | 7,97 | 4,78 | 4,93 | 8,96 |
| Ludvika | 4,20 | 5,03 | 8,82 | 5,35 | 6,25 | 11,71 |
| Kopparbergs län | 3,60 | 3,73 | 6,84 | 4,28 | 4,22 | 7,90 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 7 462 | 4,24 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 1 192 | 0,67 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 6,26 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 2 709 | 1,53 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 1 401 | 0,79 | 0,89 |

## Värmlands län

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Kil | 9 965 | 11 171 | 11 479 | 112,1 | 115,2 | 114,4 | 13,9 | 14,0 |
| Eda | 9 663 | 9 518 | 9 404 | 98,5 | 97,3 | 93,8 | 23,0 | 23,1 |
| Torsby | 16 072 | 15 601 | 15 437 | 97,1 | 96,0 | 95,1 | 25,3 | 24,2 |
| Storfors | 5 274 | 5 508 | 5 507 | 104,4 | 104,4 | 100,5 | 19,6 | 18,4 |
| Hammarö | 10 777 | 12 129 | 12 559 | 112,5 | 116,5 | 118,8 | 14,2 | 14,1 |
| Munkfors | 5 483 | 5 132 | 4 945 | 93,6 | 90,2 | 84,8 | 25,2 | 26,1 |
| Forshaga | 11 224 | 12 019 | 11 790 | 107,1 | 105,0 | 104,6 | 16,3 | 15,0 |
| Grums | 10 872 | 10 805 | 10 560 | 99,4 | 97,1 | 94,0 | 18,7 | 17,8 |
| Årjäng | 9 825 | 9 805 | 9 759 | 99,8 | 99,3 | 96,1 | 24,7 | 23,6 |
| Sunne | 13 618 | 13 344 | 13 185 | 98,0 | 96,8 | 95,1 | 25,2 | 24,9 |
| Karlstad | 72 369 | 74 068 | 73 939 | 102,3 | 102,2 | 100,8 | 17,4 | 18,6 |
| Kristinehamn | 27 811 | 26 977 | 26 565 | 97,0 | 95,5 | 93,6 | 19,6 | 19,7 |
| Filipstad | 15 513 | 14 606 | 14 123 | 94,2 | 91,0 | 87,5 | 24,2 | 23,5 |
| Hagfors | 18 597 | 17 511 | 16 843 | 94,2 | 90,6 | 86,4 | 22,2 | 22,5 |
| Arvika | 27 446 | 26 891 | 26 654 | 98,0 | 97,1 | 95,9 | 22,6 | 22,5 |
| Säffle | 19 740 | 18 985 | 18 456 | 96,2 | 93,5 | 91,7 | 21,2 | 21,8 |
| Värmlands län | 284 249 | 284 070 | 281 205 | 99,9 | 98,9 | 97,0 | 20,1 | 20,2 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Kil | 84,7 | 79,9 | 52,0 | 64,3 | 310 |
| Eda | 81,5 | 76,3 | 54,0 | 60,5 | 310 |
| Torsby | 77,0 | 70,0 | 52,1 | 62,1 | 335 |
| Storfors | 84,5 | 77,5 | 58,3 | 64,2 | 330 |
| Hammarö | 85,4 | 80,0 | 61,3 | 71,7 | 388 |
| Munkfors | 84,1 | 78,6 | 54,4 | 63,2 | 355 |
| Forshaga | 86,3 | 78,5 | 56,4 | 66,6 | 321 |
| Grums | 86,9 | 80,3 | 55,1 | 61,3 | 337 |
| Årjäng | 84,0 | 72,9 | 56,7 | 60,7 | 304 |
| Sunne | 81,3 | 75,8 | 54,3 | 66,6 | 316 |
| Karlstad | 82,8 | 76,6 | 63,7 | 70,9 | 404 |
| Kristinehamn | 84,6 | 78,7 | 63,6 | 70,1 | 371 |
| Filipstad | 83,2 | 77,3 | 59,2 | 66,7 | 352 |
| Hagfors | 82,3 | 77,6 | 54,0 | 64,6 | 352 |
| Arvika | 81,1 | 75,9 | 55,8 | 64,0 | 341 |
| Säffle | 83,4 | 75,8 | 54,9 | 63,5 | 334 |
| Värmlands län | 83,0 | 76,8 | 58,6 | 66,8 | 357 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Värmlands län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Kil | 4,25 | 4,74 | 7,90 | 4,51 | 5,08 | 8,61 |
| Eda | 4,57 | 4,79 | 8,00 | 4,18 | 4,54 | 6,49 |
| Torsby | 7,35 | 6,03 | 11,37 | 7,72 | 5,89 | 10,43 |
| Storfors | 7,02 | 7,22 | 10,13 | 6,02 | 7,35 | 9,23 |
| Hammarö | 3,00 | 2,92 | 7,43 | 3,42 | 3,51 | 7,26 |
| Munkfors | 5,71 | 6,21 | 11,21 | 7,25 | 6,60 | 14,44 |
| Forshaga | 4,83 | 5,52 | 9,42 | 5,06 | 5,75 | 10,70 |
| Grums | 3,97 | 5,15 | 8,59 | 4,15 | 5,33 | 8,58 |
| Årjäng | 5,93 | 4,93 | 9,28 | 5,95 | 4,02 | 8,57 |
| Sunne | 6,41 | 5,62 | 11,62 | 6,06 | 5,41 | 9,77 |
| Karlstad | 4,82 | 4,62 | 9,34 | 5,19 | 4,96 | 9,82 |
| Kristinehamn | 4,21 | 3,75 | 6,50 | 4,53 | 4,19 | 7,59 |
| Filipstad | 4,10 | 4,35 | 7,36 | 5,60 | 4,79 | 9,61 |
| Hagfors | 6,16 | 7,13 | 12,06 | 7,30 | 8,41 | 14,63 |
| Arvika | 4,63 | 4,59 | 9,13 | 5,40 | 5,00 | 10,61 |
| Säffle | 4,83 | 4,41 | 8,93 | 4,83 | 4,13 | 8,62 |
| Värmlands län | 4,94 | 4,85 | 9,12 | 5,33 | 5,12 | 9,65 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 8 990 | 5,13 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 1 263 | 0,72 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 7,12 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 3 308 | 1,88 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 1 672 | 0,95 | 0,89 |

## Örebro län

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Laxå | 8 664 | 8 662 | 8 212 | 100,0 | 94,8 | 94,2 | 18,4 | 18,5 |
| Hallsberg | 16 643 | 17 246 | 17 027 | 103,6 | 102,3 | 105,1 | 18,4 | 18,4 |
| Degerfors | 12 153 | 12 246 | 12 143 | 100,8 | 99,9 | 97,1 | 18,3 | 18,6 |
| Hällefors | 11 219 | 10 576 | 10 093 | 94,3 | 90,0 | 86,0 | 22,8 | 22,2 |
| Ljusnarsberg | 7 209 | 7 006 | 6 869 | 97,2 | 95,3 | 88,0 | 24,8 | 23,9 |
| Örebro | 117 837 | 116 969 | 117 473 | 99,3 | 99,7 | 100,0 | 19,3 | 19,5 |
| Kumla | 16 939 | 17 760 | 17 851 | 104,8 | 105,4 | 105,0 | 18,5 | 18,4 |
| Askersund | 11 342 | 11 896 | 11 712 | 104,9 | 103,3 | 100,7 | 22,8 | 21,5 |
| Karlskoga | 38 103 | 36 828 | 35 539 | 96,7 | 93,3 | 91,2 | 20,4 | 20,6 |
| Nora | 9 269 | 10 211 | 10 177 | 110,2 | 109,8 | 107,9 | 19,9 | 18,1 |
| Lindesberg | 24 545 | 24 956 | 25 042 | 101,7 | 102,0 | 101,1 | 20,0 | 19,4 |
| Örebro län | 273 923 | 274 356 | 272 138 | 100,2 | 99,3 | 98,6 | 19,8 | 19,7 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Laxå | 84,8 | 78,4 | 57,0 | 63,5 | 359 |
| Hallsberg | 84,2 | 81,4 | 57,4 | 68,9 | 348 |
| Degerfors | 85,3 | 78,5 | 53,9 | 65,5 | 347 |
| Hällefors | 84,2 | 80,5 | 54,5 | 63,8 | 376 |
| Ljusnarsberg | 82,9 | 77,4 | 50,4 | 62,5 | 334 |
| Örebro | 81,9 | 77,2 | 66,3 | 73,7 | 391 |
| Kumla | 86,0 | 80,5 | 62,1 | 71,3 | 353 |
| Askersund | 84,5 | 83,9 | 54,3 | 66,2 | 338 |
| Karlskoga | 85,4 | 81,0 | 60,2 | 68,6 | 418 |
| Nora | 84,5 | 81,1 | 63,6 | 72,1 | 364 |
| Lindesberg | 84,8 | 79,4 | 60,2 | 71,6 | 353 |
| Örebro län | 83,6 | 79,1 | 61,9 | 70,8 | 377 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

## Örebro län

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Laxå | 3,96 | 4,65 | 7,69 | 4,50 | 4,16 | 7,59 |
| Hallsberg | 2,96 | 2,84 | 4,48 | 3,28 | 2,93 | 4,81 |
| Degerfors | 3,73 | 3,56 | 5,83 | 4,84 | 4,44 | 8,38 |
| Hällefors | 3,25 | 4,24 | 5,95 | 3,74 | 4,00 | 6,75 |
| Ljusnarsberg | 5,36 | 5,77 | 9,02 | 7,11 | 6,92 | 12,36 |
| Örebro | 3,52 | 3,05 | 5,60 | 4,16 | 3,47 | 7,02 |
| Kumla | 2,40 | 1,93 | 3,71 | 3,16 | 2,34 | 5,13 |
| Askersund | 3,18 | 3,57 | 5,88 | 4,06 | 4,18 | 6,87 |
| Karlskoga | 3,36 | 3,98 | 6,45 | 4,28 | 4,48 | 9,26 |
| Nora | 3,00 | 3,04 | 5,30 | 3,41 | 3,11 | 6,51 |
| Lindesberg | 3,65 | 3,54 | 6,25 | 4,18 | 3,88 | 6,74 |
| Örebro län | 3,43 | 3,33 | 5,76 | 4,12 | 3,71 | 7,21 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 6919 | 4,11 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 1388 | 0,82 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 4,98 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 2548 | 1,51 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 2098 | 1,24 | 0,89 |

**Västmanlands län**

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Skinnskatteberg | 5 383 | 5 346 | 5 287 | 99,3 | 98,2 | 96,7 | 19,7 | 18,9 |
| Surahammar | 11 074 | 11 439 | 11 413 | 103,3 | 103,1 | 92,3 | 14,9 | 15,6 |
| Heby | 13 189 | 13 378 | 13 251 | 101,4 | 100,5 | 97,4 | 19,9 | 19,9 |
| Kungsör | 8 279 | 8 606 | 8 438 | 103,9 | 101,9 | 102,9 | 17,0 | 15,1 |
| Hallstahammar | 18 552 | 18 237 | 17 296 | 98,3 | 93,2 | 82,4 | 15,4 | 17,6 |
| Norberg | 6 612 | 6 843 | 6 618 | 103,5 | 100,1 | 96,2 | 20,6 | 20,1 |
| Västerås | 117 911 | 117 487 | 117 954 | 99,6 | 100,0 | 98,3 | 15,1 | 16,8 |
| Sala | 20 421 | 20 936 | 21 075 | 102,5 | 103,2 | 101,1 | 19,5 | 19,5 |
| Fagersta | 15 911 | 15 121 | 14 466 | 95,0 | 90,9 | 88,5 | 20,3 | 20,4 |
| Köping | 27 872 | 27 201 | 26 603 | 97,6 | 95,4 | 92,5 | 17,1 | 17,7 |
| Arboga | 14 717 | 14 944 | 14 575 | 101,5 | 99,0 | 90,4 | 18,5 | 19,8 |
| Västmanlands län | 259 921 | 259 538 | 256 976 | 99,9 | 98,9 | 95,5 | 16,7 | 17,7 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Skinnskatteberg | 83,7 | 77,8 | 50,9 | 63,9 | 336 |
| Surahammar | 85,6 | 82,3 | 56,6 | 67,6 | 356 |
| Heby | 85,5 | 81,3 | 52,9 | 62,9 | 308 |
| Kungsör | 86,2 | 83,8 | 58,7 | 66,4 | 350 |
| Hallstahammar | 86,5 | 74,9 | 60,4 | 65,2 | 369 |
| Norberg | 84,1 | 80,5 | 53,5 | 63,6 | 342 |
| Västerås | 84,6 | 77,4 | 63,3 | 68,8 | 413 |
| Sala | 84,6 | 79,4 | 62,0 | 70,1 | 341 |
| Fagersta | 85,6 | 80,1 | 59,4 | 67,7 | 394 |
| Köping | 85,8 | 80,5 | 61,9 | 67,3 | 369 |
| Arboga | 85,3 | 82,5 | 54,8 | 63,8 | 361 |
| Västmanlands län | 85,0 | 78,9 | 60,8 | 67,6 | 382 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Västmanlands län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Skinnskatteberg | 3,29 | 3,45 | 6,34 | 5,88 | 5,44 | 10,30 |
| Surahammar | 4,08 | 5,36 | 8,24 | 5,35 | 6,00 | 10,95 |
| Heby | 3,52 | 3,99 | 6,88 | 3,18 | 3,40 | 6,18 |
| Kungsör | 4,05 | 5,10 | 7,96 | 4,81 | 5,40 | 8,58 |
| Hallstahammar | 5,31 | 6,07 | 10,32 | 5,90 | 6,50 | 12,02 |
| Norberg | 4,83 | 3,97 | 7,13 | 6,10 | 5,29 | 11,13 |
| Västerås | 3,08 | 3,15 | 6,59 | 3,61 | 3,45 | 7,55 |
| Sala | 3,15 | 3,53 | 6,54 | 3,54 | 3,89 | 7,76 |
| Fagersta | 3,93 | 3,96 | 7,21 | 5,83 | 5,23 | 10,14 |
| Köping | 3,95 | 4,43 | 8,49 | 4,39 | 4,78 | 9,03 |
| Arboga | 4,05 | 4,59 | 6,63 | 4,74 | 5,18 | 8,73 |
| Västmanlands län | 3,58 | 3,86 | 7,22 | 4,23 | 4,27 | 8,50 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 6 180 | 3,73 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 1 730 | 1,04 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 3,57 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 2 664 | 1,61 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 1 400 | 0,84 | 0,89 |

**Uppsala län**

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Håbo | 9 987 | 13 301 | 13 732 | 133,2 | 137,5 | 148,7 | 5,3 | 5,5 |
| Älvkarleby | 9 947 | 9 736 | 9 487 | 97,9 | 95,4 | 94,0 | 20,6 | 20,4 |
| Tierp | 20 833 | 20 608 | 20 078 | 98,9 | 96,4 | 93,2 | 22,9 | 21,5 |
| Uppsala | 138 116 | 146 192 | 150 579 | 105,8 | 109,0 | 115,2 | 14,6 | 14,3 |
| Enköping | 31 911 | 32 720 | 32 879 | 102,5 | 103,0 | 103,0 | 17,3 | 17,5 |
| Östhammar | 19 234 | 21 028 | 21 348 | 109,3 | 111,0 | 107,4 | 18,0 | 17,9 |
| Uppsala län | 230 028 | 243 585 | 248 103 | 105,9 | 107,9 | 111,4 | 15,7 | 15,3 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Håbo | 88,7 | 84,8 | 55,4 | 69,4 | 344 |
| Älvkarleby | 83,8 | 82,1 | 54,2 | 64,9 | 364 |
| Tierp | 85,7 | 82,9 | 53,1 | 68,1 | 327 |
| Uppsala | 79,1 | 76,4 | 64,9 | 70,7 | 397 |
| Enköping | 84,2 | 82,1 | 57,4 | 67,6 | 348 |
| Östhammar | 86,3 | 83,4 | 58,1 | 67,4 | 348 |
| Uppsala län | 81,6 | 79,0 | 61,6 | 69,6 | 376 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Uppsala län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Håbo | 1,93 | 2,61 | 4,92 | 2,02 | 2,51 | 4,68 |
| Älvkarleby | 2,73 | 3,45 | 5,98 | 3,73 | 4,62 | 8,24 |
| Tierp | 2,33 | 2,60 | 5,40 | 2,71 | 2,80 | 5,91 |
| Uppsala | 1,78 | 1,64 | 3,23 | 2,19 | 1,99 | 4,06 |
| Enköping | 2,97 | 3,41 | 5,91 | 3,47 | 3,76 | 6,89 |
| Östhammar | 1,40 | 1,71 | 2,94 | 2,33 | 2,22 | 4,54 |
| Uppsala län | 1,99 | 2,06 | 3,90 | 2,46 | 2,42 | 4,79 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 4 183 | 2,63 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 659 | 0,41 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 6,35 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 911 | 0,57 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 1 402 | 0,88 | 0,89 |

**Stockholms län** *Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Upplands-Väsby | 28 810 | 31 961 | 32 441 | 110,9 | 112,6 | 118,3 | 6,5 | 8,2 |
| Vallentuna | 14 886 | 17 603 | 18 987 | 118,3 | 127,5 | 132,2 | 9,1 | 10,2 |
| Värmdö | 16 050 | 17 846 | 18 500 | 111,2 | 115,3 | 127,3 | 10,6 | 10,9 |
| Järfälla | 51 549 | 53 321 | 55 419 | 103,4 | 107,5 | 108,5 | 7,0 | 9,6 |
| Ekerö | 15 081 | 15 927 | 16 349 | 105,6 | 108,4 | 112,2 | 9,0 | 9,5 |
| Huddinge | 62 576 | 66 570 | 69 175 | 106,4 | 110,5 | 114,2 | 8,6 | 9,8 |
| Botkyrka | 69 989 | 78 097 | 77 897 | 111,6 | 111,3 | 114,9 | 6,3 | 8,2 |
| Haninge | 50 295 | 58 541 | 59 837 | 116,4 | 119,0 | 123,3 | 6,5 | 8,0 |
| Tyresö | 29 366 | 31 061 | 31 755 | 105,8 | 108,1 | 112,7 | 5,9 | 7,8 |
| Upplands-Bro | 14 792 | 18 489 | 19 427 | 125,0 | 131,3 | 137,1 | 6,0 | 7,3 |
| Täby | 41 307 | 47 105 | 50 787 | 114,0 | 123,0 | 125,4 | 9,7 | 11,9 |
| Danderyd | 27 168 | 27 842 | 28 272 | 102,5 | 104,1 | 106,7 | 17,1 | 17,3 |
| Sollentuna | 43 413 | 45 868 | 46 747 | 105,7 | 107,7 | 113,1 | 10,4 | 11,9 |
| Stockholm | 665 202 | 647 214 | 650 952 | 97,3 | 97,9 | 97,0 | 22,7 | 22,8 |
| Södertälje | 77 695 | 80 045 | 79 553 | 103,0 | 102,4 | 105,5 | 12,1 | 13,4 |
| Nacka | 55 321 | 57 229 | 58 537 | 103,4 | 105,8 | 113,3 | 12,1 | 12,9 |
| Sundbyberg | 26 995 | 25 717 | 26 985 | 95,3 | 100,0 | 113,7 | 19,5 | 19,7 |
| Solna | 53 878 | 50 441 | 49 080 | 93,6 | 91,1 | 94,7 | 19,8 | 21,4 |
| Lidingö | 36 727 | 37 390 | 37 770 | 101,8 | 102,8 | 106,3 | 16,1 | 18,0 |
| Vaxholm | 27 538 | 30 482 | 31 450 | 110,7 | 114,2 | 121,8 | 8,4 | 9,1 |
| Norrtälje | 39 193 | 40 842 | 41 833 | 104,2 | 106,7 | 109,7 | 19,9 | 19,1 |
| Sigtuna | 26 615 | 28 276 | 28 681 | 106,2 | 107,8 | 112,3 | 8,8 | 9,8 |
| Nynäshamn | 19 100 | 20 333 | 20 731 | 106,5 | 108,5 | 115,4 | 14,1 | 14,1 |
| Stockholms län | 1 493 546 | 1 528 200 | 1 551 165 | 102,3 | 103,9 | 106,0 | 15,8 | 16,5 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Upplands-Väsby | 88,2 | 83,7 | 71,4 | 78,5 | 427 |
| Vallentuna | 87,3 | 83,5 | 61,9 | 74,9 | 379 |
| Värmdö | 88,3 | 83,5 | 69,8 | 75,8 | 431 |
| Järfälla | 87,0 | 81,8 | 70,6 | 77,3 | 475 |
| Ekerö | 88,9 | 85,3 | 66,6 | 77,5 | 433 |
| Huddinge | 84,3 | 81,2 | 70,8 | 77,7 | 440 |
| Botkyrka | 85,3 | 77,8 | 68,0 | 72,6 | 389 |
| Haninge | 84,7 | 81,0 | 66,6 | 76,5 | 399 |
| Tyresö | 85,6 | 81,0 | 69,6 | 77,0 | 420 |
| Upplands-Bro | 87,8 | 83,5 | 64,4 | 75,4 | 397 |
| Täby | 85,9 | 82,0 | 67,0 | 76,0 | 475 |
| Danderyd | 82,1 | 79,5 | 66,9 | 73,4 | 623 |
| Sollentuna | 84,5 | 82,4 | 68,9 | 78,4 | 467 |
| Stockholm | 78,3 | 77,0 | 70,9 | 75,8 | 541 |
| Södertälje | 84,3 | 79,0 | 64,9 | 70,6 | 418 |
| Nacka | 84,5 | 81,0 | 70,8 | 75,9 | 483 |
| Sundbyberg | 82,9 | 79,6 | 74,8 | 77,4 | 500 |
| Solna | 81,1 | 77,0 | 73,4 | 76,6 | 553 |
| Lidingö | 82,8 | 80,9 | 69,8 | 76,1 | 574 |
| Vaxholm | 86,8 | 81,9 | 62,5 | 74,5 | 431 |
| Norrtälje | 83,7 | 81,9 | 59,2 | 69,0 | 357 |
| Sigtuna | 84,9 | 81,2 | 65,2 | 74,6 | 411 |
| Nynäshamn | 86,7 | 82,7 | 64,4 | 74,1 | 410 |
| Österåker | | | | | 379 |
| Stockholms län | 82,0 | 79,3 | 69,4 | 75,5 | 487 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Stockholms län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Upplands-Väsby | 1,18 | 1,10 | 2,19 | 1,48 | 1,40 | 2,36 |
| Vallentuna | 0,88 | 1,05 | 1,66 | 1,02 | 1,18 | 1,96 |
| Värmdö | 0,97 | 0,82 | 2,28 | 1,16 | 1,10 | 2,67 |
| Järfälla | 0,95 | 0,94 | 1,93 | 1,28 | 1,17 | 2,48 |
| Ekerö | 0,52 | 0,64 | 1,12 | 0,49 | 0,54 | 1,20 |
| Huddinge | 1,30 | 1,11 | 2,45 | 1,40 | 1,21 | 2,46 |
| Botkyrka | 1,51 | 1,39 | 2,87 | 1,65 | 1,50 | 2,74 |
| Haninge | 1,80 | 1,62 | 3,41 | 1,84 | 1,60 | 3,32 |
| Tyresö | 1,41 | 1,37 | 2,59 | 1,74 | 1,63 | 3,08 |
| Upplands-Bro | 0,90 | 0,93 | 1,87 | 1,31 | 1,22 | 2,85 |
| Täby | 0,85 | 0,88 | 1,77 | 1,09 | 1,11 | 2,20 |
| Danderyd | 0,57 | 0,60 | 0,88 | 0,74 | 0,75 | 1,42 |
| Sollentuna | 1,00 | 0,92 | 1,84 | 1,17 | 1,11 | 2,29 |
| Stockholm | 1,51 | 1,28 | 2,74 | 1,70 | 1,47 | 2,87 |
| Södertälje | 2,68 | 2,82 | 5,26 | 2,97 | 3,01 | 5,86 |
| Nacka | 1,33 | 1,19 | 2,78 | 1,50 | 1,28 | 2,69 |
| Sundbyberg | 1,60 | 1,40 | 3,07 | 1,84 | 1,60 | 3,33 |
| Solna | 1,53 | 1,24 | 3,11 | 1,75 | 1,50 | 3,20 |
| Lidingö | 0,56 | 0,54 | 1,27 | 0,70 | 0,68 | 1,59 |
| Vaxholm | 1,03 | 1,17 | 2,09 | 0,34 | 0,43 | 0,49 |
| Norrtälje | 1,60 | 1,87 | 3,04 | 1,83 | 2,04 | 3,48 |
| Sigtuna | 1,45 | 1,36 | 2,82 | 1,60 | 1,58 | 3,05 |
| Nynäshamn | 1,61 | 1,71 | 2,92 | 1,91 | 2,20 | 3,35 |
| Stockholms län | 1,43 | 1,30 | 2,71 | 1,63 | 1,49 | 2,94 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 16911 | 1.64 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 5269 | 0,51 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 3,21 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 4853 | 0,47 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 6438 | 0,62 | 0,89 |

**Södermanlands län**

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Vingåker | 9519 | 9750 | 9778 | 102,4 | 102,7 | 102,4 | 19,4 | 17,9 |
| Nyköping | 62561 | 64099 | 64746 | 102,5 | 103,5 | 102,0 | 17,4 | 17,7 |
| Oxelösund | 14211 | 14120 | 13439 | 99,4 | 94,6 | 98,2 | 12,6 | 13,7 |
| Flen | 18079 | 18231 | 17579 | 100,8 | 97,2 | 98,2 | 19,4 | 18,3 |
| Katrineholm | 32635 | 32277 | 31959 | 98,9 | 97,9 | 97,4 | 20,2 | 20,1 |
| Eskilstuna | 92663 | 90354 | 88987 | 97,5 | 96,0 | 95,0 | 17,7 | 18,0 |
| Strängnäs | 22245 | 23705 | 24512 | 106,6 | 110,2 | 110,0 | 18,0 | 17,5 |
| Södermanlands län | 251913 | 252536 | 251000 | 100,2 | 99,6 | 99,1 | 17,9 | 17,9 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Vingåker | 84,4 | 81,1 | 60,7 | 64,5 | 328 |
| Nyköping | 85,0 | 81,2 | 58,6 | 67,6 | 379 |
| Oxelösund | 85,2 | 77,8 | 60,6 | 66,2 | 413 |
| Flen | 83,8 | 80,3 | 62,5 | 67,7 | 348 |
| Katrineholm | 83,8 | 80,3 | 62,0 | 66,9 | 365 |
| Eskilstuna | 82,9 | 76,5 | 62,3 | 67,2 | 381 |
| Strängnäs | 83,5 | 79,0 | 62,0 | 69,2 | 377 |
| Södermanlands län | 83,8 | 78,9 | 61,2 | 67,3 | 375 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Södermanlands län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Vingåker | 2,86 | 2,47 | 5,10 | 3,34 | 3,04 | 5,48 |
| Nyköping | 2,38 | 2,67 | 5,35 | 2,60 | 2,89 | 5,59 |
| Oxelösund | 3,55 | 3,92 | 7,42 | 3,82 | 3,85 | 6,85 |
| Flen | 2,74 | 2,97 | 6,07 | 3,44 | 3,62 | 7,24 |
| Katrineholm | 3,44 | 3,48 | 6,89 | 3,61 | 3,66 | 7,03 |
| Eskilstuna | 4,03 | 4,01 | 8,50 | 4,91 | 4,62 | 10,42 |
| Strängnäs | 2,74 | 3,19 | 5,54 | 2,89 | 3,04 | 6,14 |
| Södermanlands län | 3,26 | 3,40 | 6,90 | 3,74 | 3,74 | 7,79 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 5 525 | 3,50 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 1 945 | 1,23 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 2,84 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 2 229 | 1,41 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 1 630 | 1,03 | 0,89 |

**Östergötlands län**

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Ödeshög | 6051 | 6228 | 6124 | 102,9 | 101,2 | 101,4 | 21,9 | 21,0 |
| Ydre | 4297 | 4362 | 4363 | 101,5 | 101,5 | 102,6 | 23,8 | 21,1 |
| Kinda | 10635 | 10595 | 10315 | 99,6 | 97,0 | 94,8 | 23,5 | 21,0 |
| Boxholm | 5899 | 5794 | 5737 | 98,2 | 97,3 | 94,0 | 22,2 | 19,3 |
| Åtvidaberg | 12976 | 12927 | 12911 | 99,6 | 99,5 | 99,7 | 18,9 | 18,4 |
| Finspång | 24799 | 24614 | 24134 | 99,3 | 97,3 | 94,4 | 17,1 | 18,2 |
| Valdemarsvik | 8864 | 9303 | 9000 | 105,0 | 101,5 | 98,4 | 21,5 | 21,0 |
| Linköping | 109236 | 112600 | 114681 | 103,1 | 105,0 | 104,8 | 16,2 | 17,8 |
| Norrköping | 119169 | 119238 | 118064 | 100,1 | 99,1 | 97,2 | 18,8 | 19,5 |
| Söderköping | 10338 | 11467 | 12091 | 110,9 | 117,0 | 127,5 | 15,9 | 14,8 |
| Motala | 41577 | 41965 | 41432 | 100,9 | 99,7 | 98,8 | 19,1 | 19,1 |
| Vadstena | 7718 | 7654 | 7600 | 99,2 | 98,5 | 96,7 | 21,1 | 19,2 |
| Mjölby | 25529 | 26042 | 25858 | 102,0 | 101,3 | 101,3 | 18,5 | 18,9 |
| Östergötlands län | 387088 | 392789 | 392310 | 101,5 | 101,3 | 100,5 | 18,3 | 18,8 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Ödeshög | 82,5 | 80,6 | 49,8 | 61,6 | 289 |
| Ydre | 85,7 | 81,9 | 50,4 | 64,2 | 292 |
| Kinda | 85,2 | 82,3 | 53,3 | 69,0 | 313 |
| Boxholm | 86,6 | 82,9 | 54,3 | 64,3 | 326 |
| Åtvidaberg | 88,3 | 81,4 | 56,5 | 65,2 | 329 |
| Finspång | 87,7 | 84,8 | 60,1 | 67,4 | 352 |
| Valdemarsvik | 87,9 | 82,6 | 51,6 | 63,2 | 307 |
| Linköping | 84,1 | 80,5 | 65,7 | 72,9 | 409 |
| Norrköping | 83,5 | 78,7 | 63,6 | 70,8 | 383 |
| Söderköping | 85,8 | 86,0 | 59,7 | 73,3 | 321 |
| Motala | 85,6 | 78,7 | 61,7 | 68,2 | 349 |
| Vadstena | 85,5 | 84,2 | 61,4 | 76,1 | 363 |
| Mjölby | 85,7 | 80,2 | 56,1 | 63,9 | 330 |
| Östergötlands län | 84,8 | 80,4 | 62,0 | 70,1 | 371 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Östergötlands län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Ödeshög | 2,42 | 2,85 | 3,32 | 1,75 | 1,92 | 2,56 |
| Ydre | 2,68 | 2,99 | 6,90 | 2,03 | 2,82 | 3,33 |
| Kinda | 2,56 | 3,18 | 4,13 | 2,83 | 3,34 | 5,78 |
| Boxholm | 2,30 | 3,61 | 3,92 | 1,81 | 2,14 | 2,97 |
| Åtvidaberg | 3,26 | 3,43 | 4,63 | 2,92 | 3,19 | 3,97 |
| Finspång | 2,58 | 3,50 | 5,21 | 3,08 | 3,49 | 4,15 |
| Valdemarsvik | 3,40 | 3,72 | 5,64 | 4,34 | 4,59 | 6,60 |
| Linköping | 2,38 | 2,32 | 5,17 | 2,55 | 2,53 | 5,20 |
| Norrköping | 2,83 | 2,47 | 5,16 | 2,97 | 2,64 | 5,39 |
| Söderköping | 1,29 | 1,25 | 2,19 | 1,41 | 1,27 | 2,14 |
| Motala | 4,08 | 4,14 | 8,26 | 3,99 | 4,23 | 7,38 |
| Vadstena | 1,99 | 1,99 | 4,48 | 2,01 | 2,05 | 4,22 |
| Mjölby | 3,10 | 3,74 | 6,57 | 2,92 | 3,40 | 5,84 |
| Östergötlands län | 2,77 | 2,80 | 5,44 | 2,87 | 2,88 | 5,28 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 6350 | 2,58 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 1859 | 0,75 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 3,42 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 2965 | 1,20 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 1926 | 0,78 | 0,89 |

**Skaraborgs län**

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Grästorp | 5259 | 5719 | 5824 | 108,7 | 110,7 | 106,7 | 20,7 | 19,7 |
| Mullsjö | 5097 | 6518 | 6875 | 127,9 | 134,9 | 145,4 | 12,8 | 11,5 |
| Habo | 6675 | 8085 | 8591 | 121,1 | 128,7 | 139,0 | 11,8 | 10,4 |
| Karlsborg | 8157 | 8236 | 8167 | 101,0 | 100,1 | 99,1 | 21,6 | 21,0 |
| Gullspång | 6923 | 6685 | 6541 | 96,6 | 94,5 | 99,0 | 21,4 | 20,0 |
| Vara | 22427 | 22993 | 22909 | 102,5 | 102,1 | 102,1 | 21,7 | 20,6 |
| Götene | 12303 | 12854 | 13093 | 104,5 | 106,4 | 104,3 | 18,5 | 17,1 |
| Tibro | 10997 | 11214 | 11204 | 102,0 | 101,9 | 101,0 | 17,1 | 16,4 |
| Töreboda | 10231 | 10393 | 10378 | 101,6 | 101,4 | 103,5 | 20,6 | 19,0 |
| Mariestad | 24686 | 24413 | 24151 | 98,9 | 97,8 | 102,3 | 17,1 | 16,7 |
| Lidköping | 34625 | 35061 | 35202 | 101,3 | 101,7 | 101,3 | 19,4 | 19,7 |
| Skara | 17321 | 17868 | 17887 | 103,2 | 103,3 | 102,5 | 19,9 | 19,5 |
| Skövde | 45357 | 46007 | 46009 | 101,4 | 101,4 | 104,7 | 16,0 | 16,0 |
| Hjo | 7682 | 8740 | 8923 | 113,8 | 116,2 | 118,3 | 19,8 | 19,2 |
| Tidaholm | 12965 | 13069 | 12994 | 100,8 | 100,2 | 103,1 | 20,8 | 18,6 |
| Falköping | 32513 | 31875 | 31675 | 98,0 | 97,4 | 98,6 | 21,0 | 20,7 |
| Skaraborgs län | 263218 | 269730 | 270423 | 102,5 | 102,7 | 104,5 | 18,7 | 18,1 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Essunga | | | | | 292 |
| Grästorp | 86,6 | 82,5 | 54,0 | 68,6 | 310 |
| Mullsjö | 87,6 | 85,4 | 62,9 | 69,1 | 292 |
| Habo | 87,7 | 85,8 | 57,4 | 71,0 | 296 |
| Karlsborg | 84,0 | 81,1 | 58,0 | 67,4 | 356 |
| Gullspång | 86,0 | 80,4 | 55,8 | 64,3 | 309 |
| Vara | 85,9 | 85,3 | 56,3 | 69,0 | 310 |
| Götene | 87,8 | 84,9 | 53,8 | 68,5 | 319 |
| Tibro | 89,3 | 81,4 | 57,6 | 65,4 | 318 |
| Töreboda | 85,7 | 79,3 | 51,6 | 60,5 | 288 |
| Mariestad | 85,9 | 80,1 | 64,9 | 71,6 | 355 |
| Lidköping | 86,8 | 80,7 | 60,1 | 69,8 | 347 |
| Skara | 86,8 | 85,0 | 64,1 | 74,1 | 355 |
| Skövde | 86,6 | 80,7 | 63,8 | 69,4 | 378 |
| Hjo | 86,8 | 83,0 | 56,1 | 67,8 | 316 |
| Tidaholm | 87,3 | 85,7 | 58,6 | 67,5 | 321 |
| Falköping | 86,8 | 82,6 | 65,5 | 72,9 | 346 |
| Skaraborgs län | 86,7 | 82,3 | 60,7 | 69,5 | 338 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

[1] Essunga kommun nybildad den 1 januari 1983 genom delning av Vara kommun.

**Skaraborgs län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Grästorp | 3,26 | 2,93 | 6,26 | 2,35 | 2,11 | 3,28 |
| Mullsjö | 3,47 | 4,19 | 5,99 | 3,05 | 3,85 | 4,90 |
| Habo | 2,09 | 2,84 | 3,71 | 2,14 | 2,77 | 4,20 |
| Karlsborg | 3,60 | 4,36 | 5,86 | 3,68 | 4,02 | 5,43 |
| Gullspång | 5,31 | 4,81 | 7,33 | 4,51 | 4,37 | 7,06 |
| Vara | 2,42 | 2,92 | 4,41 | 2,06 | 2,33 | 3,74 |
| Götene | 2,28 | 2,69 | 3,96 | 2,63 | 2,51 | 4,51 |
| Tibro | 4,00 | 4,37 | 6,53 | 4,62 | 5,53 | 7,07 |
| Töreboda | 5,52 | 5,07 | 9,24 | 5,22 | 4,72 | 8,71 |
| Mariestad | 3,26 | 2,84 | 7,03 | 3,49 | 3,17 | 7,81 |
| Lidköping | 4,31 | 4,40 | 7,22 | 3,95 | 4,01 | 6,08 |
| Skara | 2,86 | 2,86 | 5,64 | 2,75 | 2,82 | 5,06 |
| Skövde | 4,03 | 4,38 | 7,78 | 4,15 | 4,62 | 7,68 |
| Hjo | 2,54 | 2,42 | 4,23 | 2,40 | 2,22 | 3,25 |
| Tidaholm | 2,18 | 2,65 | 4,54 | 2,22 | 2,90 | 4,67 |
| Falköping | 2,86 | 2,68 | 6,74 | 2,93 | 2,96 | 6,17 |
| Skaraborgs län | 3,42 | 3,57 | 6,44 | 3,42 | 3,60 | 6,19 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 5 052 | 3,05 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 1 429 | 0,86 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 3,54 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 1 660 | 1,00 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 1 639 | 0,99 | 0,89 |

**Älvsborgs län**

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Dals-Ed | 5 252 | 5 287 | 5 300 | 100,7 | 100,9 | 99,6 | 24,3 | 21,7 |
| Färgelanda | 6 903 | 7 373 | 7 469 | 106,8 | 108,2 | 114,7 | 19,1 | 16,9 |
| Ale | 21 980 | 23 312 | 23 562 | 106,1 | 107,2 | 109,7 | 12,0 | 11,2 |
| Lerum | 28 162 | 29 871 | 30 726 | 106,1 | 109,1 | 109,7 | 10,0 | 10,2 |
| Vårgårda | 8 370 | 9 256 | 9 456 | 110,6 | 113,0 | 115,3 | 17,9 | 16,6 |
| Tranemo | 11 786 | 12 413 | 12 342 | 105,3 | 104,7 | 104,5 | 17,2 | 17,0 |
| Bengtsfors | 12 345 | 12 199 | 12 058 | 98,8 | 97,7 | 98,1 | 24,3 | 22,1 |
| Mellerud | 10 421 | 10 677 | 10 576 | 102,5 | 101,5 | 104,0 | 23,9 | 21,5 |
| Lilla Edet | 11 229 | 11 836 | 11 865 | 105,4 | 105,7 | 104,7 | 16,1 | 15,2 |
| Mark | 30 217 | 31 418 | 31 573 | 104,0 | 104,5 | 105,0 | 19,8 | 19,2 |
| Svenljunga | 10 165 | 10 989 | 11 032 | 108,1 | 108,5 | 106,0 | 20,3 | 20,0 |
| Herrljunga | 8 833 | 9 347 | 9 311 | 105,8 | 105,4 | 106,0 | 20,6 | 19,4 |
| Vänersborg | 34 365 | 34 574 | 35 246 | 100,6 | 102,6 | 100,6 | 18,1 | 18,2 |
| Trollhättan | 50 225 | 49 600 | 48 592 | 98,8 | 96,7 | 100,3 | 16,5 | 17,2 |
| Alingsås | 27 796 | 29 637 | 30 758 | 106,6 | 110,7 | 107,9 | 18,5 | 18,8 |
| Borås | 105 177 | 102 129 | 100 184 | 97,1 | 95,3 | 94,0 | 19,3 | 19,4 |
| Ulricehamn | 21 451 | 21 970 | 22 181 | 102,4 | 103,4 | 102,0 | 21,1 | 20,9 |
| Åmål | 13 349 | 13 564 | 13 313 | 101,6 | 99,7 | 103,7 | 22,0 | 22,3 |
| Älvsborgs län | 418 026 | 425 452 | 425 544 | 101,8 | 101,8 | 96,7 | 18,1 | 18,7 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Dals-Ed | 84,0 | 78,5 | 57,5 | 66,3 | 287 |
| Färgelanda | 84,2 | 80,1 | 57,7 | 70,0 | 296 |
| Ale | 88,2 | 81,6 | 59,2 | 67,7 | 335 |
| Lerum | 87,6 | 82,8 | 58,5 | 69,8 | 357 |
| Vårgårda | 86,6 | 83,5 | 51,5 | 67,8 | 287 |
| Tranemo | 89,5 | 86,7 | 71,2 | 75,0 | 367 |
| Bengtsfors | 84,0 | 81,2 | 57,7 | 67,3 | 344 |
| Mellerud | 81,0 | 80,2 | 53,6 | 67,5 | 307 |
| Lilla Edet | 85,3 | 80,3 | 57,9 | 62,4 | 321 |
| Mark | 86,5 | 82,2 | 67,1 | 71,9 | 330 |
| Svenljunga | 87,4 | 82,6 | 65,6 | 69,4 | 306 |
| Herrljunga | 85,9 | 82,6 | 59,8 | 64,2 | 307 |
| Vänersborg | 85,0 | 82,0 | 65,5 | 73,6 | 376 |
| Trollhättan | 85,2 | 80,9 | 62,4 | 69,5 | 397 |
| Alingsås | 85,4 | 79,6 | 62,4 | 68,5 | 347 |
| Borås | 84,0 | 77,8 | 69,9 | 72,4 | 381 |
| Ulricehamn | 87,0 | 83,7 | 69,9 | 75,9 | 334 |
| Åmål | 82,2 | 75,9 | 55,1 | 61,8 | 341 |
| Älvsborgs län | 85,3 | 80,6 | 64,2 | 70,4 | 355 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Älvsborgs län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Dals-Ed | 3,80 | 3,94 | 6,64 | 4,09 | 4,03 | 6,88 |
| Färgelanda | 2,51 | 2,77 | 4,63 | 2,00 | 2,07 | 3,34 |
| Ale | 2,14 | 2,79 | 3,84 | 2,19 | 2,74 | 3,99 |
| Lerum | 1,84 | 2,20 | 3,07 | 2,19 | 2,47 | 4,02 |
| Vårgårda | 3,07 | 3,35 | 6,02 | 4,11 | 3,97 | 6,10 |
| Tranemo | 1,63 | 2,38 | 2,90 | 1,38 | 1,97 | 2,05 |
| Bengtsfors | 3,31 | 3,56 | 5,64 | 3,54 | 3,90 | 5,49 |
| Mellerud | 3,72 | 4,02 | 6,37 | 3,73 | 3,82 | 5,79 |
| Lilla Edet | 3,90 | 4,28 | 6,55 | 3,44 | 4,05 | 6,86 |
| Mark | 3,24 | 3,16 | 5,82 | 2,94 | 2,75 | 4,52 |
| Svenljunga | 3,18 | 3,79 | 4,88 | 3,39 | 4,30 | 5,29 |
| Herrljunga | 1,95 | 2,57 | 2,99 | 1,80 | 1,97 | 2,92 |
| Vänersborg | 2,30 | 2,16 | 4,96 | 2,39 | 2,22 | 4,93 |
| Trollhättan | 3,58 | 3,89 | 5,25 | 3,85 | 4,04 | 5,59 |
| Alingsås | 4,38 | 4,54 | 7,47 | 4,08 | 4,32 | 6,14 |
| Borås | 4,13 | 4,00 | 7,09 | 4,26 | 4,08 | 7,51 |
| Ulricehamn | 2,06 | 2,02 | 4,32 | 2,23 | 2,28 | 4,23 |
| Åmål | 5,84 | 6,31 | 10,00 | 6,17 | 6,54 | 11,73 |
| Älvsborgs län | 3,31 | 3,47 | 5,71 | 3,38 | 3,49 | 5,74 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 7403 | 2,80 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 2509 | 0,95 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 2,95 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 4254 | 1,61 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 2260 | 0,85 | 0,89 |

**Göteborgs och Bohus län**

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Härryda | 20741 | 23195 | 24416 | 111,8 | 117,7 | 122,8 | 10,4 | 11,0 |
| Partille | 27151 | 27172 | 28118 | 100,1 | 103,6 | 105,6 | 12,2 | 13,6 |
| Öckerö | 9219 | 9842 | 10006 | 106,8 | 108,5 | 110,9 | 15,6 | 16,2 |
| Stenungsund | 14617 | 16091 | 16545 | 110,1 | 113,2 | 121,4 | 10,6 | 11,0 |
| Tjörn | 10618 | 11701 | 12241 | 110,2 | 115,3 | 123,4 | 16,6 | 16,6 |
| Orust | 10586 | 12364 | 12732 | 116,8 | 120,3 | 125,7 | 19,4 | 17,4 |
| Sotenäs | 9133 | 9252 | 9210 | 101,3 | 100,8 | 102,9 | 27,2 | 25,5 |
| Munkedal | 10210 | 10703 | 10778 | 104,8 | 105,6 | 108,8 | 19,7 | 18,7 |
| Tanum | 11058 | 11463 | 11451 | 103,7 | 103,6 | 104,5 | 25,4 | 23,8 |
| Göteborg | 444651 | 431273 | 424186 | 97,0 | 95,4 | 91,3 | 19,3 | 20,3 |
| Mölndal | 47295 | 47788 | 48327 | 101,0 | 102,2 | 104,9 | 13,6 | 15,3 |
| Kungälv | 28311 | 29702 | 30915 | 104,9 | 109,2 | 111,2 | 12,9 | 14,5 |
| Lysekil | 15076 | 15037 | 15056 | 99,7 | 99,9 | 99,0 | 21,1 | 19,4 |
| Uddevalla | 46861 | 46032 | 45827 | 98,2 | 97,8 | 96,8 | 18,2 | 19,9 |
| Strömstad | 9485 | 9580 | 9843 | 101,0 | 103,8 | 103,1 | 23,0 | 23,5 |
| Göteborgs och Bohus län | 715012 | 711195 | 709651 | 99,5 | 99,3 | 97,6 | 18,0 | 18,7 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Härryda | 86,9 | 84,1 | 61,8 | 74,4 | 361 |
| Partille | 85,5 | 80,1 | 63,3 | 71,1 | 400 |
| Öckerö | 87,9 | 85,2 | 50,5 | 65,2 | 318 |
| Stenungsund | 87,1 | 81,4 | 57,6 | 65,6 | 368 |
| Tjörn | 86,1 | 83,1 | 51,3 | 64,4 | 322 |
| Orust | 86,8 | 80,3 | 51,0 | 63,0 | 301 |
| Sotenäs | 83,8 | 79,3 | 56,8 | 66,1 | 327 |
| Munkedal | 84,3 | 82,6 | 56,0 | 63,8 | 305 |
| Tanum | 83,1 | 76,7 | 56,1 | 65,9 | 287 |
| Göteborg | 79,4 | 74,7 | 63,4 | 68,6 | 436 |
| Mölndal | 85,0 | 85,4 | 64,6 | 73,4 | 413 |
| Kungälv | 87,0 | 83,1 | 60,9 | 70,2 | 365 |
| Lysekil | 83,6 | 80,4 | 58,5 | 67,3 | 338 |
| Uddevalla | 83,2 | 79,5 | 62,4 | 69,3 | 376 |
| Strömstad | 84,4 | 77,0 | 63,5 | 70,2 | 328 |
| Göteborgs och Bohus län | 81,5 | 77,5 | 62,4 | 68,9 | 406 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Göteborgs och Bohus län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Härryda | 1,54 | 1,91 | 2,28 | 1,55 | 1,74 | 2,06 |
| Partille | 2,17 | 2,42 | 3,71 | 2,88 | 3,07 | 4,63 |
| Öckerö | 1,57 | 1,91 | 3,36 | 1,41 | 1,54 | 2,63 |
| Stenungsund | 3,39 | 4,59 | 6,30 | 3,03 | 4,00 | 5,89 |
| Tjörn | 2,74 | 3,34 | 4,93 | 2,42 | 3,09 | 4,07 |
| Orust | 2,55 | 2,70 | 4,57 | 2,49 | 3,06 | 4,44 |
| Sotenäs | 3,10 | 3,19 | 4,33 | 3,01 | 3,01 | 4,73 |
| Munkedal | 3,18 | 3,80 | 5,51 | 3,16 | 3,65 | 5,50 |
| Tanum | 2,68 | 2,64 | 4,79 | 2,89 | 3,00 | 6,04 |
| Göteborg | 3,51 | 3,32 | 5,49 | 3,84 | 3,49 | 5,64 |
| Mölndal | 1,41 | 1,49 | 2,23 | 1,56 | 1,54 | 2,30 |
| Kungälv | 1,90 | 2,31 | 2,95 | 2,15 | 2,54 | 3,16 |
| Lysekil | 2,96 | 3,01 | 4,38 | 2,74 | 2,90 | 2,71 |
| Uddevalla | 2,51 | 2,58 | 5,22 | 2,60 | 2,83 | 5,44 |
| Strömstad | 2,64 | 2,40 | 4,23 | 2,55 | 2,27 | 3,73 |
| Göteborgs och Bohus län | 3,02 | 3,00 | 4,48 | 3,25 | 3,13 | 4,96 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 13955 | 3,04 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 2249 | 0,49 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 6,20 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 6586 | 1,43 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 4304 | 0,93 | 0,89 |

**Hallands län**

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Hylte | 11 152 | 11 211 | 11 038 | 100,5 | 99,0 | 99,3 | 21,9 | 20,2 |
| Halmstad | 74 292 | 76 042 | 76 572 | 102,4 | 103,1 | 105,6 | 18,5 | 18,9 |
| Laholm | 19 830 | 21 059 | 21 397 | 106,2 | 107,9 | 111,0 | 20,0 | 19,1 |
| Falkenberg | 33 102 | 34 912 | 35 452 | 105,5 | 107,1 | 109,9 | 19,8 | 19,6 |
| Varberg | 43 051 | 44 164 | 45 367 | 102,6 | 105,4 | 108,0 | 17,9 | 17,7 |
| Kungsbacka | 38 353 | 43 536 | 46 493 | 113,5 | 121,2 | 125,4 | 11,6 | 12,7 |
| Hallands län | 219 780 | 230 924 | 236 319 | 105,1 | 107,5 | 110,3 | 17,5 | 17,6 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Hylte | 87,0 | 80,1 | 59,4 | 66,9 | 350 |
| Halmstad | 83,9 | 78,4 | 63,6 | 69,3 | 370 |
| Laholm | 87,4 | 82,5 | 60,9 | 68,9 | 301 |
| Falkenberg | 87,6 | 80,1 | 60,7 | 68,1 | 326 |
| Varberg | 87,8 | 84,2 | 61,4 | 71,0 | 354 |
| Kungsbacka | 86,8 | 82,2 | 58,1 | 68,5 | 356 |
| Hallands län | 86,2 | 81,0 | 61,4 | 69,2 | 350 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Hallands län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Hylte | 3,13 | 4,19 | 4,51 | 3,47 | 4,44 | 4,91 |
| Halmstad | 3,75 | 4,04 | 7,48 | 3,64 | 3,66 | 6,25 |
| Laholm | 2,74 | 3,12 | 5,77 | 2,94 | 3,56 | 6,08 |
| Falkenberg | 2,69 | 3,15 | 5,69 | 2,91 | 3,64 | 5,76 |
| Varberg | 2,39 | 2,55 | 4,59 | 2,67 | 2,98 | 4,88 |
| Kungsbacka | 1,86 | 2,20 | 3,86 | 1,94 | 2,21 | 3,58 |
| Hallands län | 2,84 | 3,20 | 5,69 | 2,94 | 3,26 | 5,31 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 3 864 | 2,63 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 590 | 0,40 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 6,55 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 1 507 | 1,02 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 863 | 0,58 | 0,89 |

**Jönköpings län**

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Aneby | 6508 | 6873 | 6913 | 105,6 | 106,2 | 104,8 | 19,8 | 19,5 |
| Gnosjö | 8324 | 9056 | 9001 | 108,8 | 108,1 | 108,5 | 14,2 | 14,3 |
| Gislaved | 27570 | 28483 | 28247 | 103,3 | 102,5 | 102,1 | 16,1 | 16,5 |
| Vaggeryd | 11355 | 12121 | 12103 | 106,7 | 106,6 | 102,8 | 18,5 | 18,5 |
| Jönköping | 108500 | 107561 | 106899 | 99,1 | 98,5 | 98,4 | 18,6 | 19,1 |
| Nässjö | 32591 | 31694 | 31151 | 97,2 | 95,6 | 95,0 | 20,5 | 21,8 |
| Värnamo | 30072 | 30342 | 30453 | 100,9 | 101,3 | 100,8 | 17,4 | 18,2 |
| Sävsjö | 11590 | 11838 | 11694 | 102,1 | 100,9 | 98,4 | 21,1 | 21,4 |
| Vetlanda | 28532 | 28736 | 28270 | 100,7 | 99,1 | 98,4 | 20,7 | 20,3 |
| Eksjö | 18227 | 18072 | 18115 | 99,1 | 99,4 | 98,8 | 21,1 | 20,7 |
| Tranås | 18717 | 18380 | 18190 | 98,2 | 97,2 | 95,3 | 21,9 | 22,5 |
| Jönköpings län | 301986 | 303156 | 301036 | 100,4 | 99,7 | 99,0 | 19,0 | 19,4 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Aneby | 85,6 | 85,8 | 58,9 | 69,7 | 290 |
| Gnosjö | 88,2 | 89,3 | 70,3 | 81,2 | 355 |
| Gislaved | 87,4 | 84,8 | 64,6 | 75,1 | 356 |
| Vaggeryd | 87,2 | 82,0 | 57,7 | 67,1 | 322 |
| Jönköping | 84,1 | 79,5 | 63,0 | 69,6 | 375 |
| Nässjö | 84,7 | 81,0 | 59,7 | 65,7 | 347 |
| Värnamo | 85,9 | 83,1 | 66,1 | 75,3 | 363 |
| Sävsjö | 85,8 | 84,8 | 55,3 | 63,8 | 314 |
| Vetlanda | 85,9 | 82,4 | 56,6 | 65,7 | 323 |
| Eksjö | 85,2 | 80,8 | 62,6 | 71,0 | 349 |
| Tranås | 85,6 | 80,6 | 62,1 | 66,7 | 333 |
| Jönköpings län | 85,3 | 81,7 | 62,1 | 69,9 | 353 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Jönköpings län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Aneby | 2,32 | 3,43 | 4,74 | 2,10 | 2,95 | 4,47 |
| Gnosjö | 1,36 | 1,84 | 2,02 | 0,90 | 1,20 | 0,97 |
| Gislaved | 2,48 | 3,11 | 4,48 | 2,01 | 2,50 | 3,23 |
| Vaggeryd | 3,63 | 4,44 | 6,12 | 3,39 | 3,95 | 4,83 |
| Jönköping | 3,19 | 3,20 | 6,17 | 3,21 | 3,25 | 6,03 |
| Nässjö | 2,63 | 3,51 | 5,43 | 2,78 | 3,40 | 5,79 |
| Värnamo | 2,33 | 2,48 | 4,38 | 2,13 | 2,07 | 3,18 |
| Sävsjö | 2,76 | 3,47 | 4,80 | 2,36 | 3,09 | 4,35 |
| Vetlanda | 3,08 | 3,71 | 6,79 | 3,02 | 3,71 | 5,78 |
| Eksjö | 2,61 | 3,11 | 5,67 | 2,79 | 3,08 | 6,21 |
| Tranås | 4,56 | 5,44 | 10,05 | 5,24 | 6,24 | 9,66 |
| Jönköpings län | 2,94 | 3,35 | 5,78 | 2,90 | 3,24 | 5,34 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 4 751 | 2,51 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 1 328 | 0,71 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 3,58 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 1 551 | 0,83 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 1 093 | 0,59 | 0,89 |

**Kronobergs län**

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Uppvidinge | 11531 | 11040 | 10739 | 95,7 | 93,1 | 90,8 | 24,9 | 24,5 |
| Lessebo | 8908 | 9006 | 8987 | 101,1 | 100,9 | 101,2 | 20,7 | 19,6 |
| Tingsryd | 14735 | 14773 | 14561 | 100,3 | 98,8 | 95,3 | 24,0 | 24,2 |
| Alvesta | 18784 | 19442 | 19773 | 103,5 | 105,3 | 105,0 | 19,4 | 18,7 |
| Älmhult | 15250 | 15562 | 15593 | 102,0 | 102,2 | 103,0 | 19,8 | 19,3 |
| Markaryd | 11918 | 11798 | 11425 | 99,0 | 95,9 | 95,8 | 20,3 | 19,4 |
| Växjö | 62048 | 64661 | 65859 | 104,2 | 106,1 | 108,4 | 15,5 | 15,8 |
| Ljungby | 26264 | 27409 | 27382 | 104,4 | 104,3 | 105,0 | 18,8 | 18,7 |
| Kronobergs län | 169438 | 173691 | 174319 | 102,5 | 102,9 | 103,4 | 18,7 | 18,5 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Uppvidinge | 83,7 | 78,9 | 57,8 | 65,2 | 324 |
| Lessebo | 87,7 | 85,0 | 62,6 | 71,0 | 330 |
| Tingsryd | 83,3 | 79,0 | 54,3 | 64,8 | 302 |
| Alvesta | 83,9 | 81,7 | 59,6 | 70,0 | 322 |
| Älmhult | 85,2 | 81,8 | 60,1 | 68,2 | 342 |
| Markaryd | 84,8 | 78,9 | 59,5 | 66,1 | 328 |
| Växjö | 83,2 | 78,9 | 64,7 | 72,5 | 383 |
| Ljungby | 85,1 | 81,7 | 61,8 | 70,4 | 337 |
| Kronobergs län | 84,2 | 80,2 | 61,6 | 70,0 | 348 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Kronobergs län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Uppvidinge | 5,35 | 6,55 | 7,98 | 5,05 | 5,66 | 6,46 |
| Lessebo | 2,11 | 2,60 | 3,79 | 2,09 | 2,46 | 3,48 |
| Tingsryd | 2,95 | 3,55 | 5,02 | 3,20 | 3,57 | 5,74 |
| Alvesta | 1,75 | 1,84 | 3,31 | 2,02 | 2,19 | 3,39 |
| Älmhult | 2,28 | 2,84 | 3,90 | 2,26 | 2,73 | 3,61 |
| Markaryd | 4,41 | 5,03 | 7,57 | 3,85 | 4,50 | 6,92 |
| Växjö | 3,02 | 2,97 | 6,67 | 3,23 | 3,12 | 6,62 |
| Ljungby | 2,29 | 2,56 | 4,38 | 2,80 | 3,34 | 5,04 |
| Kronobergs län | 2,87 | 3,14 | 5,54 | 3,03 | 3,25 | 5,54 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 2959 | 2,77 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 831 | 0,77 | 0.66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 3,56 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 965 | 0,90 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 1 172 | 1,09 | 0,89 |

**Kalmar län**

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Högsby | 7671 | 7800 | 7699 | 101,7 | 100,4 | 95,8 | 26,3 | 24,2 |
| Torsås | 7670 | 7923 | 7888 | 103,3 | 102,8 | 102,6 | 24,3 | 23,0 |
| Mörbylånga | 11383 | 12613 | 12749 | 110,8 | 112,0 | 111,5 | 18,9 | 18,6 |
| Hultsfred | 18422 | 17794 | 17292 | 96,6 | 93,9 | 92,2 | 22,2 | 20,8 |
| Mönsterås | 13036 | 13135 | 13199 | 100,8 | 101,3 | 99,8 | 19,3 | 18,8 |
| Emmaboda | 11699 | 11324 | 11101 | 96,8 | 94,9 | 93,5 | 20,8 | 20,1 |
| Kalmar | 52385 | 52846 | 53516 | 100,9 | 102,2 | 102,7 | 19,0 | 19,4 |
| Nybro | 21569 | 21636 | 21139 | 100,3 | 98,0 | 95,0 | 21,3 | 21,3 |
| Oskarshamn | 28007 | 28037 | 27886 | 100,1 | 99,6 | 95,8 | 18,6 | 19,1 |
| Västervik | 41702 | 41263 | 40671 | 98,9 | 97,5 | 96,7 | 20,9 | 19,8 |
| Vimmerby | 16394 | 16180 | 15869 | 98,7 | 96,8 | 92,4 | 20,4 | 19,9 |
| Borgholm | 10786 | 11030 | 11125 | 102,3 | 103,1 | 104,7 | 25,2 | 23,8 |
| Kalmar län | 240724 | 241581 | 240134 | 100,4 | 99,8 | 98,3 | 20,6 | 20,2 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Högsby | 83,8 | 81,3 | 57,2 | 67,6 | 308 |
| Torsås | 83,6 | 81,0 | 47,5 | 64,9 | 265 |
| Mörbylånga | 85,0 | 82,7 | 55,5 | 67,8 | 305 |
| Hultsfred | 84,0 | 78,4 | 57,1 | 65,7 | 326 |
| Mönsterås | 85,0 | 80,0 | 53,8 | 63,6 | 325 |
| Emmaboda | 85,7 | 80,7 | 58,8 | 68,5 | 348 |
| Kalmar | 83,1 | 79,2 | 63,6 | 72,9 | 378 |
| Nybro | 84,9 | 79,9 | 58,0 | 67,4 | 335 |
| Oskarshamn | 85,1 | 80,7 | 60,6 | 68,5 | 359 |
| Västervik | 84,1 | 78,1 | 61,8 | 69,6 | 343 |
| Vimmerby | 83,5 | 78,9 | 53,9 | 61,5 | 315 |
| Borgholm | 81,7 | 81,1 | 55,7 | 67,1 | 282 |
| Kalmar län | 84,1 | 79,7 | 59,2 | 68,5 | 340 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Kalmar län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Högsby | 4,21 | 5,58 | 8,61 | 5,52 | 6,79 | 9,47 |
| Torsås | 3,19 | 3,13 | 5,30 | 3,12 | 3,16 | 5,48 |
| Mörbylånga | 1,87 | 1,84 | 4,12 | 2,37 | 2,50 | 4,93 |
| Hultsfred | 4,35 | 4,54 | 6,45 | 4,39 | 4,87 | 7,33 |
| Mönsterås | 3,84 | 5,00 | 7,37 | 4,21 | 5,10 | 8,34 |
| Emmaboda | 2,92 | 3,89 | 5,13 | 3,32 | 4,56 | 6,52 |
| Kalmar | 2,40 | 2,36 | 4,58 | 2,97 | 2,91 | 5,61 |
| Nybro | 3,92 | 4,41 | 6,21 | 3,94 | 4,56 | 5,82 |
| Oskarshamn | 3,18 | 3,86 | 6,26 | 3,67 | 4,29 | 7,15 |
| Västervik | 3,54 | 3,18 | 6,33 | 3,54 | 3,39 | 5,56 |
| Vimmerby | 4,25 | 5,28 | 8,43 | 4,31 | 5,46 | 8,80 |
| Borgholm | 2,52 | 2,27 | 4,72 | 2,76 | 2,95 | 4,46 |
| Kalmar län | 3,25 | 3,50 | 5,94 | 3,55 | 3,89 | 6,37 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 4 330 | 2,95 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 1 167 | 0,79 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 3,71 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 2 071 | 1,41 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 1 334 | 0,91 | 0,89 |

**Gotlands län**

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Visby | 54 400 | 55 346 | 55 987 | 101,7 | 102,9 | 103,3 | 18,5 | 17,5 |
| Gotlands län | 54 400 | 55 346 | 55 987 | 101,7 | 102,9 | 103,3 | 18,5 | 17,5 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Visby | 84,1 | 81,7 | 63,1 | 72,9 | |
| Gotlands län | 84,1 | 81,7 | 63,1 | 72,9 | 325 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Gotlands län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Visby | 1,75 | 1,76 | 4,31 | 2,15 | 2,24 | 4,81 |
| Gotlands län | 1,75 | 1,76 | 4,31 | 2,15 | 2,24 | 4,81 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 781 | 2,25 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 196 | 0,56 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 3,98 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 383 | 1,10 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 574 | 1,65 | 0,89 |

**Blekinge län**

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Olofström | 17 187 | 15 630 | 15 214 | 90,9 | 88,5 | 90,4 | 16,6 | 16,4 |
| Karlskrona | 60 013 | 60 141 | 59 696 | 100,2 | 99,5 | 98,8 | 20,4 | 20,1 |
| Ronneby | 30 368 | 30 159 | 29 694 | 99,3 | 97,8 | 96,4 | 19,9 | 19,3 |
| Karlshamn | 32 136 | 31 879 | 31 730 | 99,2 | 98,7 | 95,9 | 18,5 | 18,5 |
| Sölvesborg | 15 632 | 15 733 | 15 550 | 100,6 | 99,5 | 101,2 | 18,9 | 18,9 |
| Blekinge län | 155 336 | 153 542 | 151 884 | 98,8 | 97,8 | 97,1 | 19,4 | 19,1 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Olofström | 86,0 | 81,9 | 57,6 | 62,9 | 375 |
| Karlskrona | 82,1 | 77,3 | 60,6 | 70,3 | 358 |
| Ronneby | 83,9 | 79,0 | 54,4 | 64,3 | 330 |
| Karlshamn | 85,8 | 78,0 | 60,5 | 65,3 | 355 |
| Sölvesborg | 86,1 | 80,0 | 56,0 | 63,0 | 325 |
| Blekinge län | 84,1 | 78,5 | 58,7 | 66,6 | 350 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Blekinge län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Olofström | 4,35 | 5,80 | 8,13 | 4,61 | 6,62 | 7,68 |
| Karlskrona | 2,67 | 2,54 | 6,26 | 3,52 | 3,41 | 8,22 |
| Ronneby | 3,48 | 4,15 | 7,52 | 4,31 | 5,19 | 9,09 |
| Karlshamn | 5,18 | 5,45 | 9,87 | 5,42 | 5,80 | 10,15 |
| Sölvesborg | 4,87 | 5,52 | 8,64 | 4,94 | 6,01 | 8,44 |
| Blekinge län | 3,76 | 4,10 | 7,71 | 4,34 | 4,85 | 8,76 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 3 560 | 3,80 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 423 | 0,45 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 8,42 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 1 990 | 2,12 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 1 121 | 1,19 | 0,89 |

**Kristianstads län**

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1975 | 1980 | 1983 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Ö Göinge | 14 942 | 15 424 | 15 038 | 103,2 | 100,6 | 101,3 | 18,0 | 17,4 |
| Örkelljunga | 8 843 | 9 306 | 9 288 | 105,2 | 105,0 | 105,6 | 20,1 | 19,8 |
| Tomelilla | 12 605 | 12 664 | 12 467 | 100,5 | 98,9 | 100,0 | 23,6 | 22,0 |
| Bromölla | 11 384 | 12 069 | 12 143 | 106,0 | 106,7 | 107,8 | 15,4 | 15,8 |
| Osby | 13 810 | 13 765 | 13 655 | 99,7 | 98,9 | 99,7 | 21,2 | 20,7 |
| Perstorp | 7 407 | 7 526 | 7 415 | 101,6 | 100,1 | 97,7 | 15,2 | 16,6 |
| Klippan | 16 263 | 16 549 | 16 389 | 101,8 | 100,8 | 101,5 | 19,3 | 19,3 |
| Åstorp | 11 486 | 12 946 | 12 785 | 112,7 | 111,3 | 115,3 | 14,0 | 13,5 |
| Båstad | 11 160 | 12 091 | 12 307 | 108,3 | 110,3 | 112,4 | 23,4 | 22,9 |
| Kristianstad | 67 499 | 68 883 | 69 354 | 102,1 | 102,7 | 104,0 | 19,2 | 19,5 |
| Simrishamn | 20 103 | 20 303 | 20 245 | 101,0 | 100,7 | 101,9 | 24,1 | 24,1 |
| Ängelholm | 28 173 | 29 813 | 30 580 | 105,8 | 108,5 | 112,5 | 19,8 | 20,3 |
| Hässleholm | 48 339 | 48 854 | 48 714 | 101,1 | 100,8 | 101,4 | 19,3 | 20,0 |
| Kristianstads län | 272 014 | 280 193 | 280 380 | 103,0 | 103,1 | 104,4 | 19,6 | 19,7 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Ö Göinge | 85,8 | 79,0 | 60,6 | 66,4 | 328 |
| Örkelljunga | 85,0 | 77,2 | 60,0 | 65,7 | 312 |
| Tomelilla | 84,2 | 81,8 | 57,3 | 68,6 | 299 |
| Bromölla | 86,3 | 80,8 | 57,7 | 63,8 | 339 |
| Osby | 85,2 | 79,9 | 58,1 | 65,6 | 327 |
| Perstorp | 85,1 | 80,5 | 60,1 | 66,8 | 361 |
| Klippan | 83,9 | 81,4 | 58,6 | 64,7 | 333 |
| Åstorp | 86,9 | 82,5 | 59,1 | 64,5 | 318 |
| Båstad | 83,8 | 82,7 | 56,4 | 66,7 | 341 |
| Kristianstad | 83,1 | 79,1 | 65,1 | 70,5 | 365 |
| Simrishamn | 85,6 | 81,1 | 59,5 | 69,5 | 328 |
| Ängelholm | 84,2 | 81,2 | 63,8 | 68,8 | 349 |
| Hässleholm | 84,1 | 77,7 | 59,0 | 65,6 | 329 |
| Kristianstads län | 84,4 | 79,9 | 61,0 | 67,5 | 339 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Kristianstads län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Ö Göinge | 4,80 | 5,19 | 6,36 | 4,32 | 4,30 | 6,46 |
| Örkelljunga | 3,51 | 4,30 | 4,70 | 3,28 | 3,91 | 4,81 |
| Tomelilla | 4,02 | 4,65 | 8,56 | 4,31 | 4,38 | 8,71 |
| Bromölla | 5,88 | 7,07 | 10,80 | 5,53 | 6,81 | 9,32 |
| Osby | 4,98 | 5,14 | 7,50 | 5,17 | 5,63 | 7,64 |
| Perstorp | 2,73 | 3,62 | 5,39 | 2,28 | 2,73 | 3,91 |
| Klippan | 3,19 | 3,67 | 5,71 | 3,38 | 3,98 | 6,09 |
| Åstorp | 3,71 | 4,63 | 6,97 | 4,05 | 5,32 | 7,16 |
| Båstad | 1,10 | 1,12 | 2,04 | 1,19 | 1,36 | 1,98 |
| Kristianstad | 3,19 | 3,40 | 6,22 | 3,99 | 4,17 | 7,59 |
| Simrishamn | 2,93 | 2,96 | 5,42 | 3,01 | 2,74 | 4,92 |
| Ängelholm | 2,33 | 2,50 | 5,15 | 2,41 | 2,69 | 4,77 |
| Hässleholm | 3,85 | 4,07 | 8,23 | 3,67 | 3,71 | 6,94 |
| Kristianstads län | 3,45 | 3,79 | 6,54 | 3,63 | 3,90 | 6,52 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 5 441 | 3,18 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 1 274 | 0,74 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 4,27 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 2 295 | 1,34 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 1 463 | 0,85 | 0,89 |

**Malmöhus län**

*Befolkningsutveckling*

| Kommun | Befolkning | | | 1975 = 100 | | | % över 64 år | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1980 | 1983 | 1990 | 1980 | 1983 | 1990 | 1983 | 1990 |
| Svalöv | 12 990 | 12 758 | 12 746 | 103,5 | 101,7 | 101,6 | 18,8 | 17,7 |
| Staffanstorp | 16 368 | 17 143 | 17 551 | 103,5 | 108,4 | 110,9 | 7,7 | 8,2 |
| Burlöv | 14 323 | 14 236 | 14 568 | 101,5 | 100,9 | 103,2 | 11,8 | 13,4 |
| Vellinge | 23 190 | 24 555 | 24 894 | 106,2 | 112,5 | 114,0 | 10,7 | 11,4 |
| Bjuv | 14 672 | 14 357 | 14 373 | 103,4 | 101,2 | 101,3 | 14,5 | 14,7 |
| Kävlinge | 20 643 | 20 891 | 21 300 | 107,3 | 108,6 | 110,7 | 12,7 | 12,9 |
| Lomma | 16 607 | 16 852 | 17 095 | 107,8 | 109,4 | 111,0 | 10,4 | 11,6 |
| Svedala+Bara | 15 471 | 16 470 | 16 894 | 116,8 | 124,4 | 127,6 | 10,9 | 10,4 |
| Skurup | 12 583 | 12 823 | 13 110 | 106,7 | 108,8 | 111,2 | 18,6 | 17,5 |
| Sjöbo | 15 016 | 15 130 | 15 408 | 106,9 | 107,7 | 109,7 | 21,1 | 20,2 |
| Hörby | 12 624 | 12 782 | 12 928 | 106,3 | 107,7 | 108,9 | 22,2 | 20,8 |
| Höör | 10 902 | 11 348 | 12 071 | 109,0 | 113,4 | 120,6 | 19,9 | 19,3 |
| Malmö | 233 803 | 229 380 | 225 745 | 96,0 | 94,2 | 92,7 | 21,5 | 23,6 |
| Lund | 78 487 | 80 458 | 84 986 | 102,9 | 105,5 | 111,4 | 14,3 | 14,3 |
| Landskrona | 36 493 | 35 656 | 34 580 | 95,0 | 92,8 | 90,0 | 20,7 | 22,0 |
| Helsingborg | 101 956 | 103 870 | 104 600 | 100,3 | 102,1 | 102,9 | 20,1 | 21,4 |
| Höganäs | 22 111 | 22 197 | 22 384 | 104,0 | 104,4 | 105,3 | 19,4 | 20,1 |
| Eslöv | 26 829 | 26 481 | 26 849 | 102,1 | 100,7 | 102,1 | 18,3 | 18,3 |
| Ystad | 23 773 | 23 901 | 24 270 | 100,3 | 100,9 | 102,4 | 23,1 | 23,2 |
| Trelleborg | 34 445 | 34 146 | 33 936 | 99,1 | 98,3 | 97,7 | 18,5 | 19,9 |
| Malmöhus län | 743 286 | 745 434 | 750 288 | 100,4 | 100,7 | 101,4 | 18,4 | 19,3 |
| Riket | | | | 101,3 | 101,5 | 101,2 | 18,0 | 18,4 |

*Förvärvsfrekvens och skattekraft*

| Kommun | Förvärvsfrekvens | | | | Skattekraft |
|---|---|---|---|---|---|
| | Män | | Kvinnor | | 1984 |
| | 1975 | 1982 | 1975 | 1982 | |
| Svalöv | 87,8 | 82,7 | 61,6 | 70,0 | 318 |
| Staffanstorp | 89,8 | 83,3 | 66,1 | 74,4 | 373 |
| Burlöv | 87,7 | 81,1 | 70,3 | 73,6 | 390 |
| Vellinge | 89,5 | 82,5 | 63,4 | 71,8 | 379 |
| Bjuv | 87,5 | 81,1 | 63,6 | 66,6 | 336 |
| Kävlinge | 89,3 | 86,3 | 65,8 | 73,4 | 358 |
| Lomma | 88,8 | 82,3 | 64,3 | 72,9 | 397 |
| Svedala+Bara | 90,1 | 86,2 | 62,7 | 71,8 | 318 |
| Skurup | 86,7 | 83,2 | 57,2 | 65,0 | 305 |
| Sjöbo | 86,8 | 83,3 | 64,3 | 71,3 | 298 |
| Hörby | 86,6 | 87,3 | 68,7 | 76,1 | 311 |
| Höör | 86,5 | 81,6 | 64,0 | 72,3 | 326 |
| Malmö | 79,4 | 73,9 | 66,3 | 68,7 | 432 |
| Lund | 77,1 | 76,2 | 68,5 | 73,6 | 425 |
| Landskrona | 83,6 | 78,0 | 62,7 | 66,2 | 379 |
| Helsingborg | 82,6 | 77,4 | 65,7 | 70,0 | 386 |
| Höganäs | 85,0 | 81,5 | 58,9 | 66,8 | 357 |
| Eslöv | 86,9 | 82,7 | 64,4 | 71,9 | 347 |
| Ystad | 85,0 | 82,3 | 61,2 | 70,8 | 355 |
| Trelleborg | 86,3 | 82,1 | 63,4 | 70,0 | 363 |
| Malmöhus län | 82,8 | 78,4 | 65,3 | 70,2 | 390 |
| Riket | 82,9 | 78,9 | 62,7 | 70,0 | 390 |

**Malmöhus län**

*Arbetslöshet (%)*

| Kommun | 1982 | | | 1983 | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar | Samtliga | Kvinnor | Ungdomar |
| Svalöv | 2,05 | 2,34 | 3,81 | 2,48 | 2,56 | 4,19 |
| Staffanstorp | 1,67 | 2,00 | 3,74 | 2,00 | 2,43 | 4,39 |
| Burlöv | 2,84 | 3,27 | 4,63 | 3,34 | 3,67 | 5,28 |
| Vellinge | 1,83 | 2,39 | 3,91 | 2,17 | 2,70 | 4,36 |
| Bjuv | 2,99 | 3,43 | 6,84 | 3,23 | 3,64 | 6,23 |
| Kävlinge | 1,96 | 2,14 | 4,29 | 2,34 | 2,40 | 5,20 |
| Lomma | 1,21 | 1,42 | 3,35 | 1,30 | 1,44 | 3,15 |
| Svedala | 1,80 | 2,46 | 3,96 | 2,06 | 2,61 | 4,46 |
| Skurup | 3,88 | 4,82 | 7,57 | 4,28 | 4,77 | 8,28 |
| Sjöbo | 3,17 | 3,79 | 6,00 | 3,65 | 4,15 | 7,12 |
| Hörby | 2,15 | 2,06 | 3,86 | 2,43 | 2,25 | 4,04 |
| Höör | 2,44 | 2,04 | 5,02 | 2,29 | 2,16 | 3,68 |
| Malmö | 4,98 | 4,80 | 8,68 | 5,50 | 5,17 | 8,92 |
| Lund | 2,82 | 2,55 | 5,02 | 3,08 | 2,86 | 5,14 |
| Landskrona | 3,69 | 4,07 | 6,85 | 5,14 | 4,62 | 7,27 |
| Helsingborg | 3,39 | 3,56 | 6,29 | 3,93 | 4,16 | 7,12 |
| Höganäs | 2,27 | 2,54 | 4,02 | 2,68 | 2,93 | 5,25 |
| Eslöv | 3,08 | 3,63 | 6,53 | 3,47 | 3,86 | 7,73 |
| Ystad | 4,86 | 5,48 | 10,42 | 4,70 | 4,72 | 9,87 |
| Trelleborg | 4,28 | 5,06 | 9,77 | 4,96 | 5,81 | 10,95 |
| Malmöhus län | 3,62 | 3,75 | 6,80 | 4,07 | 4,09 | 7,19 |
| Riket | 3,07 | 3,15 | 5,72 | 3,38 | 3,35 | 6,12 |

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

| | Antal | Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%) | |
|---|---|---|---|
| | | Länet | Riket |
| Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut | 18 622 | 3,93 | 3,17 |
| Kvarstående lediga platser | 2 477 | 0,52 | 0,66 |
| Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats | | 7,52 | 4,77 |
| I beredskapsarbete | 7 158 | 1,51 | 1,32 |
| I arbetsmarknadsutbildning | 2 778 | 0,58 | 0,89 |

## Definitioner

### Regionalstatistiskt underlag

I föregående tabeller redovisas regionalstatistiska uppgifter för landets kommuner och län avseende befolkning, förvärvsfrekvens, arbetslöshet samt arbetsmarknadsläget under första kvartalet 1984. De redovisade uppgifterna är hämtade från följande källor.

*Befolkningsutveckling åren 1975–1990*

Redovisade uppgifter rörande befolkningens storlek år 1975, 1980 och 1983 är hämtade ur statistiska centralbyråns officiella statistik och avser förhållandena per den 31 december resp. år. Hänsyn har ej tagits till de senaste två årens kommunbildningar. Sålunda särredovisas ej Essunga och Österåkers kommun i statistiken.

Beteckningen "1975=100" i tabellen beskriver befolkningsutvecklingen sedan år 1975 i form av en index. Uppgifterna för år 1990 är härvid baserade på länsstyrelsernas officiella prognoser per mars 1982.

*Förvärvsfrekvens åren 1975 och 1982 och skattekraft*

Uppgifter avseende förvärvsfrekvensen år 1975 är hämtade från folk- och bostadsräkningen. 1982 års uppgifter är baserade på specialbearbetningar av inkomststatistiken (SPINK). Denna statistik har anpassats för största möjliga jämförbarhet med folk- och bostadsräkningarna. Förvärvsfrekvensen avser andelen förvärvsarbetande som arbetar minst 1 timme per vecka av befolkningen i arbetsför ålder, dvs. i åldern 16–64 år.

Skattekraften redovisas på grundval av preliminära siffror från 1983 års taxering. Med skattekraft avses antal skattekronor dividerat med invånarantalet vid taxeringsårets ingång.

*Arbetslöshet*

Redovisade uppgifter rörande den procentuella arbetslösheten baseras på det genomsnittliga antalet kvarstående arbetslösa arbetssökande utan arbete aktuella för omedelbar placering för åren 1982 och 1983 enligt arbetsmarknadsstyrelsens arbetssökanderegister.

För att räkna fram den procentuella arbetslösheten har antalet arbetslösa ställts i relation till den aktuella åldersgruppens storlek. Det totala antalet arbetslösa samt antalet arbetslösa kvinnor har sålunda ställts i relation till totalbefolkningen resp. antalet kvinnor i åldern 16–64 år. Antalet arbetslösa ungdomar har ställts i relation till det totala antalet individer i åldern 16–24 år.

*Arbetsmarknadsläget första kvartalet 1984*

Samtliga uppgifter rörande arbetsmarknadsläget under första kvartalet

1984 avser ett genomsnittsvärde för årets tre första månader. Kvarstående arbetslösa arbetssökande samt det totala antalet arbetssökande vid månadens slut är hämtade ur arbetsmarknadsstyrelsens arbetssökanderegister.

Antalet lediga platser är tagna ur arbetsmarknadsstyrelsens register över lediga platser.

Antalet sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats har beräknats genom att dividera antalet lediga platser med antalet kvarstående arbetslösa vid månadens slut.

Uppgifter rörande personer i beredskapsarbete, i övriga sysselsättningsskapande åtgärder samt i olika typer av arbetsmarknadsutbildning har hämtats ur löpande statistik från arbetsmarknadsstyrelsen.

Uppgifter rörande antalet personer med förtidspension och sjukbidrag är hämtade från riksförsäkringsverkets statistik och avser förhållandet i början på april månad 1984.

**Innehållsförteckning**

*Sammanfattning* ... 1
*Motionerna* ... 3
Den regionala utvecklingen ... 16
*Utskottet* ... 22
Förutsättningar och riktlinjer för regionalpolitiken ... 22
Utvecklingen inom vissa olika samhällssektorer ... 28
Jordbruket ... 28
Industrin ... 28
Utbildningsfrågor ... 30
Decentralisering av statlig verksamhet ... 31
Utveckling av statligt anställda m. m. ... 31
Arbetet med decentralisering av statlig verksamhet ... 33
Motionerna ... 36
Förändringar av de regionalpolitiska stödformerna ... 39
Regionalpolitiskt stöd till näringslivet ... 40
Kommunala industrilokaler ... 44
Industricentra ... 45
Glesbygdsstödet ... 46
Anslagsfrågor m. m. ... 47
Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet ... 47
Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringsbidrag m. m. ... 51
Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån ... 51
Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser ... 52
Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m. ... 55
Ersättning för nedsättning av socialavgifter ... 55
Stödområdesindelningen ... 58
Utvecklingsproblem i landsdelar och län ... 62
Skåne ... 64
Blekinge, Smålandslänen och Östergötland ... 67
Västsverige ... 72
Stockholms, Södermanlands och Gotlands län ... 75
Mellansverige ... 77
Övre och mellersta Norrland ... 87
Kust och skärgård ... 92
*Utskottets hemställan* ... 92
*Reservationer* ... 99
1. Riktlinjer för regionalpolitiken (m) ... 99
2. Riktlinjer för regionalpolitiken (c) ... 101
3. Riktlinjer för regionalpolitiken (fp) ... 104
4. Riktlinjer för regionalpolitiken (vpk) ... 105
5. Statlig verksamhet till Sandvikens, Hofors och Söderhamns kommuner i Gävleborgs län (vpk) ... 107
6. Lokaliseringslånens hantering av den ordinarie kreditmarknaden (m) ... 108
7. Lokaliseringslånens hantering av den ordinarie kreditmarknaden (c) ... 108
8. Beloppsgränserna för stöd till glesbygdsföretag m. m. (c, fp) ... 109
9. En uppdelning av anslaget till lokaliseringsbidrag (c) ... 109
10. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet (m) ... 110
11. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet (c) ... 111

12. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringsbidrag (m) . 112
13. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringsbidrag (c) . 112
14. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringslån (m) ... 112
15. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Vissa lokaliseringslån (c) .... 113
16. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser (s) ..... 114
17. Länsanslagen (s) ..... 115
18. Regler om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län m. m. (m) ..... 116
19. Regler om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län m. m. (c) ..... 117
20. Regler om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län m. m. (fp) ..... 118
21. Regler om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län m. m. (vpk) ..... 119
22. Ersättning för nedsättning av socialavgifter (m) ..... 120
23. Ersättning för nedsättning av socialavgifter (c) ..... 120
24. Ersättning för nedsättning av socialavgifter (vpk) ..... 121
25. Stödområdesindelningen (vpk) ..... 121
26. Åtgärdsprogram för Östergötlands län (vpk) ..... 123
27. Regionalpolitiska insatser i Stockholms län (vpk) ..... 124
28. Anslag till Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen (m) ..... 125
29. Anslag till Särskilda utvecklingsinsatser i Bergslagen (vpk) .... 126
30. Stiftelse för företagsetablering i Karlskogaområdet (m) ..... 127
31. Särskilda åtgärder på bruksorter i Bergslagen (vpk) ..... 128
32. Statsbidrag till lärlingsutbildning m. m. (fp) ..... 128
33. Fördelning av medel till de regionala utvecklingsfonderna (c) ... 129
34. Inrättande av en Bergslagsdelegation (vpk) ..... 130
35. Åtgärdsprogram för Värmlands län (vpk) ..... 131
36. Åtgärdsprogram för Västmanlands län (vpk) ..... 131
37. Utvecklingsprogram för Kopparbergs län (vpk) ..... 132
38. Regionalpolitiska insatser i den svenska skärgården (vpk) ..... 133
*Särskilda yttranden* ..... 134
1. Uppdrag till vissa centrala myndigheter om decentralisering av verksamheten (c) ..... 134
2. Förenklingar av det regionalpolitiska stödsystemet (vpk) ..... 134
3. Förutsättningarna för utvecklingen i länen (m) ..... 134
*Bilaga* ..... B 1–B 53

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1984